

ผลของการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคมที่มีต่อ
มโนทัศน์และพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1

นางสาวภาสุตา ภาคาผล

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและการสอน

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2556

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)

เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR) are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

EFFECTS OF PROJECT-BASED LEARNING IN SOCIAL STUDIES SUBJECT USING
SERVICE LEARNING ACTIVITIES ON PUBLIC CONSCIOUSNESS CONCEPTS AND
BEHAVIORS OF SEVENTH GRADE STUDENTS

Miss Pasuda Pakapol

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Teaching Social Studies

Department of Curriculum and Instruction

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2013

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ผลของการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานในวิชาสังคมศึกษา

โดยใช้กิจกรรมการบริการสังคมที่มีต่อมโนทัศน์และ

พฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1

โดย

นางสาวภาสุดา ภาคาผล

สาขาวิชา

การสอนสังคมศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์

.....คณบดีคณะครุศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชนิตา รักษ์พลเมือง)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชนิกร หงส์พนัส)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ลาวัณย์ วิทยาวุฒิกุล)

CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาสุดา ภาคาผล : ผลของการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคมที่มีต่อมโนทัศน์และพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1. (EFFECTS OF PROJECT-BASED LEARNING IN SOCIAL STUDIES SUBJECT USING SERVICE LEARNING ACTIVITIES ON PUBLIC CONSCIOUSNESS CONCEPTS AND BEHAVIORS OF SEVENTH GRADE STUDENTS) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ผศ. ดร.วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา, 273 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามโนทัศน์และพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคม ตัวอย่างประชากรคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนม่วงไข่พิทยาคม จำนวน 65 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง จำนวน 35 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคม ใช้เวลาในการทดลอง 12 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 คาบ คาบละ 50 นาที เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบวัดมโนทัศน์จิตสาธารณะ แบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะด้วยตนเองของนักเรียน แบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนโดยครู แบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนโดยผู้ปกครอง และแบบสะท้อนความคิดวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคม มีมโนทัศน์จิตสาธารณะหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
2. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคม มีมโนทัศน์จิตสาธารณะสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
3. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคม มีพฤติกรรมจิตสาธารณะหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
4. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคม มีพฤติกรรมจิตสาธารณะหลังเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ภาควิชา หลักสูตรและการสอน

ลายมือชื่อนิสิต

สาขาวิชา การสอนสังคมศึกษา

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ปีการศึกษา 2556

5483414627 : MAJOR TEACHING SOCIAL STUDIES

KEYWORDS: PROJECT-BASED LEARNING / SERVICE LEARNING / PUBLIC CONSCIOUSNESS
 CONCEPTS / PUBLIC CONSCIOUSNESS BEHAVIORS

PASUDA PAKAPOL: EFFECTS OF PROJECT-BASED LEARNING IN SOCIAL STUDIES
 SUBJECT USING SERVICE LEARNING ACTIVITIES ON PUBLIC CONSCIOUSNESS
 CONCEPTS AND BEHAVIORS OF SEVENTH GRADE STUDENTS. ADVISOR: ASST.
 PROF.WALAI ISARANGKURA NA AYUDHAYA, D.Ed, 273 pp.

The purposes of this research were to study the public consciousness concepts and behaviors of seventh grade students who learned through project-based learning in social studies subject using service learning activities. The samples were 65 of seventh-grade students from Muangkhapittayakom School. They were divided into two groups: an experimental group with 35 students and a control group with 30 students. The research instrument was the lesson plans based on the project-based learning. Duration of the experiment was 12 weeks, 3 periods per week, and 50 minutes per period. The data collecting instruments were the public consciousness concepts test, the students' public consciousness behaviors self-evaluation form, the students' public consciousness behaviors evaluation form assessed by teachers, the students' public consciousness behaviors evaluation form assessed by parents and students' reflections. The data were analyzed by arithmetic mean, standard deviation (S.D.) and compared the data by t-test.

The results of this research were as follow:

1. The students after learning through project-based learning in social studies subject using service learning activities had higher public consciousness concepts scores than the pre-experiment at 0.05 level of significance.
2. The students who learned through project-based learning in social studies subject using service learning activities had higher public consciousness concepts scores than the students who learned through conventional method activities in social studies subject at 0.05 level of significance.
3. The students who learned through project-based learning in social studies subject using service learning activities had higher public consciousness behaviors scores than the pre-experiment at 0.05 level of significance.
4. The students who learned through project-based learning in social studies subject using service learning activities had higher public consciousness behaviors scores than the students who learned through conventional method activities in social studies subject at 0.05 level of significance.

Department: Curriculum and Instruction Student's Signature

Field of Study: Teaching Social Studies Advisor's Signature

Academic Year: 2013

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จและเสร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณา ความเมตตา และความเอาใจใส่ของท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่คอยให้คำปรึกษา คำแนะนำ ชี้แนะแนวทางในการดำเนินงาน ตลอดจนติดตาม สอบถามความก้าวหน้าอย่างสม่ำเสมอ พร้อมทั้งสละเวลาในการตรวจแก้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณด้วยความเคารพอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชนิกร หงส์พนัส ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ลาวัณย์ วิทยาวุฒิกุล กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง แก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความถูกต้องและสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น พร้อมทั้งขอขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน ได้แก่ รองศาสตราจารย์ อมรา รอดดารา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ตฤชา ปนคำ และอาจารย์สุภาพร แจ่มกระจ่าง ที่กรุณาตรวจสอบและให้คำแนะนำในการแก้ไข พัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้มีความถูกต้องและเป็นเครื่องมือที่สมบูรณ์เป็นประโยชน์ต่องานวิจัย รวมทั้งขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.อัมพร ม้าคนอง และผู้ช่วยศาสตราจารย์ อรรถพล อนันตวรสกุล ที่ช่วยตรวจและให้คำแนะนำในการทำโครงร่างวิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณท่านผู้อำนวยการ คณะผู้บริหาร คณะครูโรงเรียนม่วงไข่พิทยาคมทุกท่าน เทศบาลตำบลหนองม่วงไข่ และองค์การบริหารส่วนตำบลหนองน้ำร้อนที่ให้ความอนุเคราะห์ ช่วยเหลือในการดำเนินงานต่างๆ ตลอดจนสนับสนุนทุกโครงการงานบริการสังคมของนักเรียน นอกจากนี้ขอขอบคุณนักเรียนโรงเรียนม่วงไข่พิทยาคมทุกคนที่ให้ความร่วมมือ ร่วมแรงร่วมใจ ในทุกๆ กิจกรรมที่ได้ทำร่วมกัน และขอขอบคุณพี่ๆ เพื่อนๆ และน้องๆ ทุกคนที่คอยให้กำลังใจ ให้ความช่วยเหลือ และอยู่เคียงข้างกันตลอดมา

ขอขอบคุณการสนับสนุนทุนอุดหนุนวิทยานิพนธ์สำหรับนิสิตจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

ท้ายที่สุดนี้ เหนือสิ่งอื่นใดผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และพี่ๆ ของผู้วิจัยที่คอยสนับสนุนทุกๆ อย่าง ทุกๆ การกระทำของผู้วิจัย และเป็นกำลังใจอันสำคัญยิ่งที่ช่วยผลักดันให้ผู้วิจัยทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จและเสร็จสมบูรณ์ได้ ขอกราบขอบพระคุณ

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามการวิจัย.....	8
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	9
สมมติฐานการวิจัย.....	9
ขอบเขตของการวิจัย	11
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	12
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	15
ตอนที่ 1 มโนทัศน์.....	16
1.1 ความหมายของมโนทัศน์	16
1.2 ประเภทของมโนทัศน์	18
1.3 กระบวนการสร้างมโนทัศน์.....	20
1.4 การวัดมโนทัศน์	23
ตอนที่ 2 จิตสาธารณะ	28
2.1 ความหมายและมโนทัศน์จิตสาธารณะ	28
2.2 พฤติกรรมจิตสาธารณะ	31
2.3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ	37
2.4 การพัฒนาจิตสาธารณะในรูปแบบต่างๆ.....	41
ตอนที่ 3 การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน.....	44
3.1 ความหมายของโครงงาน	44
3.2 ประเภทของโครงงาน	46

3.3 ขั้นตอนการทำโครงการ.....	51
3.4 ประโยชน์ของการทำโครงการ.....	56
ตอนที่ 4 การเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการบริการสังคม.....	59
4.1 ความหมายการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการบริการสังคม.....	59
4.2 ขั้นตอนการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการบริการสังคม.....	64
4.3 ประโยชน์ของการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการบริการสังคม.....	69
ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	71
งานวิจัยในประเทศ.....	71
งานวิจัยต่างประเทศ.....	72
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	74
ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ วารสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	75
ประชากรและตัวอย่างประชากรในการวิจัย.....	75
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	77
แบบแผนการทดลองในงานวิจัย.....	96
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	96
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	97
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	99
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ.....	100
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ.....	105
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	123
สรุปผลการวิจัย.....	123
อภิปรายผลการวิจัย.....	124
ข้อเสนอแนะ.....	132
รายการอ้างอิง.....	135
ภาคผนวก ก หนังสือขอความร่วมมือ.....	142
ภาคผนวก ข รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	147
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	149

ภาคผนวก ง เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง	165
ภาคผนวก จ มโนทัศน์จิตสาธาณะ	262
ภาคผนวก ฉ พฤติกรรมจิตสาธาณะ	266
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	273

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 ตารางวิเคราะห์ห้วงองค์ประกอบความหมายของคำว่า จิตสาธารณะ.....	30
ตารางที่ 2 ตัวชี้วัดที่ 2 ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน	35
ตารางที่ 3 ตัวชี้วัดที่ 2 เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม	35
ตารางที่ 4 ผลการทดสอบหาค่าความแปรปรวนของคะแนนแบบทดสอบวัดพื้นฐานวิชาสังคม	76
ตารางที่ 5 ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับแบบวัดมโนทัศน์จิตสาธารณะ	79
ตารางที่ 6 ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับแบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะด้วยตนเองของนักเรียน.....	82
ตารางที่ 7 ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับแบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนโดยครู.....	85
ตารางที่ 8 ตารางแสดงเนื้อหาและโครงการบริการสังคมในการจัดการเรียนรู้อาชีวศึกษา ส 21101 สังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนม่วงไข่พิทยาคม	90
ตารางที่ 9 แบบแผนการทดลอง.....	96
ตารางที่ 10 ผลการทดสอบความแตกต่างของมโนทัศน์จิตสาธารณะระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มทดลอง.....	100
ตารางที่ 11 ผลการทดสอบความแตกต่างของมโนทัศน์จิตสาธารณะก่อนเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	101
ตารางที่ 12 ผลการทดสอบความแตกต่างของมโนทัศน์จิตสาธารณะหลังเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	101
ตารางที่ 13 ผลการทดสอบความแตกต่างของพฤติกรรมจิตสาธารณะระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มทดลองประเมินด้วยตนเองของนักเรียน.....	102
ตารางที่ 14 ผลการทดสอบความแตกต่างของพฤติกรรมจิตสาธารณะระหว่างก่อนเรียนและหลังประเมินโดยครู	102
ตารางที่ 15 ผลการทดสอบความแตกต่างของพฤติกรรมจิตสาธารณะระหว่างก่อนเรียนและหลังประเมินโดยผู้ปกครอง.....	102
ตารางที่ 16 ผลการทดสอบความแตกต่างของพฤติกรรมจิตสาธารณะหลังเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมประเมินด้วยตนเองของนักเรียน	103
ตารางที่ 17 ผลการทดสอบความแตกต่างของพฤติกรรมจิตสาธารณะหลังเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมประเมินโดยครู	103

ตารางที่ 18 ผลการทดสอบความแตกต่างของพฤติกรรมจิตสาธารณะหลังเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมประเมินโดยผู้ปกครอง.....	104
ตารางที่ 19 การบันทึกแบบสะท้อนความคิดของนักเรียนในหน่วยที่ 1 วิถีการดำรงทางธรรมชาติ .	105
ตารางที่ 20 การบันทึกแบบสะท้อนความคิดของนักเรียนในหน่วยที่ 2 พลเมืองดี	108
ตารางที่ 21 การบันทึกแบบสะท้อนความคิดของนักเรียนในหน่วยที่ 2 พลเมืองดี	111
ตารางที่ 22 การบันทึกแบบสะท้อนความคิดของนักเรียนในหน่วยที่ 2 พลเมืองดี	114
ตารางที่ 23 การบันทึกแบบสะท้อนความคิดของนักเรียนในหน่วยที่ 3 การเมืองการปกครอง	117
ตารางที่ 24 การบันทึกแบบสะท้อนความคิดของนักเรียนในหน่วยที่ 4 วัฒนธรรม.....	120
ตารางที่ 25 คะแนนมโนทัศน์จิตสาธารณะจิตสาธารณะระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มทดลอง	263
ตารางที่ 26 คะแนนมโนทัศน์จิตสาธารณะก่อนเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	264
ตารางที่ 27 คะแนนมโนทัศน์จิตสาธารณะหลังเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	265
ตารางที่ 28 คะแนนพฤติกรรมจิตสาธารณะระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มทดลองประเมินโดยนักเรียน.....	267
ตารางที่ 29 คะแนนพฤติกรรมจิตสาธารณะระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มทดลองประเมินโดยครู	268
ตารางที่ 30 คะแนนพฤติกรรมจิตสาธารณะระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มทดลองประเมินโดยผู้ปกครอง.....	269
ตารางที่ 31 คะแนนพฤติกรรมจิตสาธารณะหลังเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมประเมินโดยนักเรียน.....	270
ตารางที่ 32 คะแนนพฤติกรรมจิตสาธารณะหลังเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมประเมินโดยครู	271
ตารางที่ 33 คะแนนพฤติกรรมจิตสาธารณะหลังเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมประเมินโดยผู้ปกครอง.....	272

สารบัญภาพ

หน้า

รูปภาพ 1 ภาพตัวอย่างเรื่องราวหรือสถานการณ์ของคำถาม 25

รูปภาพ 2 ภาพตัวอย่างเรื่องราวหรือสถานการณ์ของคำถาม 26

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันสังคมของเรามีการแข่งขันในแทบทุกด้าน ทั้งด้านการค้า เศรษฐกิจ การเมือง ด้านเทคโนโลยี มีการแข่งขันกันระหว่างประเทศ ในด้านสังคมเยาวชนของเราก็มีการแข่งขันกันในเรื่องของแฟชั่น โทรศัพท์มือถือ ฯลฯ แม้กระทั่งวงการการศึกษา ในปัจจุบันกระแสโรงเรียนที่มุ่งสร้างคนเก่ง โรงเรียนแข่งขันกันที่จะมุ่งให้นักเรียนของตนสอบเข้ามหาวิทยาลัยให้ได้ ระบบเอ็นทรานซ์หรือแอดมิสชั่น ก็เป็นการคัดเลือกคนเก่งเข้ามหาวิทยาลัย ซึ่งในโรงเรียนเองก็จัดการแข่งขันให้รางวัลและยกย่องคนเก่ง ผู้เรียนจึงจำเป็นต้องแข่งขันกันเรียนเพื่อมุ่งเอาชนะ (อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา, 2550) ซึ่งข้อความนี้มีความสอดคล้องกับความคิดเห็นของพิชัยยุทธ สยามพันธกิจ (2553) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ปัจจุบันกระแสของทุนนิยมหรือวัตถุนิยมมีส่วนทำให้สังคมมนุษย์เจริญรุ่งเรืองมากขึ้น แต่ในขณะเดียวกันมันก็มีส่วนทำให้มนุษย์มีความเห็นแก่ตัวเพิ่มมากขึ้นด้วยเช่นกัน จิตสำนึกที่มีต่อผลประโยชน์ของส่วนรวมจึงบกพร่องตามไปด้วย จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่า สภาพสังคมของเรในปัจจุบันนั้นส่งผลให้เด็กและเยาวชนมีความคุ้นเคยกับการแข่งขัน คำนี้ถึงตนเองและผลประโยชน์ที่ตนเองควรได้รับก่อนผลประโยชน์ของส่วนรวม

อย่างไรก็ตามจากการนำเสนอข่าวของเว็บไซต์ Kapook.com (online 26 สิงหาคม 2555) ได้นำเสนอรายละเอียดของการสำรวจความคิดเห็นของนักเรียน/นักศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ และผู้ประกอบการทั่วประเทศ กรณีภาวะวิกฤติคุณธรรมของเยาวชนไทย โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) กระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) ร่วมกับสวนดุสิตโพล มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ได้สำรวจความคิดเห็นของนักเรียน/นักศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครูอาจารย์ และผู้ประกอบการจากทั่วประเทศ โดยสุ่มตัวอย่างจากจังหวัดต่างๆ ที่เป็นตัวแทนของภูมิภาค จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 2,788 คน ทั้งนักเรียน ผู้บริหาร ครูอาจารย์ และผู้ประกอบการ ระหว่างวันที่ 10 - 18 มีนาคม 2550 กรณีภาวะวิกฤติคุณธรรมของเยาวชนไทย ที่ทุกฝ่ายควรร่วมมือกันแก้ไข เน้น "คุณธรรมนำความรู้" เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยแก้ไขวิกฤติของเยาวชนไทย ผลการสำรวจพบว่า 5 พฤติกรรมของเยาวชนไทยที่สังคมพึงตระหนักดังนี้ อันดับ 1 คือ การใช้สินค้าฟุ่มเฟือย ยึดติดกับวัตถุนิยม อันดับ 2 การแต่งตัวที่ไปเปลือย ไม่ถูกกาลเทศะ ตามแฟชั่นต่างชาติ อันดับ 3 การมั่วสุมอบายมุข เช่น สุบบุหรี่ ดื่มเหล้า ดิทยา เที่ยวกลางคืน อันดับ 4 มีอิสระทางความคิด กล้าคิดกล้าแสดงออกมากจนเกินงาม และอันดับ 5 ก้าวร้าว ไม่เชื่อฟังพ่อแม่ ไม่มีความกตัญญู และขาดสัมมาคารวะ และยังพบอีกว่า คุณธรรมของเยาวชนไทยที่ "ควรเร่งสร้าง/ปลูกฝัง" คือ 1.ความมีระเบียบวินัย 2.ความซื่อสัตย์ 3.ความขยันหมั่นเพียร 4.ความมีน้ำใจ/เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ 5.ความสุภาพ/มีสัมมา-

การระ 6.ความกตัญญู 7.ปลูกจิตสำนึกที่ดี 8.ความสามัคคี 9.ความมีเหตุมีผล 10.การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ตามลำดับ

จากการนำเสนอข่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่า สังคมของเรานั้นกำลังประสบปัญหาในเรื่องของการขาดคุณธรรมจริยธรรมและควรมีการเร่งสร้างและปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดขึ้นในสังคม ดังนั้นการศึกษาจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการสร้างและพัฒนาหล่อหลอมคนให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพ และการที่จะบรรลุเป้าหมายเช่นนั้นได้จะต้องได้รับการศึกษา การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องจากสภาพแวดล้อมทุกส่วนของสังคม ครอบครัว และการเป็นแบบอย่างที่ดีของครอบครัวให้แก่เด็กและเยาวชนไทย โดยการเสริมสร้างคนให้เป็นคนดี มีคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งเป็นการส่งเสริมและพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยให้เป็นพลเมืองดี (อรุณ จันทวานิช,2548)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าสังคมในปัจจุบันมีความต้องการให้เด็กและเยาวชนเป็นพลเมืองดี มีคุณธรรมจริยธรรม โดยสังเกตได้จากนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่ได้ประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ให้เป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศ ซึ่งมีวิสัยทัศน์ในการประกาศใช้หลักสูตรแกนกลางฉบับนี้ว่า หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้ง เจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ,2551) และกระทรวงศึกษาธิการยังมีนโยบายในการพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งส่งเสริมผู้เรียนให้มีคุณธรรม รักความเป็นไทย มีทักษะการคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

นอกจากนี้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ได้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพคนในสังคมไทยให้ มีคุณธรรม และมีความรอบรู้อย่างเท่าทัน ให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และศีลธรรม สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่สังคมฐานความรู้ได้อย่างมั่นคง แนวการพัฒนาคนดังกล่าวมุ่งเตรียมเด็กและเยาวชนให้มีพื้นฐานจิตใจที่ดีงาม มีจิตสาธารณะ พร้อมทั้งมีสมรรถนะ ทักษะและความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิต อันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน ต่อเนื่องมาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ยังคงมีแนวคิดที่มีความต่อเนื่องจากแนวคิดของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8-10 โดยยังคงยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา รวมทั้งสร้างสมดุลการพัฒนาในทุกมิติ และขับเคลื่อนให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติที่ชัดเจนยิ่งขึ้นในทุกระดับ เพื่อให้การพัฒนาและบริหารประเทศเป็นไปบนทางสายกลาง เชื่อมโยงทุกมิติของการพัฒนาอย่างบูรณาการ ทั้งคน สังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมและ

การเมือง โดยมีการวิเคราะห์อย่างมีเหตุผลและใช้หลักความพอประมาณให้เกิดความสมดุลระหว่างมิติทางวัตถุกับจิตใจของคนในชาติ ความสมดุลระหว่างความสามารถในการพึ่งตนเองกับการแข่งขันในเวทีโลก ความสมดุลระหว่างสังคมชนบทกับเมือง เตรียมระบบภูมิคุ้มกัน ด้วยการบริหารจัดการความเสี่ยงให้เพียงพอพร้อมรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในประเทศ ทั้งนี้ การขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาทุกขั้นตอนต้องใช้ความรู้ ในการพัฒนาต่างๆ ด้วยความรอบคอบ เป็นไปตามลำดับขั้นตอน และสอดคล้องกับวิถีชีวิตของสังคมไทย รวมทั้งเสริมสร้างศีลธรรมและสำนึกในคุณธรรม จริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่และดำเนินชีวิตด้วยความเพียร จะเป็นภูมิคุ้มกันที่ดีให้พร้อมเผชิญการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งในระดับปัจเจก ครอบครัวชุมชน สังคม และประเทศชาติ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554)

จากข้างต้นจะเห็นได้ว่าสังคมเรานั้นมีความปรารถนาที่จะปลูกฝังและเสริมสร้างให้เด็กและเยาวชนเป็นพลเมืองดี มีคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งคุณธรรมจริยธรรมที่ได้รับการกล่าวถึงเป็นอย่างมากในปัจจุบันคือ จิตสาธารณะ โดยพิชัยยุทธ์ สยามพันธกิจ (2553) ได้กล่าวไว้ว่า พลเมืองไทยที่พึงปรารถนาอย่างยิ่งยวดประการหนึ่ง ทั้งในปัจจุบันและในอนาคตก็คือ พลเมืองที่มีจิตสาธารณะ คือ นอกจากจะกระทำประโยชน์แก่ตนเองตามธรรมชาติแล้ว ก็ต้องมีจิตสำนึกในการกระทำประโยชน์แก่สังคมส่วนรวมด้วย ซึ่งหากพลเมืองไทยสามารถจะรักษาสมดุลระหว่างการสร้างประโยชน์ของตนเองกับของส่วนรวมได้อย่างเหมาะสมก็จะทำให้ชีวิตส่วนตัวและกระบวนการต่างๆ ของสังคมหรือรัฐมีความมั่นคงและพัฒนาควบคู่กันไปได้อย่างเหมาะสม

จิตสาธารณะเป็นคุณธรรมจริยธรรมที่มุ่งเน้นในเรื่องของการมีส่วนร่วมในการทำคุณประโยชน์เพื่อส่วนรวม ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม สังคม และมีความปรารถนาที่จะช่วยเหลือผู้อื่น ชุมชน สังคม ด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551) ได้ให้คำจำกัดความคำว่า จิตสาธารณะ หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่น ชุมชน และสังคม ด้วยความเต็มใจ กระตือรือร้น โดยไม่หวังผลตอบแทน นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551) ยังได้ระบุถึงตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้จิตสาธารณะ ไว้ดังนี้ ตัวชี้วัดพฤติกรรมจิตสาธารณะสามารถสังเกตได้จากพฤติกรรม 2 ประการได้แก่ 1. การช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน และ 2. การเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม ในด้านการช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน สามารถสังเกตได้จากพฤติกรรมบ่งชี้ ดังต่อไปนี้ คือ 1. การช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูทำงานด้วยความเต็มใจ 2. การอาสาทำงานให้ผู้อื่นด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังสติปัญญาด้วยความสมัครใจ และ 3. การแบ่งปันสิ่งของ ทรัพย์สิน และอื่นๆ และช่วยแก้ปัญหาหรือสร้างความสุขให้กับผู้อื่น ส่วนด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม สามารถสังเกตได้จากพฤติกรรมบ่งชี้ ดังต่อไปนี้ 1. การดูแลรักษาสาธารณสมบัติและสิ่งแวดล้อมด้วยความเต็มใจ 2. การเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม และ 3. การเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาหรือร่วมสร้าง

สิ่งที่ตั้งงามของส่วนรวมตามสถานการณ์ ที่เกิดขึ้นด้วยความกระตือรือร้น และที่สำคัญคือ กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้จิตสาธารณะเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

การจะทำให้จิตสาธารณะเกิดขึ้นและติดตัวจนเป็นนิสัยได้นั้นต้องอบรมสั่งสอนมาตั้งแต่วัยเด็ก แล้วปลูกฝังพัฒนาต่อจนเป็นผู้ใหญ่ ดังนั้นผู้ปกครอง ครู โรงเรียน ชุมชนและสังคมล้วนมีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังและส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนเป็นบุคคลที่มีจิตสาธารณะ ในส่วนของครูและโรงเรียนนั้นสามารถปลูกฝังและส่งเสริมจิตสาธารณะให้แก่เด็กและเยาวชนผ่านทางการจัดการเรียนรู้ให้แก่เด็กและเยาวชน โดยในที่นี่ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะใช้การจัดการเรียนรู้จากการบริการสังคม (Service Learning) มาช่วยในการปลูกฝังและเสริมสร้างจิตสาธารณะให้แก่เด็กและเยาวชน เนื่องจากการจัดการเรียนรู้จากการบริการสังคม (Service Learning) เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่บูรณาการการเรียนรู้ทางวิชาการและการบริการสังคมเข้าด้วยกัน ทำให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์จริงในการบริการสังคม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดปรัชญาพิพัฒนานิยม (Progressivism) หรือปรัชญาปฏิบัตินิยม (Pragmatism) ของ John Dewey ที่เน้นการเรียนรู้ด้วยการลงมือกระทำ (Learning by doing) หรือได้รับประสบการณ์จริง (experience) และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Paulo Freire ว่าด้วยการสร้างจิตสำนึก (Conscientization) หรือความตระหนักต่อปัญหาต่างๆ ในสังคม รวมทั้งแนวคิดเรื่อง การเรียนรู้โดยอาศัยประสบการณ์ (Experiential Learning) ของ David Kolb (อ้างถึงใน จันทรเพ็ญ เชื้อพานิช, 2546) นั่นคือ การให้ผู้เรียนได้มีโอกาสคิดด้วยตนเอง มีการนำปัญหาสังคมมาขบคิด แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและวิพากษ์วิจารณ์ สนทนาในปัญหาควบคู่ไปกับการลงมือปฏิบัติการบริการสังคมจนเกิดความตระหนักต่อปัญหาต่างๆ ในสังคมที่เขาดำรงชีวิตอยู่ ซึ่ง ทิศนา ขัมมณี (2545) ได้กล่าวไว้ในศาสตร์การสอนว่า การจัดการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม (Service Learning) เป็นการดำเนินการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยการให้ผู้เรียนเข้าไปมีประสบการณ์ในการบริการสังคม ผู้เรียนมีการสำรวจความต้องการของชุมชนที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องที่เรียน และวางแผนการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ได้ลงมือปฏิบัติการบริการสังคมตามแผน และนำประสบการณ์ทั้งหลายที่ได้รับมาพิจารณาไตร่ตรอง จนกระทั่งเกิดความคิดรวบยอด หลักการหรือสมมติฐานต่างๆ ซึ่งสามารถนำไปทดลองหรือประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ได้ ซึ่งสอดคล้องกับความคิดของวลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา (2554) ที่ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมว่า การเรียนรู้จากการบริการเป็นวิธีสอนหนึ่งที่บูรณาการการบริการแก่สังคม (Community Service) กับการเรียนรู้ด้านวิชาการในหลักสูตรการศึกษา (Academic Learning) โดยเน้นทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดอย่างไตร่ตรองและมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่พลเมือง หรืออาจกล่าวอีกอย่างหนึ่งว่า การเรียนรู้จากการบริการคือวิธีสอนที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติงานการบริการในชุมชนซึ่งการบริการ

นั้นเกี่ยวข้องกับเนื้อหาวิชาในหลักสูตรและการเรียนรู้จากการบริการมิได้เกี่ยวกับโปรแกรมการฝึกงาน หรือการฝึกปฏิบัติ (Practicum หรือ Internship) หรือการศึกษาที่เป็น Cooperative Education

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังมีความสนใจในเรื่องการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน เนื่องจากการสอนแบบโครงงานนั้นเป็นการฝึกให้ผู้เรียนเกิดความรู้จากการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยการทดลอง ปฏิบัติ ค้นคว้า ทั้งยังเป็นการนำเอาวิธีการทางวิทยาศาสตร์ไปใช้ในการแก้ปัญหาหรือค้นคว้าหาความรู้อีกด้วย ทั้งนี้กรมวิชาการ (2544) ได้กล่าวถึง การสอนแบบโครงงานว่า เป็นการสอนที่เน้นผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด เพราะเป็นการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถคิดวิเคราะห์ได้อย่างมีเหตุผล มีกระบวนการทำงานและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ครูมีบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษาและกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เต็มตามศักยภาพ

การจัดการเรียนรู้จากการบริการสังคมและการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานนั้น มีความสอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ในมาตราที่ 6 ระบุว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และในหมวด 4 มาตรา 24 ข้อ 1 ระบุว่า จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ข้อ 2 ได้ระบุเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ไว้ว่า ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา ข้อ 3 ยังได้ระบุเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ไว้ดังนี้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง ข้อ 5 ได้ระบุว่า ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ และข้อ 6 ได้ระบุเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ไว้ว่า การจัดการเรียนรู้เกิดได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การจัดการศึกษาสำหรับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งหวังให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ที่เน้นกระบวนการไปสู่การสร้างองค์ความรู้ โดยผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนทุกขั้นตอน ผู้เรียนจะได้ทำกิจกรรมหลากหลาย ทั้งเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคล ในการสังเกตสิ่งต่างๆ รอบตัว ตั้งคำถามหรือปัญหาเกี่ยวกับสิ่งที่จะศึกษา ได้พัฒนากระบวนการคิดขั้นสูง มีการวางแผนและลงมือปฏิบัติการสำรวจตรวจสอบด้วยกระบวนการที่หลากหลาย จากแหล่งเรียนรู้ทั้งส่วนที่เป็นสากลและท้องถิ่น คิดและตัดสินใจเลือกข้อมูลที่เป็นประโยชน์ไปใช้ในการตอบคำถามหรือแก้ปัญหา ซึ่งจะนำไปสู่องค์ความรู้ แนวคิดหลัก แล้วสื่อสารสิ่งที่เรียนรู้

หรือองค์ความรู้ในรูปแบบต่างๆ ให้ผู้อื่นรับรู้กระบวนการเรียนรู้ดังกล่าว จะทำให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้และเกิดการพัฒนาเจตคติที่ดี มีคุณธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยครูผู้สอนมีบทบาทในการวางแผนการเรียนรู้ กระตุ้น แนะนำ ช่วยเหลือให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเพื่อให้เกิดการศึกษาบรรลุผลตามที่มุ่งหวังไว้

ฉะนั้นผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาในเรื่องของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคมเพื่อปลูกฝังและส่งเสริมจิตสาธารณะให้แก่เด็กและเยาวชน ซึ่งหลักการจัดการเรียนรู้จากการบริการสังคมและการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานนั้น มีความสอดคล้องและสนับสนุนซึ่งกันและกันได้เป็นอย่างดี เนื่องจากลักษณะการจัดการเรียนการสอนที่เป็นการเรียนรู้จากการบริการถือว่าเป็นลักษณะการจัดโครงงาน (Project) เพราะเป็นการสอนที่นำไปสู่การพัฒนาทักษะที่มีความคู่กับเนื้อหาสาระ (Thomas Tai-Seale อ้างถึงใน วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา, 2554) และนอกจากนี้ยังมีงานวิจัยหลายชิ้นที่แสดงว่าการจัดโครงงานการบริการจากการเรียนรู้เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณค่า เพราะได้รับประสบการณ์ตรง (วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา, 2554) ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2552) ที่ได้กล่าวถึงวิธีการสอนแบบโครงงานว่า การสอนแบบโครงการหรือการสอนแบบโครงงาน เป็นการสอนที่ให้โอกาสผู้เรียนได้วางแผนการและดำเนินการให้สำเร็จตามความมุ่งหมายของโครงการนั้น อาจเป็นโครงการที่จัดทำเป็นหมู่หรือคนเดียวก็ได้ ผู้เรียนจะมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการทำงานนั้นด้วยตนเอง ลักษณะการสอนคล้ายตามสภาพจริงของสังคม เป็นการทำงานที่เริ่มต้นด้วยปัญหาและดำเนินการแก้ปัญหาโดยลงมือทดลองปฏิบัติจริง ฉะนั้นสามารถสรุปได้ว่า การเรียนรู้จากการบริการช่วยพัฒนาความรับผิดชอบต่อสังคมและหน้าที่ของความเป็นพลเมืองในสังคม ดังนั้นกิจกรรมการเรียนรู้จากการบริการสังคมเป็นสื่อกลางที่ได้พัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับโลกที่เป็นจริง ได้เห็นและสัมผัสกับปัญหามากขึ้น โครงการการเรียนรู้จากการบริการเป็นสื่อการเรียนรู้ที่มีความหมายและเป็นแหล่งสำคัญที่ช่วยกระตุ้นให้เห็นความสำคัญและการมีส่วนร่วมในการทำหน้าที่และความรับผิดชอบต่อพลเมืองในสังคม โดยมีการใช้สังคมเป็นสื่อในการจัดประสบการณ์ในการเรียนรู้ นอกจากใช้สังคมเป็นแหล่งข้อมูลของเนื้อหา (source of content) แล้ว การเรียนรู้จากการบริการสังคมจะทำให้เกิดประสบการณ์ในด้านบวกและก่อให้เกิดกำลังใจและการเห็นคุณค่าของการเป็นพลเมืองที่ต้องมีส่วนร่วมสร้างสิ่งที่เกิดประโยชน์ต่อสังคม ผู้เรียนได้รับการพัฒนาความรู้สึกเชื่อมโยง/เกี่ยวข้องกับสังคม/ชุมชนที่เรียกว่า “sense of connectedness” (Patricia Shields-Ramsay, 2008 อ้างถึงใน วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา, 2554)

ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคมเพื่อสอนเรื่องจิตสาธารณะในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เนื่องจากจิตสาธารณะเป็นเรื่องของคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งมีความสอดคล้องกับเนื้อหาของรายวิชาสังคมศึกษา

โดยในที่นี่จะสอดแทรกในสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต และสาระภูมิศาสตร์ ซึ่งในสาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต ได้มีการระบุไว้อย่างชัดเจนในตัวชี้วัดและ สาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในมาตรฐานที่ ส 2.1 ได้ กำหนดสาระการเรียนรู้ไว้ว่าเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มี ค่านิยมที่ดีงาม และดำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และ สังคมโลกอย่างสันติสุข โดยในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตัวชี้วัดได้กำหนดให้ผู้เรียนระบุ ความสามารถของตนเองในการทำประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ ซึ่งสาระการเรียนรู้แกนกลาง ได้ระบุรายละเอียดไว้ดังนี้ บทบาทหน้าที่ของเยาวชนที่มีต่อสังคมและประเทศชาติ โดยเน้นจิต- สาระธรรม เช่น เคารพกติกาสังคม ปฏิบัติตนตามกฎหมาย มีส่วนร่วมและรับผิดชอบในกิจกรรมทาง สังคม อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ รักษาสาธารณประโยชน์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ดังนั้นจะ เห็นได้ว่าจิตสาธารณะสามารถสอดแทรกเข้ากับเนื้อหาสาระของรายวิชาสังคมศึกษาได้เป็นอย่างดี

สาเหตุที่ผู้วิจัยเลือกทำการวิจัยในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 นั้น นอกจากมีการระบุไว้อย่าง ชัดเจนในตัวชี้วัดของหลักสูตรการเรียนรู้แล้วนั้น ยังมีการนำเสนอข้อมูลของศูนย์วิจัยแอมแบคคนวัตกรรม ทางสังคม การจัดการและธุรกิจ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญร่วมกับศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิง คุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม) ซึ่งได้ทำการสำรวจเรื่อง สถานภาพคุณธรรมของประชาชนไทยในสังคมไทย การศึกษาครั้งนี้ดำเนินการเก็บข้อมูลจากประชาชนที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไป โดยแบ่งพื้นที่ในการสำรวจ ออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ 1.ประชาชนทั่วไปในภูมิภาคต่างๆ 18 จังหวัดทั่วประเทศ โดยเก็บข้อมูล จำนวน 3 ครั้ง ครั้งละประมาณ 4,500 ตัวอย่าง และ 2.ประชาชนทั่วไปในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล โดยเก็บข้อมูลจำนวน 5 ครั้ง ครั้งละประมาณ 2,500 ตัวอย่าง ซึ่งดำเนินการสำรวจใน ระหว่างเดือนพฤษภาคม 2550 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2551 ผลการสำรวจพบว่า ประชาชนที่ถูกสำรวจ เกี่ยวกับคุณธรรม 7 ด้าน ได้แก่ ความมีวินัย ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริต สติสัมปชัญญะ จิต- อาสา ความขยันหมั่นเพียร และความรักชาติ พบว่า คุณธรรมโดยรวมของตัวอย่างส่วนใหญ่ยังอยู่ใน เกณฑ์ที่ค่อนข้างดีถึงดีมาก โดยเฉพาะคุณธรรมด้านความรักชาติและจิตอาสา เป็นคุณธรรมที่ตัวอย่าง มีค่าคะแนนค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับคุณธรรมด้านอื่นๆ ส่วนคุณธรรมที่อยู่ในระดับท้ายๆ ของทุกครั้ง ทำการสำรวจคือ คุณธรรมด้านความมีสติสัมปชัญญะและด้านความมีวินัยเป็นคุณธรรมที่มีค่าคะแนน อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับคุณธรรมด้านอื่นๆ นอกจากนี้ผลสำรวจยังพบอีกว่า กลุ่มเยาวชน และผู้มีรายได้น้อยเป็นกลุ่มที่ควรได้รับการส่งเสริมคุณธรรมอย่างเร่งด่วน เนื่องจากมีค่าคะแนนของ คุณธรรมทุกด้านค่อนข้างต่ำ และผลการสำรวจความเอนเอียงของความคิดเห็นและพฤติกรรมใน คุณธรรมของประชาชนพบว่า ความเอนเอียงของจิตอาสากับข้อความที่ว่า “การช่วยเหลือผู้อื่นไม่ใช่ หน้าที่ของข้าพเจ้า” เมื่อพิจารณาตามอายุและการศึกษาของตัวอย่างพบว่า ตัวอย่างที่มีอายุต่ำกว่า

20 ปี และสำเร็จการศึกษาระดับปวส./อนุปริญญา/เทียบเท่า มีความเอนเอียงต่อข้อความดังกล่าวมากที่สุด (ศูนย์วิจัยเอแบคครว้ดกรรมทงสังคม การจัดการและธุรกิจ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ, 2551)

จากรายงานการศึกษาข้างต้นทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับช่วงวัยที่ควรได้รับการส่งเสริมคุณธรรมอย่างเร่งด่วน คือ กลุ่มเยาวชน นั่นก็คือกลุ่มนักเรียน นักศึกษา ฉะนั้นการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมจึงควรเริ่มตั้งแต่วัยเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับข้อความของดวงเดือน พันธุนาวิน (2539) ที่ได้กล่าวไว้ว่าการปลูกฝังและส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนั้น ควรทำการปลูกฝังให้เกิดขึ้นตั้งแต่วัยเด็ก เพราะเป็นช่วงที่เด็กมีความไวต่อการรับการปลูกฝังและส่งเสริมจริยธรรมเป็นอย่างยิ่ง เพราะเด็กยังเป็น “ไม้อ่อนที่ตัดง่าย” ฉะนั้นการปฏิบัติต่อเด็กอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการทางร่างกาย และโดยเฉพาะความเหมาะสมกับพัฒนาการทางจิตใจของเด็กและเด็กโต จะเป็นการป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นเมื่อเข้าสู่วัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ได้มาก เพราะในวัยเด็กจะสามารถเห็นความแตกต่าง สามารถคิดเปรียบเทียบ คิดแยกแยะ เชื่อมโยงได้ เด็กจะเริ่มสนใจสิ่งแวดล้อมรอบตัวแทนการสนใจตนเอง โดยข้อความนี้แสดงให้เห็นว่าเด็กและเยาวชนนั้นควรได้รับการปลูกฝังและส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในทางที่ถูกที่ควร เพื่อจะได้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณธรรมจริยธรรม เป็นพลเมืองดีของสังคม

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะจัดการเรียนรู้แบบโครงการโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคมในรายวิชาสังคมศึกษา เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในทัศนคติสาธารณะและพฤติกรรมจิต-สาธารณะให้แก่ผู้เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่1 ซึ่งจะส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถประพฤติปฏิบัติตนเป็นเด็กและเยาวชนที่ดีของครอบครัวและสังคม เป็นบุคคลที่มีจิตสาธารณะ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม เป็นพลเมืองที่ดีของชุมชน สังคม และประเทศชาติ พร้อมทั้งยังสอดคล้องกับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามที่กระทรวงต้องการและสนองต่อนโยบายในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2554-2559) อีกด้วย

คำถามการวิจัย

1. นักเรียนที่ได้เรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคมจะช่วยให้นักเรียนเข้าใจในทัศนคติสาธารณะสูงขึ้นหรือไม่
2. นักเรียนที่ได้เรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคมจะมีความเข้าใจในทัศนคติสาธารณะสูงกว่านักเรียนที่ได้เรียนรู้ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติหรือไม่
3. นักเรียนที่ได้เรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคมจะช่วยให้นักเรียนมีพฤติกรรมจิตสาธารณะสูงขึ้นหรือไม่

4. นักเรียนที่ได้เรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคมจะมีพฤติกรรมจิตสาธารณะสูงกว่านักเรียนที่ได้เรียนรู้ด้วยการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติหรือไม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบมโนทัศน์จิตสาธารณะของนักเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคม
2. เพื่อเปรียบเทียบมโนทัศน์จิตสาธารณะของนักเรียนที่ได้เรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคมกับวิธีการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ
3. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคม
4. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนที่ได้เรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคมกับวิธีการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ

สมมติฐานการวิจัย

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานและการใช้กิจกรรมการบริการสังคม มีอย่างหลากหลายและพบว่ามีผลการวิจัย ดังนี้

ศิริรัตน์ ปัญจกุลวงศ์ (2551) ศึกษาเรื่อง ผลของโปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้ เรื่องการป้องกันอุบัติเหตุจากสึนามิตามหลักการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมที่มีต่อผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพังงา เขต 1 พบว่า หลังจากที่นักเรียนเข้าร่วมโปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้เรื่อง การป้องกันอุบัติเหตุจากสึนามิ ตามหลักการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม นักเรียนมีความรู้และพฤติกรรมเรื่องการป้องกันอุบัติเหตุจากสึนามิสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมโปรแกรม

วีณา วงศ์ศรีเผือก (2553) ศึกษาเรื่องผลของโปรแกรมการเรียนรู้แบบโครงงานที่มีต่อการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีด้านการประหยัดของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่านักเรียนมีคะแนนค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้เรื่อง คุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีด้านการประหยัดหลังเข้าร่วมโปรแกรมสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิชา แดงจำรูญ (2553) ศึกษาเรื่องการพัฒนารูปแบบการทำโครงงานคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า องค์ประกอบของรูปแบบการทำโครงงานคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 6

องค์ประกอบ คือ 1. เว็บไซต์สนับสนุนการเรียนรู้ 2. ประเด็นการพัฒนาคุณลักษณะความเคารพ 3. กิจกรรมการเรียนรู้ 4. ผู้เรียน 5. ผู้สอน 6. การประเมินคุณลักษณะความเคารพก่อนและหลังการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังพบว่า ขั้นตอนในการเรียนรู้ของรูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 8 ขั้นตอน คือ 1. ขั้นเตรียมความพร้อมก่อนเริ่มเรียนรู้ 2. ขั้นสะท้อนความดีเปิดเซฟต์เว็บบล็อก 3. ขั้นประเด็นศึกษานำพาสืบสอบ 4. ขั้นประเด็นคุณธรรมนำสู่ความเคารพ 5. ขั้นดำเนินภารกิจพิชิตเป้าหมาย 6. ขั้นประมวลสรุปผลค้นพบนวัตกรรม 7. ขั้นสรุปความดีปิดเซฟต์เว็บบล็อก 8. ขั้นนำเสนอผลงานผสานการประเมิน ส่วนกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยคุณลักษณะความเคารพตนเอง เคารพพ่อแม่ อาจารย์และเพื่อนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และคะแนนเฉลี่ยคุณลักษณะความเคารพของกลุ่มตัวอย่างที่พ่อแม่ อาจารย์และเพื่อนเป็นผู้ประเมิน หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คมสัน สุขมาก (2553) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเพื่อเสริมสร้างมโนทัศน์เชิงจิตสำนึกสาธารณะของอาสาสมัครตำรวจ พบว่า โปรแกรมเพื่อเสริมสร้างมโนทัศน์เชิงจิตสำนึกสาธารณะของอาสาสมัครตำรวจที่พัฒนาขึ้นมีกระบวนการเสริมสร้างมโนทัศน์เชิงจิตสำนึกสาธารณะ ได้แก่ 1. การสนทนา 2. การฝึกสมาธิ 3. การทำความเข้าใจแก่นใจ 4. การเรียนรู้ผ่านละคร 5. การอ่านชีวประวัติบุคคลสำคัญ และ 6. การช่วยเหลือสังคม ผลการทดลองใช้โปรแกรมคือ 1. ระดับมโนทัศน์เชิงจิตสำนึกสาธารณะก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองหลังเข้าร่วมโปรแกรม มีความแตกต่างที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 โดยหลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยที่สูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง 2. ระดับมโนทัศน์เชิงจิตสำนึกสาธารณะของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 โดยหลังการทดลองกลุ่มทดลองมีระดับมโนทัศน์เชิงจิตสำนึกสาธารณะสูงกว่ากลุ่มควบคุม นอกจากนี้ยังพบว่า ปัจจัยที่มีผลเชิงสนับสนุนในการนำโปรแกรมเพื่อเสริมสร้างมโนทัศน์เชิงจิตสำนึกสาธารณะของอาสาสมัครตำรวจไปใช้ มีดังนี้คือ ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่เหมาะสม ผู้สอนมีประสบการณ์ตรง เนื้อหาสาระมีความหลากหลายนำไปใช้ได้จริง กิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียน มีระยะเวลาที่เหมาะสมในการฝึกอบรม แหล่งความรู้และสื่อการสอนได้จากประสบการณ์จริง สภาพแวดล้อมที่ผ่อนคลายและเป็นกันเอง ปัญหาอุปสรรคคือ ผู้เรียนบางคนขาดความตั้งใจ ระยะเวลาในการฝึกภาคปฏิบัติไม่เพียงพอ และไม่พบปัญหาอุปสรรคในการวิจัยครั้งนี้

จากงานวิจัยที่ได้ศึกษาทำให้ผู้วิจัยสามารถตั้งสมมติฐานได้ดังนี้

1. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคมจะมีมโนทัศน์จิตสาธารณะหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคมจะมีมโนทัศน์จิตสาธารณะสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ
3. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคมจะมีพฤติกรรมจิตสาธารณะสูงกว่าก่อนเรียน

4. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรม การบริการสังคมจะมีพฤติกรรมจิตสาธารณะสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ แบบปกติ

ขอบเขตของการวิจัย

1. งานวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยกึ่งทดลอง เพื่อศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้แบบโครงการใน วิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคมที่มีต่อทัศนคติและพฤติกรรมจิตสาธารณะของ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1

2. ประชากร

ประชากร คือ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 37 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

3. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดี งาม และธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และ สังคมโลก อย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด ม.1/2 ระบุความสามารถของตนเองในการทำประโยชน์ต่อสังคมและ ประเทศชาติ เช่น เคารพกติกาสังคม ปฏิบัติตนตามกฎหมาย มีส่วนร่วมและรับผิดชอบในกิจกรรมทาง สังคม อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ รักษาสาธารณประโยชน์ เป็นต้น

เนื้อหาที่สามารถสอดแทรกเรื่องจิตสาธารณะ ได้แก่ การสอนเรื่องหน้าที่ของ พลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย การสอนเรื่องการเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น การสอนเรื่องสิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ของชาวไทยตามรัฐธรรมนูญ การสอนเรื่องบรรทัดฐานของการเป็นสมาชิกที่ดีในสังคม

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ตัวชี้วัด ม.1/1 วิเคราะห์ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติของทวีป เอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย

เนื้อหาที่สามารถสอดแทรกเรื่องจิตสาธารณะ ได้แก่ การสอนเรื่องแนวทางการใช้ทรัพยากรของคนในชุมชนให้ใช้ได้ยาวนานขึ้น โดยมีจิตสำนึกรู้คุณค่าของทรัพยากร การสอนเรื่องแผนอนุรักษ์ทรัพยากรในทวีปเอเชีย

4. ระยะเวลา

ใช้ระยะเวลาที่ในการทดลอง 12 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 คาบ คาบละ 50 นาที รวมทั้งสิ้น 36 คาบ

5. ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย

5.1 ตัวแปรต้น คือ การจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคม

5.2 ตัวแปรตาม คือ

5.2.1 มโนทัศน์จิตสาธารณะของนักเรียน

5.2.2 พฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียน

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

โครงการ หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้มีโอกาสในการศึกษาค้นคว้า และลงมือปฏิบัติตามความสนใจ ความถนัดและความสามารถของผู้เรียน ภายใต้การดูแล การให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ และการให้ความช่วยเหลือจากครูหรือผู้เชี่ยวชาญ ขั้นตอนในการทำโครงการนั้นต้องมีการวางแผนอย่างเป็นระบบ จากนั้นจึงลงมือปฏิบัติตามที่วางแผนไว้ จนได้ข้อสรุป คำตอบ หรือผลการศึกษา แล้วจึงทำการนำเสนอผลงาน ซึ่งผู้เรียนจะเกิดความรู้จากการได้ลงมือปฏิบัติจริง

การเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการบริการสังคม หมายถึง การเรียนรู้ผ่านกิจกรรมการบริการสังคม ซึ่งจะบูรณาการการเรียนรู้ทางวิชาการกับการบริการสังคมเข้าด้วยกัน โดยผู้เรียนต้องมีการสำรวจความต้องการของชุมชนและประสานความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันการศึกษา กับชุมชนเพื่อให้ทราบถึงปัญหาและความต้องการของชุมชน ซึ่งผู้เรียนจะได้นำความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ในหลักสูตรที่ผู้เรียนเรียนอยู่มาใช้ในการบริการสังคม และมีการจัดสรรเวลาให้ผู้เรียนได้มีโอกาสในการพิจารณาตนเองในประสบการณ์การบริการสังคม การเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นพัฒนาความเป็นพลเมืองดีให้แก่ผู้เรียน

การจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคม หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาสังคมศึกษา ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเข้าไปมีประสบการณ์ในการบริการสังคมในรูปแบบของโครงการ โดยโครงการที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัตินั้นจะต้องทำการสำรวจความต้องการหรือปัญหาของชุมชนก่อน แล้วจึงนำความรู้ที่ผู้เรียนได้เรียนมาใช้ในการแก้ไขปัญหา

หรือพัฒนาความต้องการของชุมชน สังคม เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าไปให้บริการแก่สังคมอย่างแท้จริง เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองดี เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม เป็นผู้มีจิตสาธารณะ

จิตสาธารณะ หมายถึง การตระหนักรู้ ความรู้ความเข้าใจ และการเห็นคุณค่าของการมีส่วนร่วมในการทำคุณประโยชน์เพื่อส่วนรวม ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน มีความรับผิดชอบต่อสังคม และมีความปรารถนาที่จะช่วยเหลือผู้อื่น ชุมชน สังคม ด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน

มโนทัศน์จิตสาธารณะ หมายถึง ความคิดความเข้าใจเรื่องจิตสาธารณะ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการทำคุณประโยชน์เพื่อส่วนรวม ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน มีความรับผิดชอบต่อสังคม และมีความปรารถนาที่จะช่วยเหลือผู้อื่น ชุมชน สังคม ด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน โดยแหล่งที่ก่อให้เกิดจิตสาธารณะได้นั้นคือบ้าน โรงเรียน ชุมชน และสังคม ซึ่งมโนทัศน์จิตสาธารณะนั้นสามารถวัดได้จากแบบวัดมโนทัศน์จิตสาธารณะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

พฤติกรรมจิตสาธารณะ หมายถึง การกระทำที่แสดงออกมา โดยสามารถสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะได้จากตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ต่อไปนี้ การมีส่วนร่วมในการทำคุณประโยชน์เพื่อส่วนรวม ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน มีความรับผิดชอบต่อสังคม และมีความปรารถนาที่จะช่วยเหลือผู้อื่น ชุมชน สังคม ด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วมในการทำคุณประโยชน์เพื่อส่วนรวม ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน หมายถึง พฤติกรรมของผู้เรียนที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมกิจกรรมต่างๆที่เป็นประโยชน์ ดังนี้
 - 1.1 การรับอาสาที่จะทำบางอย่างเพื่อส่วนรวม
 - 1.2 ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม
 - 1.3 เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน รู้จักเป็นผู้ให้มากกว่าผู้รับ
 - 1.4 สนใจปัญหาและการเปลี่ยนแปลง พร้อมเสนอความคิดที่จะพัฒนาสังคม ตั้งใจที่จะทำงานอย่างหนึ่งอย่างใดให้สำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดและเป็นประโยชน์ต่อสังคม
 - 1.5 เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาหรือร่วมสร้างสิ่งที่ดีงามของส่วนรวมตามสถานการณ์ ที่เกิดขึ้นด้วยความกระตือรือร้น
2. มีความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง พฤติกรรมของผู้เรียนที่แสดงออกต่อผู้อื่น ชุมชนและสังคม ดังนี้
 - 2.1 ดูแลรักษาสาธารณสมบัติและสิ่งแวดล้อมด้วยความเต็มใจ
 - 2.2 ดูแลรักษาของส่วนรวม ใช้ของส่วนรวมแล้วเก็บเข้าที่
 - 2.3 การไม่ยึดครองของส่วนรมนั้นมาเป็นของส่วนตน
 - 2.4 การเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้สามารถใช้ของส่วนรวม

3. มีความปรารถนาที่จะช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน หมายถึง พฤติกรรมของผู้เรียนที่แสดงออกถึงความห่วงใย ความตั้งใจและเต็มใจในการช่วยเหลือผู้อื่นได้แก่

3.1 ช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูทำงานด้วยความเต็มใจ

3.2 มีความห่วงใย เอื้ออาทรผู้อื่น อาสาทำงานให้ผู้อื่นด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังสติปัญญาด้วยความสมัครใจ

3.3 อำนวยความสะดวกให้กับผู้อื่น

3.4 แบ่งปันสิ่งของ ทรัพย์สิน และอื่นๆ และช่วยแก้ปัญหาหรือสร้างความสุขให้กับผู้อื่น

3.5 ช่วยแนะนำสิ่งที่ถูกที่ควรให้แก่ผู้อื่น

ซึ่งพฤติกรรมจิตสาธารณะเหล่านี้จะวัดได้จากแบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะและแบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง ผลของการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคมที่มีต่อมโนทัศน์และพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้นำเสนอตามลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 มโนทัศน์

- 1.1 ความหมายของมโนทัศน์
- 1.2 ประเภทของมโนทัศน์
- 1.3 กระบวนการสร้างมโนทัศน์
- 1.4 การวัดมโนทัศน์

ตอนที่ 2 จิตสาธารณะ

- 2.1 ความหมายและมโนทัศน์ของจิตสาธารณะ
- 2.2 พฤติกรรมจิตสาธารณะ
- 2.3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดจิตสาธารณะ
- 2.4 การพัฒนาจิตสาธารณะในรูปแบบต่างๆ

ตอนที่ 3 การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

- 3.1 ความหมายของโครงงาน
- 3.2 ประเภทของโครงงาน
- 3.3 ขั้นตอนการทำโครงงาน
- 3.4 ประโยชน์ของการทำโครงงาน

ตอนที่ 4 การเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการบริการสังคม

- 4.1 ความหมายของการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการบริการสังคม
- 4.2 ขั้นตอนการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการบริการสังคม
- 4.3 ประโยชน์ของการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการบริการสังคม

ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 5.1 งานวิจัยในประเทศ
- 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ตอนที่ 1 มโนทัศน์

1.1 ความหมายของมโนทัศน์

มโนทัศน์ ตรงกับคำศัพท์ภาษาอังกฤษคำว่า Concept ซึ่งในภาษาไทยมีการใช้คำอื่นในความหมายเดียวกันอยู่หลายคำ เช่น ความคิดรวบยอด สังกัป มโนคติ มโนมติ เป็นต้น ในที่นี้ผู้วิจัยจะใช้คำว่า มโนทัศน์ โดยมีนักการศึกษาทั้งในและต่างประเทศได้ให้ความหมายของคำว่า มโนทัศน์ ไว้ดังนี้

Good (1959 อ้างถึงใน ธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล, 2520) ได้ให้ความหมายของ concept ไว้ 3 ลักษณะ คือ

1. ความคิดหรือสัญลักษณ์ของส่วนประกอบ หรือลักษณะร่วมที่สามารถจำแนกออกเป็นกลุ่มเป็นพวกได้
2. สัญลักษณ์เชิงความคิดทั่วไปหรือเชิงนามธรรมเกี่ยวกับสถานการณ์ กิจกรรม หรือวัตถุ
3. ความรู้สึกนึกคิด ความเห็น ความคิด หรือภาพความคิด

John P. De Cecco (อ้างถึงใน ปราณี งามสุด, 2527:135) ให้ความหมาย มโนทัศน์ ว่า เป็นกลุ่มของสิ่งเร้าที่มีลักษณะร่วมกัน และกลุ่มของสิ่งเร้าอาจเป็นสิ่งของ เหตุการณ์ หรือบุคคลก็ได้

De-Cecco (1974 อ้างถึงใน พรณี ชูชัย, 2545:240) ได้ให้ความหมายของ concept ไว้ว่า concept คือ กลุ่มของสิ่งเร้าที่มีลักษณะร่วมกัน อาจแยกออกเป็นประเภทของสิ่งของการกระทำหรือความคิด โดยทั่วไปเราเรียก concept ของสิ่งต่างๆ ด้วยชื่อของสิ่งนั้น เช่น หนังสือ สงคราม นักเรียน ผู้หญิงสวย หมอ ฯลฯ สิ่งเร้าบางอย่างไม่จัดว่าเป็น concept เช่น หนังสือสามก๊ก เด็กชายดำ ครูวนิดา ฯลฯ เพราะสิ่งเร้าเหล่านี้เป็นสิ่งเร้าเฉพาะ ไม่ใช่สิ่งเร้าเป็นกลุ่ม

Goodwin & Klausmeier (1975 อ้างถึงใน พรณี ชูชัย, 2545:240) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับ concept ไว้ดังนี้ concept จะบอกให้ทราบถึงคุณลักษณะของสิ่งต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นวัตถุ เหตุการณ์หรือขบวนการ ซึ่งทำให้แยกสิ่งต่างๆ นั้นออกจากสิ่งอื่นๆ ได้ และในขณะที่เดียวกันก็สามารถเชื่อมโยงเข้ากับกลุ่มสิ่งของประเภทเดียวกันได้ เราสามารถพูดถึง concept ได้ใน 2 ลักษณะ คือ

1. mental construct เป็น concept ที่ขึ้นอยู่กับประสบการณ์การเรียนรู้โดยเฉพาะของแต่ละบุคคล ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อการที่คนจะคิดเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ รอบๆ ตัว
2. public entity ได้แก่ ความหมายของคำต่างๆ ซึ่งจะพบใน พจนานุกรม สารานุกรม และตามหนังสือต่างๆ ซึ่งความหมายเหล่านี้จะเป็นที่รับรู้ร่วมกันในกลุ่มคนที่พูดภาษาเดียวกัน

Medin (1989 อ้างถึงในเกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2545:2) มโนทัศน์ หมายถึง ภาพในความคิดที่เปรียบเสมือน “ภาพตัวแทน” หมวดยุทธ์ของวัตถุ สิ่งของ แนวคิด หรือปรากฏการณ์ ซึ่งมีลักษณะต่างๆ ไปคล้ายกัน

Benjamin Bloom (อ้างถึงในพงษ์พันธ์ พงษ์โสภา, 2542:154) มโนทัศน์ (Concept) หมายถึง กลุ่มของสิ่งเร้าที่มีลักษณะร่วมกัน ซึ่งอาจมีลักษณะเป็นรูปธรรมที่ง่าย เช่น ต้นไม้ รถยนต์ หรือ อาจเป็นนามธรรมที่ซับซ้อน เช่น ความจงรักภักดี หรือประชาธิปไตย เป็นต้น การเรียนรู้เกี่ยวกับ มโนทัศน์ จึงหมายถึงการที่ผู้เรียนสามารถมองเห็นความเหมือนของสิ่งเร้า และสามารถจัดกลุ่มของสิ่งเร้าที่มีลักษณะร่วมกันไว้เป็นพวกเดียวกันได้ หรือการที่ผู้เรียนสามารถสรุปความคิดของบุคคลต่างๆ ที่มีต่อเรื่องราวที่เรียนรู้ โดยใช้ภาษาเป็นสื่อในการสรุปความคิดนั้น

ซูซีฟ อ่อนโคสูง (2522:101) ให้ความหมาย มโนทัศน์ หมายถึง กลุ่มของสิ่งเร้าที่มีลักษณะจำเพาะร่วมกัน มนุษย์ใช้ภาษาหรือสัญลักษณ์แทนมโนทัศน์ต่างๆ ในการสื่อความหมายระหว่างกัน

ปราณี รามสูต (2527:136) ให้ความหมาย มโนทัศน์ หมายถึง ความคิดความเข้าใจซึ่งเป็นข้อสรุปของบุคคลที่มีต่อกลุ่มของสิ่งเร้าที่มีลักษณะร่วมกัน โดยเนื่องมาจากบุคคลนั้นๆ ได้รับความรู้หรือเข้าใจลักษณะของสิ่งเร้าทีละสิ่ง หรือ มโนทัศน์ หมายถึง ความคิดที่เป็นข้อสรุปของบุคคลที่มีต่อประเภทของสิ่งของ การกระทำ หรือความคิดต่างๆ

สุรพันธ์ ต้นศรีวงษ์ (2538:106) ให้ความหมายของมโนทัศน์ไว้ว่า มโนทัศน์ คือ ข้อความซึ่งแสดงถึงแก่นหรือเป้าหมายของสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ซึ่งสามารถจะจำแนกแยกแยะความแตกต่าง (Discrimination) ขององค์ประกอบย่อยออกไป หรือรวบรวมองค์ประกอบย่อยๆ ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงเข้ามาสรุปรวม (Generalization) เป็นกลุ่มหรือเป็นพวกเดียวกันได้

ไพบุลย์ เทวรักษ์ (2540:58) กล่าวไว้ว่า มโนทัศน์ คือ การเรียนรู้ที่เกิดจากการที่บุคคลสามารถบอกลักษณะร่วมและลักษณะแตกต่างของสิ่งหรือเหตุการณ์ต่างๆ

นัตยา ปิณฑนนท์ (2542:8) ให้ความหมายคำว่า concept ไว้ดังนี้

- มโนทัศน์มีลักษณะเป็นคำหรือกลุ่มคำ
- มโนทัศน์ไม่ใช่ความรู้ที่เป็นข้อเท็จจริง
- มโนทัศน์เป็นความรู้ ความเข้าใจ ในภาพรวมขององค์ความรู้ ข้อเท็จจริง
- การมีมโนทัศน์ต้องอธิบายหรือใช้ตัวอย่างประกอบเพื่อแสดงความเข้าใจในเรื่องนั้น

พรณี ชูทัย (2545:240-241) ให้ความหมาย มโนทัศน์ ไว้ว่า มโนทัศน์ หมายถึง ความสามารถที่ผู้เรียนจะมองเห็นความเหมือนของสิ่งเร้าและสามารถจัดกลุ่มของสิ่งเร้าที่มีลักษณะร่วมกันไว้เป็นพวกเดียวกันได้ นั่นคือ การเรียนรู้ลักษณะที่แยกสิ่งของ การกระทำ หรือความคิดออกเป็นประเภทต่างๆ เช่น เรียน concept สัตว์บก ก็คือ การเรียนรู้ลักษณะที่แยกสัตว์บกออกจากสัตว์อื่นๆ

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546:3) กล่าวว่า มโนทัศน์ มีความหมายเดียวกับคำว่า คอน-

เซปต์ (concept) ในภาษาอังกฤษ มาจากรากศัพท์ภาษาลาตินว่า conceptus หรือ concipere (conceive) หมายถึง การคิดหรือจินตนาการถึงบางสิ่ง : การเกิดแนวคิดหรือเกิดความเข้าใจต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งในความคิดของเรา

จากความหมายของคำว่า มโนทัศน์ ตามที่นักการศึกษาไทยและต่างประเทศได้ให้ความหมายไว้ นั้น สามารถสรุปได้ว่า มโนทัศน์ หมายถึง ความคิดสำคัญที่บอกให้ทราบถึงลักษณะร่วมกันหรือแตกต่างกันของสิ่งต่างๆหรือเหตุการณ์ต่างๆ ทำให้สามารถจัดประเภทสิ่งๆที่เหมือนกันเข้าด้วยกัน และแยกแยะประเภทสิ่งๆที่แตกต่างกันออกจากกันได้อย่างมีกฎเกณฑ์

1.2 ประเภทของมโนทัศน์

การจำแนกประเภทของมโนทัศน์ สามารถจำแนกได้หลายลักษณะ ซึ่งในด้านการศึกษา ได้มีการจำแนกประเภทของมโนทัศน์ไว้ดังนี้

De-Cecco (1968 อ้างถึงใน ชูชีพ อ่อนโคกสูง, 2522:102-103) แบ่ง concept ออกเป็น 3 ชนิด ได้แก่

1. มโนทัศน์ชนิดเชื่อมโยงลักษณะ (conjunctive concepts) คือ มโนทัศน์ที่เกิดจากลักษณะเฉพาะ (Attribute) ตั้งแต่ 2 ลักษณะขึ้นไป เช่น สุนัข มีลักษณะเฉพาะ คือ สี ขนาด รูปร่าง พฤติกรรม และลักษณะภายใน (Texture) แต่ลักษณะเฉพาะก็มีค่า (Value) ต่างๆ กัน มโนทัศน์นี้แยกสุนัขออกจากสิ่งอื่น เป็นมโนทัศน์ที่เรียนได้ง่าย
2. มโนทัศน์ชนิดแยกแยะ (disjunctive concepts) คือมโนทัศน์ที่สามารถใช้ได้ตั้งแต่ 2 ความหมายขึ้นไป จะหมายถึงอะไรก็ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของผู้เลือก เช่น “Strike” อาจจะแทนมโนทัศน์ของการนัดหยุดงานประท้วง หรือแทนมโนทัศน์ของการขว้างบอลไปอย่างดี หรือตีลูกไม่ถูก 3 ครั้ง หรือแทนมโนทัศน์ของการโยนลูกโบว์ลิ่งไปถูกพินที่ตั้งอยู่ล้มหมด หรือมโนทัศน์ของคำว่า “กวน” อาจหมายถึง การคนเข้าด้วยกัน หรือหาเรื่องก็ได้ การเรียนมโนทัศน์ชนิดนี้จึงยากกว่ามโนทัศน์ชนิดเชื่อมโยงลักษณะ
3. มโนทัศน์ชนิดสัมพันธ์ (relation concepts) เป็นมโนทัศน์ที่เกิดจากความสัมพันธ์กันระหว่างลักษณะเฉพาะของมโนทัศน์ เช่น มโนทัศน์ของระยะทาง (distance) ซึ่งเกิดจากความสัมพันธ์กันระหว่างจุดสองจุด มโนทัศน์ของทิศทาง (direction) เป็นความสัมพันธ์ระหว่างจุดสองจุดกับการเคลื่อนที่จากจุดหนึ่งไปยังจุดหนึ่ง หรือมโนทัศน์เกี่ยวกับความเร็ว เป็นมโนทัศน์ที่ยากในการจะเรียนรู้

Del Mar (1971 อ้างถึงใน ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2534:105-106) ได้จำแนกมโนทัศน์เป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. มโนทัศน์ที่มีลักษณะร่วมกัน (Superordinate Concepts) เป็นมโนทัศน์ที่แทน

คุณลักษณะร่วมระหว่างสิ่งของ เด็กที่จัดกลุ่มมะม่วง ขนุน กล้วย แอปเปิ้ลเข้าด้วยกันภายใต้ชื่อรวมๆ ว่า "ผลไม้" แสดงว่าเขากำลังใช้มโนทัศน์ที่มีลักษณะร่วมกัน

2. มโนทัศน์ที่เป็นเชิงสัมพันธ์ (Relational Concepts) ได้แก่ มโนทัศน์ที่อาศัยปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกหรือส่วนประกอบของกลุ่ม เป็นลักษณะของการจัดกลุ่มเด็กนักเรียนชายหญิงไม่ขีดไฟบุหรี เพราะการใช้ไม่ขีดไฟจุดบุหรีสุบ เหล่านี้คือตัวอย่างของมโนทัศน์ที่เป็นเชิงสัมพันธ์
3. มโนทัศน์ที่เป็นเชิงวิเคราะห์ (Analytical Concepts) คือ มโนทัศน์ที่วางอยู่บนพื้นฐานของคุณลักษณะที่สังเกตได้ ซึ่งเป็นส่วนของวัตถุแต่ละชิ้นในกลุ่ม เช่น กลุ่มที่จัดสัตว์สี่เท้าเข้าด้วยกัน

Hulse (1980 อ้างถึงใน ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2534:104) ได้แบ่งประเภทมโนทัศน์เป็น 2 ลักษณะ คือ

1. มโนทัศน์ที่ให้คำจำกัดความได้ชัด (Well-defined Concept) เป็นมโนทัศน์ที่สามารถให้คำจำกัดความเฉพาะโดยมีคุณลักษณะที่เป็นไปตามกฎบางกฎ เช่น ดวงจันทร์ แม้เราจะเห็นเพียงเสี้ยวเดียวหรือเต็มดวงก็ตาม
2. มโนทัศน์ที่ให้คำจำกัดความไม่เด่นชัด (Ill-defined Concept) เป็นรายการของสิ่งของ วัตถุ หรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่เรารู้ว่าเทียบเท่ากันได้ เมื่อวัตถุประสงคในการจำแนก เช่น คมน้ำ แดงกว่า บวบ ซึ่งต่างก็เป็นผัก เป็นต้น

Smith และ Rogan (2005 อ้างถึงใน สมบูรณ์ รัตนบุญศรีทอง, 2552:31) ได้แบ่งมโนทัศน์ออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. มโนทัศน์เชิงรูปธรรม (concrete concepts) คือ มโนทัศน์ที่สามารถใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ในการจำแนกกลุ่มของนั้นๆ
2. มโนทัศน์เชิงนิยาม (defined concepts) คือ มโนทัศน์ที่จำแนกจากสิ่งที่ตรงกับคำนิยาม เช่น คำนิยามในกลุ่มการปกครอง เช่น คำว่า คอมมิวนิสต์ ประชาธิปไตย คณาธิปไตย เป็นต้น

สุวัฒนา เอี่ยมอรพรรณ (2549:33-36) ได้จำแนกมโนทัศน์ออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. มโนทัศน์ที่เป็นรูปธรรม เช่น ทะเล ลม พืช สัตว์ รถยนต์ เฟอร์นิเจอร์ เป็นต้น สิ่งที่เป็นรูปธรรมทั้งหลายเป็นสิ่งที่เข้าใจได้ง่าย และมีมโนทัศน์ถูกต้องตรงกันโดยไม่ต้องอธิบายมาก
2. มโนทัศน์ที่เป็นนามธรรม เช่น ความดี ความชั่ว ความสวย เป็นต้น มโนทัศน์ที่เป็นนามธรรมเหล่านี้เมื่อพิจารณาให้ดีแล้วเป็นสิ่งที่ยากที่จะเข้าใจตรงกัน

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการจำแนกประเภทของมโนทัศน์ ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า

มโนทัศน์แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ 1. มโนทัศน์เชิงรูปธรรม เป็นมโนทัศน์ที่เรียนรู้และเข้าใจได้ง่าย สามารถให้คำจำกัดความได้ชัดเจน สามารถเข้าใจตรงกันได้โดยการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ในการจำแนกกลุ่มหรือเชื่อมโยงลักษณะร่วมกันของสิ่งต่างๆ ได้ 2. มโนทัศน์เชิงนามธรรม เป็นมโนทัศน์ที่เรียนรู้และเข้าใจได้ยากกว่ามโนทัศน์เชิงรูปธรรม อาจมีการเข้าใจที่แตกต่างกันไป

1.3 กระบวนการสร้างมโนทัศน์

Loebl (อ้างถึงใน ซูซีฟ อ่อนโคกสูง, 2522:103) อธิบายการสร้างมโนทัศน์ของเด็กว่า เด็กจะสร้างมโนทัศน์ได้ก็ต่อเมื่อเขาสามารถแยกแยะ (discriminate) คุณสมบัติของวัตถุหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น จากนั้นก็สามารถสรุปรวบยอด (generalize) ออกไปถึงสิ่งเร้าที่มีลักษณะร่วมกันได้ เช่น การสร้างมโนทัศน์ของคำว่า อ่าว ต้องผ่านกระบวนการดังนี้

1. การแยกแยะ(discrimination) หมายถึง เด็กจะต้องมองเห็นความแตกต่างของอ่าวว่าต่างจากแม่น้ำ ทะเลสาบ หรือมหาสมุทรอย่างไร
2. การสรุปรวบยอด (generalization) หมายถึง เด็กจะต้องสามารถนำมโนทัศน์ของอ่าวที่เขาสร้างขึ้นนี้ไปใช้กับอ่าวอื่นๆ ได้ โดยนำไปประยุกต์ใช้ (apply) ตามแต่ชนิดของอ่าวนั้น

มโนทัศน์เป็นผลมาจากการรับรู้ (perception) ความจำ (memory) และจินตนาการ (imagination) ของสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ทั้งภายนอกและภายในตัวบุคคล เช่น ความเครียดทางอารมณ์ ความต้องการหรือปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่ มโนทัศน์จะเกิดขึ้นเมื่อมีการประสมประสานกัน (integration) ระหว่างการแยกแยะ การย่อและ การสรุปรวบยอด ในระหว่างที่มีการสัมผัสการทำงานของกล้ามเนื้อ การตั้งคำถาม การอ่านและการแก้ปัญหา ดังนั้น สิ่งต่างๆ ดังกล่าวจึงเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดโครงสร้างของมโนทัศน์ขึ้น

Ausubel and Sullivan (1970 อ้างถึงใน ซูซีฟ อ่อนโคกสูง, 2522:103-104) สรุปกระบวนการสร้างมโนทัศน์ไว้ว่า

1. วิเคราะห์และแยกแยะความแตกต่างของกระสวนสิ่งเร้าต่างๆ (stimulus pattern)
2. ตั้งสมมติฐานโดยพิจารณาถึงลักษณะร่วมของส่วนย่อย (element) ในการย่อสิ่งเร้าต่างๆ
3. ทดสอบสมมติฐานที่สร้างขึ้นในสถานการณ์หนึ่งๆ
4. เลือกข้อสมมติฐานที่สามารถครอบคลุมกลุ่มของสิ่งเร้า ซึ่งมีลักษณะบางประการร่วมกัน
5. หาลักษณะจำเพาะของสิ่งเร้ามาสัมพันธ์กับแนวความคิดของตน
6. แยกแยะความแตกต่างระหว่างมโนทัศน์ที่รับมาใหม่กับมโนทัศน์ที่มีอยู่แล้ว เพื่อหาความสัมพันธ์กัน
7. สรุปรวบยอดลักษณะจำเพาะของมโนทัศน์ใหม่ ให้ครอบคลุมส่วนย่อยทั้งหมดในกลุ่ม
8. หาสัญลักษณ์ทางภาษาเป็นตัวแทนมโนทัศน์ที่รับมาใหม่นั้น

Weil และ Joyce (1978 อ้างถึงใน เซาวรินทร์ สีใหม่, 2552:42) ได้กล่าวถึง กระบวนการสร้างมโนทัศน์ ประกอบด้วยกิจกรรม 2 ขั้นตอน คือ

1. การสร้างประเภท (Category Formation) เป็นกิจกรรมแรกที่เกิดขึ้น โดยที่มนุษย์จะสร้างมโนทัศน์ของบางสิ่งก่อนที่จะรู้ว่ามโนทัศน์นั้นคืออะไร ซึ่งกิจกรรมในส่วนนี้เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับการค้นคว้า แยกประเภทสิ่งต่างๆ เช่น การแบ่งสิ่งต่างๆ ออกเป็นกลุ่มๆ โดยใช้ลักษณะร่วมกันและต่างกันเป็นเกณฑ์ในการแบ่ง ถือเป็นกรการก่อรูปมโนทัศน์ขึ้นมา
2. การเกิดมโนทัศน์ (Concept Attainment) เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนบอกได้ว่า มโนทัศน์ของสิ่งนั้นๆ คืออะไร โดยใช้วิธีการยกตัวอย่าง และบอกสมบัติพื้นฐานและสมบัติเฉพาะของมโนทัศน์นั้นได้ ซึ่งตัวอย่างที่ผู้เรียนยกมาประกอบนี้ต้องเป็นตัวอย่างที่สร้างขึ้นใหม่ ไม่ได้ยกตามบทเรียน จึงเกิดมโนทัศน์ขึ้นมา

Arends (1998 อ้างถึงใน สมบูรณ์ รัตนบุญศรีทอง, 2552:37-38) ได้เสนอกระบวนการสร้างมโนทัศน์ของนักเรียนดังนี้

1. การนำเสนอตัวอย่างสิ่งที่เป็นมโนทัศน์ที่ถูกต้องและมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อน ต้องเป็นตัวอย่างที่ดี ชัดเจน
2. กระตุ้นให้ตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับคุณสมบัติของมโนทัศน์นั้นๆ และให้เหตุผลในการคาดเดานั้น โดยครูมีบทบาทในการใช้คำถามให้นักเรียนคิดได้ตรงจุดตามต้องการ
3. นักเรียนเริ่มมองเห็นมโนทัศน์ ให้นักเรียนตั้งชื่อมโนทัศน์พร้อมบรรยายละเอียดต่างๆ
4. ครูตรวจสอบมโนทัศน์ โดยครูยกตัวอย่างเพิ่มเติมว่าตัวอย่างนี้ไม่ใช่ ตัวอย่างนี้ใช่ แล้วถามนักเรียนว่าเพราะอะไรสิ่งนั้นจึงใช่ สิ่งนั้นจึงไม่ใช่

Benjamin Bloom (อ้างถึงในพงษ์พันธ์ พงษ์โสภา, 2542:154-155) ได้เสนอกระบวนการสร้างมโนทัศน์ไว้ดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม และอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจถึงวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมนั้นว่า เมื่อเรียนจบแล้วผู้เรียนจะสามารถทำอะไรได้บ้าง
2. วิเคราะห์สิ่งที่ครูจะทำการสอน โดยเน้นถึงลักษณะที่เด่นและสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนมองเห็นได้ชัดเจน
3. ครูให้คำจำกัดความของมโนทัศน์ที่จะสอนโดยแนะนำให้ผู้เรียนสังเกตลักษณะร่วมที่เด่น ดังนั้นการใช้สื่อทางภาษาจึงเป็นสิ่งจำเป็นในการสอนมโนทัศน์ เพราะผู้เรียนจะต้องรู้จักคำต่างๆ ให้มาก
4. นำตัวอย่างมาแสดงหรือยกตัวอย่างมาประกอบการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้สังเกตเห็น สำหรับตัวอย่างที่เสนอนั้นอาจยกมาทีละตัวอย่างหรือยกมาหลายๆตัวอย่างพร้อมกันได้ แต่ตัวอย่างที่

นำมาเสนอนั้นควรมีทั้งตัวอย่างที่ถูก และตัวอย่างที่ผิดควบคู่กันไปเพื่อให้นักเรียนจะได้เกิด ความเข้าใจในเรื่องรานั้นได้ถ่องแท้ขึ้น

5. ครูจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ซักถามและตอบคำถามของครู เมื่อผู้เรียนสามารถตอบ คำถามของครูได้ถูกต้องครูก็ควรจะให้คำชมเชยผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดกำลังใจที่เรียนรู้ ต่อไป เพราะการเสริมแรงโดยสม่ำเสมอทุกระยะเป็นสิ่งสำคัญในการเรียนรู้เกี่ยวกับมโนทัศน์
6. ครูควรทดสอบการเรียนรู้มโนทัศน์ โดยให้ผู้เรียนดูตัวอย่างทั้งทางบวกและทางลบต่อเนื่องกัน ไป แล้วให้ผู้เรียนเลือกว่าตัวอย่างไหนใช่ ตัวอย่างไหนไม่ใช่
7. ครูจะต้องพยายามให้ผู้เรียนอธิบายเกี่ยวกับมโนทัศน์ที่ได้เรียนไปแล้วโดยสรุปเป็นคำพูดของ ผู้เรียนเอง

พรณี ชูทัย (2545:241) ได้เสนอกระบวนการสร้างมโนทัศน์ให้เกิดขึ้นได้ดังต่อไปนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม เมื่อเรียนมโนทัศน์ใดแล้วจะทำอะไรได้บ้าง เช่น เรียนเรื่อง สัตว์บก สามารถแยกสัตว์บกออกจากสัตว์ประเภทอื่นได้
2. วิเคราะห์มโนทัศน์ที่จะให้เรียน ถ้ามโนทัศน์ที่จะเรียนมีหลายลักษณะ พยายามลดลักษณะที่ ไม่จำเป็นลง โดยเน้นลักษณะที่เด่นและสำคัญ โดยจัดลำดับเป็นหมวดหมู่เพื่อช่วยให้ผู้เรียน เข้าใจง่าย
3. ใช้สื่อทางภาษาในการสอน อธิบายให้เข้าใจหรือเน้นให้สังเกตลักษณะร่วมที่เด่น การใช้ภาษา เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการเรียนมโนทัศน์ ผู้เรียนจะต้องรู้จักคำต่างๆ มาก
4. ตัวอย่างที่นำมาให้ดูควรมีทั้งตัวอย่างที่ถูกและตัวอย่างที่ผิดควบคู่กันไป จะได้ผลดีกว่า ตัวอย่างที่ถูกอย่างเดียว หรือผิดอย่างเดียว เช่น การสอนมโนทัศน์ของนก ก็ยกตัวอย่างที่เป็น นกชนิดต่างๆ เช่น นกแก้ว นกขุนทอง นกเอี้ยง ฯลฯ ส่วนตัวอย่างที่ไม่ใช่ชนก คือ แมว หมา แมลง ผึ้ง ฯลฯ แล้วให้เด็กสังเกตลักษณะเด่นของนก เปรียบเทียบกับสัตว์อื่นๆ
5. ให้ดูตัวอย่างต่างๆ ทั้งในทางบวกและทางลบต่อเนื่องกันไป แต่ให้ตัวอย่างทางลบก่อนแล้ว ตามด้วยตัวอย่างทางบวก จะช่วยให้เรียนมโนทัศน์ง่ายขึ้น (จากผลการวิจัย)
6. ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถามโต้ตอบ และให้กำลังใจเป็นการเสริมแรงทุกระยะถือว่า การเสริมแรงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการเรียนมโนทัศน์
7. พยายามให้นักเรียนอธิบายความเข้าใจเกี่ยวกับมโนทัศน์ที่เรียนไปด้วยคำพูดของตนเอง

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับกระบวนการสร้างมโนทัศน์ ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า

กระบวนการสร้างมโนทัศน์มี 4 ขั้นตอนคือ 1.การนำเสนอตัวอย่างมโนทัศน์ เพื่อให้ผู้เรียนได้สังเกต ใช้ ทักษะการคิดวิเคราะห์ เห็นภาพและสามารถเข้าใจมโนทัศน์ได้ง่ายขึ้น 2.กระตุ้นให้ตั้งสมมติฐาน เกี่ยวกับคุณสมบัติของมโนทัศน์นั้นๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้ประมวลความคิดจากการนำเสนอตัวอย่างมโน- ทรรศน์ 3.ตั้งชื่อมโนทัศน์พร้อมบรรยายละเอียด เพื่อให้ผู้เรียนได้อธิบายความเข้าใจเกี่ยวกับมโนทัศน์ที่

ได้เรียนไป และ 4. ตรวจสอบโน้ตค้น เพื่อตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียนว่าเข้าใจโน้ตค้นที่เรียนรู้อะไรหรือไม่ อาจให้ผู้เรียนสรุปโน้ตค้นที่ได้เรียนรู้อะไรไปเป็นคำพูดของผู้เรียนเอง

1.4 การวัดมโนทัศน์

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2534:266-269) ได้นำเสนอวิธีการวัดแบ่งออกเป็น 2 วิธีคือ วิธีอัตนัย (Subjective Method) และวิธีปรนัย (Objective Method)

1. วิธีอัตนัย เป็นการวัดโดยการกำหนดปริมาณโดยอาศัยความรู้สึกเป็นเกณฑ์ การวัดโดยวิธีอัตนัยจึงแตกต่างกับวิธีปรนัย วิธีปรนัยมีการกำหนดกฎเกณฑ์ที่แน่นอนได้ตัวเลขที่เหมือนกัน ส่วนวิธีอัตนัย คำตอบขึ้นอยู่กับความรู้สึกของผู้ตอบ ไม่มีการถือว่าตอบผิดหรือตอบถูก การวัดด้วยวิธีอัตนัยมีดังนี้
 - 1.1 การวัดความไวในความรู้สึก เป็นการวัดความไวที่มีต่อสิ่งเร้าซึ่งมีระดับความเข้มต่างกัน เช่น เสียง แสง แต่ละคนจะมีความรู้สึกแตกต่างกัน บางคนมีความรู้สึกมากแม้จะมีความเข้มเพียงเล็กน้อย เช่น มีเสียงรบกวนก็ทำให้ออนไม่หลับ แต่บางคนก็ชินกับเสียงรบกวนจนไม่รู้สึกรบกวน
 - 1.2 การวัดความสนใจ เป็นแบบทดสอบความสนใจในอาชีพ ตัวอย่างแบบทดสอบความสนใจเป็นแบบทดสอบความสนใจในอาชีพของคูเดอร์ (Kuder 1969) เป็นการบอกถึงพฤติกรรมที่เขาอยากทำมากที่สุด และพฤติกรรมที่อยากทำน้อยที่สุด และจัดประเภทกิจกรรมอาชีพ ซึ่งการวัดในลักษณะนี้ใช้เป็นการแนะแนวอาชีพในโรงเรียน
 - 1.3 การวัดมโนทัศน์เกี่ยวกับตน (self-concept) เป็นการวัดความรู้สึกเกี่ยวกับตนเองว่าเป็นคนลักษณะใด เป็นคนเก่งหรือไม่เก่ง หากออกมาในด้านบวกก็เป็นคนเก่ง ถ้าหากเป็นด้านลบไม่เก่ง เป็นลักษณะแบบสำรวจเกี่ยวกับตนเอง ใช้ในการปรับตัวและให้รับรู้ตนเองได้ถูกต้องขึ้น
 - 1.4 การวัดค่านิยม ค่านิยมเป็นพฤติกรรม เป็นความคิดที่เราเห็นว่าสำคัญต่อสิ่งหนึ่งและพร้อมที่จะปฏิบัติตาม เช่น เราเห็นค่านิยมของการทำงาน แปลว่าเราให้ความสำคัญกับงานมาก บางคนเห็นค่านิยมของการศึกษาในระดับสูงๆ ก็มุ่งที่จะเรียนต่อไปเรื่อยๆ เราวัดค่านิยมของคนโดยดูจากการเลือกทำในแบบทดสอบ ถ้าเลือกกระทำมากก็แสดงว่ามีค่านิยมในด้านนั้น เราอาจจะสร้างสถานการณ์ขึ้น แล้วให้ตัดสินใจเลือกความรู้สึกของเรา เช่น หากท่านมีเวลาว่างท่านมักจะ 1. ตกปลา 2. อ่านหนังสือ 3. ดูโทรทัศน์ จากความถี่ของแบบวัด เราก็จะได้ค่านิยมของคนนั้น แบบวัดค่านิยมที่รู้จักกันดีคือแบบวัดค่านิยมของอัลพอร์ต (Allport และคณะ 1960) ซึ่งวัดค่านิยม 6 ด้าน คือ ทฤษฎี เศรษฐกิจ สังคม สุนทรียภาพ ศาสนา และการเมือง

- 1.5 การวัดบุคลิกภาพ เป็นการวัดแบบสำรวจตน เช่น แบบสำรวจบุคลิกภาพ MMPI (Minnesota Multiphasic Personality Inventory) ซึ่งมีข้อความ 566 ข้อ แสดงถึงการครอบคลุมพฤติกรรมในหลายๆ ด้าน การวัดด้านบุคลิกภาพมีปัญหาในด้านความน่าเชื่อถือของแบบทดสอบ เพราะวัดจากคำบอกเล่าของผู้ถูกวัด
- 1.6 การวัดการรับรู้บุคคล การวัดในลักษณะนี้เป็นการประเมินพฤติกรรมของบุคคลที่ถูกรับรู้ตามความรู้สึกของผู้รับรู้ เช่น ในการประเมินความรู้สึกเกี่ยวกับแม่ของตนเองว่า มีคุณลักษณะอย่างไร หรือครูประเมินนักเรียนว่าเป็นคนอย่างไร เป็นการวัดพฤติกรรมของคนหนึ่งโดยความรู้สึกของอีกคนหนึ่ง
2. วิธีปรนัย เป็นการวัดโดยให้ตัวเลขกับพฤติกรรมตามหลักเกณฑ์ภายนอกที่แน่นอน ไม่ว่าจะกำหนดโดยใครก็เหมือนกัน การวัดโดยวิธีปรนัยแบ่งเป็น 4 วิธี คือ
- 2.1 การวัดความถี่ เป็นการนับจำนวนครั้งที่บุคคลแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งในสถานการณ์หนึ่ง เช่น ครูชมนักเรียนกี่ครั้ง นักเรียนตอบผิดกี่ครั้ง การวัดความถี่สามารถนำมาใช้ในการทดลอง เช่น การทดลองเสนอสิ่งที่ต้องการให้จำ เมื่อเวลาผ่านไประยะหนึ่งก็ทดสอบดู และนำคำตอบที่ถูกต้องมาแปลงสัดส่วนของความถูกต้อง ซึ่งเป็นการวัดปริมาณในการจำ
- 2.2 การวัดเวลา การวัดเวลานั้นเป็นการวัดในเวลาการตอบสนองต่อสิ่งเร้า เช่น การตั้งคำถาม กว่่านักเรียนจะตอบถูกเวลาผ่านไปกี่นาที การสามารถที่ใช้เวลาน้อยในการตอบสนองแสดงถึงความไวในการตัดสินใจ การวัดเวลาจะควบคู่ไปกับความถี่จึงจะได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้อง
- 2.3 การวัดความเข้มของพฤติกรรม เช่น เสียง แสง สามารถวัดโดยใช้เครื่องวัดความดังของเสียง ความเข้มของแสง น้ำก็วัดเป็นซีซี เป็นลิตร ส่วนพฤติกรรมของร่างกายก็สามารถวัดได้ เช่น ความแรงของการเต้นของหัวใจ เป็นต้น
- 2.4 การวัดระยะทาง ระยะทางเป็นตรรกะที่แสดงออกถึงพฤติกรรมอาการกลัว เช่น กลัวผีทำให้เราหลีกเลี่ยงจากความมืด แม้ในด้านจิตวิทยาสังคมความใกล้ชิดแสดงถึงความสนิทสนม ความห่างแสดงถึงความห่างเหิน

กระทรวงศึกษาธิการ (2551:176-177) ได้นำเสนอวิธีการวัดโดยใช้แบบทดสอบใช้สถานการณ์ (Situation Test) สามารถสรุปได้ดังนี้

แบบทดสอบใช้สถานการณ์เป็นการนำเอาเรื่องราวมาเสนอ เรื่องราวต่างๆ เหล่านี้จะเป็นปัญหาทางจริยธรรมหรือคุณธรรม แล้วให้ผู้ตอบแสดงความรู้สึกต่อเรื่องราวนั้นๆ โดยส่วนใหญ่แล้วเป็นการนำเอาเรื่องมาเป็นเงื่อนไขในการสะท้อนภาพความรู้สึกต่างๆ เอาภาพเอาเรื่องมากระตุ้นให้ผู้ตอบแสดงความรู้สึกต่างๆ ออกมา อย่างไรก็ตามข้อจำกัดของข้อทดสอบแบบนี้ก็เหมือนกับข้อจำกัด

ของข้อทดสอบโดยทั่วไป ก็คือ ผู้ตอบอาจคิดอย่างหนึ่งและตอบออกมาอีกอย่างหนึ่งก็ได้ เพื่อที่จะไม่ให้เกิดเงื่อนไขขึ้น การทดสอบโดยใช้สถานการณ์จำเป็นต้องมีคำอธิบายที่เน้นย้ำว่า การทดสอบแบบนี้จะไม่มีคำตอบถูกคำตอบผิด เพียงแต่เราต้องการจะวัดว่าผู้ตอบมีความชอบไม่ชอบในเรื่องใด ซึ่งถือว่ามิใช่สิ่งที่ผิดหรือถูก และนอกจากนี้การใช้ภาพก็จะช่วยให้เกิดการสอบวัดที่ตรงประเด็นมากยิ่งขึ้น แบบทดสอบใช้สถานการณ์ที่ใช้อยู่ในการสอบวัดด้านสติปัญญาหรือวัดผลสัมฤทธิ์ประกอบด้วยเรื่องราว ประเด็นปัญหาแล้วให้ผู้เรียนแก้ปัญหาเหล่านั้นๆ ในการสอบวัดทางค่านิยมและจริยธรรมที่เป็นส่วนสติปัญญา อันได้แก่ เหตุผลเชิงจริยธรรม ก็มีการนำเอาวิธีนี้มาใช้มาก

โครงสร้างของแบบทดสอบใช้สถานการณ์จะประกอบด้วยเรื่องราวที่จะนำเสนอปัญหา เสนอข้อวินิจฉัยต่างๆ แล้วให้ผู้ตอบตอบตามระดับขั้นของคุณค่าของคำตอบตามลักษณะพื้นฐานที่กำหนด ข้อสอบแบบใช้สถานการณ์ที่นำมาใช้สอบวัดความรู้สึกก็ใช้หลักการเดียวกันคือ มีข้อกระทงเป็นเรื่องราวขึ้นทำให้ผู้ตอบได้แสดงความรู้สึกต่อเรื่องราวหรือบุคคลหรือสัญลักษณ์ต่างๆ เหล่านั้น เรื่องราวเหล่านั้นก็คือ การนำเสนอเป้าที่จะให้บุคคลแสดงความรู้สึกออกมานั้นเอง แล้วก็ให้ผู้ตอบแสดงความรู้สึก อาจใช้การให้นักเรียนพูดหรือเขียนออกมา หรือเลือกตอบตามตัวเลือกที่กำหนดให้ ตัวเลือกเหล่านี้จะต้องสะท้อนให้เห็นถึงความรู้สึกด้วยทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่งที่เป็นพื้นฐานของการจัดระดับความรู้สึกของบุคคล การใช้ข้อทดสอบแบบสถานการณ์เหล่านี้ จะต้องมีคำชี้แจงที่ชัดเจนว่า คำตอบเหล่านี้ไม่มีถูกไม่มีผิด ความรู้สึกไม่ใช่สิ่งที่บอกได้ว่าถูกหรือผิด และคำตอบที่ออกมาจะให้ตามระดับความเข้มข้นของความรู้สึกของบุคคลที่แสดงต่อเรื่องราวเหล่านั้นๆ เรื่องราวหรือสถานการณ์ต่างๆ ที่เป็นเป้าหมายจะต้องเป็นปัญหาเป็นเงื่อนไขที่เกี่ยวกับเรื่องที่จะสอบวัดนั้นๆ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

รูปภาพ 1 ภาพตัวอย่างเรื่องราวหรือสถานการณ์ของคำถาม

ท่านชอบคำตอบของทิดแบนข้อไหนมากที่สุด

- เราคงต้องทำงานหนักขึ้นซินะ
- จริงหรือ กำลังจะหมดไปแล้วหรือ
- งั้นเราไปกรุงเทพฯ กันเถอะ
- เราคงต้องทำอะไรให้มีผลถาวรเสียแล้ว

แบบทดสอบนี้มุ่งวัดความรักในท้องถิ่นของตนโดยใช้เรื่องราวสถานการณ์หรือปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน แล้วให้บุคคลแสดงความรู้สึกต่อปัญหานั้นๆ ถ้าหนีปัญหาแสดงว่าไม่ยอมเข้าช่วยชุมชน มีความรักในชุมชนน้อยมาก ตอบข้อ ค. ได้ 1 คะแนน ถ้าเพียงรับรู้ปัญหา ก็เป็นความรู้สึกที่ยังต่ำอยู่ ตอบข้อ ข. ได้ 2 คะแนน ถ้าแสดงความตั้งใจในการแก้ปัญหา ตอบข้อ ก. ได้ 3 คะแนน และถ้าตอบข้อ ง. แสดงว่าตั้งใจทำให้มีผลงาน แสดงถึงความเข้มข้นในความรักท้องถิ่นมากที่สุดก็ได้ 4 คะแนน

รูปภาพ 2 ภาพตัวอย่างเรื่องราวหรือสถานการณ์ของคำถาม

ท่านชื่นชอบคำตอบของคุณยายข้อใดมากที่สุด

- ก. ฉันก็เห็นมามากมายเหมือนกัน (มีความรู้สึกที่ดีต่อความซื่อสัตย์ในระดับ 2)
- ข. ไม่จริงเสมอไปหรอก (มีความรู้สึกที่ดีต่อความซื่อสัตย์ในระดับ 3)
- ค. ฉันก็ว่าอย่างนั้นแหละ (มีความรู้สึกที่ดีต่อความซื่อสัตย์ในระดับ 1)
- ง. ก็ดีกว่าเป็นอย่างอื่นละ (มีความรู้สึกที่ดีต่อความซื่อสัตย์ในระดับ 4)

จากตัวอย่างแบบทดสอบใช้สถานการณ์นั้น มีอีกสิ่งหนึ่งที่ควรคำนึงถึงคือ การแปลความหมายของคะแนนที่ได้จากการใช้แบบสอบใช้สถานการณ์ การหาคะแนนรวมของการทดสอบในฉบับหนึ่งๆ จัดทำได้ 2 แนวทาง ซึ่งผู้ทดสอบจำเป็นต้องระมัดระวังคือ ถ้าตัวเลือกในข้อต่างๆ จัดเป็นรูปเปรียบเทียบระดับเท่านั้นโดยถือว่าการตอบแต่ละตัวเลือกมากกว่าหรือน้อยกว่า มีจิตพิสัยในระดับสูงกว่า หรือต่ำกว่าเท่านั้นก็เพียงแต่นำผลการตอบที่ให้คะแนนเป็น 4 3 2 1 ของแต่ละข้อนำมารวมกัน ก็จะได้คะแนนรวม ส่วนอีกแบบหนึ่ง ได้แก่ การใช้คะแนน 4 3 2 1 นี้ แทนค่าระดับของจิตพิสัยโดยตรง เช่น 1 แทนการรับรู้ 2 แทนการตอบสนอง 3 แทนการเห็นคุณค่า 4 แทนการมีระบบค่านิยม ถ้าต้องการสร้างแบบสอบวัดในลักษณะนี้ ก็จำเป็นต้องทำระดับคะแนนใหม่ให้ตรงกับตัวเลือกนั้นๆ แล้วนับจำนวนการตอบที่ตกในระดับใดมากที่สุด ถือว่าบุคคลนั้นมีระดับจิตพิสัยอยู่ในขั้นนั้นเลย กล่าวคือ จะใช้ระดับจิตพิสัยที่นักเรียนคนนั้นแสดงออกมากที่สุดในเรื่องที่จะสอบวัดมาเป็นระดับ

คะแนนจิตพิสัยของเขาเลย จึงได้คะแนนเพียง 4 หรือ 3 หรือ 2 หรือ 1 ตามระดับพัฒนาการของจิตพิสัย ส่วนการรวมคะแนนนั้นก็มิใช่ข้อควรระวังคือ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของข้อทดสอบที่อยู่ในชุดเดียวกัน ซึ่งต้องวัดในเรื่องเดียวกัน ถ้าแต่ละข้อสอบวัดคนละเรื่อง มีการกระจายของแต่ละเรื่องอย่างหลากหลายแล้ว ก็จะทำให้คุณภาพของการสอบวัดค่า คะแนนจะแทนคุณภาพหลายด้าน ซึ่งบางอย่างอาจกลับกัน ทำให้คะแนนรวมไม่มีความหมายไปในทิศทางเดียวกันที่ตั้งใจไว้ ดังนั้นแบบสอบวัดค่านิยม จริยธรรม เพื่อดูพัฒนาการด้านจิตพิสัยเหล่านี้จึงไม่นิยมรวมคะแนนทั้งหมด แต่จะรวมเป็นด้านๆ เช่น ด้านความรับผิดชอบ ประกอบด้วย 2-3 ข้อ ด้านความประหยัดอีก 3-4 ข้อ หรือด้านการเสียสละอีก 3-4 ข้อ เป็นต้น ถ้าเอาทั้ง 3 ด้านมารวมกันแล้วคะแนนอาจมีความหมายไม่แน่นอน ไม่สามารถชี้คุณภาพได้อย่างใดอย่างหนึ่งได้

Jacobsen et al. (1985 อ้างถึงใน เขาวรินทร์ สีใหม่, 2552:45) ได้เสนอแนวทางพัฒนาแบบวัดมโนทัศน์ สรุปได้ดังนี้

1. ให้นักเรียนเขียนความหมายของคำศัพท์ที่กำหนดให้ โดยใช้แบบวัดอัตนัย
2. ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่อธิบายความหมายของคำศัพท์ที่กำหนดให้ โดยใช้แบบวัดแบบเลือกตอบ
3. ให้นักเรียนเลือกรวมหรือขีดเส้นใต้สิ่งที่อยู่ในกลุ่มเดียวกัน โดยใช้แบบวัดแบบเลือกตอบ
4. ให้นำคำศัพท์เหล่านั้นมาประยุกต์ใช้ เช่น ให้นำคำว่า Book ซึ่งเป็นคำนามมาแต่งเป็นประโยค โดยใช้แบบวัดแบบอัตนัย

Cruickshank et al. (1995 อ้างถึงใน สมบูรณ์ รัตนบุญศรีทอง, 2552:38-39) ได้เสนอแนวทางในการสร้างแบบวัดมโนทัศน์ โดยสรุปได้ดังนี้

1. แบบวัดที่ให้เขียนตอบ (Created Response Items) ได้แก่ แบบวัดที่ให้นักเรียนเขียนคำตอบโดยใช้คำของตนเองมากกว่าการให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องจากตัวเลือกที่กำหนดให้
 2. แบบวัดที่กำหนดให้เลือกตอบ (Selected Response Items) ได้แก่ แบบวัดชนิดเลือกตอบ จับคู่ แบบถูกผิด แบบวัดชนิดนี้สามารถประเมินขอบเขตการเรียนรู้ของเนื้อหาได้กว้างกว่า และนักเรียนใช้เวลาในการทำแบบวัดสั้นกว่าแบบแรก ครูตรวจคำตอบได้ง่ายและรวดเร็ว รวมทั้งสามารถประเมินผลได้ตรงจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ได้อย่างเที่ยงตรงมากกว่า
- จากการศึกษาเอกสารเรื่อง การวัดมโนทัศน์สามารถสรุปได้ว่า การวัดมโนทัศน์นั้น

สามารถสร้างแบบวัดมโนทัศน์ ได้หลากหลายรูปแบบ ได้แก่ 1. วิธีการวัดแบบอัตนัย ผู้ทำแบบวัดจะต้องเขียนอธิบายคำตอบ เช่น การเขียนอธิบายความหมายของคำศัพท์ การนำคำศัพท์มาประยุกต์ใช้ การเขียนอธิบายแสดงความคิดเห็น เป็นต้น 2. วิธีการวัดแบบปรนัย ผู้ทำแบบวัดจะทำการเลือกคำตอบที่มีตัวเลือกกำหนดไว้ให้แล้ว เช่น แบบวัดชนิดเลือกคำตอบ จับคู่ เลือกถูกหรือผิด

วงกลมหรือขีดเส้นใต้คำตอบ การวัดความถี่ของการกระทำ เป็นต้น 3. วิธีการวัดโดยใช้แบบทดสอบสถานการณ์ เป็นการนำเอาเรื่องราวมานำเสนอแล้วให้ผู้ตอบแสดงความรู้สึกหรืออธิบายคำตอบที่มีต่อเรื่องราวนั้นๆ ซึ่งในการทำวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะทำการวัดทัศนคติสาธารณะโดยเลือกใช้วิธีการวัดทัศนคติแบบปรนัย ที่มีการกำหนดตัวเลือกไว้ให้เลือกตอบ และผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการวัดโดยใช้แบบทดสอบสถานการณ์เพื่อให้ผู้เรียนเลือกคำตอบข้อที่ถูกต้องที่สุด

ตอนที่ 2 จิตสาธารณะ

2.1 ความหมายและมโนทัศน์จิตสาธารณะ

คำว่า จิตสาธารณะ มีผู้ให้ความหมายของคำนี้ไว้หลากหลายมุมมอง จากการศึกษาเอกสาร ได้มีการกล่าวถึง จิตสาธารณะ ไว้ดังต่อไปนี้

บรรทม มณีโชติ (2530: 25) กล่าวว่า จิตสาธารณะ คือ ความพร้อมที่จะเสียสละและอุทิศตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546:312,1174) ให้ความหมายของคำว่า จิต แปลว่า ใจ สิ่งที่มีหน้าที่รู้ คิดและนึก และ สาธารณะ แปลว่า เพื่อประชาชนทั่วไป เช่น สวนสาธารณะ โทรศัพท์สาธารณะ บ่อน้ำสาธารณะ ฉะนั้นเมื่อรวมกัน จิตสาธารณะ แปลว่า การรู้ คิด และคำนึงถึงความเป็นส่วนรวม

สือพลัง (2542:3-19) กล่าวว่า คำว่าจิตสำนึกสาธารณะ เป็นคำเดียวกับคำว่า จิตสาธารณะ ซึ่งหมายถึง ความเป็นพลเมืองผู้ตื่นรู้ ตระหนักในสิทธิและความรับผิดชอบที่จะสร้างสรรค์สังคมส่วนรวมของคนสามัญ พลเมืองที่รัก เรียกร้องมีส่วนร่วมและต้องการที่จะจัดการดูแลกำหนดชะตากรรมของตนและชุมชน

ยุทธนา วรุณปิติกุล (2542: 181-183) กล่าวว่า จิตสาธารณะ คือ การทุ่มเทและอุทิศตนเพื่อคนอื่น/ส่วนรวมให้มาก ปฏิบัติภารกิจของสังคมเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม เคารพและยอมรับความแตกต่างหลากหลาย หาวิธีอยู่ร่วมกับความขัดแย้ง เห็นแก่ประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าส่วนตน และช่วยกันวางรากฐานให้การอบรมด้านจริยธรรมของพลเมืองแก่สมาชิกใหม่

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2543:17) ได้ให้ความหมายของคำว่า จิตสาธารณะ ว่า หมายถึง ความคิดที่ไม่เห็นแก่ตัว มีความปรารถนาที่จะช่วยเหลือ ช่วยแก้ปัญหาให้แก่ผู้อื่นหรือสังคม พยายามฉวยโอกาสที่จะช่วยเหลืออย่างจริงจังและมองโลกในแง่ดีบนพื้นฐานของความเป็นจริง

हतภัย อาจปฐุ (2544: 103-104) กล่าวว่า จิตสาธารณะ คือ ความปรารถนาที่จะช่วยแก้ปัญหาให้แก่ผู้อื่นหรือสังคม

พลกฤษณ์ จริงจรีต (2548) กล่าวว่าโดยนัยความหมายของ จิตสาธารณะ หมายถึง จิตใจที่มองโลกและชีวิตอย่างมีคุณค่า รักและอาทรทั้งต่อตนเองและผู้อื่น มีความผูกพันและรับผิดชอบต่อ

ส่วนรวมอันเป็นพื้นฐานสำคัญของกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างสุขภาวะทั้งกาย ใจ สังคม ให้สามารถปรับตัวเรียนรู้อยู่ในสังคมที่ซับซ้อนได้อย่างเท่าทันและชาญฉลาด รวมถึงมีความสุขทั้งต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม

นอกจากนี้รุจิรา เตชางกูร (2548:12) ได้กล่าวเพิ่มเติมเกี่ยวกับ จิตสาธารณะ ซึ่งเป็นเงื่อนไขความสำเร็จของการเป็นประชาธิปไตยว่า จิตสาธารณะ คือ คุณลักษณะที่เป็นสาธารณะประโยชน์เหมือนเป็นทรัพย์สินของตนเอง

อรพินทร์ ชูชม และคณะ (2549) กล่าวว่า จิตสาธารณะ หมายถึง การที่บุคคลตระหนักรู้และคำนึงถึงประโยชน์สุขของส่วนรวมและสังคม ความปรารถนา และละเว้นการกระทำที่ไม่พึงปรารถนา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551) ให้ความหมายคำว่า จิตสาธารณะ หมายถึง คุณลักษณะที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่น ชุมชน และสังคม ด้วยความเต็มใจ กระตือรือร้น โดยไม่หวังผลตอบแทน

George Herbert Mead (1930:693-706) กล่าวว่า Public Consciousness เป็นการจัดการประสบการณ์ส่วนบุคคลที่แยกออกมาอย่างเป็นระบบ คุณลักษณะของจิตใจไม่ได้เกิดขึ้นในทันที แต่จะเกิดขึ้นผ่านการสื่อสารเพื่อให้เกิดต่อตนเองและสังคมตามลำดับ

Ti Nan Chi (1998) กล่าวว่า Public Consciousness เป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดความยุติธรรมต่อสังคมเพื่อแสดงความเอาใจใส่ต่อสังคม

Oslon, Blekher and Chesrokov (1999) ให้ความหมายคำว่า Public Consciousness ว่า เป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่จะกำจัดความเห็นแก่ตัวของคนในสังคม เกิดขึ้นจากสำนึกส่วนบุคคลจากสติปัญญาสูงส่งที่ยิ่งใหญ่ของการเข้าใจถึงประสบการณ์และความพยายามนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ Public Consciousness เป็นงานอาสาสมัคร ไม่ใช่ธุรกิจและเป็นการทำให้พื้นที่ของสาธารณะหรือของสังคมอยู่เหนือความต้องการส่วนบุคคลอย่างแท้จริง

จากการศึกษาเอกสารเรื่อง ความหมายของคำว่า จิตสาธารณะ สามารถนำมาวิเคราะห์เพื่อสรุปเป็นความหมายที่ชัดเจน โดยแยกองค์ประกอบของความหมายต่างๆ ได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ตารางวิเคราะห์องค์ประกอบความหมายของคำว่า จิตสาธารณะ

นักวิชาการ/นักวิจัย	ปรารถนาและเต็มใจช่วยเหลือผู้อื่น โดยไม่หวังผลตอบแทน	ไม่เห็นแก่ตัว เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม	รับผิดชอบต่อสังคม	มองโลกในแง่ดี	แก้ปัญหาของผู้อื่นและสังคม	การเป็นเจ้าของร่วมกัน
1.บรรทม มณีโชติ (2530)		/				
2.ยุทธนา วรณปิติกุล (2542)			/			
3.เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2543)	/	/		/	/	
4.ทฤทัย อัจจุ (2544)					/	
5.พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546)						/
6.พลกฤษณ์ จริงจิริต (2548)	/	/	/	/		
7.รุจิรา เตชางกูร (2548)			/			
8.อรพิณทร์ ชูชม (2549)	/	/		/		
9.สพฐ. (2551)	/	/				
10.สื่อพลัง	/		/			
11. George Herbert Mead (1930)		/				
12. Ti Nan Chi (1998)		/				
13.Oslon, Blekher and Chesrokov (1999)		/				

จากตารางวิเคราะห์องค์ประกอบความหมายของคำว่า จิตสาธารณะ พบว่า องค์ประกอบความหมายของคำว่า จิตสาธารณะ ที่นักวิชาการ นักการศึกษาและนักวิจัยกล่าวถึงมากเป็นอันดับที่ 1 คือ การไม่เห็นแก่ตัว เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม อันดับที่ 2 คือ การปรารถนาและเต็มใจช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน อันดับที่ 3 คือ การรับผิดชอบต่อสังคม อันดับที่ 4 คือ การมองโลกในแง่ดี อันดับที่ 5 คือ การช่วยแก้ปัญหาของผู้อื่นและสังคม และอันดับที่ 6 คือ การเป็นเจ้าของร่วมกัน

จากการวิเคราะห์คำจำกัดความของคำว่า จิตสาธารณะ ของนักวิชาการ นักการศึกษาและนักวิจัยข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า จิตสาธารณะ หมายถึง การตระหนักรู้ ความรู้ความเข้าใจ และการ

เห็นคุณค่าของการมีส่วนร่วมในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน มีความรับผิดชอบต่อสังคม และมีความปรารถนาที่จะช่วยเหลือผู้อื่น ด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน จากความหมายของคำว่า จิตสาธารณะ สามารถสรุปมโนทัศน์จิตสาธารณะได้ว่า มโนทัศน์ จิตสาธารณะ หมายถึง ความคิดความเข้าใจเรื่องจิตสาธารณะ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน คือ การที่สมาชิกในสังคมร่วมมือร่วมใจกันทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม คำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมก่อนประโยชน์ส่วนตน พยายามหาโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม
2. การมีความรับผิดชอบต่อสังคม คือ การที่สมาชิกในสังคมช่วยกันดูแลรักษาสาธารณสมบัติ ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมต่างๆ ในชุมชนและสังคม เพื่อให้ทุกคนได้ใช้ประโยชน์จากสาธารณสมบัติ ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมได้ต่อไปอีกยาวนาน
3. การมีความปรารถนาช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน คือ การที่สมาชิกในสังคมมีความปรารถนาดีต่อกัน มีน้ำใจ มีความเสียสละ มีความห่วงใย เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ ไม่เอารัดเอาเปรียบกัน ไม่หวังผลประโยชน์ตอบแทน ส่งผลให้ทุกคนอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุข

โดยแหล่งที่ก่อให้เกิดจิตสาธารณะได้นั้นคือบ้าน โรงเรียน ชุมชน และสังคม โดยผู้เรียนจะมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลในครอบครัว เพื่อน ครู ตลอดจนผู้คนในชุมชน ซึ่งบุคคลเหล่านี้จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดจิตสาธารณะได้เป็นอย่างดี โดยการวัดมโนทัศน์จิตสาธารณะนั้นสามารถวัดได้จากแบบวัดมโนทัศน์จิตสาธารณะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2.2 พฤติกรรมจิตสาธารณะ

กรมวิชาการ (2542:20-23) ได้กำหนดคุณลักษณะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการอยู่ร่วมกันในสังคม นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาและชั้นมัธยมศึกษาประกอบด้วย

1. ควบคุมตนเองได้ หมายถึง การรับรู้ การรู้จักตนเอง มีความคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล มีสติ บังคับตนเอง และมีความเชื่อมั่นในตนเอง ประพฤติตน ปฏิบัติตนและปรับตนเองได้ มองโลกในแง่ดี ตัดสินใจได้ถูกต้อง และแสดงบทบาทตามค่านิยมพื้นฐานของสังคมได้ ประกอบด้วยประเด็นย่อยๆ 4 ประเด็น ดังนี้
 - 1.1 การรับรู้ การรู้จักตนเอง การคิดและวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล พฤติกรรมที่แสดง ได้แก่
 - บอกการกระทำของตนเองต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้
 - อธิบายการกระทำของตนเองตามสถานการณ์ได้
 - ให้เหตุผลตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้
 - 1.2 มีสติ บังคับตนเอง และมีความเชื่อมั่นในตนเอง พฤติกรรมที่แสดง ได้แก่
 - ร่วมในการปฏิบัติตน

- ใช้กิริยาท่าทาง คำพูดที่เหมาะสม
- กล้าปฏิเสธในสิ่งที่ไม่ดีที่จะเกิดขึ้นกับตัวเอง

1.3 ประพฤติตน ปฏิบัติตน และปรับตนเองได้ พฤติกรรมที่แสดง ได้แก่

- วางตัวเป็นแบบอย่างที่ดี
- ปฏิบัติตนที่เหมาะสมตามสถานการณ์
- เลือกแบบอย่างที่ดีได้

1.4 มองโลกแง่ดี ตัดสินใจถูกต้องและแสดงบทบาททางสังคมได้เหมาะสม พฤติกรรมที่แสดง ได้แก่

- แสดงความคิดเห็นต่อสถานการณ์ได้
- เลือกแนวปฏิบัติได้ถูกต้อง

2. มีความรับผิดชอบ มีวินัยในตนเอง

มีความรับผิดชอบ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกของบุคคลตามแบบแผนกฎเกณฑ์ที่พึงประสงค์ของสังคมอันจะนำไปสู่การดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข

มีวินัยในตนเอง หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกของบุคคลตามแบบแผนกฎเกณฑ์ที่พึงประสงค์ของสังคมอันจะนำไปสู่การดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข

ประกอบด้วยประเด็นย่อยๆ 2 ประเด็น ดังนี้

2.1 มีความรับผิดชอบ พฤติกรรมที่แสดง ได้แก่

- มีความมุ่งมั่นและทุ่มเทให้กับงานที่ทำจนสำเร็จ พฤติกรรมที่แสดง ได้แก่ ทำงานตามหน้าที่สำเร็จ ทำงานที่ได้รับมอบหมายสำเร็จ แสดงผลงานปรากฏให้เห็นเด่นชัด
- มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนางาน พฤติกรรมที่แสดง คือ บอกผลงานของการปฏิบัติงานในอนาคตได้
- ยอมรับผลการกระทำของตน พฤติกรรมที่แสดง คือ รับฟังเหตุผลและข้อวิจารณ์ของผู้อื่น ปรับปรุงและพัฒนางานตามข้อเสนอแนะ
- รู้หน้าที่ พฤติกรรมที่แสดง คือ ปฏิบัติหน้าที่ตามข้อตกลงร่วมกัน หรือปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย
- แสวงหาความรู้ใหม่ที่เกิดประโยชน์ต่อการทำงาน พฤติกรรมที่แสดง คือ เลือกแหล่งความรู้มาพัฒนางาน

2.2 มีวินัยในตนเอง พฤติกรรมที่แสดง ได้แก่

- ตรงต่อเวลา พฤติกรรมที่แสดง ได้แก่ ปฏิบัติงานทันตามเวลาที่กำหนด

- วางแผนใช้เวลาในการทำงานและการดำเนินชีวิต พฤติกรรมที่แสดง ได้แก่ แบ่งเวลาในการปฏิบัติกิจกรรม การดำเนินชีวิตประจำวัน
- ปฏิบัติตามกฎระเบียบของหมู่คณะและเคารพกติกาของสังคม พฤติกรรมที่แสดง ได้แก่ เคารพกฎหมายบ้านเมือง กฎจราจร ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม
- รู้จักประเมินตนเอง พฤติกรรมที่แสดง คือ บอกข้อดี-ข้อเสียในการทำงาน
- ประพฤติตนเสมอต้นเสมอปลาย พฤติกรรมที่แสดง คือ แสดงมารยาทได้ถูกต้องตามกาลเทศะอย่างสม่ำเสมอ
- ซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น พฤติกรรมที่แสดง ได้แก่ ไม่พูดเท็จ ไม่แอบอ้างหรือนำของของคนอื่นมาเป็นของตน

3. ช่วยเหลือผู้อื่น เสียสละ และมุ่งมั่นพัฒนา

ช่วยเหลือผู้อื่น หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงถึงความมีน้ำใจเอื้ออาทร มีจิตใจโอบอ้อมอารีเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และให้ความช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน

เสียสละ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงถึงการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม การเสียสละเวลา กำลังกาย กำลังทรัพย์ เพื่อช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม รวมทั้งการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน

มุ่งมั่นพัฒนา หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงถึงความมุ่งมั่นและความคิดริเริ่มในการพัฒนาตนพัฒนาสังคม เพื่อให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ประกอบด้วยประเด็นย่อยๆ 3 ประเด็น ดังนี้

3.1 พฤติกรรมช่วยเหลือผู้อื่น ได้แก่

- ช่วยแนะนำสิ่งที่ถูกที่ควรให้แก่ผู้อื่น
- ร่วมมือกับผู้อื่นในการพัฒนาสังคม
- อำนวยความสะดวกให้กับผู้อื่น
- แบ่งปันสิ่งของให้กับผู้อื่น

3.2 พฤติกรรมเสียสละต่อสังคม

- สละกำลังกาย กำลังทรัพย์ และเวลาช่วยเหลือผู้อื่นและสังคม
- เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน รู้จักเป็นผู้ให้มากกว่าผู้รับ
- สละประโยชน์ที่ตนพึงได้รับเพื่อแลกกับประโยชน์ของคนหมู่ใหญ่หรือคนที่อ่อนแอกว่า
- ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม

3.3 พฤติกรรมที่มุ่งมั่นพัฒนาสังคม

- สนใจในปัญหาและการเปลี่ยนแปลง พร้อมทั้งเสนอความคิดที่จะพัฒนาสังคม
- ตั้งใจที่จะทำงานอย่างหนึ่งอย่างใดให้สำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด และเป็นประโยชน์ต่อสังคม
- ตั้งใจที่จะทำงานของส่วนรวมจนสำเร็จ
- ริเริ่มสิ่งใหม่ๆ เพื่อพัฒนาสังคมจนสำเร็จ

นอกจากนี้สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ได้อธิบายเกี่ยวกับพฤติกรรมจิตสาธารณะ ตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ไว้ในแนวทางการพัฒนา การวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (2551:46-50) ไว้ว่า

ผู้ที่มีจิตสาธารณะ คือ ผู้ที่มีลักษณะเป็นผู้ให้และช่วยเหลือผู้อื่น แบ่งปันความสุขส่วนตนเพื่อทำประโยชน์แก่ส่วนรวม เข้าใจ เห็นใจผู้ที่มีความเดือดร้อน อาสาช่วยเหลือสังคม อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ด้วยแรงกาย สติปัญญา ลงมือปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหา หรือร่วมสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงามให้เกิดในชุมชน โดยไม่หวังสิ่งตอบแทน

ตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้

1. ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน โดยมีพฤติกรรมบ่งชี้ ดังต่อไปนี้
 - 1.1 ช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูทำงานด้วยความเต็มใจ
 - 1.2 อาสาทำงานให้ผู้อื่นด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังสติปัญญาด้วยความสมัครใจ
 - 1.3 แบ่งปันสิ่งของ ทรัพย์สิน และอื่นๆ และช่วยแก้ปัญหาหรือสร้างความสุขให้กับผู้อื่น
 2. เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม
 - 2.1 ดูแลรักษาสาธารณสมบัติและสิ่งแวดล้อมด้วยความเต็มใจ
 - 2.2 เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม
 - 2.3 เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาหรือร่วมสร้างสิ่งที่ดีงามของส่วนรวมตามสถานการณ์ ที่เกิดขึ้นด้วยความกระตือรือร้น
- โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนของระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.1- ม.3) ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ตัวชีวิตที่ 1 ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน	ผ่าน(1)	ผ่าน(2)	ผ่าน(3)
1.ช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครู ทำงานด้วยความเต็มใจ 2.อาสาทำงานให้ผู้อื่นด้วยกำลังกาย กำลังใจ และ กำลังสติปัญญาด้วยความสมัครใจ 3.แบ่งปันสิ่งของ ทรัพย์สิน และอื่นๆ และช่วยแก้ปัญหา หรือสร้างความสุขให้กับผู้อื่น	ไม่ช่วยเหลือพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครู	ช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครู ทำงาน อาสาทำงานให้ผู้อื่นด้วยความเต็มใจ แบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่นด้วยความเต็มใจ	ช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครู ทำงาน อาสาทำงาน ช่วยคิด ช่วยทำให้ผู้อื่นด้วยความเต็มใจ แบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่นด้วยความเต็มใจ	ช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครู ทำงาน อาสาทำงาน ช่วยคิด ช่วยทำให้ผู้อื่นด้วยความเต็มใจ แบ่งปันสิ่งของให้ผู้อื่นและช่วยแก้ปัญหาให้ผู้อื่นด้วยความเต็มใจ

ตารางที่ 3 ตัวชีวิตที่ 2 เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม

พฤติกรรมบ่งชี้	ไม่ผ่าน	ผ่าน(1)	ผ่าน(2)	ผ่าน(3)
1.ดูแลรักษา สาธารณสมบัติและ สิ่งแวดล้อมด้วยความเต็มใจ 2.เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม 3.เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาหรือร่วมสร้างสิ่งที่ดีงามของส่วนรวมตามสถานการณ์ ที่เกิดขึ้นด้วยความกระตือรือร้น	ไม่สนใจดูแลรักษา ทรัพย์สินสมบัติและ สิ่งแวดล้อมของ โรงเรียน	ดูแลรักษาทรัพย์สิน สมบัติและ สิ่งแวดล้อมของ ห้องเรียน โรงเรียน	ดูแลรักษาทรัพย์สิน สมบัติและ สิ่งแวดล้อมของ ห้องเรียน โรงเรียน ชุมชน	ดูแลรักษาทรัพย์สิน สมบัติและ สิ่งแวดล้อมของ ห้องเรียน โรงเรียน ชุมชน
		เข้าร่วมกิจกรรม เพื่อสังคมและ สาธารณะ ประโยชน์ของ โรงเรียนด้วยความเต็มใจ	เข้าร่วมกิจกรรม เพื่อสังคมและ สาธารณะ ประโยชน์ของ โรงเรียนด้วยความเต็มใจ	เข้าร่วมกิจกรรม เพื่อสังคมและ สาธารณะ ประโยชน์ของ โรงเรียนด้วยความเต็มใจ

นอกจากนี้ ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2553:20) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบและตัวชี้วัดของจิต-
 สาธารณะไว้ดังนี้

1. การใช้
 - 1.1 การดูแลรักษาของส่วนรวม ใช้ของส่วนรวมแล้วเก็บเข้าที่
 - 1.2 การรู้จักใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัดและทนุถนอม
2. การถือเป็นที่
 - 2.1 การทำตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อส่วนรวม
 - 2.2 การรับอาสาที่จะทำบางอย่างเพื่อส่วนรวม
3. การเคารพสิทธิ
 - 3.1 การไม่ยึดครองของส่วนรมนั้นมาเป็นของตนเอง
 - 3.2 การเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้สามารถใช้ของส่วนรมนั้น

จากการศึกษาเอกสารของนักวิชาการ นักการศึกษาและนักวิจัยที่ให้คำจำกัดความของคำว่า
 พฤติกรรมจิตสาธารณะ สามารถสรุปความหมายได้ว่า พฤติกรรมจิตสาธารณะ หมายถึง การกระทำที่
 แสดงออกมา โดยสามารถสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะได้จากตัวชี้วัดและพฤติกรรมบ่งชี้ต่อไปนี้
 การมีส่วนร่วมในการทำคุณประโยชน์เพื่อส่วนรวม ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน มีความรับผิดชอบต่อ
 สังคม และมีความปรารถนาที่จะช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทนซึ่งมี
 รายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วมในการทำคุณประโยชน์เพื่อส่วนรวม ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน หมายถึง
 พฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมกิจกรรมต่างๆที่เป็นประโยชน์ ดังนี้
 - การรับอาสาที่จะทำบางอย่างเพื่อส่วนรวม
 - ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม
 - เห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน รู้จักเป็นผู้ให้มากกว่าผู้รับ
 - สนใจปัญหาและการเปลี่ยนแปลง พร้อมเสนอความคิดที่จะพัฒนาสังคม ตั้งใจที่จะทำงานอย่างหนึ่งอย่างใดให้สำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดและเป็นประโยชน์ต่อสังคม
 - เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาหรือร่วมสร้างสิ่งที่ดีงามของส่วนรวมตามสถานการณ์ ที่เกิดขึ้นด้วยความกระตือรือร้น
2. มีความรับผิดชอบต่อสังคม หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออกต่อผู้อื่น ชุมชน
 และสังคม ดังนี้
 - ดูแลรักษาสาธารณสมบัติและสิ่งแวดล้อมด้วยความเต็มใจ
 - ดูแลรักษาของส่วนรวม ใช้ของส่วนรวมแล้วเก็บเข้าที่

- การไม่ยึดครองของส่วนรมนั้นมาเป็นของส่วนตน
 - การเปิดโอกาสให้ผู้อื่นได้สามารถใช้ของส่วนรวม
3. มีความปรารถนาที่จะช่วยเหลือผู้อื่น ด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออกถึงความห่วงใย ความตั้งใจและเต็มใจในการช่วยเหลือผู้อื่น ได้แก่
- ช่วยพ่อแม่ ผู้ปกครอง และครูทำงานด้วยความเต็มใจ
 - มีความห่วงใย เอื้ออาทรผู้อื่น อาสาทำงานให้ผู้อื่นด้วยกำลังกาย กำลังใจ และกำลังสติปัญญาด้วยความสมัครใจ
 - อำนวยความสะดวกให้กับผู้อื่น
 - แบ่งปันสิ่งของ ทรัพย์สิน และอื่นๆ และช่วยแก้ปัญหาหรือสร้างความสุขให้กับผู้อื่น
 - ช่วยแนะนำสิ่งที่ถูกที่ควรให้แก่ผู้อื่น

ซึ่งพฤติกรรมจิตสาธารณะเหล่านี้สามารถวัดได้จากแบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะด้วยตนเองของนักเรียน แบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนโดยครู และแบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนโดยผู้ปกครอง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2.3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ

รัฐฉวน อินทรกำแหง (2539:43-62) กล่าวถึงองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการสร้างจิตสาธารณะว่า การเสริมสร้างจิตสาธารณะของคนในสังคมจะเกิดขึ้นได้จากการคลุกคลีอยู่กับความถูกต้อง การปลูกฝัง อบรมการฝึกปฏิบัติ การได้เห็นตัวอย่างที่ชวนให้ประทับใจ ปัจจัยเหล่านี้จะค่อยๆ โน้มนำใจของบุคคลให้เกิดจิตสำนึกที่ถูกต้อง โดยอาศัยองค์ประกอบต่อไปนี้สถาบันการศึกษา สถาบันทางศาสนา สถาบันครอบครัว และสถาบันสื่อมวลชน ซึ่งสามารถสรุปสาระสำคัญได้ดังต่อไปนี้

สถาบันการศึกษา การศึกษาเป็นรากฐานของการพัฒนา ฉะนั้นการกำหนดเป้าหมายของการศึกษาให้ถูกต้องโดยธรรม จะนำไปสู่การพัฒนาที่แท้จริง โดยควรมีจุดหมายรวบยอดที่ต้องจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีจิตสำนึกเป็นมนุษย์ที่เต็ม การจัดการศึกษาที่มีจุดหมายรวบยอดเช่นนี้ มุ่งเน้นที่การสร้างจิตสำนึกภายใน คือ การพัฒนาจิตใจที่การุญ อันเป็นรากฐานของความเป็นมนุษย์ที่จะสามารถสร้างสรรค์ระบบของสังคมที่ถูกต้องเป็นธรรมขึ้นได้ ไม่ใช่เน้นแต่ที่การพัฒนาเพื่อความสำเร็จในวิชาชีพที่ปราศจากพื้นฐานทางจริยธรรม ดังนั้นในการให้การศึกษาจึงควรหยุดการสร้างจิตสำนึกที่นิยมในวัตถุ แต่เน้นการสร้างจิตสำนึกในทางจริยธรรมให้หนักแน่นเข้มข้นยิ่งขึ้นทุกระดับการศึกษา เพื่อให้เป็นจิตที่สามารถช่วยสร้างระบบที่ถูกต้องเพื่อการดำรงอยู่ของสังคมโดยธรรม

สถาบันทางศาสนา เป็นสถาบันที่ได้รับการเคารพชูกย่องมาแต่โบราณจวบจนปัจจุบัน เป็นสถาบันที่มีอิทธิพลอย่างสูงต่อจิตใจของประชาชน เพราะต่างได้ยึดถือสถาบันนี้เป็นที่พึ่งทางใจมา

เนิ่นนาน ฉะนั้น สถาบันศาสนาจึงอยู่ในฐานะที่จะช่วยสร้างสรรค์และพัฒนาจิตใจของคนในสังคมให้หันเข้ามาอยู่ในความถูกต้องตามทำนองคลองธรรมได้ วิธีการสร้างสรรค์พัฒนาจิตสำนึกให้เกิดขึ้นได้อย่างดีที่สุด คือ การสอนด้วยตัวอย่าง องค์พระตถาคตเจ้าทรงสอนอย่างไร ปฏิบัติอย่างไร เพราะตัวอย่างที่น่าเคารพบูชาอย่างบริสุทธิ์นั้น ย่อมเป็นเสมือนลัทธิที่ได้ต่อยอดลงไปในชีวิตส่วนลึกให้เกิดความประทับใจจนต้องปฏิบัติตามด้วยความเลื่อมใสศรัทธา หากเป็นเช่นนี้แล้วย่อมก่อให้เกิดเป็นจิตที่มีแต่ความเมตตากรุณาต่อกัน เบียดเบียนกันไม่ได้ กอบโกยส่วนเกินกันไม่ได้

สถาบันครอบครัว มีความสำคัญเป็นอันดับแรก เพราะเป็นจุดเริ่มต้นที่ทารกจะเกิดจิตสำนึกที่ได้รับการปลูกฝังไปโดยไม่รู้ตัว ความใกล้ชิดระหว่างพ่อแม่กับลูกเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการเลี้ยงอบรมลูก เพราะความใกล้ชิดเป็นสื่อที่ทำให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน สำหรับการสอนและการอบรมของสถาบันครอบครัวควรสอนและอบรมให้สอดคล้องประสานไปในจุดหมายเดียวกันกับการสอนการอบรมของสถาบันการศึกษาและสถาบันทางศาสนา เพื่อเป็นการปูพื้นฐานหรือฝังรากให้เด็กและเยาวชนมีจิตสำนึกที่ดีได้

สถาบันสื่อสารมวลชน เป็นสถาบันที่มีอิทธิพลอย่างยิ่งในการกระจายความคิด ความรู้หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งสู่การรับรู้ของประชาชน หากสถาบันสื่อสารมวลชนให้ความร่วมมือในการช่วยสร้างความเข้าใจอันถูกต้อง ปลูกฝังและพัฒนาจิตสำนึกที่ดีได้ย่อมเป็นผลดีต่อสังคม โดยสื่อมวลชนควรช่วยเผยแพร่ความคิดเพื่อสร้างจิตสำนึกที่ดี เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ชม นำเสนอเรื่องราวที่สร้างสรรค์เป็นประโยชน์แก่สังคม เป็นต้น

ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม และสังคม สัจจกร (2543:13-20) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ก่อให้เกิดจิต-สธารณะว่า จิตสธารณะอยู่ภายใต้อิทธิพลของปัจจัยแวดล้อมมากมาย อาจจำแนกเป็นปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในได้ดังนี้

1. ปัจจัยภายนอก เป็นปัจจัยที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงอิทธิพลของภาวะแวดล้อมได้ นั่นคือ ภาวะทางสัมพันธภาพของมนุษย์ ภาวะทางสังคมเป็นความหมายที่ลึกซึ้งกว่าภาวะทางกายภาพเพียงอย่างเดียว ภาวะดังกล่าวได้อบรมกล่อมเกลาและสะสมอยู่ในส่วนของการรับรู้ที่ละเอียดที่ละน้อยจนเกิดเป็นรูปแบบอันหลากหลายของสำนึก กระบวนการทางสำนึกของคนๆ หนึ่ง มีที่มาจากภาวะแวดล้อมทางสังคม เริ่มตั้งแต่ พ่อแม่ พี่น้อง ญาติ เพื่อน ครู สื่อมวลชน คนทั่วไป ฯลฯ ตลอดจนระดับสูงขึ้น เช่น องค์กร วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ กฎหมาย ศาสนา ฯลฯ และภาวะเหล่านี้ล้วนมีส่วนในการสร้างสำนึกได้ทั้งในทางที่ดีและเลว โดยเฉพาะภาวะแวดล้อมด้านสื่อที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ การเรียนรู้ของบุคคลค่อนข้างสูง อิทธิพลของสื่อมีมาก เพราะเป็นการสะสมที่ไม่เห็นการเปลี่ยนแปลงฉับพลัน แต่จะเป็นการเปลี่ยนแปลงแบบไม่รู้ตัว ส่วนที่กำกับสำนึกของบุคคล คือ การได้สัมผัสจากสิ่งต่างๆ อาทิเช่น สัมผัสจากการใช้ชีวิต ที่มี

พลังต่อการก่อเกิดสำนึก เช่น ไปโรงเรียน ไปทำงาน ขับฝ่าจรรยาที่แอด ดูละคร ฟังผู้คน สนทนากัน รับรู้เหตุการณ์บ้านเมือง เป็นต้น

2. ปัจจัยภายใน สำนึกที่เกิดจากปัจจัยภายใน หมายถึง การครุ่นคิดไตร่ตรอง ตรึกตรองของแต่ละคนในการพิจารณาตัดสินเชิงการให้คุณค่าและความดีงาม ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมและการประพฤติปฏิบัติโดยเฉพาะการปฏิบัติทางจิตใจเพื่อขัดเกลาตนเองให้เป็นไปทางใดทางหนึ่ง ฉะนั้นมนุษย์ทุกคนล้วนสามารถสร้างสำนึกให้ตนเองได้ โดยนำพาการรับรู้จากการเรียนรู้ การมองเห็น การคิด ฯลฯ แล้วนำมาพิจารณาเพื่อตัดสินใจว่าต้องการสร้างสำนึกแบบใด ก็จะมีการฝึกฝนและสร้างสมสำนึกเหล่านั้น ตัวอย่างเช่น คนๆ หนึ่ง แม้จะเคยใช้ชีวิตฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือยมาเนิ่นนาน แต่อยู่มาวันหนึ่งเกิดได้สติว่าพฤติกรรมอย่างนั้นเป็นสิ่งไม่ดี ก็สามารถปรับเปลี่ยนสำนึกของตนเองให้ยึดถือในเรื่องของการประหยัด อดออม การมีวินัยในการใช้จ่าย เป็นการสร้างสำนึกใหม่เรียกว่า ใช้ปัจจัยภายในเพื่อสร้างสำนึกตนเอง ยิ่งผ่านการขัด-เกลา ตอกย้ำและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง คล้ายดั่งนักปฏิบัติธรรมที่ใช้ศีล สมาธิ ปัญญา กล่อม-เกลาสำนึกของตนเองจนกลายเป็นนิสัย และเป็นจิตใต้สำนึก คนที่ระลึกไว้ในตนเองย่อมสามารถกำหนดได้ว่าจะให้ตนเองมีสำนึกแบบใด และต้องประพฤติปฏิบัติตนอย่างไรเพื่อจะให้เกิดสำนึกแบบนี้ในตน

จากข้างต้นจะเห็นได้ว่าปัจจัยภายนอกนั้นเป็นการเข้ามาโดยธรรมชาติ กระทบต่อจิตใจ ความรู้สึกนึกคิดของคนแล้วกลายเป็นสำนึกไปโดยธรรมชาติและมักไม่รู้ตัว ส่วนปัจจัยภายในเป็นการจงใจ เป็นการเลือกสรร ระลึกตัวเองเป็นอย่างดี เป็นสำนึกที่สร้างขึ้นเอง ระหว่างปัจจัยภายในกับปัจจัยภายนอกนั้น เป็นปฏิสัมพันธ์ที่ต่อเนื่องกันและจะต้องพัฒนาทั้งสองทางไปพร้อมกัน ทางหนึ่งต้องส่งเสริมให้คนเกิดความรักและสร้างสำนึกที่ดีให้ตนเอง พร้อมกันนั้นต้องพยายามหาวิธีผลักดัน ส่งเสริม รมรงค์ให้สังคมโดยทั่วไปทั้งกลุ่มคนและองค์กรมีการสร้างกิจกรรมหรือมีโครงการที่จะนำไปสู่การสร้างสำนึกที่ดีด้วย

สมพร เทพสิทธา (2551:80-89) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการก่อให้เกิดจิต-สาธารณะ ซึ่งเป็นเรื่องของการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม สามารถสรุปรายละเอียด ได้ดังนี้

1. อาศัยหลักธรรมของศาสนา กล่าวคือ คุณธรรมและจริยธรรมมาจากหลักธรรมของศาสนาและเป็นเรื่องเกี่ยวกับจิตใจ การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมจึงต้องอาศัยหลักธรรมของศาสนา ต้องอาศัยการสั่งสอน ฝึกอบรมและการพัฒนาจิตใจตามหลักของศาสนา
2. ทศนะของสมเด็จพระสังฆราช สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ได้ตรัสว่าในการพัฒนาคนตามหลักธรรมพระพุทธศาสนา จะต้องพัฒนาให้ครบทั้ง 3 ด้าน คือ การพัฒนาทางกาย การพัฒนาทางจิตใจ และการพัฒนาทางปัญญา เป็นการพัฒนาตามหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา

3. ทศนะของพระพรหมคุณาภรณ์ ได้กล่าวว่าการศึกษา (สิกขา) แยกย่อยเป็น 3 ด้าน โดยสอดคล้องกับองค์ประกอบแห่งการดำเนินชีวิตของมนุษย์ที่มี 3 ด้านคือ พฤติกรรม จิตใจ และปัญญา เรียกว่า ไตรสิกขา
 4. บทบาทของครอบครัว ครอบครัวเป็นรากฐานที่เล็กที่สุด แต่มีความสำคัญที่สุด เพราะครอบครัวเป็นสถาบันที่ให้การฝึกฝนอบรมแก่สมาชิกในครอบครัวที่เรียกว่า SOCIALIZATION AGENT ทำหน้าที่ปลูกฝังอบรมศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีแก่สมาชิกในครอบครัว เพื่อให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม
 5. บทบาทของสถานศึกษาและครูอาจารย์ สถานศึกษาควรให้ความสนใจในเรื่องศาสนาและการพัฒนาจิตให้มากขึ้น โดยพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีคุณธรรมนำความรู้ นำการพัฒนาให้เป็นคนเก่งที่มีปัญญา ให้เป็นคนดีมีคุณธรรม ให้เป็นคนที่มีความสุขในสังคม สำหรับครูอาจารย์นั้น ควรเอาใจใส่สั่งสอนอบรมนักเรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับศาสนา ประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนา ข้อสำคัญครูอาจารย์จะต้องมีความประพฤติดีเพื่อเป็นตัวอย่างแก่นักเรียน
 6. บทบาทของพระสงฆ์ ควรมีการปรับปรุงการเผยแผ่ธรรมะของสงฆ์ให้มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน สามารถแนะนำให้เห็นสาระประโยชน์แท้จริงของการศึกษา และปฏิบัติธรรม เลือกธรรมะที่เหมาะสมแก่ บุคคล เวลา และสถานที่ เพื่อให้เป็นประโยชน์และเป็นที่ยอมรับแก่เยาวชนและประชาชนอย่างแท้จริง
 7. บทบาทของสื่อมวลชน สื่อมวลชน เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ ควรมีบทบาทให้มากยิ่งขึ้นในการส่งเสริมศาสนา คุณธรรมและจริยธรรม ช่วยเผยแผ่ธรรมะ ความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับศาสนา ช่วยเปลี่ยนทัศนคติที่ผิดและค่านิยมที่ไม่ดี โดยเฉพาะทัศนคติและค่านิยมเกี่ยวกับความดีและการทำความดี
 8. คำสอนของพระธรรมสิงหบุราจารย์ เจ้าอาวาสวัดอัมพวัน จังหวัดสิงห์บุรี ได้สอนแนวทางการปฏิบัติเบื้องต้นในการพัฒนาจิตใจไว้ 3 ประการ คือ การสวดมนต์เป็นนิตย อธิฐานจิตเป็นประจำ อโหสิกรรมแก่ทุกคน
 9. การฝึกอบรมจิตภาวนา การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมที่ได้ผลคือ การฝึกอบรมจิตภาวนา โดยผ่านหลักสูตรการฝึกอบรมจิตภาวนาหรือการพัฒนาจิตใจหรือการปฏิบัติธรรมที่จัดโดยสถาบันศาสนา สถาบันการศึกษา หน่วยงานราชการ และองค์การทางศาสนา โดยมีหลักสูตรการฝึกอบรมที่เหมาะสมและมีวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถ
- จากการศึกษาเอกสารเรื่อง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า การปลูกฝัง ส่งเสริมหรือพัฒนาจิตสาธารณะนั้นจะต้องอาศัยความร่วมมือจากทุก ๆ ฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นครอบครัว โรงเรียน ชุมชน สังคม สื่อ และหน่วยงานองค์กรต่าง ๆ เป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยปลูกฝัง

หล่อหลอมให้ผู้เรียนเกิดจิตสาธารณะ โดยที่ควรปลูกฝังตั้งแต่เด็ก เพื่อให้ปฏิบัติจนกลายเป็นนิสัยที่ติดตัวไปตลอดชีวิต

2.4 การพัฒนาจิตสาธารณะในรูปแบบต่างๆ

J.Watkin (1976 อ้างถึงใน ฉันทนา จันทร์บรรจง, 2541:2) ระบุว่าวิธีการพัฒนาคุณธรรมมี 4 ทางเลือกได้แก่ 1.ปล่อยให้เรียนรู้เอง 2.จัดโอกาสให้ค้นหาตนเองโดยทำค่านิยมให้กระจ่าง 3.สอนให้ใช้กระบวนการตัดสินใจอย่างมีเหตุผลและมีคุณธรรม และ 4.สอนชุดของค่านิยมและให้การปฏิบัติควบคู่ไปกับสิ่งที่สอน

ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม และสังคม สัจจร (2543:55-57) ได้นำเสนอกลไกการสร้างจิตสาธารณะไว้ดังนี้

1. บทบาทของผู้นำและของประชาชน หากประชาชนไม่เข้มแข็ง ผู้นำจะต้องทำงานหนักและเหน็ดเหนื่อยโดยอาจไม่ได้ผลเท่าที่ควร แต่หากประชาชนเข้มแข็ง ผู้นำก็จะทำงานได้ผลโดยไม่ต้องเหนื่อยมาก ผู้นำริเริ่มดำเนินการเพียงเล็กน้อย ประชาชนก็สานต่อไปได้ ซึ่งผู้นำในสังคมทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการนั้นมีบทบาทสำคัญในการริเริ่มสร้างสรรค์ในมนำ หล่อหลอม พัฒนาจิตสาธารณะ จิตสำนึกที่ดีต่างๆ ให้เกิดขึ้นในสังคมอย่างเป็นรูปธรรม
2. การสื่อสารแบบรวมศูนย์ การสร้างจิตสาธารณะ การสร้างสำนึกที่พึงปรารถนาต้องมีการเน้นหนักเรื่องการควบคุมโดยศูนย์กลางโดยเผยแพร่ในสิ่งที่ทุกคนเห็นว่าดีหรือเป็นกลไกให้ผู้อื่นร่วมเผยแพร่ ทั้งนี้ต้องมีผู้นำที่เข้าใจกระบวนการสื่อสาร เพื่อสร้างสำนึกที่ดีและควรมีอำนาจในการกำกับดูแลคนได้ในลักษณะของการประสานพลังกันระหว่างผู้นำกับประชาชน เพราะพลังที่แท้จริงมาจากประชาชน และผู้นำควรมองการสื่อสารอย่างเป็นองค์รวม ถือเป็นเหมือนเป็นการสื่อสารเพื่อประชาชน
3. กระบวนการศึกษาเรียนรู้ สร้างสำนึก สร้างชาติ ระบบการศึกษาเรียนรู้เป็นส่วนสำคัญในการสร้างสำนึก สร้างสังคม สร้างคนโดยระบบการศึกษาที่จะช่วยสร้างสำนึก สร้างจิตสาธารณะได้นั้น คือ ระบบการศึกษาที่สมบูรณ์ หมายถึงระบบการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในตัวบุคคล ครอบคลุมชุมชน องค์กร และสังคม ฉะนั้นความสำคัญจึงอยู่ที่การผลักดันจิตสาธารณะเข้าสู่ระบบการศึกษาให้ได้

การสร้างสำนึก สร้างจิตสาธารณะนั้นมาจากตัวเองและจากปัจจัยภายนอก หรือกระบวนการเรียนรู้โดยระบบหรือกลไกที่สร้างขึ้นมาอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ลักษณะที่เป็นทางการก็คือระบบโรงเรียน สถาบันการศึกษา และที่ไม่เป็นทางการคือ การเรียนรู้ภายในองค์กร ชุมชน สังคม การเรียนรู้ผ่านสื่อมวลชน ผ่านปฏิสัมพันธ์ต่างๆ ภายในสังคม ซึ่งสามารถกล่าวได้ว่า ระบบการศึกษาทั้งหมดคือกระบวนการที่สามารถสร้างสำนึกที่พึงปรารถนา สร้างจิตสาธารณะได้

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2552:84-86) ได้นำเสนอการใช้วิธีสอนพัฒนาจิตสาธารณะ โดยการจัดการเรียนรู้แบบโครงการงาน (Project method) ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ การสอนแบบโครงการหรือการสอนแบบโครงการงาน เป็นการสอนที่ให้โอกาสนักเรียนได้วางโครงการงานและดำเนินการให้สำเร็จตามความมุ่งหมายของโครงการงานนั้น อาจเป็นโครงการที่จัดทำเป็นหมู่หรือคนเดียวก็ได้ นักเรียนจะมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการทำงานนั้นด้วยตนเอง ลักษณะการสอนคล้ายตามสภาพจริงของสังคม เป็นการดำเนินงานที่เริ่มต้นด้วยปัญหาและดำเนินการแก้ปัญหาโดยลงมือทดลองปฏิบัติจริง โดยมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ดังนี้

1. ชื่อนำเสนอ เป็นขั้นที่ครูเสนอเหตุการณ์หรือสถานการณ์ให้นักเรียนเกิดความต้องการที่จะวางโครงการในการแก้ปัญหาใดปัญหาหนึ่ง
 2. ชื่อกำหนดความมุ่งหมาย เป็นขั้นที่นักเรียนทำการเลือกปัญหาและตั้งจุดมุ่งหมายในการศึกษา โดยการทำงานเป็นกลุ่ม การเลือกประธาน รองประธาน กรรมการ และเลขาธิการ
 3. ชื่อนำเสนอ เป็นขั้นที่นักเรียนภายในกลุ่มช่วยกันวางแผนว่า จะดำเนินการอย่างไรจึงจะสามารถบรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ ซึ่งการวางแผนจะประกอบด้วย
 - 3.1 ชื่อโครงการ บอกชื่อโครงการที่นักเรียนจะทำ
 - 3.2 หลักการ บอกเหตุผลที่จะต้องจัดทำโครงการ
 - 3.3 วัตถุประสงค์ของโครงการ การปฏิบัติงานครั้งนี้จะมีผลดีอย่างไรบ้าง
 - 3.4 เจ้าของโครงการ ผู้จัดทำโครงการมีใครบ้าง
 - 3.5 ที่ปรึกษา ผู้ให้คำแนะนำช่วยเหลือในการทำโครงการ
 - 3.6 สถานที่ปฏิบัติโครงการ ใช้สถานที่ใดในการดำเนินการจัดทำโครงการ
 - 3.7 ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน ใช้เวลาวันเริ่มและเสร็จสิ้นโครงการเมื่อใด
 - 3.8 งบประมาณในการดำเนินการ ใช้งบประมาณเท่าใด แยกเป็นรายการในการใช้จ่ายเรื่องใดบ้าง
 - 3.9 วิธีการศึกษาค้นคว้า ใช้วิธีหาข้อมูลอย่างไรบ้างในการทำโครงการบรรลุจุดมุ่งหมาย
 - 3.10 เครื่องมือ อุปกรณ์ที่ใช้ วัสดุ อุปกรณ์อะไรบ้าง
 - 3.11 ผลที่คาดว่าจะได้รับ คาดว่าโครงการที่ทำ สามารถแก้ปัญหาอะไรได้บ้างและจะได้ผลการดำเนินงานครั้งนี้อย่างไรบ้าง
 4. ชื่อนำเสนอ เป็นขั้นที่ทำตามโครงการที่วางแผนไว้ของแต่ละกลุ่ม
 5. ชื่อนำเสนอ เป็นขั้นที่ให้นักเรียนเป็นผู้ประเมินว่า โครงการนั้นบรรลุจุดมุ่งหมายหรือไม่ ในการทำโครงการนี้ได้ประโยชน์อย่างไรบ้าง
 6. ชื่อนำเสนอ เป็นขั้นการติดตามผลของโครงการต่อไปเพื่อพัฒนางานให้ดียิ่งขึ้น
- นอกจากนี้ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2552:80-91) ได้รวบรวมวิธีการพัฒนาจิตสาธารณะของ

นักการศึกษาหลายท่านที่ได้นำเสนอวิธีการการพัฒนาจิตสาธารณะให้กับเด็กและเยาวชน ในวิธีการที่หลากหลาย แต่ส่วนใหญ่จะยึดหลักของการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางปัญญาเป็นหลัก ซึ่งสามารถสรุปเป็นวิธีการต่างๆ ในการพัฒนาจิตสาธารณะ ได้ดังต่อไปนี้

ธรรมนันท์กกา แจ้งสว่าง (2547) นำเสนอการใช้บทบาทสมมุติกับตัวแบบ เป็นการทดลองให้เด็กได้สวมบทบาทผู้อื่นเพื่อให้รับรู้ถึงความรู้สึก และอารมณ์ในบทบาทของผู้อื่น และเปลี่ยนแปลงความคิดของตนเองได้อย่างมีเหตุผล ซึ่งเป็นเทคนิคทางอารมณ์ภายใต้แนวคิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม โดยเน้นที่กระบวนการทางปัญญาของบุคคลมาประยุกต์ใช้ในการเปลี่ยนแปลงการตอบสนองทางอารมณ์ และพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งเทคนิคดังกล่าวมีแนวคิดพื้นฐานที่เน้นว่า ความเชื่อหรือความคิดที่ไม่มีเหตุผลของบุคคล เป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาทางอารมณ์ และพฤติกรรมที่เหมาะสมยิ่งขึ้น

อัญชลี ยิ่งรักพันธุ์ (เป็นกระบวนการที่ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้จากการเข้าร่วมสถานการณ์จำลองที่กำหนดขึ้น ซึ่งมีสภาพใกล้เคียง, 2550) นำเสนอการใช้สถานการณ์จำลองผสมกับเทคนิคการประเมินผลจากสภาพจริง ความเป็นจริงในชีวิต โดยเน้นการมีส่วนร่วมระหว่างครูและเด็ก ให้เด็กมีส่วนร่วมแสดงบทบาท เสนอข้อคิดเห็น และสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ พร้อมกับการใช้วิธีการ และเครื่องมือที่หลากหลายควบคู่กับการจัดสถานการณ์จำลอง เพื่อประเมินพฤติกรรมของเด็ก

นันทวัฒน์ ชุนชี (2546) นำเสนอการใช้ตัวแบบสัญลักษณ์ผ่านสื่อหนังสือเรียนเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม เป็นการใช้นิยายเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหา 3 ด้าน คือ ด้านการหลีกเลี่ยงการใช้หรือการกระทำที่ทำให้เกิดการชำรุดเสียหายต่อส่วนรวม ด้านการถือเป็นหน้าที่ที่จะมีส่วนร่วมในการดูแล และด้านการรักษาสีทิวในการรักษาของส่วนรวม กับนักเรียน โดยทำการแจกหนังสือให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยกลุ่มทดลองจะได้อ่านหนังสือที่มีตัวแบบสัญลักษณ์ของกรมจิตสาธารณะ ส่วนกลุ่มควบคุมจะได้อ่านหนังสือที่ไม่มีตัวแบบสัญลักษณ์ ซึ่งผลการใช้พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้อ่านหนังสือเล่มเล็กเชิงวรรณกรรม ที่มีตัวแบบสัญลักษณ์ของกรมจิตสาธารณะ จะมีจิตสาธารณะสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม

สุคนธรส หุตะวัณณะ (2550) นำเสนอการเสนอตัวแบบผ่านภาพการ์ตูน เป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถใช้ปรับเปลี่ยนกระบวนการทางปัญญา ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้จากการสังเกต (Observational Learning) โดยให้นักเรียนสังเกตตัวแบบที่กระทำพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะผ่านภาพการ์ตูน โดยกำหนดให้มีสภาพการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในภาพ ทำให้ตัวแบบที่เป็นตัวการ์ตูนแสดงพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะ เมื่อตัวแบบในภาพแสดงพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีจิตสาธารณะและจะได้รับผลกระทบบางอย่างตามหลังพฤติกรรม และผลกระทบหรือสิ่งที่เกิดตามหลังพฤติกรรมนั้นจะต้องเป็นตัวเสริมแรงหรือสิ่งที่ตัวแบบพึงพอใจ เช่น คำชมจากครู หรือของรางวัลจากผู้ที่มีอิทธิพลต่อเด็ก เป็นต้น

ทศนา แคมมณี (2546) ได้เสนอวิธีการสอนที่ช่วยส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ซึ่งนำมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาจิตสาธารณะได้ดังนี้

การเล่นนิทานเป็นการสอนที่ใช้นิทานเป็นสื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เนื้อหาสาระที่ต้องการ ซึ่งครูอาจใช้สื่ออื่นๆ ประกอบได้ เช่น หุ่น ภาพ แผ่นป้ายสาธิต และการ์ตูน เป็นต้น นิทานที่นำมาใช้อาจมีหลายประเภท เช่น นิทานท้องถิ่น นิทานคติธรรม เป็นต้น โดยเนื้อหาของนิทานต้องเหมาะสมกับระดับของผู้เรียนและเกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ

การเล่นเกม โดยมีจุดมุ่งหมายของการเล่นเกมที่สนุกสนานแต่เกมที่นำมาเล่นควรเกี่ยวข้องกับการปลูกฝังและพัฒนาจิตสาธารณะ เช่น เกมที่ต้องเล่นเป็นทีม เกมที่ต้องใช้ความอดทน ความเสียสละ การมีน้ำใจนักกีฬา การเคารพสิทธิผู้อื่น เป็นต้น

การใช้กรณีตัวอย่าง เป็นการสอนโดยใช้เรื่องที่เกิดขึ้นมาเพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษา โดยให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดวิเคราะห์ อภิปราย และแก้ปัญหา เรื่องที่เลือกมาอาจเป็นข่าวจากหนังสือพิมพ์ เหตุการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ

การใช้บทบาทสมมติ เป็นการสอนโดยให้ผู้เรียนสวมบทบาทเป็นตัวละครในสถานการณ์สมมติขึ้น เช่น การให้ผู้เรียนแสดงเป็นคนในชุมชนที่ประสบปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน ซึ่งการสวมบทบาทนี้จะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับบทบาทที่แสดง ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในความคิด ความรู้สึก ของบุคคลที่ตนเองสวมบทบาทอยู่

การใช้สถานการณ์จำลอง เป็นการสอนโดยให้ผู้เรียนเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กันในสถานการณ์ที่จำลองจากสถานการณ์จริง เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ความเป็นจริงของสถานการณ์นั้น เช่น ใช้สถานการณ์จำลองจากเหตุการณ์สึนามิปี 2547 หรือเหตุการณ์น้ำท่วมปี 2554 เพื่อให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์และเรียนรู้สถานการณ์จริงเพื่อปลูกฝังและพัฒนาจิตสาธารณะให้แก่ผู้เรียน

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับเรื่อง การพัฒนาจิตสาธารณะ ข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่าการพัฒนาจิตสาธารณะสามารถทำได้หลากหลายรูปแบบ เช่น การสอนโดยการ角色扮演 การสอนโดยปล่อยให้เรียนรู้เอง การสอนโดยทำค่านิยมให้กระจ่าง การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง เป็นต้น ซึ่งการเลือกใช้วิธีการสอนต่างๆ เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะนั้นขึ้นอยู่กับทางเลือกใช้ของครูผู้สอน หรือการพิจารณาตามความเหมาะสม ตามศักยภาพของผู้เรียน โดยการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะพัฒนาจิตสาธารณะด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานให้แก่ผู้เรียน

ตอนที่ 3 การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

3.1 ความหมายของโครงงาน

กรมวิชาการ (2544:1) ให้ความหมายของโครงงาน หมายถึง กิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าและลงมือปฏิบัติด้วยตนเองตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจ โดยอาศัย

กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ หรือกระบวนการอื่นใดไปใช้ในการศึกษาหาคำตอบในเรื่องนั้นๆ โดยมีครูผู้สอนคอยกระตุ้น แนะนำ และให้คำปรึกษา คั่นคว้า ดำเนินการวางแผนกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานและการนำเสนอผลงาน โดยทั่วไปการทำโครงการสามารถทำได้ทุกระดับการศึกษา ซึ่งอาจทำเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของโครงการ อาจเป็นโครงการเล็กๆ ที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อน หรือเป็นโครงการใหญ่ที่มีความยากและซับซ้อนขึ้นก็ได้

ลัดดา ภูเกียรติ (2544:27) ได้ให้ความหมายของโครงการไว้ว่า โครงการเป็นวิธีการเรียนรู้ที่เกิดจากความสนใจใคร่รู้ของผู้เรียนที่อยากจะศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลายๆ สิ่ง ที่สงสัยและอยากรู้คำตอบให้ลึกซึ้งชัดเจน หรือต้องการเรียนรู้ในเรื่องนั้นๆ ให้มากขึ้นกว่าเดิม โดยใช้ทักษะกระบวนการและปัญหาหลาย ๆ ด้าน มีวิธีการศึกษาที่เป็นระบบมีขั้นตอนต่อเนื่อง มีการวางแผนในการศึกษาอย่างละเอียดแล้วลงมือปฏิบัติตามแผนงานที่วางไว้ จนได้ข้อสรุปหรือผลการศึกษาหรือคำตอบเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2551:25) ให้ความหมายโครงการว่า การศึกษาเพื่อค้นพบข้อความรู้ใหม่ และวิธีการใหม่ ด้วยตัวของนักเรียนเอง โดยใช้วิธีทางวิทยาศาสตร์ มีครูอาจารย์และผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ให้คำปรึกษา ความรู้ใหม่ สิ่งประดิษฐ์ใหม่ และวิธีการใหม่นั้น ทั้งนักเรียนและครูไม่เคยรู้หรือมีประสบการณ์มาก่อน

คาทซ์ (1994 อ้างถึงใน วลัย พานิช 2549:3) อธิบายว่า โครงการคือ การค้นคว้าอย่างลุ่มลึกในหัวข้อ (topic) ที่คุ้มค่าในการเรียน (worth learning) ในการค้นคว้านั้นอาจจะเป็นกลุ่มย่อย บางครั้งอาจเป็นกลุ่มใหญ่ทั้งชั้น หรืออาจเป็นรายบุคคลก็ได้ หัวใจสำคัญของลักษณะโครงการคือการค้นคว้าวิจัยที่ค้นหาคำตอบเพื่อตอบคำถามเกี่ยวกับหัวข้อที่นักเรียนได้คิดมา หรือครูแนะนำ หรือครูและนักเรียนร่วมกันคิดขึ้นมา

วอเทอร์ (1980 อ้างถึงใน วลัย พานิช 2549:3) สรุปว่าโครงการคือ ชิ้นงาน (piece of work) ที่เกิดจากการดำเนินงานของนักเรียนแต่ละคนและกลุ่มนักเรียนช่วยกันทำขึ้น ข้อมูลและความคิดต่างๆ ถูกรวบรวมจัดเรียบเรียง บันทึกและนำเสนอในหลายรูปแบบ ประสบการณ์ตรงเป็นสิ่งที่นักเรียนได้รับโดยผ่านการสืบค้นหรือการค้นคว้าและการแก้ปัญหาซึ่งถือว่ามีความสำคัญ

จากความหมายดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า โครงการ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้มีโอกาสในการศึกษาค้นคว้า และลงมือปฏิบัติตามความสนใจ ความถนัดและความสามารถของผู้เรียน ภายใต้การดูแล การให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ และการให้ความช่วยเหลือจากครูหรือผู้เชี่ยวชาญ ขั้นตอนในการทำโครงการนั้นต้องมีการวางแผนอย่างเป็นระบบ จากนั้นจึงลงมือปฏิบัติตามที่วางแผนไว้ จนได้ข้อสรุป คำตอบ หรือผลการศึกษา แล้วจึงทำการนำเสนอผลงาน

3.2 ประเภทของโครงการงาน

กรมวิชาการ (2544:1-4) อธิบายเกี่ยวกับประเภทของโครงการงานไว้ดังนี้ ประเภทของโครงการงานอาจแบ่งตามลักษณะของกิจกรรมได้เป็น 4 ประเภท คือ

1. โครงการงานประเภทสำรวจ รวบรวมข้อมูล โครงการงานประเภทนี้ผู้เรียนต้องการสำรวจและรวบรวมข้อมูลแล้วนำข้อมูลเหล่านั้นมาจำแนกเป็นหมวดหมู่ และนำเสนอในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้เห็นลักษณะหรือความสัมพันธ์ในเรื่องที่ต้องการศึกษาได้ชัดเจนยิ่งขึ้น
2. โครงการงานประเภทการทดลอง โครงการงานประเภทนี้เป็นโครงการงานที่มีการออกแบบการทดลองเพื่อศึกษาผลของตัวแปรหนึ่งที่มีต่อตัวแปรอีกตัวหนึ่งที่ต้องการศึกษา โดยควบคุมตัวแปรอื่นๆ ที่อาจมีผลต่อตัวแปรที่ต้องการศึกษาไว้ โดยทั่วๆ ไป ขั้นตอนการดำเนินงานของโครงการงานประเภทนี้ จะประกอบด้วย การกำหนดปัญหา การตั้งจุดประสงค์หรือสมมติฐาน การออกแบบการทดลอง การดำเนินการทดลอง การรวบรวมข้อมูล การแปรผลและการสรุปผลการทดลอง
3. โครงการงานประเภทพัฒนาหรือประดิษฐ์ โครงการงานประเภทนี้เป็นโครงการงานเกี่ยวกับการประยุกต์ทฤษฎีหรือหลักการทางวิทยาศาสตร์หรือด้านอื่นๆ มาประดิษฐ์ของเล่น เครื่องมือ เครื่องใช้ หรืออุปกรณ์เพื่อประโยชน์ใช้สอยต่างๆ ซึ่งอาจเป็นการประดิษฐ์สิ่งใหม่ หรือการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงของเดิมที่มีอยู่แล้วให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นก็ได้ อาจเป็นไปได้ในด้านวิทยาศาสตร์หรือด้านสังคม อาจรวมถึงการสร้างแบบจำลองเพื่ออธิบายแนวคิดต่างๆ
4. โครงการงานประเภททฤษฎี หลักการ หรือแนวคิด เป็นโครงการงานที่ผู้ทำโครงการงาน ได้นำเสนอทฤษฎี หลักการ หรือแนวคิดใหม่ๆ ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปของสูตรสมการ หรือคำอธิบาย โดยผู้เสนอ ได้ตั้งกติกาหรือข้อตกลงขึ้นมาเอง แล้วนำเสนอทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือจินตนาการของตนเองตามกติกาหรือข้อตกลงนั้น หรืออาจใช้กติกาหรือข้อตกลงเดิมมาอธิบายสิ่งของหรือปรากฏการณ์ในแนวคิดใหม่ ทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือจินตนาการที่เสนอนี้ อาจจะใหม่ยังไม่เคยมีใครคิดมาก่อน หรืออาจขัดแย้งกับทฤษฎีเดิม หรือเป็นการขยายทฤษฎี หรือแนวคิดเดิมก็ได้ การทำโครงการงานประเภทนี้จุดสำคัญอยู่ที่ผู้ทำโครงการงานต้องมีความรู้พื้นฐานในเรื่องนั้นๆ อย่างดี

ลัดดา ภูเกียรติ (2544:30-260) ได้กล่าวถึงประเภทของโครงการงานไว้ว่า โครงการงานแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1. โครงการงานวิทยาศาสตร์ เป็นกิจกรรมที่ศึกษาเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยเริ่มจากปัญหาที่นักเรียนให้ความสนใจและคิดเอง อาจเป็นกลุ่มหรือรายบุคคล แล้วหาวิธีแก้ปัญหา โดยการใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์และทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการค้นหาคำตอบของปัญหานั้น โดยที่มิครู อาจารย์ ผู้เชี่ยวชาญในด้านนั้นเป็นผู้ให้คำปรึกษา แนะนำ

ช่วยเหลือในด้านต่างๆ จนสำเร็จตามวัตถุประสงค์ โดยโครงการวิทยาศาสตร์สามารถแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

- 1.1 โครงการประเภทสำรวจข้อมูล (Survey Research Project) เป็นโครงการที่ไม่ต้องมีการจัดหรือกำหนดตัวแปร แต่เป็นการรวบรวมข้อมูลในภาคสนามหรือในธรรมชาติได้ทันทีหรือทำการเก็บรวบรวมวัสดุตัวอย่างมาวิเคราะห์ในห้องปฏิบัติการ หรือจำลองธรรมชาติขึ้นในห้องปฏิบัติการแล้วสังเกตและศึกษารวบรวมข้อมูลต่างๆ แล้วนำข้อมูลเหล่านั้นมาจำแนกเป็นหมวดหมู่และนำเสนอในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้เห็นลักษณะหรือความสัมพันธ์ในเรื่องที่ต้องการศึกษาได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น
- 1.2 โครงการประเภทการทดลอง (Experimental Research Project) เป็นโครงการที่ต้องทำการทดลองเพื่อต้องการที่จะศึกษาผลของตัวแปรใดตัวแปรหนึ่งที่มีผลต่อตัวแปรอีกตัวแปรหนึ่งโดยที่ในทางทฤษฎีแล้วอาจมีตัวแปรหลายๆ ตัวแปรก็ได้ที่มีผลต่อตัวแปรที่จะศึกษา แต่ในการทดลองดังกล่าวนี้ผู้ที่ทำการศึกษจะต้องเลือกศึกษาเพียงตัวแปรเดียวเสียก่อนและจะต้องกำหนดให้ตัวแปรอื่นๆ ที่อาจมีผลต่อการศึกษานั้นๆ เป็นตัวแปรที่จะต้องทำการควบคุมให้หมดทุกตัว เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการแทรกซ้อนของตัวแปรแล้วทำให้ผลของการศึกษานั้นคลาดเคลื่อนไป
- 1.3 โครงการประเภทการพัฒนาหรือการประดิษฐ์ (Developmental Research Project) เป็นโครงการประเภทพัฒนาหรือประดิษฐ์เครื่องมือ เครื่องใช้ หรืออุปกรณ์ต่างๆ ที่นำมาใช้ประโยชน์ในการทำงานโดยอาศัยหลักการทางวิทยาศาสตร์ สิ่งประดิษฐ์ดังกล่าวอาจเป็นสิ่งที่คิดขึ้นมาใหม่ทั้งหมด หรือเป็นการดัดแปลงมาจากของที่มีอยู่แล้วก็ได้เพื่อปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพดีกว่าเดิม หรือสร้างแบบจำลองเพื่ออธิบายแนวความคิดบางอย่างในการแก้ปัญหาใดปัญหาหนึ่ง
- 1.4 โครงการประเภทการสร้างทฤษฎีหรือการอธิบาย (Theoretical Research Project) เป็นโครงการที่นำเสนอแนวคิดทฤษฎีใหม่ๆ ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปของสมการ สูตร หรือคำอธิบาย โดยตั้งข้อตั้งหรือกติกาขึ้นมาเองแล้วเสนอหลักการหรือแนวคิด หรือทฤษฎีตามกติกาหรือข้อตั้งนั้นๆ หรือเป็นการขยายทฤษฎีในรูปแบบใหม่ที่ยังไม่มีผู้ใดคิดมาก่อน การทำโครงการประเภทนี้ผู้ทำจะต้องเป็นผู้ที่มีพื้นฐานความรู้ในเรื่องนั้นๆ เป็นอย่างดี ต้องศึกษาเรื่องราวที่เกี่ยวข้องอย่างมากมายจึงจะสามารถสร้างคำอธิบายหรือทฤษฎีนั้นได้เป็นอย่างดีและมักจะเป็นโครงการทางคณิตศาสตร์หรือวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์มากกว่า

2. โครงการทั่วไป แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

2.1 โครงการตามความสนใจ เป็นโครงการที่ค่อนข้างกว้างมาก เพราะความสนใจของเด็กๆ จะแตกต่างกันออกไปตามประสบการณ์ของเขาซึ่งจะเป็นหัวข้อในเรื่องใด หรือสิ่งใดก็ได้ ที่เด็กๆ มีความสนใจที่จะศึกษา ค้นหาอย่างเจาะลึกเพื่อต้องการรู้คำตอบในสิ่งที่เขามีความสงสัย หรือยังไม่รู้แน่ชัดและต้องการพิสูจน์ให้มีความชัดเจนมากขึ้น

2.2 โครงการตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นโครงการที่เน้นเนื้อหาสาระในแต่ละกลุ่มวิชา ซึ่งโดยทั่วไปมักจะเป็นเนื้อหาที่เด็กๆ ต้องเรียนอยู่แล้ว เพียงแต่ต้องการขยายความรู้ให้กว้างออกไปในเชิงลึกกว่าเดิม เพราะการเรียนการสอนในห้องเรียนค่อนข้างมีเวลาที่จำกัดมาก ดังนั้นครูผู้สอนสามารถนำกิจกรรมโครงการมาช่วยในการจัดการเรียนการสอนในแต่ละเนื้อหาวิชา ในการจัดการเรียนรู้นี้ครูผู้สอนในแต่ละวิชาควรคลี่หน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตรว่าจะต้องจัดให้กับนักเรียนในแต่ละระดับการศึกษาแล้วเลือกหน่วยการเรียนรู้ที่นักเรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองโดยการทำโครงการ หรือกลุ่มครูผู้สอนในวิชาต่างๆ มาประชุมปรึกษาหารือกันว่าหน่วยการเรียนรู้เรื่องใดบ้างที่สามารถใช้หลักการบูรณาการในระหว่างวิชาได้โดยไม่ต้องเรียนซ้ำซ้อนในแต่ละวิชาอีกในเรื่องเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน จัดเป็นหน่วยการเรียนรู้ให้นักเรียนได้เรียนรู้โดยการทำโครงการเชิงบูรณาการระหว่างวิชา ซึ่งอาจกำหนดให้วิชาใดวิชาหนึ่งเป็นแกนนำ การทำโครงการในลักษณะนี้จะทำให้นักเรียนมีความสนุกสนานมากกว่าที่จะต้องเรียนเฉพาะแต่ในห้องเรียนและเรียนเนื้อหาที่ซ้ำซ้อนกัน เนื่องจากนักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ ศึกษาค้นหาความรู้ในสิ่งที่อยากรู้ด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้ว่าการที่จะศึกษาเรื่องราวต่างๆ นั้นไม่ยากเกินไปและสามารถทำได้ซึ่งจะนำไปสู่การค้นหาคำตอบหรือสิ่งอื่นๆ ที่อยากรู้ต่อไปในชีวิตจริงในอนาคตด้วย

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และคณะ (2551:28-33) แบ่งโครงการออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. โครงการสำรวจ เป็นโครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งแล้วนำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจนั้นมาจำแนกเป็นหมวดหมู่และนำเสนอแบบต่างๆ อย่างมีแบบแผน เพื่อให้เห็นถึงลักษณะและความสัมพันธ์ของเรื่องดังกล่าวได้ชัดเจนยิ่งขึ้น การปฏิบัติตามโครงการนี้ นักเรียนจะต้องไปศึกษา รวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการต่างๆ เช่น สอบถาม สัมภาษณ์ สำรวจ โดยใช้เครื่องมือ เช่น แบบสังเกต แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึก ฯลฯ ในการรวบรวมข้อมูลที่ต้องการศึกษา
2. โครงการทดลอง เป็นโครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเรื่องใดเรื่องหนึ่งว่าจะเกิดอะไรขึ้น หรือจะมีอะไรเกิดขึ้น เมื่อมีการทดลองสิ่งที่จัดกระทำขึ้นคือ ตัวแปรต้น เพื่อศึกษาว่าจะมีผล

ต่อตัวแปรที่ต้องการศึกษาคือตัวแปรตามอย่างไร ด้วยมีการควบคุมตัวแปรอื่นๆ คือ ตัวแปรควบคุมที่อาจมีผลต่อตัวแปรตาม

3. โครงการงานสิ่งประดิษฐ์ เป็นโครงการที่มีวัตถุประสงค์คือการนำความรู้ทฤษฎี หลักการหรือแนวคิดมาประยุกต์ใช้ โดยการประดิษฐ์เป็นเครื่องมือเครื่องใช้ต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการเรียนการทำงาน หรือการใช้สอยอื่นๆ การประดิษฐ์คิดค้นตามโครงการนี้อาจเป็นการประดิษฐ์ขึ้นมาใหม่ โดยที่ยังไม่มีใครทำ หรืออาจเป็นการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง และดัดแปลงของเดิมที่มีอยู่แล้วให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นกว่าที่เป็นอยู่รวมทั้งการสร้างแบบจำลองต่างๆ โครงการงานประเภทนี้มีการทดลองเพื่อปรับปรุงแก้ไขเป็นระยะจึงเรียกว่า โครงการงานทดลองเชิงพัฒนา

นอกจากนี้ วลัย พานิช (2549:4) ได้นำเสนอการสอนแบบโครงการในวิชาสังคมศึกษา

โดยได้เสนอไว้ว่า โครงการงานในวิชาสังคมศึกษานั้นน่าจะแบ่งได้ 2 ประเภท คือ

1. โครงการงานที่เน้นการเรียนรู้เป็น learning project เป็นการศึกษานี้อาจหาสาระ หรือเรื่องราวอย่างใดอย่างหนึ่งอย่างลุ่มลึก และเป็นส่วนหนึ่งของเนื้อหาวิชา (subject-matter) เช่น การศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมไทยกับการเปลี่ยนแปลงสู่ศตวรรษใหม่ ซึ่งทั้งสองหัวข้อนี้เกี่ยวข้องกับเนื้อหาในบทเรียนทั้งสิ้น โครงการงานที่เน้นการเรียนรู้นี้เป็นโครงการที่เลียนแบบการศึกษาของนักประวัติศาสตร์ นักภูมิศาสตร์ นักรัฐศาสตร์ หรือนักสังคมวิทยา และสามารถทำได้ทั้งรายบุคคล กลุ่มหรือทั้งชั้น แต่มิใช่เป็นการให้นักเรียนไปทำรายงานตามเนื้อหาในบทเรียน
 2. โครงการงานที่เน้นการแก้ปัญหาของชุมชน โครงการงานประเภทนี้จะเป็นโครงการที่เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (action research) เรียกว่าเป็น action research project การทำโครงการประเภทนี้สามารถทำได้ทั้งรายบุคคลเป็นกลุ่มหรือทั้งชั้นเรียนก็ได้ ซึ่ง เลียวนาร์ด เอช คลาร์ค และ เออวิง สตาร์ (Leonard H. Clark and Irving Starr, 1976) ระบุว่าโครงการวิจัยที่เป็นงานกลุ่ม เป็นผลงานที่ประสบความสำเร็จในระดับมัธยมศึกษา และนักเรียนที่ประสบความสำเร็จในการใช้กิจกรรมโครงการประเภทนี้มีทั้งนักเรียนที่เก่งเชิงวิชาการ และรวมทั้งนักเรียนที่ด้อยความสามารถซึ่งเขาเหล่านั้นมีโอกาสพัฒนาทักษะความสามารถเช่นกัน
- พร้อมกันนี้ วลัย พานิช (2549:5-8) ยังได้นำเสนอรูปแบบของโครงการงานในวิชาสังคมศึกษา ซึ่งอาจทำได้ 2 ลักษณะที่เรียกว่า integrated project ดังรายละเอียดต่อไปนี้
1. โครงการงานที่บูรณาการภายในสาระการเรียนรู้ (วิชา) เนื่องจากสังคมศึกษาเป็นวิชาที่มีการบูรณาการระหว่างเนื้อหาในกลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ ดังนั้น โครงการงานในวิชาสังคมศึกษาจึงอยู่ในรูปแบบของการบูรณาการซึ่งอาจเรียกว่าเป็นโครงการตามสาระการเรียนรู้ได้

2. โครงการที่บูรณาการระหว่างสาระการเรียนรู้ (รายวิชาต่างๆ) ที่มีลักษณะเป็น Multi-disciplinary Project

โครงการใน 2 ลักษณะดังกล่าวมีลักษณะที่มีพื้นฐานเดียวกันคือ การบูรณาการโดยใช้การจัดกิจกรรมเป็นตัวเชื่อม ได้แก่ การค้นคว้าหาข้อมูล การสังเกต การแก้ปัญหา การค้นพบ การจดบันทึก การทดลอง และการวิเคราะห์ ภายใต้การทำงานเป็นกลุ่มหรือทั้งชั้นเรียนหรือเป็นรายบุคคล

นอกจากนี้ยังอาจมีโครงการที่อาจบูรณาการเฉพาะเรื่องตามลักษณะของสาระ (เนื้อหา) เช่น ประวัติศาสตร์ หรือภูมิศาสตร์ หรือเศรษฐศาสตร์ เป็นต้น มีลักษณะที่เน้น subject-oriented ทั้งนี้ นักเรียนอาจทำโครงการที่เน้นประวัติศาสตร์ เป็นแกนหลักโดยศึกษาค้นคว้าเนื้อหาประวัติศาสตร์ มากกว่าเนื้อหาสาระอื่นๆ

สุคนธ์ สนิธพานนท์ (2550:52-53) อธิบายการจำแนกประเภทโครงการไว้ว่า โครงการสามารถแบ่งตามลักษณะของโครงการออกเป็น 2 ประเภท คือ โครงการตามสาระการเรียนรู้ และโครงการตามความถนัด ความสนใจ

1. โครงการตามสาระการเรียนรู้ เป็นโครงการที่บูรณาการความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมในกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นพื้นฐานในการกำหนดโครงการและการปฏิบัติงานตามลักษณะวิชา ได้แก่ ภาษาไทย วิทยาศาสตร์ ภาษาต่างประเทศ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม การงานอาชีพและเทคโนโลยี เป็นต้น
2. โครงการตามความถนัดหรือความสนใจ เป็นโครงการที่ผู้เรียนกำหนดตามความถนัด ความสนใจ และความต้องการโดยนำเอาความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม จากกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ มาบูรณาการกำหนดเป็นโครงการและการปฏิบัติงาน ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่

2.1 โครงการสำรวจข้อมูล เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเรื่องที่กำลังศึกษา นำมาพัฒนาหรือปรับปรุงให้ดีขึ้น

2.2 โครงการประเภททฤษฎี หลักการ แนวความคิด การศึกษาค้นคว้า และการทดลอง การศึกษาค้นคว้าโดยการแสวงหาข้อมูลจากแหล่งวิทยาการ แล้วนำมาเปรียบเทียบกับความรู้ที่ได้รับโดยตรงจากตำราต่างๆ หรือการทดลองเพื่อตรวจสอบกับทฤษฎี กฎ หลักข้อเท็จจริง หรือข้อสงสัยบางประการอันเป็นการค้นพบหลักการ ทฤษฎีใหม่ หรือวิธีการใหม่ๆ เป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองต่อไป

2.3 โครงการประเภทสิ่งประดิษฐ์ โครงการประเภทนี้มีจุดประสงค์เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์จากการสังเกต การคิดวิเคราะห์ระบบการทำงานสิ่งของเครื่องใช้ หรืออุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน

2.4 โครงการพัฒนาชิ้นงาน เป็นโครงการที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดแนวคิด หรือพัฒนาสิ่งประดิษฐ์ที่มีอยู่แล้วให้มีประสิทธิภาพ ใช้ประโยชน์ได้มากยิ่งขึ้น จุดประสงค์เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์จากการสังเกต การคิดวิเคราะห์ระบบการทำงานสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ เพื่อพัฒนาหรือสร้างงานใหม่ จัดระบบงานใหม่

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับประเภทของโครงการสามารถสรุปได้ว่า การแบ่งประเภทของโครงการนั้นสามารถแบ่งได้เป็น 4 ประเภท ได้แก่ 1.โครงการสำรวจ เป็นโครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเรื่องที่เกิดขึ้น เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการพัฒนา ปรับปรุงหรือเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา 2.โครงการทดลอง เป็นโครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเรื่องใดเรื่องหนึ่งว่าจะเกิดอะไรขึ้นหรือจะมีอะไรเกิดขึ้น เป็นการศึกษาค้นคว้าของตัวแปรใดตัวแปรหนึ่งที่มีผลต่อตัวแปรอีกตัวแปรหนึ่งโดยที่ในทางทฤษฎีแล้วอาจมีตัวแปรหลายๆ ตัวแปรก็ได้ 3.โครงการพัฒนา/การประดิษฐ์ เป็นโครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อนำความรู้ทฤษฎี หลักการหรือแนวคิดต่าง มาประยุกต์ใช้ 4.โครงการสร้างทฤษฎี เป็นโครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวคิดทฤษฎีใหม่ๆ แต่โดยมากมักเป็นโครงการทางคณิตศาสตร์หรือวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์มากกว่า

3.3 ขั้นตอนการทำโครงการ

กรมวิชาการ (2544:4-8) อธิบายขั้นตอนการทำโครงการไว้ดังนี้ การทำโครงการเป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่องและมีการดำเนินงานหลายขั้นตอน ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงขั้นสุดท้าย อาจสรุปลำดับได้ดังนี้

1. การคิดและเลือกหัวเรื่อง ผู้เรียนจะต้องคิดและเลือกหัวเรื่องของโครงการด้วยตนเองว่าอยากจะศึกษาอะไร ทำไมจึงอยากศึกษา หัวเรื่องของโครงการมักจะได้มาจากปัญหา คำถาม หรือความอยากรู้อยากเห็นเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ของผู้เรียนเอง หัวเรื่องของโครงการควรเฉพาะเจาะจงและชัดเจน
2. การวางแผน การวางแผนการทำโครงการ จะรวมถึงการเขียนเค้าโครงของโครงการ ซึ่งต้องมีการวางแผนไว้ล่วงหน้า เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างรัดกุมและรอบคอบ การเขียนเค้าโครงของโครงการ โดยทั่วไปเขียนเพื่อแสดงแนวคิด แผนงาน และขั้นตอนการทำโครงการ ซึ่งควรประกอบด้วยหัวข้อดังต่อไปนี้

2.1 ชื่อโครงการ ควรเป็นข้อความที่กะทัดรัด ชัดเจน สื่อความหมายได้ตรง

2.2 ชื่อผู้ทำโครงการ/ชั้น/ปีการศึกษา

2.3 ชื่อที่ปรึกษาโครงการ

2.4 หลักการและเหตุผลของโครงการ เป็นการอธิบายว่าเหตุใดจึงเลือกทำโครงการนี้ มีความสำคัญอย่างไร มีหลักการหรือทฤษฎีอะไรที่เกี่ยวข้อง เรื่องที่ทำเป็นเรื่องใหม่หรือมีผู้อื่นได้ศึกษา ค้นคว้าเรื่องนี้ไว้บ้างแล้ว ถ้ามีได้ผลเป็นอย่างไร เรื่องที่ได้ขยายเพิ่มเติมปรับปรุงจากเรื่องที่มีผู้อื่นทำไว้อย่างไร หรือเป็นการทำซ้ำเพื่อตรวจสอบผล

2.5 จุดมุ่งหมาย/วัตถุประสงค์ ควรมีความเฉพาะเจาะจงและสามารถวัดได้ เป็นการบอกขอบเขตของงานที่จะทำได้ชัดเจน

2.6 สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า (ถ้ามี) สมมติฐานเป็นคำตอบ หรือคำอธิบายที่คาดไว้ล่วงหน้า ซึ่งอาจถูกหรือไม่ก็ได้ การเขียนสมมติฐานควรมีเหตุมีผล มีทฤษฎี หรือหลักการรองรับ และที่สำคัญคือเป็นข้อความที่มองเห็นแนวทางในการดำเนินการทดสอบได้ นอกจากนี้ควรมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามด้วย

2.7 วิธีดำเนินงาน/ขั้นตอนการดำเนินงาน จะต้องอธิบายว่าจะออกแบบการทดลองอะไร อย่างไร จะเก็บข้อมูลอะไรบ้าง รวมทั้งระบุวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ มีอะไรบ้าง

2.8 แผนปฏิบัติงาน อธิบายเกี่ยวกับกำหนดเวลาตั้งแต่เริ่มต้นจนเสร็จสิ้นการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอน

2.9 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

2.10 เอกสารอ้างอิง

3. การดำเนินงาน เมื่อที่ปรึกษาโครงการให้ความเห็นชอบเค้าโครงของโครงการแล้ว ต่อไปเป็นขั้นลงมือปฏิบัติงาน ผู้เรียนต้องพยายามทำตามแผนงานที่วางไว้ เตรียมวัสดุอุปกรณ์และสถานที่ให้พร้อม ปฏิบัติงานด้วยความละเอียดรอบคอบ คำนึงถึงความประหยัดและปลอดภัยในการทำงาน ตลอดจนการบันทึกข้อมูลต่างๆ ว่าได้ทำอะไรไปบ้าง ได้ผลอย่างไร มีปัญหาและข้อคิดเห็นอย่างไร พยายามบันทึกให้เป็นระเบียบและครบถ้วน
4. การเขียนรายงาน เป็นวิธีสื่อความหมายวิธีหนึ่งที่จะให้ผู้อื่นได้เข้าใจถึงแนวคิด วิธีการดำเนินงาน ผลที่ได้ ตลอดจนข้อสรุปและข้อเสนอแนะต่างๆ เกี่ยวกับโครงการนั้น การเขียนโครงการควรใช้ภาษาที่อ่านแล้วเข้าใจง่าย ชัดเจนและครอบคลุมประเด็นสำคัญๆ ทั้งหมดของโครงการ
5. การนำเสนอผลงาน เป็นขั้นตอนสุดท้ายของการทำโครงการ การนำเสนอโครงการอาจทำได้หลายรูปแบบขึ้นอยู่กับความเหมาะสม กับประเภทของโครงการ เนื้อหา เวลา ระดับของผู้เรียน

วลัย พานิช (2549:9-13) ได้นำเสนอขั้นตอนในการสอนแบบโครงการในวิชาสังคมศึกษา โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การเลือกหัวข้อที่ต้องการศึกษา เป็นการเริ่มต้นต่อการกำหนดประเด็นปัญหาที่จะศึกษาในการจัดทำโครงการ ขั้นตอนนี้ครูมีบทบาทสำคัญในการสร้างความสนใจให้นักเรียนคิดอยากทำโครงการ เป็นการนำสู่การสัมผัสกับสภาพปัญหาหรือการนำเข้าสู่แนวคิดของการศึกษาค้นคว้าประเด็นใดประเด็นหนึ่งข้อเสนอนี้มีดังนี้

1.1 ครูจำเป็นต้องเป็นผู้แนะนำหรือข้อเสนอแนะโครงการให้นักเรียนได้พิจารณาเลือก

- 1.2 ครูอาจเสนอข้อมูลในรูปแบบต่างๆ เช่น ให้นักเรียนอ่านกรณีศึกษา พาไปทัศนศึกษา อ่านหนังสือพิมพ์ บทความต่างๆ เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความคิด ให้เขาได้ตั้งประเด็นคำถามเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ และให้เขาได้เสนอหัวข้อที่สนใจมากที่สุด
- 1.3 ครูอาจนำเสนอ อภิปราย ตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดแนวคิด เกิดการทำทหาย เช่น การทิ้งขยะมีผลต่อสภาพแวดล้อมของเราได้อย่างไร นำไปสู่โครงการรณรงค์เก็บขยะที่โรงเรียน ซึ่งเป็นโครงการในแนวการแก้ปัญหาชุมชน หรืออาจตั้งคำถามเป็นลำดับ กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความคิด สนใจที่จะศึกษาค้นคว้า เช่น ทำไมเกิดแผ่นดินไหว ประเทศไทยเคยมีแผ่นดินไหวหรือไม่ ประเทศต่างๆ ในโลกมีประสบการณ์เกี่ยวกับแผ่นดินไหวเหมือนกันหรือต่างกันอย่างไร คำถามดังกล่าวอาจนำไปสู่โครงการเกี่ยวกับการศึกษาเรื่อง แผ่นดินไหว:ผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคม เป็นต้น

การตั้งคำถามถือว่าเป็นส่วนสำคัญในการกระตุ้นนักเรียนให้ต้องการหาความรู้ในการค้นคว้า และครูอาจช่วยรวบรวมคำตอบ และอาจสรุปให้นักเรียนพิจารณาเลือกประเด็นที่จะศึกษา ประเด็นสำคัญของขั้นตอนนี้ก็คือต้องให้นักเรียนคิดว่าเป็นโครงการของเขาเองและครูเป็นเพียงส่วนหนึ่งที่สนับสนุนมิใช่ให้ข้อมูล
2. การลงมือดำเนินการ ในขั้นตอนนี้ นักเรียนเป็นผู้รับผิดชอบในการบริหารโครงการทั้งหมดในเรื่อง การวางแผนการทำงาน การแบ่งหน้าที่ โดยมีกิจกรรมที่สำคัญคือ การศึกษาเอกสาร และข้อมูลต่างๆ เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล สรุปข้อค้นพบ อภิปรายหรือข้อเสนอแนะ สำหรับการแก้ปัญหาหรือลงมือปฏิบัติตามแนวทางการแก้ปัญหานั้นๆ ทั้งนี้ครูเป็นผู้แนะนำให้คำปรึกษาแก่นักเรียนในการวางแผนดำเนินงานทำโครงการต้องมีการขยายความหรือทำความเข้าใจในหัวข้อ (topic) คือ การทำ web วางแผนการศึกษาข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อที่เรียกว่า planning web ซึ่งอาจทำได้ดังนี้
 1. อาจแบ่งหัวข้อย่อย (subtopics) ที่ขยายหัวข้อใหญ่ (main topic)
 2. อาจแบ่งเป็นมโนทัศน์ (concept) สำคัญที่ขยายความหัวข้อใหญ่ (main topic)
 3. อาจใช้คำถามเป็นสื่อเปิดประเด็นหาข้อมูลเกี่ยวกับหัวข้อใหญ่ (main topic) การทำ web ถือว่าเป็นเครื่องมือในการสืบค้นหาข้อมูลต่างๆ ที่แสดงให้เห็นถึงแนวทางการดำเนินงานโครงการที่สอดคล้องให้เห็นถึงการบูรณาการเนื้อหาความรู้และทักษะ
3. การเขียนรายงาน นักเรียนต้องรวบรวมข้อค้นพบต่างๆ และเสนอแก่เพื่อนนักเรียนในชั้นหรือแก่สาธารณชน ในรูปของการเขียนรายงาน จัดนิทรรศการ หรือมีการแสดงผลงานที่เรียกว่า museum display ป้ายนิเทศ วิดีทัศน์หรือสไลด์ เป็นต้น

ในส่วนโครงการที่เป็นการแก้ปัญหาของชุมชนนั้นมีบางขั้นตอนที่มีรายละเอียดที่ต้องขอ

กล่าวคือ การลงมือดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับโครงการที่เน้น การแก้ปัญหาของชุมชน จะต้องมีการสร้างเครื่องมือในการเก็บข้อมูลให้ตรงกับประเด็นที่ต้องการศึกษา เช่น แบบสอบถาม แบบสังเกต แบบสำรวจ เป็นต้น และนำไปใช้ให้ตรงกับกลุ่มที่ต้องการศึกษา และต้องสรุปข้อค้นพบต่างๆ และนำเสนอข้อแก้ไขไปยังกลุ่มหรือพื้นที่เป้าหมาย เพื่อให้เป็น social implication จริงๆ เช่น การเสนอข้อมูลต่อสาธารณะและผู้รับผิดชอบองค์กรเพื่อให้เกิดความตระหนักในประเด็นปัญหาต่างๆ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550:4-5) อธิบายรายละเอียดขั้นตอนการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบโครงการไว้ดังนี้

1. ขั้นนำเสนอ หมายถึง ขั้นที่ผู้สอนให้ผู้เรียนศึกษาใบความรู้ กำหนดสถานการณ์ ศึกษา สถานการณ์ เล่นเกม ดูรูปภาพ หรือผู้สอนใช้เทคนิคการตั้งคำถาม เกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ที่กำหนดในแผนการจัดการเรียนรู้แต่ละแผน
 2. ขั้นวางแผน หมายถึง ขั้นที่ผู้เรียนร่วมกันวางแผน โดยการระดมความคิด อภิปรายหาข้อสรุปของกลุ่ม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ
 3. ขั้นปฏิบัติ หมายถึง ขั้นที่ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรม เขียนสรุปรายงานผลที่เกิดขึ้นจากการวางแผนร่วมกัน
 4. ขั้นประเมินผล หมายถึง ขั้นการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง โดยให้บรรลุดจุดประสงค์ การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ โดยมีผู้สอน ผู้เรียน และเพื่อร่วมกันประเมิน
- สุนันทา สุนทรประเสริฐ (2550:5-8) ได้นำเสนอขั้นตอนการจัดทำโครงการไว้ 6 ขั้นตอน ดังนี้
1. ขั้นที่ 1 เลือกเรื่องที่น่าสนใจ ขั้นตอนแรกนี้ผู้เรียนจะต้องเลือกศึกษาเรื่องที่เขาสนใจ โดยครู จะต้องเป็นผู้กระตุ้นหรือจัดกิจกรรมเร้าให้ผู้เรียนคิดเรื่องที่จะทำด้วยความพอใจ หัวข้อของโครงการอาจได้มาจากปัญหา คำถาม หรือความอยากรู้อยากเห็นในเรื่องต่างๆ ของผู้เรียน ซึ่งเป็นผลมาจากการได้อ่านหนังสือ การฟังการบรรยาย การทัศนศึกษา การได้พบเห็นสิ่งต่างๆ ในชีวิตประจำวัน หัวข้อของโครงการ ควรเป็นเรื่องที่เฉพาะเจาะจงและชัดเจนว่าทำอะไร ควรเน้นเรื่องที่อยู่ใกล้ตัวและเกิดประโยชน์
 2. ขั้นที่ 2 เตรียมไปหาแหล่งเรียนรู้ ในขั้นนี้ผู้สอนจะต้องจัดเตรียมหรือชี้แนะแหล่งความรู้ต่างๆ ที่ผู้เรียนจะต้องใช้ค้นคว้าหาคำตอบจากเรื่องที่เขาสนใจและสงสัย อาจเป็นประเภทเอกสาร ผู้รู้หรือผู้เชี่ยวชาญ สื่อประเภทโสตทัศน วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่หลากหลาย ผู้เรียนจะต้องได้รับรู้ว่าแหล่งความรู้ใดบ้าง ได้มองเห็นช่องทางที่จะใช้แหล่งความรู้นั้นๆ อย่างไรบ้าง และสามารถกำหนดแนวทางกว้างๆ ได้ว่าจะทำอะไร ทำอย่างไร ใช้ทรัพยากรอะไร เพื่ออะไร ฯลฯ เป็นต้น
 3. ขั้นที่ 3 เข้าสู่การวางแผนก่อน เมื่อผู้เรียนได้กำหนดแนวทางกว้างๆ แล้ว จะต้องนำแนวทางนั้นมาวางแผนในการทำงานว่าจะทำอะไรก่อนหลังโดยการสร้างแผนที่ความคิด แล้วนำมา

จัดทำเค้าโครงของโครงการ กำหนดเป็นหัวข้อต่างๆ ได้แก่ ชื่อโครงการ ชื่อผู้จัดทำโครงการ ชื่อที่ปรึกษาโครงการ ระยะเวลาดำเนินงาน เหตุผลที่จัดทำโครงการ วัตถุประสงค์ของการจัดทำ ขั้นตอนการดำเนินงาน ผลที่คาดว่าจะได้รับ และแหล่งความรู้ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

4. ขั้นที่ 4 ทำตามขั้นตอนอย่างสนุกสนาน ขั้นตอนนี้ผู้เรียนต้องดำเนินการตามขั้นที่วางไว้ โดยอยู่ในความดูแลและแนะนำของครูผู้สอน โดยผู้เรียนควรต้องปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบ มีการจดบันทึกข้อมูลต่างๆ ไว้เป็นระยะว่า ทำอะไร ทำอย่างไร ได้ผลอย่างไร เมื่อมีปัญหาหรืออุปสรรคได้แก้ไขอย่างไร ผู้เรียนควรได้ฝึกทักษะจากกิจกรรม และแหล่งความรู้ที่หลากหลายตามความสนใจ เกิดการเรียนรู้ตามลำดับขั้นโดยการปฏิบัติจริงด้วยตนเอง ได้สนุกเพลิดเพลินกับการทำงาน ได้ทำงานอย่างมีความสุข เกิดความภูมิใจในผลงานที่ปรากฏ และสามารถนำความรู้นั้นไปใช้ได้เหมาะสม
5. ขั้นที่ 5 เขียนรายงานอย่างมั่นใจ การดำเนินงานตามขั้นตอนนี้ เป็นการสรุปรายงานผลจากการปฏิบัติงานที่ผ่านมา เพื่อให้ผู้อื่นได้ทราบแนวคิด วิธีดำเนินงาน ผลที่ได้รับ และข้อเสนอแนะต่างๆ ที่เกี่ยวกับโครงการ การเขียนรายงานควรใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย กระชับ ชัดเจน และครอบคลุมประเด็นสำคัญๆ อาจกำหนดเป็นหัวข้อต่างๆ หรือรายบท ได้ดังนี้
บทนำ เอกสารที่เกี่ยวข้อง การดำเนินการศึกษา ผลการศึกษา สรุปและข้อเสนอแนะ รวมทั้งภาคผนวกที่ต้องการนำเสนอในรายละเอียดด้วย
6. ขั้นที่ 6 นำเสนองานได้อย่างเหมาะสม นับเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการจัดทำโครงการ เป็นการนำผลการดำเนินงานทั้งหมดมาเสนอให้ผู้อื่นได้ทราบ โดยเน้นความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความรับผิดชอบ อาจมีลักษณะเป็นเอกสาร รายงาน ชี้นำงาน แบบจำลอง ฯลฯ ซึ่งสามารถนำเสนอในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น การจัดนิทรรศการ การแสดง การสาธิต การบรรยาย การจัดทำสื่อสิ่งพิมพ์ การจัดทำสื่อมัลติมีเดีย ฯลฯ

สุคนธ์ สินธพานนท์ (2550:54-55) ได้นำเสนอขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบโครงการออกเป็น 6 ขั้น ดังนี้

1. ขั้นกำหนดปัญหาหรือความสนใจ ผู้สอนเสนอสถานการณ์หรือตัวอย่างที่เป็นปัญหาและกระตุ้นให้ผู้เรียนหาวิธีการแก้ปัญหาหรือช่วยผู้เรียนมีความต้องการใคร่เรียนรู้ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง
2. ขั้นกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียน ผู้สอนแนะนำให้ผู้เรียนกำหนดจุดมุ่งหมายให้ชัดเจนว่าเรียนเพื่ออะไร จะทำโครงการนั้นเพื่อแก้ปัญหาอะไร ซึ่งทำให้ผู้เรียนกำหนดโครงการและแนวทางในการดำเนินงานได้ตรงตามจุดมุ่งหมาย
3. ขั้นวางแผนและวิเคราะห์โครงการ ให้ผู้เรียนวางแผนแก้ปัญหา ซึ่งเป็นโครงการเดี่ยวหรือกลุ่มก็ได้ แล้วเสนอแผนการดำเนินงานให้ผู้สอนพิจารณา ให้คำแนะนำช่วยเหลือและข้อเสนอแนะ

การวางแผนโครงการของผู้เรียน ผู้เรียนเขียนโครงการตามหัวข้อซึ่งมีหัวข้อสำคัญตามแบบฟอร์ม (ประยุกต์ตามความเหมาะสม)

4. ขั้นลงมือปฏิบัติหรือแก้ปัญหา ให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติหรือแก้ปัญหามาตามแผนการที่กำหนดไว้ โดยมีผู้สอนเป็นที่ปรึกษา คอยสังเกต ติดตาม แนะนำให้ผู้เรียนรู้จักสังเกต เก็บรวบรวมข้อมูล บันทึกผลดำเนินการด้วยความมานะอดทน มีการประชุมอภิปราย ปรึกษาหารือกันเป็นระยะๆ ผู้สอนจะเข้าไปเกี่ยวข้องเท่าที่จำเป็น ผู้เรียนเป็นผู้ใช้ความคิด ความรู้ ในการวางแผน และตัดสินใจทำด้วยตนเอง
5. ขั้นประเมินผลระหว่างปฏิบัติงาน ผู้สอนแนะนำให้ผู้เรียนรู้จักประเมินผลก่อนดำเนินการ ระหว่างดำเนินการและหลังดำเนินการ คือรู้จักพิจารณาว่าก่อนที่จะดำเนินการมีสภาพเป็นอย่างไร มีปัญหาอย่างไร ระหว่างที่ดำเนินงานตามโครงการนั้น ยังมีสิ่งใดที่ผิดพลาดหรือเป็นข้อบกพร่องอยู่ ต้องแก้ไขอะไรอีกบ้าง มีวิธีแก้ไขอย่างไร เมื่อดำเนินการไปแล้วผู้เรียนมีแนวคิดอย่างไร มีความพึงพอใจหรือไม่ ผลของการดำเนินการตามโครงการ ผู้เรียนได้ความรู้ อะไร ได้ประโยชน์อย่างไร และสามารถนำความรู้นั้นไปพัฒนาปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น หรือเอาความรู้นั้นไปใช้ในชีวิตได้อย่างไร โดยผู้เรียนประเมินโครงการของตนเองหรือเพื่อร่วมประเมิน จากนั้นผู้สอนจึงประเมินผลโครงการตามแบบประเมิน ซึ่งผู้ปกครองอาจจะมีส่วนร่วมในการประเมินด้วยก็ได้
6. ขั้นสรุป รายงานผล และเสนอผลงาน เมื่อผู้เรียนทำงานตามแผนและเก็บข้อมูลแล้วต้องทำการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปและเขียนรายงานเพื่อนำเสนอผลงาน ซึ่งนอกเหนือจากรายงานเอกสารแล้ว อาจมีแผนภาพ กราฟ แบบจำลอง หรือของจริงประกอบการนำเสนอ อาจจัดได้หลายรูปแบบ เช่น จัดนิทรรศการ การแสดงละคร ฯลฯ

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับขั้นตอนการทำโครงการสามารถสรุปได้ว่า ขั้นตอนในการทำโครงการแบ่งออกเป็น 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นเลือกหัวข้อ นักเรียนเลือกประเด็น ปัญหา หัวข้อที่ตนเองสนใจ เพื่อทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมต่อไป โดยมีครูเป็นผู้คอยให้คำปรึกษา ขั้นที่ 2 ขั้นศึกษาเอกสารและรวบรวมข้อมูล นักเรียนศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งข้อมูล แหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย ขั้นที่ 3 ขั้นทำเค้าโครงของโครงการ เป็นการวางแผนการดำเนินงาน ขั้นที่ 4 ขั้นลงมือทำโครงการ ขั้นที่ 5 ขั้นเขียนรายงาน ขั้นที่ 6 ขั้นแสดงผลงาน เป็นการนำเสนอและเผยแพร่ผลงานที่ได้ลงมือปฏิบัติ

3.4 ประโยชน์ของการทำโครงการ

กรมวิชาการ (2544:15) ระบุประโยชน์ของการทำโครงการ ดังนี้

1. กิจกรรมโครงการเหมาะกับการศึกษาในยุคข้อมูลข่าวสาร
2. เป็นกิจกรรมที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้เต็มที่

3. เกิดความรู้จริง ซึ่งได้จากการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยการทดลอง ปฏิบัติค้นคว้า
4. สามารถใช้ความรู้ได้หลายด้าน (หลายมิติ)
5. เกิดปัญหาเชื่อมโยงความรู้ต่างๆ เข้าด้วยกัน
6. ฝึกให้ผู้เรียนเป็นคนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น
7. ผู้เรียนได้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ และเกิดความภูมิใจที่ทำงานสำเร็จ
8. ผู้เรียนเกิดความสนุกสนานจากการเรียนรู้
9. ช่วยสนับสนุนให้ผู้เรียนเป็นนักค้นคว้า (นักวิทยาศาสตร์)

วลัย พานิช (2549:18-19) ได้อธิบายถึงคุณค่าของการสอนแบบโครงการที่มีต่อการศึกษาไว้

ดังนี้

1. การเรียนรู้ มิได้เกิดจากการสอนของครูอย่างเดียว แต่เกิดจากตัวของนักเรียนเองและนักเรียนมีโอกาสเลือก
2. นักเรียนได้เรียนรู้จากความคิดที่เชื่อมโยงความรู้เดิมและประสบการณ์ใหม่
3. การเรียนรู้ที่ทำอย่างต่อเนื่องในการทำโครงการ ทำให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้จากรูปร่างเป็นนามธรรมได้
4. การเรียนรู้เกิดจากการลงมือปฏิบัติของนักเรียนเอง โดยผ่านขั้นตอนการทำงานที่เป็นกระบวนการซึ่งจะช่วยสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง
5. เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพเพราะการทำงานของนักเรียนต้องมีการตีความ วิพากษ์วิจารณ์ และให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น
6. ความคาดหวังของนักเรียนมีผลต่อการทำงาน เพราะในกระบวนการของการทำโครงการนักเรียนจะต้องมีการจัดวางแผนอย่างเป็นระบบเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์
7. นักเรียนได้พัฒนาความสามารถที่มองสะท้อนตัวเองได้ (self-reflection) โดยฝึกการติดตามความคิด ตรวจสอบความคิด ติดตามงานและฝึกแก้ปัญหาจากผลของการติดตามงานนั้นๆ

สุคนธ์ สินธพานนท์ (2550:56-57) อธิบายถึงประโยชน์ของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ

โครงการไว้ดังนี้

1. เป็นการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนมีบทบาท มีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการเรียนรู้ ได้ปฏิบัติจริงคิดเอง ทำเองอย่างละเอียดรอบคอบ อย่างเป็นระบบ
2. ผู้เรียนรู้จักวิธีแสวงหาข้อมูล สร้างองค์ความรู้และสรุปความรู้ได้ด้วยตนเอง
3. ผู้เรียนมีทักษะในการแก้ปัญหา มีทักษะกระบวนการในการทำงาน มีทักษะการเคลื่อนไหวทางกาย
4. ผู้เรียนได้ฝึกกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ทำงานร่วมกันกับผู้อื่นได้

5. ฝึกความเป็นประชาธิปไตย คือการรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีเหตุผล มีการยอมรับในความรู้ ความสามารถซึ่งกันและกัน
 6. ผู้เรียนได้ฝึกลักษณะนิสัยที่ดีในการทำงาน เช่น การสังเกต การจดบันทึกข้อมูล การเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ ความรับผิดชอบ ความซื่อตรง ความเอาใจใส่ ความขยันหมั่นเพียรในการทำงาน รู้จักทำงานอย่างเป็นระบบ ทำงานอย่างมีแผน ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
 7. ผู้เรียนเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และสามารถนำความรู้ ความคิด หรือแนวทางที่ได้ไปใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิต หรือในสถานการณ์อื่นๆ ได้
- สุนันทา สุนทรประเสริฐ (2550:9) ได้นำเสนอประโยชน์ของการสอนแบบโครงงาน ดังนี้

1. ผู้เรียนได้ประสบการณ์ตรงที่สอดคล้องกับชีวิตจริง
2. ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจนค้นพบความสามารถ ความถนัดและวิธีการเรียนรู้ของตนเอง
3. ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนการเรียนรู้จากกลุ่ม
4. ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการคิด การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า
5. ผู้เรียนได้ศึกษา ค้นคว้า รวบรวมข้อมูล ทดลองหาความรู้และสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง
6. ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมตามความสามารถ ความถนัด ความสนใจ และทำอย่างมีความสุข
7. ผู้เรียนได้รับการปลูกฝัง สัมผัสคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอย่างต่อเนื่อง
8. ผู้เรียนได้ประเมิน และปรับปรุงตนเองอยู่ตลอดเวลา
9. ผู้เรียนได้ฝึกทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิต เช่น ทักษะการทำงาน การอยู่ร่วมกับผู้อื่น การตัดสินใจ ความมีประชาธิปไตย ความรับผิดชอบ ฯลฯ

จากการศึกษาเอกสารเรื่องประโยชน์ของการทำโครงงาน ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า การทำโครงงานนั้นมีประโยชน์ต่อผู้เรียนเป็นอย่างมาก โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- กิจกรรมโครงงานเหมาะกับการศึกษาในยุคข้อมูลข่าวสาร
- กิจกรรมโครงงานสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้เต็มที่
- กิจกรรมโครงงานส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความรู้จริง ซึ่งเกิดจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง
- กิจกรรมโครงงานส่งเสริมให้ใช้ความรู้ในหลายด้านและเชื่อมโยงความรู้ต่างๆ เข้าด้วยกัน
- ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น มีความสนุกสนาน และใฝ่เรียนรู้ เพราะผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ในเรื่องที่ตนเองถนัดและสนใจ และสร้างความรู้ได้ด้วยตนเอง
- ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงทำให้ได้รับประสบการณ์ตรงที่สอดคล้องกับชีวิตจริง
- ผู้เรียนได้รับการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอย่างต่อเนื่อง
- ผู้เรียนทำงานอย่างเป็นระบบ ระเบียบ เนื่องจากการลงมือทำตามกระบวนการที่วางแผนไว้ อย่างเป็นระบบเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

- ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์เป็นนามธรรมได้ เนื่องจากการเรียนรู้ที่อย่างต่อเนื่องในการทำโครงการ
- ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะด้านต่างๆ เช่น การสืบค้นข้อมูล การคิดสร้างสรรค์ การคิดเชื่อมโยงการทำงาน การแก้ปัญหา การตัดสินใจ การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เป็นต้น

ตอนที่ 4 การเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการบริการสังคม

4.1 ความหมายการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการบริการสังคม

National and Community Service Trust Act of 1993 ของสหรัฐอเมริกา (Campus compact, 2000) ให้ความหมายของ การเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม ว่า เป็นวิธีการที่นักเรียนเรียนรู้และพัฒนา โดยเรียนรู้ผ่านกิจกรรมการบริการสังคมที่ได้รับการจัดเตรียมอย่างมีความหมายซึ่งจัดขึ้นโดย

1. ตอบสนองความต้องการของชุมชนและประสานความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันการศึกษากับชุมชน
2. เพื่อช่วยพัฒนาความเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ
3. บูรณาการในหลักสูตรและสนับสนุนหลักสูตรด้านวิชาการที่นักเรียนเรียนอยู่
4. เวลาที่จัดไว้เพื่อให้นักเรียนมีโอกาสพิจารณาตนเองในประสบการณ์การบริการสังคม

NCES (1993:3) องค์กรประกอบพื้นฐานที่สำคัญของการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. มีการวางแผนเตรียมการอย่างมีระบบ โดยมีการตั้งเป้าหมายถึงทักษะที่ต้องการเรียนรู้ หรือประเด็นที่ต้องการเรียนรู้ รวมถึงการวางแผนโครงการที่เป็นการส่งเสริมต่อการเรียนรู้ เมื่อเวลากระทำกิจกรรมสำเร็จลง (Preparation)
2. ลงมือกระทำกิจกรรมบริการสังคม (Service action)
3. วิเคราะห์ประสบการณ์การบริการสังคมและสรุปหาบทเรียน อาศัยอุปกรณ์ต่างๆ เช่น การอภิปรายร่วมกับผู้อื่น และต้องมีการสะท้อนความคิดบนการกระทำที่ทำได้แล้ว (Reflection)

National and Community Service Act of 1990 ของสหรัฐอเมริกา (Root,1997) กล่าวถึง การเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม เป็นประสบการณ์ด้านการศึกษาโดยที่นักเรียนเรียนรู้และพัฒนาตนเอง อาศัยการมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นในประสบการณ์การบริการที่มีการจัดเตรียมอย่างดี เพื่อตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของชุมชน และมีความเชื่อมโยงความร่วมมือทั้งของโรงเรียนและชุมชน รวมถึงการบูรณาการเข้าในหลักสูตรวิชาการของนักเรียนและมีการจัดเวลาที่แน่นอน เพื่อนักเรียนสามารถคิด พุด และเขียนเกี่ยวกับสิ่งที่นักเรียนได้กระทำและเห็น ระหว่างที่ลงมือทำกิจกรรม นอกจากนั้นยังให้โอกาสนักเรียนได้ประยุกต์ใช้ทักษะและความรู้ใหม่ๆ ที่ได้เรียนใน

สถานการณ์จริงในชุมชนของเขาและส่งเสริมการเรียนรู้ในโรงเรียน โดยให้นักเรียนเรียนรู้ นอกเหนือไปจากการเรียนรู้ในห้องเรียน และช่วยให้มีพัฒนาการของความสำนึกในการสนใจผู้อื่นด้วย

AAHE (1998) สภาอุดมศึกษาของสหรัฐอเมริกา ได้กล่าวถึง การเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม ว่าเป็นวิธีการที่นักเรียนเรียนรู้และพัฒนา อาศัยการกระทำบริการสังคมที่มีการวางแผนอย่างดี เป็น การจัดการเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชน โดยที่มีความสัมพันธ์กับสถานการณ์ศึกษาขั้นสูงและ ชุมชน การเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม เป็นการส่งเสริมความรับผิดชอบในการเป็นพลเมืองดี เป็น การบูรณาการและส่งเสริมหลักสูตรทางวิชาการที่นักเรียนเรียน และเวลาที่เตรียมไว้สำหรับการ พิจารณาไตร่ตรองเกี่ยวกับประสบการณ์การบริการสังคม

Rhoads (1998) ให้ความหมาย การเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม ว่าเป็นรูปแบบการสอนที่ วางแผนอย่างชัดเจนในการบูรณาการการเรียนรู้ทางวิชาการกับการบริการชุมชนเข้าด้วยกัน

Wigert (1998) ให้ความหมาย การเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม หมายถึง การเรียนการสอนที่ ผู้เรียนทำกิจกรรมบริการสังคม อันเนื่องมาจากความต้องการหรือปัญหาของชุมชนอย่างมีความหมาย สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรายวิชา ซึ่งมีการเตรียมการอย่างมีระบบ และบูรณาการในรายวิชาด้วย การไตร่ตรองจากการกระทำและการเรียนรู้ และงานที่ต้องทำนี้ต้องได้รับการวัดและประเมินทั้งด้าน วิชาการและการบริการสังคม

ชวลา เวชยันต์ (2544:35) กล่าวถึง การเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมไว้ว่า การเรียนรู้ด้วย การบริการสังคม เป็นเทคนิคการเรียนการสอนที่บูรณาการการเรียนรู้ ด้านวิชาการและการทำ กิจกรรมบริการสังคมเข้าด้วยกัน โดยผู้เรียนจะต้องเรียนเนื้อหาวิชาการ ควบคู่ไปกับการทำกิจกรรม การบริการสังคม และทำการพิจารณาไตร่ตรองอย่างมีรูปแบบที่ชัดเจน เพื่อให้บรรลุตามจุดประสงค์ ของรายวิชา โดยมีการเรียนวิชาการ การทำกิจกรรมการบริการสังคม การไตร่ตรอง และการประเมิน และแสดงผลงาน

ศักดิ์ชัย นิรัญทวีและคณะ (2544:8) อธิบายความหมายของคำว่า service learning คือ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนด้วยการประยุกต์หรือออกแบบให้นำเนื้อหาของบทเรียนมาจัด โครงการที่เชื่อมโยงกับปัญหาในชีวิตจริงของชุมชน หรือเป็นการเชื่อมโยงปัญหาจากในชุมชนมาสู่ บทเรียนและในบางโอกาสอาจเป็นการนำนักเรียนออกไปทำกิจกรรมในชุมชนโดยถือว่าเป็นส่วนหนึ่ง ของการเรียนในหลักสูตร

นันทิยา ต้นศรีเจริญ (2546:23-26) กล่าวถึง การเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมเป็นการจัดการ เรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทำความรู้จักกับชุมชน วิเคราะห์ถึงความต้องการของชุมชนที่ผู้เรียน สามารถช่วยเหลือได้ โดยนำความรู้มาประยุกต์ใช้ พร้อมทั้งเรียนรู้จากการลงมือช่วยเหลือชุมชนด้วย ตนเอง โดยหัวใจสำคัญของService Learning คือ การที่นักเรียนและชุมชนต่างได้รับประโยชน์จาก กิจกรรมนั้นๆ เท่ากัน ไม่ใช่เกิดประโยชน์เพียงฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

จันท์เพ็ญ เชื้อพานิช (2546:81-83) ได้สรุปประเด็นสำคัญของความหมาย การเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมไว้ว่า การเรียนรู้ด้วยการบริการเป็นวิธีสอนที่กำหนดให้เยาวชนได้ลงมือปฏิบัติอย่างจริงจังตามกิจกรรมที่ได้รับการวางแผนและการจัดการอย่างดีโดยเน้นที่ความต้องการจำเป็นของชุมชน มีการประสานงานกันระหว่างโรงเรียนและชุมชน กิจกรรมนี้ต้องบูรณาการไว้ในหลักสูตร มีการกำหนดเวลาที่แน่นอนแต่ยืดหยุ่นได้ เน้นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้ขยายขอบเขตความรู้ และทักษะที่เรียนมาในกิจกรรม ซึ่งจะช่วยให้เยาวชนได้ตระหนักถึงการบริการชุมชน และช่วยเหลือผู้อื่น

นฤมล มณีงาม (2547:30) กล่าวถึง การเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม หมายถึง การที่ผู้เรียนได้ทำกิจกรรมบริการสังคมเกี่ยวกับเรื่องที่เรียน แล้วเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของโปรแกรมที่ได้กำหนดไว้ โดยการรับหรือนำประสบการณ์ใหม่จากการทำกิจกรรมบริการสังคมเข้ามาผนวกกับความรู้และประสบการณ์เดิมจนเกิดเป็นความรู้ความเข้าใจในเรื่องใหม่ หรือเป็นการย้ำ/ขยายความรู้ความเข้าใจเดิมให้ชัดเจนยิ่งขึ้น จนสามารถนำไปสู่วัตถุประสงค์ของโปรแกรมได้

ทศนา แคมมณี (2551:132) ได้กล่าวถึง การจัดการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม(Service Learning) หมายถึง การดำเนินการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยการให้ผู้เรียนเข้าไปมีประสบการณ์บริการสังคม ทั้งนี้ผู้เรียนจะต้องมีการสำรวจความต้องการของชุมชนที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องที่เรียน และวางแผนการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ลงมือปฏิบัติบริการสังคมตามแผน และนำประสบการณ์ทั้งหลายที่ได้รับมาคิดพิจารณา ไตร่ตรอง จนกระทั่งเกิดความคิดรวบยอดหลักการหรือสมมติฐานต่างๆ ซึ่งสามารถนำไปทดลอง หรือประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ๆ ได้

จากความหมายของ การเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการบริการสังคม ที่ได้กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการบริการสังคม หมายถึง การเรียนรู้ผ่านกิจกรรมการบริการสังคม ซึ่งจะบูรณาการการเรียนรู้ทางวิชาการกับการบริการสังคมเข้าด้วยกัน โดยผู้เรียนต้องมีการสำรวจความต้องการของชุมชนและประสานความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันการศึกษา กับชุมชนเพื่อให้ทราบถึงปัญหาและความต้องการของชุมชน ซึ่งผู้เรียนจะได้นำความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ในหลักสูตรที่ผู้เรียนเรียนอยู่มาใช้ในการบริการสังคมและมีการจัดสรรเวลาให้ผู้เรียนได้มีโอกาสในการพิจารณาตนเองในประสบการณ์การบริการสังคม การเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นพัฒนาความเป็นพลเมืองดีให้แก่ผู้เรียน

เมื่อมีการกล่าวถึงการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการบริการสังคม (service learning) อาจเกิดความสับสนหรือมีความเข้าใจว่าเป็นเรื่องเดียวกับกิจกรรมบริการชุมชน (community service) ซึ่งในความเป็นจริงการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการบริการสังคม (service learning) และกิจกรรมบริการชุมชน (community service) มีลักษณะที่แตกต่างกันดังรายละเอียดต่อไปนี้

Karft (อ้างถึงในศักดิ์ชัย นิรัญทวี, 2544:10-11) อธิบายว่าการบริการชุมชน (community service) หมายถึง กิจกรรมที่ไม่ยึดติดอยู่กับหลักสูตรการเรียนการสอนในชั้นเรียน แม้ว่าโรงเรียนจะเป็นผู้จัดกิจกรรมนั้น โดยมีลักษณะดังนี้

1. อาจะบังคับหรือสมัครใจก็ได้
2. ไม่มีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่ชัดเจน
3. อาจเป็นกิจกรรมที่ส่วนหนึ่งจัดในโรงเรียนและบางส่วนจัดนอกโรงเรียน
4. กิจกรรมที่เป็นการบริการชุมชน อาจเป็นกิจกรรมที่จัดสำหรับนักเรียนทุกระดับของโรงเรียน หรือได้รับการอุดหนุนจากองค์กรภายนอก เช่น ชมรมนักเรียนหนุ่มสาว องค์กรเพื่อสาธารณะประโยชน์ เป็นต้น ตัวอย่างของกิจกรรมลักษณะนี้ เช่น กิจกรรมทำความสะอาดสวนสาธารณะ กิจกรรมการเยี่ยมเยียนผู้สูงอายุ เป็นต้น

ศักดิ์ชัย นิรัญทวี และคณะ (2544: 169) ได้สรุปความหมายของคำว่า บริการชุมชน หมายถึง กิจกรรมที่จัดโดยมุ่งเน้นการทำประโยชน์ให้แก่สังคมตามความต้องการของสังคมเป็นด้านหลัก โดยอาจจัดกิจกรรมทั้งใน และนอกโรงเรียน โดยส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเฉพาะกิจ ไม่มีระบบต่อเนื่องยาวนาน

นอกจากนี้ศักดิ์ชัย นิรัญทวี และคณะ (2544:70-71) ได้อธิบายเกี่ยวกับความเข้าใจผิดในเรื่องของการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมในประเด็นต่อไปนี้

1. การเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมเป็นกิจกรรมภาคบังคับของนักเรียน
2. กิจกรรมนี้ให้ประโยชน์แก่นักเรียนที่เข้าร่วมเท่านั้น ชุมชนและประชาชนทั่วไปไม่ค่อยได้ประโยชน์
3. กิจกรรมนี้ทำให้ได้แรงงานราคาถูกสำหรับองค์กรที่ไม่หวังกำไรแต่ไม่เป็นประโยชน์ต่อนักเรียนที่เข้าร่วม
4. เป็นการเพิ่มงานให้แก่ครูโดยไม่จำเป็น
5. ไม่ทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง
6. เหมาะกับเยาวชนบางกลุ่มเท่านั้น เช่น เด็กที่อยู่ในสภาพเสี่ยงต่อการกระทำผิดหรือเด็กปัญญาเลิศ
7. จำกัดอยู่เพียงการเรียนรู้สังคมหรือเรื่องทางศาสนาเท่านั้น
8. เป็นเรื่องของความนิยมตามกระแสหรือชั่วคราวช่วยยาม

วัลย์ อิศรางกูร ณ อยุธยา (2554:117) ได้กล่าวถึงลักษณะที่ไม่ใช่การเรียนรู้จากการบริการสังคมไว้ดังนี้

1. เป็นโปรแกรมอาสาสมัคร
2. เป็นการเพิ่มเติมรายวิชาหรือกิจกรรมพิเศษนอกเหนือจากหลักสูตรปกติ

3. ระบุจำนวนชั่วโมงเพื่อจบการศึกษา
4. เป็นการปฏิบัติเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการลงโทษจากโรงเรียนหรือจากคำพิพากษาของศาล
5. มีผู้ได้ประโยชน์ฝ่ายเดียวคือฝ่ายนักเรียนหรือฝ่ายชุมชน

จากการศึกษาเอกสารเรื่อง การเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการบริการสังคม (service learning) และเรื่อง กิจกรรมบริการชุมชน (community service) สามารถสรุปได้ว่า การเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการบริการสังคม (service learning) มีลักษณะที่แตกต่างจากกิจกรรมบริการชุมชน (community service) ในประเด็นต่อไปนี้

1. ความสัมพันธ์กับรายวิชาในหลักสูตร

การเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการบริการสังคมมีความสัมพันธ์กับรายวิชาใดวิชาหนึ่งในหลักสูตร ในขณะที่กิจกรรมการบริการสังคม เป็นการจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ให้แก่ชุมชน อาจไม่เกี่ยวข้องกับรายวิชาใดหรือหลักสูตรการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่จะบังคับให้ทำหรือสมัครใจทำก็ได้

2. การกำหนดวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้

การเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการบริการสังคมมีการกำหนดวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ที่ชัดเจน ในขณะที่กิจกรรมการบริการสังคมไม่มีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่ชัดเจน

3. การสำรวจความต้องการของชุมชน

การเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการบริการสังคมมีการสำรวจความต้องการที่แท้จริงของสังคมและผู้ที่จะให้บริการสังคมมีความปรารถนาที่จะช่วยบริการสังคม เป็นความต้องการของทั้ง 2 ฝ่าย ในขณะที่กิจกรรมการบริการสังคมเป็นการตอบสนองความต้องการของสังคมที่อาจจัดขึ้นโดยกลุ่มคนหรือหน่วยงาน องค์กรใดองค์กรหนึ่งก็ได้

4. การบรรลุวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติงาน

การเรียนรู้ด้วยกิจกรรมบริการสังคมช่วยให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ในการบริการสังคมและการเรียนรู้ทางวิชาการในหลักสูตร พร้อมทั้งชุมชนได้รับประโยชน์จากการบริการสังคม ในขณะที่กิจกรรมการบริการสังคมเป็นกิจกรรมที่เน้นการทำประโยชน์ให้แก่ชุมชนและสังคม

4.2 ขั้นตอนการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการบริการสังคม

Delve, Mintz and Stewart (1990 อ้างถึงใน ซวาลา เวชยันต์, 2544:41) ได้นำเสนอรูปแบบการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมเพื่อพัฒนาจริยธรรม โดยมี 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การสำรวจประสบการณ์ (Exploration) หมายถึง การที่ผู้เรียนมีโอกาสครั้งแรกที่ประสบเหตุการณ์หรือโอกาสต่างๆ ด้วยความรู้สึกตื่นเต้นเกี่ยวกับปัญหาที่ผู้อื่นประสบและผู้เรียนพยายามมองหาโอกาสที่จะให้ความช่วยเหลือ หรือเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือปัญหาของชุมชน
 2. การแจ่มแจ้ง (Clarification) หมายถึง การที่ผู้เรียนเริ่มศึกษาโอกาสต่างๆ และตัดสินใจว่าจะสามารถทำอะไรได้บ้าง ในกิจกรรมที่ทำการบริการชุมชน หลังจากที่เขามีประสบการณ์พร้อมกับเพื่อนๆ ผู้เรียนจะสามารถแจ่มแจ้งและแยกแยะสิ่งที่มีความสำคัญสำหรับตนเองได้
 3. การตระหนัก (Realization) หมายถึง ผู้เรียนจะเริ่มตระหนักว่าประสบการณ์การบริการสังคมมีความหมายอย่างไรสำหรับตนเอง และสามารถมุ่งความสนใจไปยังบุคคลหรือปัญหาที่ประสบอย่างชัดเจน และมีความมั่นใจมากขึ้นในความเชื่อของตน
 4. การกระตุ้น (Activation) หมายถึง การที่ผู้เรียนจะพัฒนาจากการมีความรู้ ความเข้าใจ เป็นการเข้าไปมีส่วนร่วมในการอภิปรายในปัญหาที่ซับซ้อนขึ้นในสังคม เพราะมีความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกับประชาชนที่เข้าไปร่วมงานด้วยและเรียนรู้จากกิจกรรมการบริการสังคมมากขึ้น
- การซึมซับหรือการปรับให้เป็นของตนเอง (Internalization) หมายถึง ผู้เรียนที่สามารถบูรณาการประสบการณ์การบริการสังคมของตนเข้าไปในชีวิต และทำให้วิถีชีวิตและการตัดสินใจในชีวิตมุ่งไปที่คุณค่าที่ได้รับมาจากการบริการนั้นๆ

Close up Foundation และ Constitutional Rights Foundation Chicago ในเมืองลอสแอนเจลิส (CRFC, 1997 อ้างถึงใน เรวณี ชัยเชาวรัตน์, 2552:34) พัฒนาโครงการสอนสังคมศึกษากับการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม (Active Citizenship Today: ACT) มีขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้ดังนี้

1. การเตรียมการ
 - 1.1 การระดมชุมชนของผู้เรียน
 - 1.2 การสำรวจชุมชน สภาพและปัญหา
2. การเลือกปัญหาที่สนใจและสอดคล้องกับจุดประสงค์รายวิชา
 - 2.1 การสำรวจปัญหาที่เลือกในรายละเอียด
 - 2.2 การเตรียมทักษะที่จำเป็นต้องใช้ในการดำเนินการ
3. การศึกษานโยบายหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่สนใจ
 - 3.1 ศึกษาต้นนโยบายหรือกฎหมาย

- 3.2 ผลกระทบจากนโยบายหรือกฎหมายนั้น
- 3.3 นำเสนอนโยบายเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น
4. การปฏิบัติกิจกรรม
 - 4.1 วางแผนปฏิบัติการ
 - 4.2 ลงมือกระทำกิจกรรมตามแผนปฏิบัติการที่กำหนดไว้
5. การไตร่ตรอง ประเมินและกิจกรรมแสดงผลงาน
 - 5.1 กำหนดกิจกรรมและเวลาในการไตร่ตรอง
 - 5.2 ทำการพิจารณาไตร่ตรองในแต่ละขั้นตอน ด้วยการเขียนบันทึก รายงานปากเปล่า สนทนา อภิปราย การเขียนรายงานสรุป
 - 5.3 ประเมินผลในแต่ละขั้นตอน
 - 5.4 สรุปและนำเสนอกิจกรรมการบริการสังคมและบทเรียนที่เรียนรู้และประชาสัมพันธ์ นำเสนอผลงาน

Coverdell (2002 อ้างถึงใน เรวณี ชัยเชวรัตน์, 2552:34-35) ได้อธิบายกระบวนการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมในสวนสาธารณะ โดยมี 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ (Preparation) เป็นขั้นตอนวางแผนกิจกรรมการบริการสังคม และการให้ความรู้แก่นักเรียนในการมีส่วนร่วมและเรียนรู้จากการทำกิจกรรมบริการสังคม ในขั้นแรกนักเรียนควรจะมีความรู้เกี่ยวกับ
 - 1.1 การสำรวจและระบุความต้องการของชุมชน
 - 1.2 การเลือกและวางแผนกิจกรรมบริการสังคมตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่คาดหวัง
 - 1.3 ระบุชื่อองค์กรและขอความช่วยเหลือจากองค์กรต่างๆ ในชุมชน
 - 1.4 กำหนดขอบเขตพื้นที่และการฝึกทำกิจกรรมบริการสังคม
2. ปฏิบัติการ (Action) เป็นการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ ซึ่งมีหลักสำคัญคือ
 - 2.1 เป็นการปฏิบัติอย่างมีความหมาย
 - 2.2 มีการบูรณาการทางวิชาการ
 - 2.3 เป็นการพัฒนาอย่างเหมาะสม
 - 2.4 ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง
 - 2.5 มีการดูแลการปฏิบัติอย่างทั่วถึง
3. ผลสะท้อนกลับ (Reflection) เป็นการให้โอกาสนักเรียนในการคิดวิเคราะห์เกี่ยวกับประสบการณ์การบริการสังคมและการประยุกต์การเรียนรู้ของนักเรียนในเชิงวิชาการ บริบทส่วนตัว และบริบททางสังคม กิจกรรมที่สะท้อนออกมาจึงเป็นการเปิดโอกาสในการเชื่อมโยงการทำงานเชิง

วิชาการกับการทำกิจกรรมบริการสังคมอีกด้วย กิจกรรมที่แสดงถึงผลสะท้อนกลับนี้มีหลายประเภท ได้แก่

- 3.1 การอภิปราย
- 3.2 การเขียนบรรยาย
- 3.3 การอ่าน
- 3.4 การแสดงความคิดเห็นออกมาในเชิงศิลป์
- 3.5 โครงการนักเรียน
- 3.6 การนำเสนอในรูปแบบต่างๆ
4. เฉลิมฉลอง (Celebration) เป็นการระลึกถึงสิ่งทีนักเรียนได้ช่วยเหลือชุมชน ถือเป็นการปิดกิจกรรมการบริการสังคม การเฉลิมฉลองอาจประกอบด้วย
 - 4.1 การประชุมโรงเรียน
 - 4.2 การใช้สื่อพิเศษ
 - 4.3 การร่วมฉลองกับผู้ที่มีส่วนร่วมในการบริการสังคม
 - 4.4 การมอบใบประกาศนียบัตร
 - 4.5 การจัดงานเลี้ยง
 - 4.6 การฉลองในสถานที่ที่จัดการบริการสังคม เช่น จัดเลี้ยงในสวนสาธารณะที่นักเรียนไปช่วยทำความสะอาด

วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา (2554:117-119) ได้นำเสนอขั้นตอนสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากการบริการสังคม ไว้ดังนี้

1. การวิเคราะห์โครงการที่จะจัดทำเพื่อการเรียนรู้จากการบริการสังคม ครูจะต้องคำนึงถึงความพร้อมทั้งความรู้ความสามารถและพัฒนาการของนักเรียน ทั้งร่างกาย อารมณ์ และสติปัญญา รวมทั้งการวิเคราะห์หลักสูตรของวิชา และความเชื่อมโยงของการจัดการเรียนรู้จากการบริการสังคม โดยวิเคราะห์จากวัตถุประสงค์ แนวคิด/มโนทัศน์สำคัญของเนื้อหา รายวิชา ทักษะและทัศนคติ รวมทั้งค่านิยมที่สามารถพัฒนาการมีส่วนร่วมในการทำงานเพื่อสังคม วิเคราะห์จากประโยชน์ที่จะได้รับต่อไปนี้
 1. ประโยชน์ที่นักเรียนได้รับส่วนบุคคล
 - 1.1 ความเจริญงอกงามในส่วนตัวในด้านการรับผิดชอบ
 - 1.2 การสร้างความตระหนักในค่านิยมที่นักเรียนจะยึดถือปฏิบัติ
 - 1.3 พัฒนาการทางสังคม คือ ทักษะการสื่อสาร การมีมนุษยสัมพันธ์ การทำงานร่วมกัน และการเข้าใจในความแตกต่าง

- 1.4 พัฒนาการทางสติปัญญา/ความคิด คือ มีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การตัดสินใจ การแก้ปัญหา และการตระหนักในปัญหาของสังคม
- 1.5 พัฒนาการด้านทักษะความเป็นพลเมืองดี คือ หน้าที่ความรับผิดชอบต่อสังคม การตระหนักถึงความต้องการของสังคม ตระหนักถึงความเป็น “ตัวเอง” และความเป็น “ผู้อื่น” หรืออีกอย่างหนึ่งมีความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น มีความเข้าใจในกลไกของการบริหารงานของฝ่ายผู้บริหารบ้านเมือง
2. ประโยชน์ที่จะเกิดแก่ชุมชน/สังคม
 - 2.1 คุณค่าของนักเรียนที่มีต่อชุมชน/สังคมในฐานะเป็นสมาชิกของสังคม
 - 2.2 คุณค่าต่อค่านิยมทางสิ่งแวดล้อม คือการสร้างชุมชน/สังคมที่น่าอยู่และมีความตระหนักในประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อม
 - 2.3 คุณค่าต่อค่านิยมทางสังคม คือการสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกันของคนทุกๆ กลุ่มในสังคม มีความกระตือรือร้นต่อการทำงานเพื่อสังคม รวมทั้งเห็นคุณค่าของคนทุกกลุ่มในชุมชน/สังคม
 - 2.4 คุณค่าต่อค่านิยมทางเศรษฐกิจ คือการเห็นคุณค่าของแหล่งกิจกรรมทางเศรษฐกิจในชุมชน และเห็นความสำคัญของสมาชิกทุกคนที่มีต่อฐานกำลังทางเศรษฐกิจภายในชุมชน
3. ประโยชน์ที่มีต่อการศึกษา (การเรียนรู้) ของนักเรียน
 - 3.1 เนื้อหาหลักสูตรนั้นจะเป็นเนื้อหาที่ตรงตามสภาพจริง นักเรียนได้เรียนจากของจริง และประสบการณ์จริง
 - 3.2 นักเรียนจะสามารถสร้างองค์ความรู้ของตนเองในวิชาที่เรียนและสามารถเพิ่มพูนและขยายความสนใจในเนื้อหาหลายๆ ด้าน
2. เตรียมวางแผนเชื่อมโยงเนื้อหาในหลักสูตรและการเกิดประโยชน์ตามความต้องการของชุมชน ต้องมีการระดมสมอง แสดงความคิดเห็นของนักเรียน สืบหาความต้องการของชุมชนจากหลายๆ แหล่ง เช่น จากการสัมภาษณ์ การทำแบบสอบถาม การศึกษาวิเคราะห์จากหนังสือพิมพ์ที่อาจะระบุปัญหาของชุมชน เป็นต้น

นอกจากนี้ก่อนการจัดทำโครงการ ครูควรมีคำถามสำคัญเพื่อช่วยในการวิเคราะห์ คือ

 - 2.1 มีปัญหาอะไรในชุมชน
 - 2.2 นักเรียนมีข้อมูลใดที่สามารถแก้ปัญหาได้
 - 2.3 นักเรียนจะมีความรับผิดชอบอย่างไร

3. พัฒนาโครงการการเรียนรู้จากการบริการสังคม โดยระบุวัตถุประสงค์ที่เชื่อมโยงการเรียนรู้ในเนื้อหากับการเรียนรู้จากชุมชน/สังคม วางแผนกิจกรรมต่างๆ อย่างเป็นระบบและสรุปกิจกรรมต่างๆ
4. ลงมือปฏิบัติงานตามที่วางแผนไว้
5. มีการสะท้อนจากผลของการทำงานตลอดระยะเวลาที่ไปปฏิบัติงานนักเรียนต้องกลับมาทบทวนในขณะที่ปฏิบัติงานจนกระทั่งทำงานเสร็จ
6. การสิ้นสุดของโครงการ มีการสรุปประเมินผลงานทั้งฝ่ายนักเรียนและชุมชน/สังคม ทุกคนมีส่วนร่วมในความสำเร็จของโครงการนี้ทั้งสิ้น การสะท้อนกลับต่อผลของการทำงานเป็นการบูรณาการในกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อให้สะท้อนถึงจุดประสงค์ของการเรียนรู้จากการบริการสังคม

ศักดิ์ชัย นิรัฐทวิ (2544:142-145) ได้อธิบายขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมของมหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ (Preparation) เป็นขั้นที่นักศึกษาต้องเลือกกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่ตนสนใจแล้วนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับประเด็นปัญหา ความคิดทั่วไป และวิธีการที่คิดว่าจะทำต่อกรรมการที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ ความปลอดภัย และข้อมูลอื่นๆที่จำเป็น

ขั้นที่ 2 ขั้นปฏิบัติการ (Implementation) เป็นขั้นที่นักศึกษาลงมือทำกิจกรรมตามที่วางแผนไว้ เป็นช่วงที่นักศึกษาต้องออกจากความเคยชินในสิ่งแวดล้อมเดิมสู่สถานการณ์ใหม่ทำให้เขาได้มีโอกาสพบสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตซึ่งหลายสิ่งเป็นเรื่องที่เขาไม่เคยพบเห็นมาก่อน

ขั้นที่ 3 ขั้นพินิจพิจารณา (Reflection) ขั้นนี้เป็นขั้นของการคิดวิเคราะห์และสรุปบทเรียนจากประสบการณ์จริงที่ได้อธิบาย นักศึกษาสามารถจัดระบบเหตุผลที่ใช้อธิบายเหตุการณ์อันเกิดจากกิจกรรมในขั้นที่ 2 และเกิดจิตสำนึกทางจริยธรรมได้

จากการศึกษารูปแบบการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม ผู้วิจัยสามารถสรุปขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม ออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นที่ 1 ขั้นสร้างความตระหนักและกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน เป็นขั้นที่ผู้สอนปูพื้นฐานความรู้ความเข้าใจให้แก่ผู้เรียน และเป็นขั้นที่ผู้สอนพยายามกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักถึงความสำคัญและเกิดความสนใจใฝ่รู้ในเรื่องนั้นๆ

ขั้นที่ 2 ขั้นเตรียมการ ผู้เรียนสำรวจความต้องการของชุมชนและเลือกกิจกรรมที่ตนเองสามารถให้บริการแก่ชุมชนได้

ขั้นที่ 3 ขั้นปฏิบัติ ผู้เรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมการบริการชุมชนตามที่ได้วางแผนไว้

ขั้นที่ 4 ขั้นประเมินผล ครูและผู้เรียนร่วมกันวิเคราะห์ผลการปฏิบัติงาน โดยที่ผู้เรียนจะต้องประเมินตนเองและให้เพื่อนประเมินผลการทำงานด้วย

4.3 ประโยชน์ของการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการบริการสังคม

ศักดิ์ชัย นิรัฐทวี และคณะ (2544:82) กล่าวถึงผลดีของการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมไว้ ดังนี้ การเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมช่วยพัฒนาทักษะทางวิชาการ ประการแรกคือ ผู้เรียนจะเป็นผู้กระตือรือร้นที่จะทำให้โครงการประสบความสำเร็จ สร้างความสนใจ ตื่นเต้นที่จะเรียนรู้ และประการที่สอง การเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมเป็นวิธีการเรียนหลากหลายรูปแบบ นอกจากนั้นกิจกรรมการบริการสังคมยังสอนให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในฐานะประชาชนตลอดชีวิต และการที่ได้มีโอกาสหาประสบการณ์จากชีวิตจริงจะช่วยพัฒนาทักษะการทำงานและพัฒนาบุคลิกภาพ และในท้ายที่สุดช่วยให้ผู้เรียนมีความสำนึกของผู้มีความสามารถ โดยมองเห็นว่า ตนเองเป็นผู้ให้มากกว่าเป็นเพียงผู้รับอย่างเดียวจากผู้ใหญ่

จันทร์เพ็ญ เชื้อพานิช (2546:96) ได้นำเสนอประโยชน์ของการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมว่าการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมไม่ว่าจะเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หรือเป็นเทคนิควิธีสอน ย่อมก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งในด้านวิชาการ ผู้เรียนมีความรู้สึกซึ่งในสิ่งที่เรียน และเป็นประโยชน์ต่อชุมชนสังคมที่เป็นแหล่งปฏิบัติ นอกจากประโยชน์หลักดังกล่าวแล้วยังมีประโยชน์อื่นๆ ดังต่อไปนี้

1. ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย เพราะการนำความรู้วิชาการไปปฏิบัติในสถานการณ์จริง ย่อมทำให้ผู้เรียนเห็นประโยชน์ของการเรียนรู้วิชาการในห้องเรียน
2. ทำให้การศึกษามีคุณภาพขึ้น มีการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย มิใช่เฉพาะการเรียนในห้องเรียน
3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่ดีหลายประการ เช่น ความเป็นผู้นำ ความรับผิดชอบต่อชุมชนสังคม ความเป็นพลเมืองดี
4. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความตระหนักในฐานะเป็นสมาชิกของชุมชน
5. เป็นการเตรียมการด้านการประกอบอาชีพให้ผู้เรียน
6. ทำให้ครูริเริ่มงานวิชาการ เทคนิคและวิธีสอนใหม่ๆ
7. เป็นการส่งเสริมการทำงานร่วมกันระหว่างครู นักเรียน และสมาชิกของชุมชน
8. ช่วยให้สถานศึกษาและชุมชนมีความสัมพันธ์ที่ดี และส่งเสริมการเป็นแหล่งพัฒนาการเรียนรู้ร่วมกัน

NCSS Citizenship Select Subcommittee (2001 อ้างถึงใน วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา, 2554: 115-116) กล่าวว่า ประสพการณ์การเรียนรู้จากการบริการที่มีคุณภาพจะมีอิทธิพลในเชิงบวกต่อพัฒนาการของผู้เรียนในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ด้านวิชาการ ทักษะการแก้ปัญหาและการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
2. ด้านจริยธรรมและความสามารถในการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

3. ความรับผิดชอบต่อสังคมและหน้าที่ของความเป็นพลเมืองในสังคม
4. เห็นคุณค่าของตนเอง มีความมุ่งมั่นและมีความเห็นอกเห็นใจ
5. ความสามารถด้านการเมือง
6. ความอดทนและการยอมรับในความแตกต่าง
7. การสำรวจความถนัดในอาชีพของตนเอง

จากประโยชน์ของการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการบริการสังคมสามารถสรุปได้ว่า การเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการบริการสังคมนั้นมีประโยชน์ 4 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. ด้านวิชาการ การเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการบริการสังคมมีประโยชน์ทางด้านวิชาการดังต่อไปนี้
 - ทำให้การศึกษามีคุณภาพขึ้น มีการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย
 - ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้
 - ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้สึกซึ่งในสิ่งที่เรียน
 - ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปปรับใช้กับสถานการณ์จริงได้
2. ด้านผู้เรียน การเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการบริการสังคมมีประโยชน์ต่อผู้เรียนดังต่อไปนี้
 - ตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในฐานะสมาชิกของชุมชนและสังคม
 - ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่ดี ได้แก่ ความเป็นผู้นำ ความรับผิดชอบ ความเป็นพลเมืองดี การเห็นคุณค่าของตนเอง ความมุ่งมั่น และความเห็นอกเห็นใจ เป็นต้น
 - ส่งเสริมทักษะด้านต่างๆให้แก่ผู้เรียน ได้แก่ การทำงาน การสื่อสาร การมีมนุษยสัมพันธ์ การทำงานร่วมกัน การเข้าใจความแตกต่าง การแก้ปัญหา การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการตัดสินใจ เป็นต้น
 - เป็นการสำรวจและเตรียมความพร้อมด้านการประกอบอาชีพของผู้เรียน
3. ด้านครู การเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการบริการสังคมมีประโยชน์ต่อครู ดังต่อไปนี้
 - ทำให้ครูริเริ่มงานวิชาการ เทคนิคและวิธีสอนใหม่ๆ
 - ทำให้ครูมีความตื่นตัว กระตือรือร้นในเตรียมการเรียนการสอน
 - ครูมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้เรียนจากการทำงานร่วมกันระหว่างครูและผู้เรียน
4. ด้านโรงเรียน ชุมชนและสังคม การเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการบริการสังคมมีประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชนและสังคม ดังต่อไปนี้
 - ช่วยทำให้โรงเรียน ชุมชน และสังคมมีความสัมพันธ์ที่ดี
 - ส่งเสริมการเป็นแหล่งพัฒนาการเรียนรู้ร่วมกัน
 - ช่วยพัฒนาโรงเรียน ชุมชน และสังคมให้ดียิ่งขึ้น

ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

จากการค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเรียนรู้ตามหลักการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมจิตสาธารณะ มีดังนี้

นฤมล มณีงาม (2547) ศึกษาเรื่องการพัฒนาโปรแกรมสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการประหยัดพลังงานตามหลักสูตรการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผ่านโปรแกรมสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการประหยัดพลังงาน ร้อยละ 90 มีจิตสำนึกเกี่ยวกับการประหยัดพลังงานอยู่ในระดับที่ 3 คือ จิตสำนึกระดับการมีปฏิริยาแบบตอบโต้โดยใช้วิจารณญาณ นอกจากนี้ยังพบว่า หลังการเข้าร่วมโปรแกรมนักเรียนมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความรู้เกี่ยวกับวิธีประหยัดพลังงานและค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมประหยัดพลังงานสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรม และนักเรียนร้อยละ 90 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด สามารถให้เหตุผลเชื่อมโยงการปฏิบัติในการประหยัดพลังงานกับผลกระทบต่อสังคมโดยคำนึงถึงคุณธรรม จริยธรรม และสังคม

เรวณี ชัยเชาวรัตน์ (2551) ศึกษาเรื่อง ผลของโปรแกรมส่งเสริมความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวันตามหลักการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมเน้นความเข้าใจวัฒนธรรมการบริโภคแบบพอเพียงที่มีต่อผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า หลังเข้าร่วมโปรแกรม นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง ความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมโปรแกรมและสูงกว่าเกณฑ์การประเมินคือร้อยละ 60 นอกจากนี้ยังพบว่า หลังการเข้าร่วมโปรแกรมนักเรียนมีคะแนนพฤติกรรมการบริโภคแบบพอเพียงเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมโปรแกรม และพฤติกรรมการบริโภคแบบพอเพียงอยู่ในระดับ 3 คือ นักเรียนปฏิบัติตามแนวทางการบริโภคแบบพอเพียงได้อย่างเหมาะสม

สุดาพรรณ บินนอก (2551) ศึกษาเรื่อง โมเดลเชิงสาเหตุของจิตอาสาของนิสิตระดับปริญญาบัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า นิสิตระดับปริญญาบัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีค่าเฉลี่ยของคะแนนจิตอาสาอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง ปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตอาสาของนิสิตมี 3 ด้าน คือ ปัจจัยจิตลักษณะ ปัจจัยด้านสังคม และปัจจัยสื่อมวลชน นอกจากนี้ยังพบว่า โมเดลเชิงสาเหตุของจิตอาสาของนิสิตระดับปริญญาบัณฑิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่พัฒนาขึ้นมีตัวแปรแฝง 5 ตัว และตัวแปรสังเกตได้ 13 ตัว โมเดลที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และตัวแปรในโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของระดับจิตอาสาได้

เกียรติศักดิ์ แสงอรุณ (2551) ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะสำหรับเยาวชนไทย :กรณีศึกษากลุ่มและเครือข่ายเยาวชนที่ทำงานด้านจิตสำนึกสาธารณะ พบว่า กรณีศึกษามีกระบวนการจัดกิจกรรมที่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน คือ เป็นกิจกรรมเพื่อสังคม กิจกรรมอาสา การ

ช่วยเหลือด้านการเงินเพื่อดำเนินงาน การให้คำปรึกษา และการจัดการให้ความรู้ เยาวชนกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมกิจกรรมของกรณีศึกษา ทุกคนมีคุณลักษณะของการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม อันเนื่องมาจากการไม่เห็นแก่ตัวและการเสียสละเพื่อสังคม ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาจิตสำนึก-สาธารณะ ได้แก่ ครอบครัว ครู อาจารย์ เพื่อน สื่อมวลชน สภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัว สภาพปัญหาภาวะวิกฤต และตนเอง และแนวทางในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะที่สามารถกระทำได้ทั้งการจัดกิจกรรมที่เยาวชนเป็นผู้นำกิจกรรม กิจกรรมที่เยาวชนเป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรม และกิจกรรมที่สามารถทำได้ในชีวิตประจำวัน

คมสัน สุขมาก (2553) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเพื่อเสริมสร้างมโนทัศน์เชิงจิตสำนึกสาธารณะของอาสาสมัครตำรวจ พบว่า โปรแกรมเพื่อเสริมสร้างมโนทัศน์เชิงจิตสำนึกสาธารณะของอาสาสมัครตำรวจที่พัฒนาขึ้น สามารถเสริมสร้างมโนทัศน์เชิงจิตสำนึกสาธารณะของอาสาสมัครตำรวจหลังเข้าร่วมโปรแกรมได้ โดยระดับมโนทัศน์เชิงจิตสำนึกสาธารณะก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองหลังเข้าร่วมโปรแกรมมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 นอกจากนี้พบว่าระดับมโนทัศน์เชิงจิตสำนึกสาธารณะของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมมีความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องที่เรียนมากขึ้น สำหรับการศึกษาเอกสารงานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมจิตสาธารณะนั้น พบว่า การจัดกิจกรรมส่งเสริมจิตสาธารณะมีหลากหลายรูปแบบที่มุ่งเน้นในเรื่องของประโยชน์ส่วนรวม ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน และความเสียสละ ประกอบกับการได้รับการเสริมแรงและสนับสนุนจากหน่วยงาน สถาบันต่างๆ และสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยในการจัดกิจกรรมส่งเสริมจิตสาธารณะ ย่อมจะช่วยให้ส่งเสริมและก่อให้เกิดจิตสาธารณะขึ้นได้

งานวิจัยต่างประเทศ

Brandi Elaine Williams (2007) ศึกษาเรื่อง What Influences Undergraduate Students to choose Social Work พบว่า งานสังคมสงเคราะห์ที่นักศึกษาสังคมสงเคราะห์สนใจมากที่สุดคือ งานที่เกี่ยวข้องกับเด็ก งานที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่น และงานที่เกี่ยวข้องกับครอบครัว ตามลำดับ ส่วนกลุ่มผู้รับบริการสังคมสงเคราะห์ที่นักศึกษาสังคมสงเคราะห์สนใจมากที่สุดคือ กลุ่มเด็กและวัยรุ่น กลุ่มคนยากจน และกลุ่มประชากรที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังพบว่า การช่วยเหลือประชาชนและการทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นเหตุผลหลักของนักศึกษาสังคมสงเคราะห์ที่จะเลือกประกอบอาชีพเป็นนักสังคมสงเคราะห์

Mary Ann Gaster (2011) ศึกษาเรื่อง Service learning: Where is the emphasis? พบว่า การจัดการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่กำลังเป็นที่นิยม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของอนามัยชุมชน ซึ่งการจัดการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมจะช่วยให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้กับประสบการณ์ในชีวิตจริงได้ นอกจากนี้ยังมีข้อค้นพบอีกว่า คำถามพื้นฐานสำหรับคณะที่ออกแบบหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ควรคำนึงถึงคือ วัตถุประสงค์และเป้าหมายของการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมที่ประกอบอยู่ในหลักสูตรนั้น

Hsiu-Chin Chen, Dianne McAdams-Jones, Djin Lyn Tay ASN and John M. Packer BS (2012) ศึกษาเรื่อง The impact of service-learning on students' cultural competence วัตถุประสงค์ของการศึกษาคั้งนี้เพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจวัฒนธรรมของนักเรียนผ่านโครงการการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมในคลินิกชุมชน การวิจัยคั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลองแบบศึกษากลุ่มควบคุมวัดสองครั้ง นักเรียนพยาบาล 26 คนเลือกโดยสมัครใจที่จะเข้ากลุ่มควบคุมหรือกลุ่มทดลองในการวิจัยคั้งนี้พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีความรู้เรื่องวัฒนธรรมและเข้าใจวัฒนธรรมเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม พบว่า การจัดการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยให้นักเรียนได้เชื่อมโยงความรู้ในหลักสูตรกับประสบการณ์ในชีวิตจริงเข้าด้วยกัน ได้นำความรู้ที่เรียนจากหลักสูตรในโรงเรียนมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนและสังคม พร้อมทั้งส่งผลให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่เรียนได้เป็นอย่างดี สำหรับการศึกษาศึกษาเอกสารงานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้และการส่งเสริมจิตสาธารณะนั้น พบว่า กิจกรรมหรืองานสังคมสงเคราะห์เป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนและบุคคลทั่วไปมีความสนใจและตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องของส่วนรวมมากยิ่งขึ้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลของการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคมที่มีต่อมโนทัศน์และพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินงานตามขั้นตอนต่างๆ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ วารสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. ประชากรและตัวอย่างประชากรในการวิจัย
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. แบบแผนการทดลองในงานวิจัย
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ วารสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ วารสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดแนวทางในการดำเนินงานวิจัย มีวิธีการศึกษาดังนี้

1. ศึกษาหนังสือ เอกสาร ตำรา วารสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ การจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการบริการสังคม และจิตสาธารณะ
2. ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กรอบเนื้อหารายวิชาสังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนม่วงไข่พิทยาคม เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาและออกแบบหน่วยการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้แบบโครงการโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคมและการจัดการเรียนรู้แบบปกติ
3. ศึกษาหนังสือ เอกสาร ตำรา วารสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำวิจัยกึ่งทดลอง และการสร้างเครื่องมือในการวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบวัดทัศนคติจิตสาธารณะ แบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะด้วยตนเองของนักเรียน แบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนโดยครู แบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนโดยผู้ปกครอง และแบบสะท้อนความคิด

ประชากรและตัวอย่างประชากรในการวิจัย

ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 37 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนม่วงไข่พิทยาคม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 2 ห้องเรียน ได้แก่ นักเรียนห้อง 1 จำนวน 35 คน และนักเรียนห้อง 3 จำนวน 30 คน รวมทั้งสิ้นนักเรียนจำนวน 65 คน โดยดำเนินการเลือกกลุ่มตัวอย่างตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 การคัดเลือกโรงเรียน โดยวิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเลือกโรงเรียนม่วงไข่พิทยาคม ตำบลหนองม่วงไข่ อำเภอหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่ เป็นสถานศึกษาสำหรับการวิจัย ด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

1. สถานศึกษาแห่งนี้เป็นโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ประเภทสหศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 37 และมีการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551
2. สถานศึกษาแห่งนี้มีการจัดห้องเรียนแบบคละโดยไม่มีการแยกเป็นห้องเด็กเก่งและเด็กอ่อนหรือแยกห้องเรียนตามแผนการเรียน

3. ผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม คณะครูในกลุ่มสาระฯ และคณะครูผู้สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้ความสนใจ ให้ความร่วมมือ และให้ความอนุเคราะห์เป็นอย่างดีในการดำเนินงานวิจัย

ขั้นที่ 2 การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

คุณสมบัติเบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง คือ ต้องเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้เรียนในวิชา ส 21101 สังคมศึกษา ซึ่งเป็นรายวิชาพื้นฐาน ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และมีความรู้พื้นฐานในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ใกล้เคียงกัน โดยมีวิธีการคัดเลือก ดังนี้

ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยการเลือกแบบเจาะจง ได้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ซึ่งมีทั้งหมด 3 ห้องเรียน ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อเข้ากลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ทั้ง 3 ห้องทำแบบทดสอบวัดพื้นฐานวิชาสังคมศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง จากนั้นนำผลคะแนนของแบบทดสอบวัดพื้นฐานวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนทุกห้องมาหาค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จากนั้นจึงพิจารณาห้องที่มีค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ใกล้เคียงกันมากที่สุด จำนวน 2 ห้องเรียน คือ ห้อง 1/1 ($\bar{X}=16.37$, S.D. = 2.99) และห้อง 1/3 ($\bar{X}=15.07$, S.D. = 3.59)

2. ผู้วิจัยทำการทดสอบหาค่าความแปรปรวน(F-test) ของคะแนนแบบทดสอบวัดพื้นฐานวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ห้อง 1 และห้อง 3 มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4 ผลการทดสอบหาค่าความแปรปรวนของคะแนนแบบทดสอบวัดพื้นฐานวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ห้อง 1 และห้อง 3

ห้องเรียน	\bar{x}	S.D.	F-test	Sig
ม.1/1	16.37	2.99	.468	.628
ม.1/3	15.07	3.59		

* $p < 0.05$

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่าค่าความแปรปรวนของคะแนนแบบทดสอบวัดพื้นฐานวิชาสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ห้อง 1 และห้อง 3 ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. จับสลากเลือกกลุ่มตัวอย่างเข้ากลุ่มทดลอง จำนวน 1 ห้อง และกลุ่มควบคุม จำนวน 1 ห้อง โดยเป็นวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ซึ่งผลการจับสลากปรากฏว่า กลุ่ม

ทดลอง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 จำนวน 35 คน โดยได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน
ในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคม ส่วนกลุ่มควบคุม คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่
1/3 จำนวน 30 คน โดยได้รับการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาแบบปกติ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
 - 1.1 แบบวัดมโนทัศน์จิตสาธารณะ
 - 1.2 แบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะด้วยตนเองของนักเรียน
 - 1.3 แบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนโดยครู
 - 1.4 แบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนโดยผู้ปกครอง
 - 1.5 แบบสะท้อนความคิดจากการทำโครงงานของนักเรียน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่
 - 2.1 แผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคม
 - 2.2 แผนการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาแบบปกติ

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.1 แบบวัดมโนทัศน์จิตสาธารณะ

การสร้างแบบวัดมโนทัศน์จิตสาธารณะ มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ในสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และศึกษาเนื้อหาสาระในรายวิชา สังคมศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนม่วงไข่พิทยาคม
2. ศึกษาเอกสารและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบวัดมโนทัศน์จิตสาธารณะ ทั้งในด้านคำนิยาม ประเภท การวัดมโนทัศน์จิตสาธารณะ การสร้างข้อคำถาม การสร้างตัวเลือก และการให้คะแนน
3. กำหนดกรอบการสร้างแบบวัดมโนทัศน์จิตสาธารณะของนักเรียน โดยกำหนดจุดมุ่งหมายในการวัดเพื่อวัดความรู้ความเข้าใจมโนทัศน์จิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
4. สร้างแบบวัดมโนทัศน์จิตสาธารณะของนักเรียน เป็นปรนัยชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก จำนวน 15 ข้อ แบ่งเป็นคำถามเกี่ยวกับมโนทัศน์จิตสาธารณะ 3 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการทำคุณประโยชน์เพื่อส่วนรวม ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน
2. ด้านการมีความรับผิดชอบต่อสังคม
3. ด้านการมีความปรารถนาที่จะช่วยเหลือผู้อื่น ชุมชน สังคม ด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน

นอกจากนี้แบบวัดมโนทัศน์จิตสาธารณะประกอบด้วยคำถามที่ครอบคลุมประเด็นพื้นฐานจิตสาธารณะ จำนวน 5 ข้อ โดยแบบวัดมโนทัศน์จิตสาธารณะ กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนในแต่ละข้อๆ ละ 2 คะแนน มีหลักเกณฑ์ในการให้คะแนนดังต่อไปนี้

2 คะแนน	1 คะแนน	0 คะแนน
คำตอบที่เลือกมีความเกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ และมีการให้เหตุผลที่เหมาะสมและสอดคล้องกับเรื่องจิตสาธารณะมากที่สุด	คำตอบที่เลือกมีความเกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ แต่มีการให้เหตุผลที่ไม่เหมาะสมหรือไม่สอดคล้องกับเรื่องจิตสาธารณะ	คำตอบที่เลือกไม่มีความเกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะ มีการให้เหตุผลที่ไม่เหมาะสมและไม่สอดคล้องกับเรื่องจิตสาธารณะ

5. นำแบบวัดมโนทัศน์จิตสาธารณะไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาตรวจสอบ ให้ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุงแก้ไข

6. นำแบบวัดมโนทัศน์จิตสาธารณะที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน (รายนามผู้ทรงคุณวุฒิปรากฏใน ภาคผนวก ข) เพื่อตรวจสอบความตรงทางเนื้อหาและวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยใช้สูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC คือ ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา/จุดประสงค์

$\sum R$ คือ ผลรวมของคะแนนผลการตัดสินข้อคำถามของผู้ทรงคุณวุฒิ

N คือ จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

โดยมีเกณฑ์การตัดสินความสอดคล้องของข้อคำถามกับเนื้อหา ดังนี้

ถ้าค่า $IOC > 0.5$ ถือว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องสามารถวัดได้

ถ้าค่า $IOC < 0.5$ ถือว่าข้อคำถามนั้นไม่สอดคล้องไม่สามารถวัดได้

(วรณี แกมเกต, 2551: 221)

โดยเกณฑ์ในการเลือกข้อสอบที่มีคุณภาพมีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ขึ้นไป ซึ่งผลการตรวจสอบความตรงทางเนื้อหาและวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์นั้น มีค่าเท่ากับ 1.00 จำนวน 4 ข้อ และมีค่าเท่ากับ 0.67 จำนวน 11 ข้อ โดยผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อเสนอแนะสำหรับการปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามและดำเนินการแก้ไขปรับปรุงดังนี้

ตารางที่ 5 ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามและคำตอบในแบบวัด มโนทัศน์จิตสาธารณะ

ข้อที่	ข้อเสนอแนะ	การปรับปรุงแก้ไข
3	ควรปรับข้อคำถามให้ชัดเจนมากขึ้น	จาก การกระทำในข้อใดที่แสดงออกถึงการมีความรับผิดชอบต่อสังคม เป็น การกระทำในข้อใดที่แสดงออกถึงการมีความรับผิดชอบต่อสังคมมากที่สุด
7	ควรปรับคำตอบข้อ ก ให้มีความแตกต่างจากคำตอบข้ออื่นๆ มากขึ้น	จาก มาร์กก็นำหนังสือเก่าๆ ในบ้านไปบริจาคให้กับห้องสมุดหมู่บ้าน เป็น มาร์กก็นำหนังสือในบ้านไปบริจาคให้กับห้องสมุดหมู่บ้าน
8	ควรปรับคำตอบข้อ ก ให้มีความแตกต่างจากคำตอบข้ออื่นๆ มากขึ้น	จาก หมากบังเอิญเดินมาเห็นก๊อคน้ำถูกเปิดทิ้งไว้จึงเดินไปปิดน้ำ เป็น หมากสนใจศึกษาเกี่ยวกับเรื่องการการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
9	ควรปรับคำตอบข้อ ก ให้มีความแตกต่างจากคำตอบข้ออื่นๆ มากขึ้น	จาก การไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน เป็น การไม่เอาเปรียบของที่เป็นของสาธารณะ
11	ควรปรับชื่อบุคคลในคำตอบข้อ ข	จาก ยายเมี้ยนช่วยประหยัดกระดาษเช็ดมือในห้องน้ำ โดยการสลัดน้ำออกจากมือ เป็น น้องนุชช่วยประหยัดกระดาษเช็ดมือในห้องน้ำ โดยการสลัดน้ำออกจากมือ
12	ควรปรับคำตอบให้มีความชัดเจนและถูกต้องมากขึ้น	จาก ก.สภาพแวดล้อม ข.การเลียนแบบ ค.การอบรมสั่งสอน เป็น ก.การกระทำที่ทำให้ได้รับการยอมรับจากผู้อื่น ข.การเลียนแบบบุคคลที่มีชื่อเสียง ค.การอบรมสั่งสอนจากบ้านและโรงเรียน

ตารางที่ 5 ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามและคำตอบในแบบวัดมโนทัศน์จิตสาธารณะ

ข้อที่	ข้อเสนอแนะ	การปรับปรุงแก้ไข
14	ควรปรับคำตอบให้มีความชัดเจน เจาะจงมากขึ้น	จาก ก.เด็ก ข.วัยรุ่น ค.ผู้ใหญ่ เป็น ก.เริ่มได้ทุกวัย ข.เริ่มตั้งแต่วัยเด็ก ค.เริ่มเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น
15	ควรปรับคำตอบข้อ ค ให้มีความแตกต่างจากข้ออื่นๆ มากขึ้น	จาก ค. สังคมจะปราศจากปัญหาต่างๆ เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาอาชญากรรม เป็นต้น เป็น ค.สังคมจะปรับตัวไปตามกระแสโลกาภิวัตน์

7. นำแบบวัดมโนทัศน์จิตสาธารณะไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนนารีรัตน์จังหวัดแพร่ จำนวน 90 คน

8. นำผลคะแนนที่ได้จากการทดลองใช้ (Try out) แบบวัดมโนทัศน์จิตสาธารณะ มาวิเคราะห์ค่าความเที่ยง (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งมีเกณฑ์ว่าค่าความเที่ยงต้องมีค่าตั้งแต่ 0.6 ขึ้นไป (วรธรณี แกมมเกตุ, 2551:233) จากนั้นพิจารณาผลการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงของแบบวัดมโนทัศน์จิตสาธารณะ แล้วเลือกข้อคำถามมาเพื่อสร้างเป็นแบบวัดมโนทัศน์จิตสาธารณะ โดยข้อคำถามที่ผ่านตามเกณฑ์การพิจารณามีจำนวน 14 ข้อ ผลการวิเคราะห์พบว่า แบบวัดมโนทัศน์มีค่าความเที่ยงของแบบทดสอบทั้งหมดเท่ากับ 0.68 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

9. นำแบบวัดมโนทัศน์จิตสาธารณะที่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 14 ข้อ ไปใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 และ 1/3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนม่วงไข่พิทยาคม ทั้งก่อนและหลังการทดลอง

1.2 แบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะด้วยตนเองของนักเรียน

การสร้างแบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะด้วยตนเองของนักเรียน มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา หนังสือ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักการและแนวทางการวัด และประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะ และปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

2. กำหนดกรอบการสร้างแบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะ โดยกำหนดจุดมุ่งหมายในการประเมินเพื่อให้นักเรียนได้ประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะของตนเอง โดยแบ่งพฤติกรรมจิตสาธารณะออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการทำคุณประโยชน์เพื่อส่วนรวม ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน
2. ด้านการมีความรับผิดชอบต่อสังคม
3. ด้านการมีความปรารถนาที่จะช่วยเหลือผู้อื่น ชุมชน สังคม ด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน

3. สร้างแบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะด้วยตนเองของนักเรียน เป็นแบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) จำนวน 28 ข้อ โดยแบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะด้วยตนเองของนักเรียน มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ระดับการปฏิบัติ	คะแนน
ปฏิบัติเป็นประจำ	3
ปฏิบัติเป็นบ่อยครั้ง	2
ปฏิบัตินานๆ ครั้ง	1
ไม่เคยปฏิบัติ	0

คำชี้แจง

ระดับการปฏิบัติเป็นประจำ หมายถึง นักเรียนปฏิบัติพฤติกรรมจิตสาธารณะนั้นด้วยตนเอง ทุกครั้ง โดยที่ครูหรือผู้ปกครองไม่ต้องบอกหรือเตือน พร้อมทั้งชักชวนให้เพื่อนหรือผู้อื่นปฏิบัติตามด้วยกัน

ระดับการปฏิบัติบ่อยครั้ง หมายถึง นักเรียนปฏิบัติพฤติกรรมจิตสาธารณะนั้นด้วยตนเอง เป็นบ่อยครั้ง โดยที่ครูหรือผู้ปกครองไม่ต้องบอกหรือเตือน

ระดับการปฏิบัตินานๆ ครั้ง หมายถึง นักเรียนปฏิบัติพฤติกรรมจิตสาธารณะนั้นนานๆ ครั้ง โดยที่ครูหรือผู้ปกครองต้องคอยบอกหรือเตือน

ระดับการปฏิบัติไม่เคย หมายถึง นักเรียนไม่เคยปฏิบัติพฤติกรรมจิตสาธารณะนั้น

4. นำแบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะด้วยตนเองของนักเรียนไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาตรวจสอบ ให้ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุงแก้ไข

5. นำแบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะด้วยตนเองของนักเรียนที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน (รายนามผู้ทรงคุณวุฒิปรากฏใน ภาคผนวก ข) เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง ความชัดเจนของภาษา และวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างรายการประเมินกับกรอบโครงสร้างของการประเมิน (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยใช้สูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC คือ ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา/จุดประสงค์

$\sum R$ คือ ผลรวมของคะแนนผลการตัดสินข้อคำถามของผู้ทรงคุณวุฒิ

N คือ จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

โดยมีเกณฑ์การตัดสินความสอดคล้องของข้อคำถามกับเนื้อหา ดังนี้

ถ้าค่า $IOC > 0.5$ ถือว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องสามารถวัดได้

ถ้าค่า $IOC < 0.5$ ถือว่าข้อคำถามนั้นไม่สอดคล้องไม่สามารถวัดได้

(วรณีย์ แกมเกตุ, 2551: 221)

ซึ่งผลการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างรายการประเมินกับกรอบโครงสร้างของการประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะมีค่าเท่ากับ 0.67 จำนวน 22 ข้อ และมีค่าเท่ากับ 0.33 จำนวน 6 ข้อ โดยผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อเสนอแนะสำหรับการปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามและดำเนินการแก้ไขปรับปรุงดังนี้

ตารางที่ 6 ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามในแบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะด้วยตนเองของนักเรียน

ข้อที่	ข้อเสนอแนะ	การปรับปรุงแก้ไข
2	ควรปรับข้อคำถามให้มีความเกี่ยวข้องกับนักเรียนมากขึ้น	จาก นักเรียนแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหาของโรงเรียน ในห้องเรียน/ห้องประชุมระดับชั้น/สภานักเรียน เป็น นักเรียนแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหาสภาพแวดล้อมของโรงเรียนในห้องเรียน/ห้องประชุมระดับชั้น/สภานักเรียน

ตารางที่ 6 ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามและคำตอบในแบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะด้วยตนเองของนักเรียน

ข้อที่	ข้อเสนอแนะ	การปรับปรุงแก้ไข
28	ควรเปลี่ยนคำในคำถามให้เป็นทางการ	จาก เมื่อเพื่อนของนักเรียนลืมนำเงินค่าอาหารกลางวันมาโรงเรียน นักเรียนให้เพื่อนยืมเงินหรือแบ่งข้าวให้เพื่อนทานด้วยกัน เป็น เมื่อเพื่อนของนักเรียนลืมนำเงินค่าอาหารกลางวันมาโรงเรียน นักเรียนให้เพื่อนยืมเงินหรือแบ่งอาหารให้เพื่อนรับประทานด้วยกัน
7	ควรปรับข้อคำถามให้มีความชัดเจนมากขึ้น	จาก เมื่อมีผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือประสบภัยพิบัติเกิดขึ้นในสังคม เช่น น้ำท่วม ภัยหนาว โคลนถล่ม เป็นต้น นักเรียนช่วยเหลือผู้ที่เดือดร้อน เป็น เมื่อมีผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือประสบภัยพิบัติเกิดขึ้นในสังคม เช่น น้ำท่วม ภัยหนาว โคลนถล่ม เป็นต้น นักเรียนเลือกที่จะไปช่วยเหลือผู้ที่เดือดร้อนแทนที่จะนอนสบายอยู่บ้าน
9	ควรเพิ่มเติมข้อความในข้อคำถามเพื่อให้คำถามครอบคลุมชัดเจน	จาก นักเรียนสนใจติดตามข่าวสารของชุมชนผ่านเสียงตามสายของหมู่บ้าน หรือสอบถามจากเพื่อนบ้าน เป็นต้น เป็น นักเรียนสนใจ ติดตามข่าวสารของชุมชนและบ้านเมือง ผ่านเสียงตามสายของหมู่บ้าน หรือสอบถามจากเพื่อนบ้าน เป็นต้น
13	ควรเปลี่ยนคำในคำถามให้เป็นทางการ	จาก เมื่อนักเรียนนั่งทานอาหารที่โต๊ะในโรงอาหารเสร็จแล้ว นักเรียนนั่งพูดคุยกันต่อจนกระทั่งหมดเวลาพักเที่ยง เป็น เมื่อนักเรียนนั่งรับประทานอาหารที่โต๊ะในโรงอาหารเสร็จแล้ว นักเรียนนั่งพูดคุยกันต่อจนกระทั่งหมดเวลาพักเที่ยง
15	ควรปรับข้อคำถามให้มีความเกี่ยวข้องกับนักเรียนมากขึ้น	จาก นักเรียนไม่นำสิ่งที่เป็นสาธารณะประโยชน์ของชุมชน เช่น ถังขยะ ฝาครอบท่อระบายน้ำ มาใช้ประโยชน์ส่วนตัว เป็น นักเรียนไม่นำสิ่งที่เป็นสาธารณะประโยชน์ของชุมชน เช่น ถังขยะ ฝาครอบท่อระบายน้ำ หรือน้ำต้นไม้ไม่ประดับ มาใช้ประโยชน์ส่วนตัว

6. นำแบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะด้วยตนเองของนักเรียนที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 และ 1/3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนม่วงไข่พิทยาคม ทั้งก่อนและหลังการทดลอง

1.3 แบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนโดยครู

การสร้างแบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนโดยครู มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา หนังสือ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักการและแนวทางการวัด และประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะ และปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

2. กำหนดกรอบการสร้างแบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนโดยครู มีจุดมุ่งหมายในการประเมินเพื่อให้ครูสังเกตและประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนที่โรงเรียน โดยแบ่งพฤติกรรมจิตสาธารณะออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการทำคุณประโยชน์เพื่อส่วนรวม ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน
2. ด้านการมีความรับผิดชอบต่อสังคม
3. ด้านการมีความปรารถนาที่จะช่วยเหลือผู้อื่น ชุมชน สังคม ด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน

3. สร้างแบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนโดยครู เป็นแบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) จำนวน 14 ข้อ โดยแบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนโดยครู มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ระดับการปฏิบัติ	คะแนน
ปฏิบัติเป็นประจำ	3
ปฏิบัติบ่อยครั้ง	2
ปฏิบัตินานๆ ครั้ง	1
ไม่เคยปฏิบัติ	0

คำชี้แจง

ระดับการปฏิบัติเป็นประจำ หมายถึง นักเรียนปฏิบัติพฤติกรรมจิตสาธารณะนั้นด้วยตนเอง ทุกครั้ง โดยที่ครูไม่ต้องบอกหรือเตือน พร้อมทั้งชักชวนให้เพื่อนหรือผู้อื่นปฏิบัติตามด้วย

ระดับการปฏิบัติบ่อยครั้ง หมายถึง นักเรียนปฏิบัติพฤติกรรมจิตสาธารณะนั้นด้วยตนเอง เป็นบ่อยครั้ง โดยที่ครูไม่ต้องบอกหรือเตือน

ระดับการปฏิบัตินานๆ ครั้ง หมายถึง นักเรียนปฏิบัติพฤติกรรมจิตสาธารณะนั้นนานๆ ครั้ง โดยที่ครูต้องคอยบอกหรือเตือน

ระดับการปฏิบัติไม่เคย หมายถึง นักเรียนไม่เคยปฏิบัติพฤติกรรมจิตสาธารณะนั้น

4. นำแบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนโดยครูไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาตรวจสอบ ให้ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุงแก้ไข

5. นำแบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนโดยครูที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน (รายนามผู้ทรงคุณวุฒิปรากฏใน ภาคผนวก ข) เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง ความชัดเจนของภาษา และวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างรายการประเมินกับกรอบโครงสร้างของการประเมิน (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยใช้สูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC คือ ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา/จุดประสงค์

$\sum R$ คือ ผลรวมของคะแนนผลการตัดสินข้อคำถามของผู้ทรงคุณวุฒิ

N คือ จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

โดยมีเกณฑ์การตัดสินความสอดคล้องของข้อคำถามกับเนื้อหา ดังนี้

ถ้าค่า $IOC > 0.5$ ถือว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องสามารถวัดได้

ถ้าค่า $IOC < 0.5$ ถือว่าข้อคำถามนั้นไม่สอดคล้องไม่สามารถวัดได้

(วรณีย์ แกมเกตุ, 2551: 221)

ซึ่งผลการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างรายการประเมินกับกรอบโครงสร้างของการประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะมีค่าเท่ากับ 0.67 จำนวน 12 ข้อ และมีค่าเท่ากับ 0.33 จำนวน 2 ข้อ โดยผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อเสนอแนะสำหรับการปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามและดำเนินการแก้ไขปรับปรุงดังนี้

ตารางที่ 7 ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามในแบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนโดยครู

ข้อที่	ข้อเสนอแนะ	การปรับปรุงแก้ไข
8	ควรปรับข้อคำถามให้เกี่ยวข้องกับนักเรียนมากขึ้น เพราะนักเรียนไม่ใช่ผู้ใช้ถุงพลาสติกมากเท่าผู้อื่น	จาก นักเรียนช่วยดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน เช่น การนำแก้วน้ำมาโรงเรียน ลดการใช้ถุงพลาสติก เป็นต้น เป็น นักเรียนช่วยดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน เช่น การนำแก้วน้ำมาโรงเรียน ปิดไฟและพัดลมทุกครั้ง ก่อนออกจากห้องเรียน เป็นต้น
14	ข้อคำถามมีการพิมพ์คำตกหล่น	จาก ในห้องเรียนเมื่อเริ่มมีการพูดคุยเสียงดังหรือไม่ตั้งใจเรียน นักเรียนให้ตั้งใจเรียน เป็น ในห้องเรียนเมื่อเริ่มมีการพูดคุยเสียงดังหรือไม่ตั้งใจเรียน นักเรียนบอกเพื่อนให้ตั้งใจเรียน

6. นำแบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนโดยครูที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 และ 1/3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนม่วงไข่พิทยาคม ทั้งก่อนและหลังการทดลองโดยให้ครูประจำชั้นเป็นผู้ประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียน และการที่ครูสังคมศึกษาไม่ได้เป็นผู้ประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนแต่เป็นครูประจำชั้นเป็นผู้ประเมินนั้น มีสาเหตุมาจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เข้ารับการศึกษาศึกษาในสถานศึกษาแห่งนี้เป็นภาคเรียนแรก ดังนั้นครูประจำชั้นจึงเป็นผู้ที่ใกล้ชิด รู้จักและคุ้นเคยกับนักเรียนมากที่สุด ในขณะที่วิชาสังคมศึกษาผู้วิจัยเป็นผู้เข้าไปสอนรายวิชานี้แทนครูสังคมศึกษาในโรงเรียน ทำให้ครูสังคมศึกษาไม่รู้จักและคุ้นเคยกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ฉะนั้นครูประจำชั้นจึงเป็นผู้ที่สามารถสังเกตและประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนได้ดีที่สุด

1.4 แบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนโดยผู้ปกครอง

การสร้างแบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนโดยผู้ปกครอง มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา หนังสือ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักการและแนวทางการวัดและประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะ และปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

2. กำหนดกรอบการสร้างแบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนโดยผู้ปกครอง มีจุดมุ่งหมายในการประเมินเพื่อให้ผู้ปกครองสังเกตและประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนที่บ้าน โดยแบ่งพฤติกรรมจิตสาธารณะออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการทำคุณประโยชน์เพื่อส่วนรวม ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน
2. ด้านการมีความรับผิดชอบต่อสังคม
3. ด้านการมีความปรารถนาที่จะช่วยเหลือผู้อื่น ชุมชน สังคม ด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน

3. สร้างแบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนโดยผู้ปกครอง เป็นแบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) จำนวน 14 ข้อ โดยแบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนโดยผู้ปกครอง มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ระดับการปฏิบัติ	คะแนน
ปฏิบัติเป็นประจำ	3
ปฏิบัติบ่อยครั้ง	2
ปฏิบัตินานๆ ครั้ง	1
ไม่เคยปฏิบัติ	0

คำชี้แจง

ระดับการปฏิบัติเป็นประจำ หมายถึง นักเรียนปฏิบัติพฤติกรรมจิตสาธาณะนั้นด้วยตนเอง ทุกครั้ง โดยที่ผู้ปกครองไม่ต้องบอกหรือเตือน พร้อมทั้งชักชวนให้เพื่อนหรือผู้อื่นปฏิบัติตามด้วยกัน

ระดับการปฏิบัติบ่อยครั้ง หมายถึง นักเรียนปฏิบัติพฤติกรรมจิตสาธาณะนั้นด้วยตนเอง เป็นบ่อยครั้ง โดยที่ผู้ปกครองไม่ต้องบอกหรือเตือน

ระดับการปฏิบัตินานๆ ครั้ง หมายถึง นักเรียนปฏิบัติพฤติกรรมจิตสาธาณะนั้นนานๆ ครั้ง โดยที่ผู้ปกครองต้องคอยบอกหรือเตือน

ระดับการปฏิบัติไม่เคย หมายถึง นักเรียนไม่เคยปฏิบัติพฤติกรรมจิตสาธาณะนั้น

4. นำแบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธาณะของนักเรียนโดยผู้ปกครองไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาตรวจสอบ ให้ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุงแก้ไข

5. นำแบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธาณะของนักเรียนโดยผู้ปกครองที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน (รายนามผู้ทรงคุณวุฒิปรากฏใน ภาคผนวก ข) เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง ความชัดเจนของภาษา และวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างรายการประเมินกับกรอบโครงสร้างของการประเมิน (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยใช้สูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC คือ ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา/จุดประสงค์

$\sum R$ คือ ผลรวมของคะแนนผลการตัดสินข้อคำถามของผู้ทรงคุณวุฒิ

N คือ จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

โดยมีเกณฑ์การตัดสินความสอดคล้องของข้อคำถามกับเนื้อหา ดังนี้

ถ้าค่า $IOC > 0.5$ ถือว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องสามารถวัดได้

ถ้าค่า $IOC < 0.5$ ถือว่าข้อคำถามนั้นไม่สอดคล้องไม่สามารถวัดได้

(วรณีย์ แกมเกตุ, 2551: 221)

ซึ่งผลการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างรายการประเมินกับกรอบโครงสร้างของการประเมินพฤติกรรมจิตสาธาณะมีค่าเท่ากับ 0.67 จำนวน 12 ข้อ และมีค่าเท่ากับ 0.33 จำนวน 2 ข้อ โดยผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อเสนอแนะสำหรับการปรับปรุงแก้ไขข้อคำถาม ข้อที่ 2 ควรมีการตรวจสอบว่าในชุมชนมีการประชาสัมพันธ์เสียงตามสายดังข้อคำถามหรือไม่ และข้อที่ 14 ควรปรับข้อคำถามให้เหมาะสมกับระดับความสามารถของนักเรียนที่จะสามารถกระทำได้ จาก นักเรียนช่วยบอกหรือเตือนญาติ พี่ น้อง ที่มีปัญหาหรือทำผิด เป็น นักเรียนช่วยบอกหรือเตือนเพื่อน พี่ น้อง ที่มีปัญหาหรือทำผิด จากนั้นดำเนินการแก้ไขปรับปรุงแบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธาณะของนักเรียนโดยผู้ปกครอง

6. นำแบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนโดยผู้ปกครองที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 และ 1/3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนม่วงไข่พิทยาคม ทั้งก่อนและหลังการทดลอง โดยให้ผู้ปกครองเป็นผู้ประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียน

1.5 แบบสะท้อนความคิดจากการทำโครงการของนักเรียน

การสร้างแบบสะท้อนความคิดจากการทำโครงการของนักเรียน มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา หนังสือ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักการ แนวทางการวัดและประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะ และหลักการ แนวทางการวัดและประเมินเกี่ยวกับกิจกรรมการบริการสังคมและปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

2. กำหนดกรอบการสร้างแบบสะท้อนความคิด โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักเรียนบันทึกความคิด ความรู้สึกเกี่ยวกับประสบการณ์ที่ได้ลงมือปฏิบัติโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคม และเพื่อให้นักเรียนเข้าใจชัดเจนมากยิ่งขึ้นเกี่ยวกับมนทัศน์จิตสาธารณะ และกิจกรรมการบริการสังคมจากการลงมือปฏิบัติในแต่ละโครงการ

3. สร้างแบบสะท้อนความคิด เป็นข้อคำถามแบบอัตนัย จำนวน 7 ข้อ โดยให้นักเรียนเขียนบันทึกความคิด ความรู้สึก เกี่ยวกับประสบการณ์ที่ได้ลงมือปฏิบัติโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคม

4. นำแบบสะท้อนความคิดไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาตรวจสอบให้ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุงแก้ไข

5. นำแบบสะท้อนความคิดที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน (รายนามผู้ทรงคุณวุฒิปรากฏใน ภาคผนวก ข) เพื่อตรวจสอบความตรงตามจุดประสงค์ของการประเมิน ความชัดเจนของภาษา ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับกรอบโครงสร้างของการประเมิน ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อเสนอแนะสำหรับการปรับปรุงแก้ไขข้อคำถาม ข้อที่ 3 ควรปรับแก้ให้มีความชัดเจนและสอดคล้องกับจุดประสงค์ของการประเมินให้มากยิ่งขึ้น จาก สิ่งที่นักเรียนได้รับ/ผลที่เกิดขึ้นกับตนเองหลังจากการทำโครงการ เป็น นักเรียนรู้สึกอย่างไรในขณะที่ทำโครงการ (ในขณะบริการสังคม) และปรับแก้ภาษาข้อที่ 5 จาก เมื่อสิ้นสุดการดำเนินงานของโครงการนี้แล้ว นักเรียนอยากทำโครงการนี้ต่อไปอีกหรือไม่ อย่างไร เป็น เมื่อสิ้นสุดการดำเนินงานของโครงการนี้แล้ว นักเรียนอยากทำโครงการนี้ต่อไปอีกหรือไม่ ถ้าจะทำต่อ จะทำอะไรและทำอย่างไร

6. นำแบบสะท้อนความคิดมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

7. นำแบบสะท้อนความคิดที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มทดลอง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556

โรงเรียนม่วงไข่พิทยาคม โดยให้นักเรียนบันทึกแบบสะท้อนความคิดหลังจากลงมือปฏิบัติโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยกิจกรรมการบริการสังคม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคม

การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคม มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ในสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ศึกษาเนื้อหาสาระรายวิชา ส 21101 สังคมศึกษา ของโรงเรียนม่วงไข่พิทยาคม และศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักการ แนวคิดจิตสาธารณะ พฤติกรรมจิตสาธารณะ กิจกรรมโครงการ การเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม เพื่อกำหนดกรอบการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคม

2. วิเคราะห์ความเชื่อมโยงระหว่างเนื้อหาสาระรายวิชา ส 21101 สังคมศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนม่วงไข่พิทยาและการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคมเข้าด้วยกัน

3. สร้างแผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคม จำนวน 30 แผน 36 คาบ และนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาตรวจสอบให้ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุงแก้ไข ซึ่งแผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคม มีเนื้อหาและโครงการบริการสังคมในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ตารางแสดงเนื้อหาและโครงการบริการสังคมในการจัดการเรียนรู้รายวิชา ส 21101 สังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

โรงเรียนม่วงไข่พิทยาคม ระยะเวลา 12 สัปดาห์ จำนวน 36 คาบเรียน

หน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	เนื้อหา	จำนวนคาบ	โครงการ	การบริการสังคม	จิตสาธารณะด้าน
1. วิกฤตการณ์ทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย	ส5/1ม.1/3	การเรียนรู้เกี่ยวกับภัยธรรมชาติและการร่วมมือกันในการแก้ไขและป้องกันภัยธรรมชาติย้อมทำให้การป้องกันการเกิดภัยธรรมชาติ และการรักษาสภาพแวดล้อมได้ผลสมบูรณ์	<ul style="list-style-type: none"> - ภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นในประเทศไทย - ภัยธรรมชาติในชุมชนของนักเรียน - ภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นในทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย - ความร่วมมือทางด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ 	6 *เพิ่มเติม 3	โครงการภัยธรรมชาติในชุมชน	- การให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นในชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> - การมีส่วนร่วมในการทำคุณประโยชน์เพื่อส่วนรวมไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน - มีความรับผิดชอบต่อสังคม

ตารางที่ 8 ตารางแสดงเนื้อหาและโครงการบริการสังคมในการจัดการเรียนรู้รายวิชา ส 21101 สังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

โรงเรียนม่วงไข่พิทยาคม ระยะเวลา 12 สัปดาห์ จำนวน 36 คาบเรียน

หน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	เนื้อหา	จำนวนคาบ	โครงการ	การบริการสังคม	จิตสาธารณะด้าน
2.พลเมืองดี	ส 2/1 ม.1/2,4	การประพฤติปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี มีคุณธรรมจริยธรรม มีจิตสาธารณะ รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเองและเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น ย่อมส่งผลให้สังคมไทยอยู่กันอย่างสงบสุข และมีแต่ความเจริญก้าวหน้า	- การเป็นพลเมืองดี - จิตสาธารณะ - บทบาทและหน้าที่เยาวชนที่มีต่อสังคมและประเทศชาติ	6 *เพิ่มเติม 3	โครงการ จิตสาธารณะในชุมชน - โครงการ รณรงค์ทิ้งขยะลงถัง - โครงการ รณรงค์ทำความสะอาดในที่สาธารณะ - โครงการ รณรงค์ต่อต้านยาเสพติด	- การแก้ไขปัญหา ในชุมชน/การ พัฒนาชุมชนให้ดีขึ้น	- การมีส่วนร่วมในการทำ คุณประโยชน์เพื่อ ส่วนรวม ไม่เห็นแก่ ประโยชน์ส่วนตน - มีความรับผิดชอบ ต่อสังคม - มีความปรารถนาที่จะช่วยเหลือผู้อื่น ชุมชน สังคม ด้วย ความเต็มใจโดยไม่ หวังผลตอบแทน

ตารางที่ 8 ตารางแสดงเนื้อหาและโครงการบริการสังคมในการจัดการเรียนรู้รายวิชา ส 21101 สังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

โรงเรียนม่วงไข่พิทยาคม ระยะเวลา 12 สัปดาห์ จำนวน 36 คาบเรียน

หน่วยการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	เนื้อหา	จำนวนคาบ	โครงการ	การบริการสังคม	จิตสาธารณะด้าน
3.การเมืองการปกครองและกฎหมาย	ส 2/2 ม.1/1,2,3	การเรียนรู้เกี่ยวกับระบอบการปกครองและกฎหมาย ย่อมส่งผลให้ทุกคนเกิดความรู้อย่างเข้าใจในการประพฤติปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และถ้าทุกคนปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม ทำให้ทุกคนอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข	<ul style="list-style-type: none"> - รัฐธรรมนูญ - อำนาจอธิปไตย - การปฏิบัติตนตามรัฐธรรมนูญ - กฎหมายคุ้มครองสิทธิส่วนบุคคลได้แก่ <ul style="list-style-type: none"> กฎหมายคุ้มครองเด็ก กฎหมายการศึกษา กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค กฎหมายลิขสิทธิ์ 	10	โครงการ กฎหมายน่ารู้ในชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> - การให้ข้อมูลความรู้เรื่องกฎหมายคุ้มครองสิทธิของบุคคล 	<ul style="list-style-type: none"> - การมีส่วนร่วมในการทำคุณประโยชน์เพื่อส่วนรวม ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน - มีความปรารถนาที่จะช่วยเหลือผู้อื่น ชุมชน สังคม ด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน

ตารางที่ 8 ตารางแสดงเนื้อหาและโครงการบริการสังคมในการจัดการเรียนรู้รายวิชา ส 21101 สังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

โรงเรียนม่วงไข่พิทยาคม ระยะเวลา 12 สัปดาห์ จำนวน 36 คาบเรียน

หน่วยการเรียนรู้	มาตรฐาน การเรียนรู้/ ตัวชี้วัด	สาระสำคัญ	เนื้อหา	จำนวน คาบ	โครงการ	การบริการสังคม	จิตสาธารณะ ด้าน
4.วัฒนธรรม	ส 2/2 ม. 1/3	การเรียนรู้และเข้าใจวัฒนธรรมของตนเองและวัฒนธรรมของสังคมอื่น ย่อมทำให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างกันและอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข	- วัฒนธรรมไทย - วัฒนธรรมในชุมชนของนักเรียน - ความคล้ายคลึงและความแตกต่างทางวัฒนธรรมไทยกับประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	5 *เพิ่มเติม 3	โครงการอนุรักษ์วัฒนธรรมในชุมชน	-การศึกษา เรียนรู้ และการเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมในชุมชนเพื่อสืบทอดวัฒนธรรมอันดีงาม -การเผยแพร่ข้อมูล การให้ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมในชุมชน	- การมีส่วนร่วมในการทำคุณประโยชน์เพื่อส่วนรวม ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน

4. นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน (รายนามผู้ทรงคุณวุฒิปรากฏใน ภาคผนวก ข) ตรวจสอบความตรงทางเนื้อหา วิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างเนื้อหากับจุดประสงค์ พิจารณาความเหมาะสมของการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคม พิจารณาความเหมาะสมของการจัดการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียน ชุมชน และสังคม ตามหลักการบริการสังคม พิจารณาความเหมาะสมของการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าใจแก่นที่ศันจิตสาธารณะและเอื้อให้เกิดพฤติกรรมจิตสาธารณะ พิจารณาความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้กับวัยและความสามารถของผู้เรียน ความเหมาะสมของการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล โดยผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้คำแนะนำไว้ดังนี้

- กิจกรรมในแต่ละชั่วโมงมากเกินไปที่จะดำเนินการเสร็จภายใน 1 ชั่วโมง ควรมีการปรับลดกิจกรรมบางกิจกรรม

- ควรพิจารณาเกี่ยวกับภาระงานที่มอบหมายให้นักเรียนทำนอกเวลาเรียนมีจำนวนมาก นักเรียนอาจไม่สามารถทำงานเสร็จตามกำหนดได้

- ในช่วงเวลาที่นักเรียนทำโครงการไม่ควรมอบหมายงานอื่นให้นักเรียนทำเพิ่ม

- ควรพิจารณาเวลาเรียนทั้งในเวลาเรียนและนอกเวลาเรียน ควรจัดให้เหมาะสมกับภาระงานของนักเรียน สำหรับการนัดหมายนอกเวลาเรียนควรมีรายละเอียดที่ชัดเจนและเพื่อแสดงให้เห็นความต่อเนื่องในการจัดการเรียนรู้

- ควรมีแผนการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับการบริการสังคมที่อธิบายกระบวนการการดำเนินงานอย่างชัดเจน เพราะการบริการสังคมควรอยู่ในความดูแลของครู ทั้งด้านความปลอดภัย ภาระงานที่ถูกต้อง การมอบหมายงานให้นักเรียนดำเนินการทั้งหมด นักเรียนอาจไม่สามารถดำเนินงานได้อย่างมีคุณภาพ ก่อนบริการสังคม ครูต้องเตรียมความพร้อมของนักเรียน เช่น ป้ายนิเทศ จะทำอย่างไรให้น่าสนใจ ความถูกต้องของสารบนป้ายนิเทศ การให้ความรู้คนในชุมชนจะทำที่ใดเมื่อไร นัดหมายคนในชุมชนอย่างไร

5. นำแผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคมมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

6. นำแผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคมที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้กับนักเรียนกลุ่มทดลอง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนม่วงไข่พิทยาคม ตำบลหนองม่วงไข่ อำเภอม่วงไข่ จังหวัดแพร่

2.2 แผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาแบบปกติ

การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาแบบปกติ มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ในสาระการเรียนรู้ กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ศึกษาเนื้อหาสาระรายวิชา ส 21101 สังคมศึกษา ของโรงเรียนม่วงไข่พิทยาคม และศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาแบบปกติ

2. สร้างแผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาแบบปกติ จำนวน 21 แผน 27 คาบ ซึ่งแผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาแบบปกติ ประกอบด้วยเนื้อหาในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ เช่นเดียวกับแผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคม แต่จำนวนแผนการจัดการเรียนรู้และคาบเรียนน้อยกว่า เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่แตกต่าง โดยนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคมมีการนัดเรียนเพิ่มเติมนอกเหนือจากตารางเรียนปกติ และเป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นในเรื่องของการจัดการเรียนรู้แบบโครงการและการบริการสังคม จากนั้นนำแผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาแบบปกติไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาตรวจสอบ ให้ข้อเสนอแนะ เพื่อปรับปรุงแก้ไข

3. นำแผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาแบบปกติที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน (รายนามผู้ทรงคุณวุฒิปรากฏใน ภาคผนวก ข) ตรวจสอบความตรงทางเนื้อหา วิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างเนื้อหากับจุดประสงค์ พิจารณาความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้กับวัยและความสามารถของผู้เรียน ความเหมาะสมของการใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ รวมถึงการวัดและประเมินผล

4. นำแผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาแบบปกติมาปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อเสนอแนะสำหรับการปรับปรุงแก้ไขในเรื่องกิจกรรมในบางคาบเรียนมีกิจกรรมและภาระงานมากเกินไปที่จะดำเนินการเสร็จภายในเวลาที่กำหนดไว้ ควรมีการปรับลดกิจกรรมบางกิจกรรมและลดภาระงานที่มอบหมายให้นักเรียนลง

5. นำแผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาแบบปกติที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้กับนักเรียนกลุ่มควบคุม คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนม่วงไข่พิทยาคม ตำบลหนองม่วงไข่ อำเภอนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่

แบบแผนการทดลองในงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) โดยมีแบบแผนการทดลองแบบ 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองจัดการเรียนรู้แบบโครงงานในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคม และกลุ่มควบคุมจัดการเรียนรู้แบบปกติ มีการเก็บข้อมูลทั้ง 2 กลุ่มก่อนและหลังทดลอง (Two Group Pretest - Posttest Design) โดยมีรายละเอียด ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 9 แบบแผนการทดลอง

กลุ่ม	การวัดก่อนการทดลอง	ตัวแปรอิสระ	การวัดหลังการทดลอง
E	O ₁	X	O ₂
C	O ₁	-	O ₂

E หมายถึง กลุ่มทดลอง

C หมายถึง กลุ่มควบคุม

X หมายถึง การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคม

O₁ หมายถึง การวัดและประเมินก่อนเรียน ซึ่งประกอบด้วย การวัดมโนทัศน์จิตสาธารณะ แบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะด้วยตนเองของนักเรียน แบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนโดยครู และแบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนโดยผู้ปกครอง

O₂ หมายถึง การวัดและประเมินหลังเรียน ซึ่งประกอบด้วย การวัดมโนทัศน์จิตสาธารณะ แบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะด้วยตนเองของนักเรียน แบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนโดยครู แบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนโดยผู้ปกครอง และแบบสะท้อนคิดจากการทำโครงงานของนักเรียน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาดังนี้

1. กำหนดประชากรที่ศึกษาและเลือกกลุ่มตัวอย่างประชากร
2. ติดต่อบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อขอหนังสือขอความร่วมมือในการ

วิจัย เพื่อส่งถึงผู้อำนวยการโรงเรียนม่วงไข่พิทยาคม ในการขอความอนุเคราะห์การดำเนินการทดลอง และเก็บรวบรวมข้อมูลของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 2 ห้องเรียน คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 เป็นกลุ่มทดลอง และ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/3 เป็นกลุ่มควบคุม

3. ดำเนินการทดสอบมโนทัศน์จิตสาธารณะโดยใช้แบบวัดมโนทัศน์จิตสาธารณะ และประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนโดยใช้แบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะด้วยตนเองของนักเรียน แบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนโดยครู แบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนโดยผู้ปกครอง ในการเก็บข้อมูลก่อนเรียนของทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

4. ดำเนินการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคม ให้แก่นักเรียนกลุ่มทดลอง ห้อง ม.1/1 โดยในการจัดการเรียนรู้นั้นมีการมอบหมายงานให้นักเรียนบันทึกแบบสะท้อนความคิดหลังจากลงมือปฏิบัติโครงการบริการสังคม และบันทึกพฤติกรรมจิตสาธารณะของตนเอง เป็นระยะเวลา 2 เดือน และดำเนินการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาแบบปกติให้แก่นักเรียนกลุ่มควบคุม ห้อง ม.1/3 โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดการเรียนรู้เป็นระยะเวลา 12 สัปดาห์ จำนวน 36 คาบเรียน โดยเริ่มตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2556 ถึงวันที่ 4 ตุลาคม พ.ศ. 2556

5. หลังจากการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคมแล้ว ดำเนินการทดสอบหลังเรียนกับนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมโดยใช้แบบวัดมโนทัศน์จิตสาธารณะ และประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนโดยใช้แบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะด้วยตนเองของนักเรียน แบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนโดยครู และแบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนโดยผู้ปกครอง ในการเก็บข้อมูลหลังเรียนของทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยใช้วิธีดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากผลของแบบวัดมโนทัศน์จิตสาธารณะ ซึ่งจะนำคะแนนจากแบบวัดมโนทัศน์จิตสาธารณะก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลอง มาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐานคณิต (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) จากนั้นนำมาหาค่าทางสถิติทดสอบที (t-test) สูตรที่กลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน (dependent t-test) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS FOR WINDOWS เพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนมโนทัศน์จิตสาธารณะก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคมของกลุ่มทดลอง

2. วิเคราะห์ข้อมูลจากผลของแบบวัดมโนทัศน์จิตสาธารณะ ซึ่งจะนำคะแนนจากแบบวัดมโนทัศน์จิตสาธารณะก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มาวิเคราะห์หาค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จากนั้นนำมาหาค่าทางสถิติทดสอบที (t-test) สูตรที่กลุ่มตัวอย่างเป็นอิสระต่อกัน (independent t-test) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS FOR WINDOWS เพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนมโนทัศน์จิตสาธารณะก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

3. วิเคราะห์ข้อมูลจากผลของแบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะด้วยตนเองของนักเรียนแบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนโดยครู และแบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนโดยผู้ปกครอง ซึ่งจะนำคะแนนจากแบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลอง มาวิเคราะห์หาค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จากนั้นนำมาหาค่าทางสถิติทดสอบที (t-test) สูตรที่กลุ่มตัวอย่างไม่เป็นอิสระต่อกัน (dependent t-test) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS FOR WINDOWS เพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของคะแนนจากแบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคมของกลุ่มทดลอง

4. วิเคราะห์ข้อมูลจากผลของแบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะด้วยตนเองของนักเรียนแบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนโดยครู และแบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนโดยผู้ปกครอง ซึ่งจะนำคะแนนจากแบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มาวิเคราะห์หาค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จากนั้นนำมาหาค่าทางสถิติทดสอบที (t-test) สูตรที่กลุ่มตัวอย่างเป็นอิสระต่อกัน (independent t-test) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS FOR WINDOWS เพื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยจากแบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะก่อนเรียนและหลังการเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

5. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการนำข้อมูลจากการบันทึกพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนที่บันทึกในแต่ละสัปดาห์ เป็นระยะเวลา 2 เดือนและแบบสะท้อนความคิดมาวิเคราะห์ข้อมูลและอธิบายสรุปในรูปของการบรรยาย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อเปรียบเทียบมโนทัศน์จิตสาธารณะของนักเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคม (2) เพื่อเปรียบเทียบมโนทัศน์จิตสาธารณะของนักเรียนที่ได้เรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคมกับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ (3) เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคม (4) เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนที่ได้เรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคมกับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

- 1.1 ผลการทดสอบความแตกต่างของมโนทัศน์จิตสาธารณะระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มทดลอง
- 1.2 ผลการทดสอบความแตกต่างของมโนทัศน์จิตสาธารณะก่อนเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
- 1.3 ผลการทดสอบความแตกต่างของมโนทัศน์จิตสาธารณะหลังเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
- 1.4 ผลการทดสอบความแตกต่างของพฤติกรรมจิตสาธารณะระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มทดลอง
- 1.5 ผลการทดสอบความแตกต่างของพฤติกรรมจิตสาธารณะหลังเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้ประกอบด้วยผลการวิเคราะห์มโนทัศน์จิต-
 สาธารณะของนักเรียน และผลการวิเคราะห์พฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียน โดยในส่วนของแบบ
 ประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียน ซึ่งนักเรียนได้ประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะด้วยตนเอง
 และได้รับการประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะจากครูและผู้ปกครองระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน
 ของทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เป็นแบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะที่มีการประเมินโดยใช้
 แบบประเมินที่เป็นมาตราประมาณค่า 4 ระดับ (0 = ไม่เคยปฏิบัติ, 1= ปฏิบัตินานๆ ครั้ง, 2= ปฏิบัติ
 บ่อยครั้ง, 3= ปฏิบัติเป็นประจำ) การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์แจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ หา
 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้ข้อตกลงเบื้องต้นว่า คะแนนผลการประเมินมีระดับการวัด
 เทียบเท่าระดับอันตรภาค ผลการวิเคราะห์มโนทัศน์และพฤติกรรมจิตสาธารณะ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 ผลการทดสอบความแตกต่างของมโนทัศน์จิตสาธารณะระหว่างก่อนเรียนและหลัง

เรียนของกลุ่มทดลอง

ตารางที่ 10 ผลการทดสอบความแตกต่างของมโนทัศน์จิตสาธารณะระหว่างก่อนเรียนและหลัง

เรียนของกลุ่มทดลอง

กลุ่มทดลอง	\bar{X}	S.D.	t-test	Sig
ก่อนเรียน	20.60	2.872	7.028	.000
หลังเรียน	23.63	1.848		

*p < 0.05

จากตารางที่ 10 แสดงให้เห็นว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานในวิชาสังคม
 ศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคม มีมโนทัศน์จิตสาธารณะระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน
 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ
 โครงงานในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคมมีความรู้ความเข้าใจในมโนทัศน์จิต-
 สาธารณะหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

1.2 ผลการทดสอบความแตกต่างของมโนทัศน์จิตสาธารณะก่อนเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ตารางที่ 11 ผลการทดสอบความแตกต่างของมโนทัศน์จิตสาธารณะก่อนเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	\bar{X}	S.D.	t-test	Sig
กลุ่มทดลอง	20.60	2.872	1.607	.113
กลุ่มควบคุม	19.23	3.963		

*p < 0.05

จากตารางที่ 11 แสดงให้เห็นว่านักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีมโนทัศน์จิตสาธารณะก่อนเรียนไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีความรู้ความเข้าใจในมโนทัศน์จิตสาธารณะอยู่ในระดับเดียวกัน

1.3 ผลการทดสอบความแตกต่างของมโนทัศน์จิตสาธารณะหลังเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ตารางที่ 12 ผลการทดสอบความแตกต่างของมโนทัศน์จิตสาธารณะหลังเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	\bar{X}	S.D.	t-test	Sig
กลุ่มทดลอง	23.63	1.848	2.691	.010
กลุ่มควบคุม	21.83	3.228		

*p < 0.05

จากตารางที่ 12 แสดงให้เห็นว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคม กับนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ มีมโนทัศน์จิตสาธารณะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคม มีความรู้ความเข้าใจในมโนทัศน์จิตสาธารณะสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

1.4 ผลการทดสอบความแตกต่างของพฤติกรรมจิตสาธารณะระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มทดลอง

ผลการทดสอบความแตกต่างของพฤติกรรมจิตสาธารณะหลังเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ได้รับการประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะด้วยตนเองของนักเรียน โดยครู และโดยผู้ปกครอง มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 13 ผลการทดสอบความแตกต่างของพฤติกรรมจิตสาธารณะระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มทดลองซึ่งได้รับการประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะด้วยตนเองของนักเรียน

กลุ่มทดลอง	\bar{X}	S.D.	t-test	Sig
ก่อนเรียน	1.4673	.41518	7.509	.000
หลังเรียน	1.9694	.36546		

*p < 0.05

จากตารางที่ 13 แสดงให้เห็นว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคม มีพฤติกรรมจิตสาธารณะระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคม มีพฤติกรรมจิตสาธารณะหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ตารางที่ 14 ผลการทดสอบความแตกต่างของพฤติกรรมจิตสาธารณะระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มทดลองซึ่งได้รับการประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะโดยครู

กลุ่มทดลอง	\bar{X}	S.D.	t-test	Sig
ก่อนเรียน	.9061	.34377	8.163	.000
หลังเรียน	1.8490	.43544		

*p < 0.05

จากตารางที่ 14 แสดงให้เห็นว่าครูประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคม มีพฤติกรรมจิตสาธารณะระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือครูประเมินให้นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคม มีพฤติกรรมจิตสาธารณะหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

ตารางที่ 15 ผลการทดสอบความแตกต่างของพฤติกรรมจิตสาธารณะระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มทดลองซึ่งได้รับการประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะโดยผู้ปกครอง

กลุ่มทดลอง	\bar{X}	S.D.	t-test	Sig
ก่อนเรียน	1.5714	.59761	5.874	.000
หลังเรียน	2.0857	.42215		

*p < 0.05

จากตารางที่ 15 แสดงให้เห็นว่าผู้ปกครองประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคม มีพฤติกรรมจิตสาธารณะระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือ ผู้ปกครองประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคม มีพฤติกรรมจิตสาธารณะหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

1.5 ผลการทดสอบความแตกต่างของพฤติกรรมจิตสาธารณะหลังเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ผลการทดสอบความแตกต่างของพฤติกรรมจิตสาธารณะหลังเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมนั้น ได้รับการประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะด้วยตนเองของนักเรียน โดยครู และโดยผู้ปกครอง มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตารางที่ 16 ผลการทดสอบความแตกต่างของพฤติกรรมจิตสาธารณะหลังเรียนระหว่างกลุ่ม

ทดลองและกลุ่มควบคุมซึ่งได้รับการประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะด้วยตนเอง

กลุ่มตัวอย่าง	\bar{X}	S.D.	t-test	Sig
กลุ่มทดลอง	1.9694	.36546	4.648	.000
กลุ่มควบคุม	1.4833	.47665		

*p < 0.05

จากตารางที่ 16 แสดงให้เห็นว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคม กับนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ มีพฤติกรรมจิตสาธารณะหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคมมีพฤติกรรมจิตสาธารณะหลังเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

ตารางที่ 17 ผลการทดสอบความแตกต่างของพฤติกรรมจิตสาธารณะหลังเรียนระหว่างกลุ่ม

ทดลองและกลุ่มควบคุมซึ่งได้รับการประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะโดยครู

กลุ่มตัวอย่าง	\bar{X}	S.D.	t-test	Sig
กลุ่มทดลอง	1.8490	.43544	2.468	.016
กลุ่มควบคุม	1.5952	.38549		

*p < 0.05

จากตารางที่ 17 แสดงให้เห็นว่าครูประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคม กับนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ มีพฤติกรรมจิตสาธารณะหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคมมีพฤติกรรมจิตสาธารณะสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

ตารางที่ 18 ผลการทดสอบความแตกต่างของพฤติกรรมจิตสาธารณะหลังเรียนระหว่างกลุ่ม

ทดลองและกลุ่มควบคุมซึ่งได้รับการประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะโดยผู้ปกครอง

กลุ่มตัวอย่าง	\bar{X}	S.D.	t-test	Sig
กลุ่มทดลอง	2.0857	.42215	3.591	.001
กลุ่มควบคุม	1.7452	.32635		

*p < 0.05

จากตารางที่ 18 แสดงให้เห็นว่าผู้ปกครองประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคม กับนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ มีพฤติกรรมจิตสาธารณะหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กล่าวคือนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคมมีพฤติกรรมจิตสาธารณะหลังเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

จากการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมบริการสังคม นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมบริการสังคม ได้จัดทำโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมบริการสังคมจำนวน 4 โครงการ ได้แก่ โครงการภัยธรรมชาติในชุมชน โครงการจิตสาธารณะในชุมชน โครงการกฎหมายนำรู้ในชุมชน และโครงการอนุรักษ์วัฒนธรรมในชุมชน ซึ่งหลังจากการลงมือปฏิบัติแต่ละโครงการ นักเรียนทุกคนจะได้บันทึกแบบสะท้อนความคิดจากการทำโครงการของนักเรียน ซึ่งสามารถสรุปผลการบันทึกแบบสะท้อนความคิดของนักเรียนได้ดังนี้

หน่วยที่ 1 วิฤตการณ์ทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติโครงการภัยธรรมชาติในชุมชน หลังจากนั้นนักเรียนได้บันทึกแบบสะท้อนความคิดจากการทำโครงการของนักเรียน สามารถสรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 19 การบันทึกแบบสะท้อนความคิดของนักเรียนในหน่วยที่ 1 วิฤตการณ์ทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย โครงการภัยธรรมชาติในชุมชน

หน่วยการเรียนรู้	ประเด็นการบันทึกแบบสะท้อนความคิด	การบันทึกแบบสะท้อนความคิดของนักเรียน	จำนวนนักเรียนที่ตอบ
หน่วยที่ 1 วิฤตการณ์ทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย	1. สาเหตุการทำโครงการ	1. ชุมชนประสบปัญหาและมีความเสี่ยงต่อการเกิดภัยธรรมชาติ	18
		2. เผยแพร่ความรู้ให้แก่คนในชุมชน เพื่อให้มีความพร้อมและสามารถรับมือการเกิดภัยธรรมชาติได้	17
	2. ความรู้สึกของนักเรียนในขณะที่ทำโครงการ (ในขณะบริการสังคม)	1. รู้สึกดีใจ ภูมิใจ มีความสุขที่ได้ทำประโยชน์ให้แก่ชุมชนสังคม	30
		2. รู้สึกได้ทบทวนความรู้ที่ได้เรียนจากห้องเรียน	3
	3. การช่วยเหลือผู้อื่นทำได้ไม่ยาก	2	

ตารางที่ 19 การบันทึกแบบสะท้อนความคิดของนักเรียนในหน่วยที่ 1 วิกฤตการณ์ทางธรรมชาติ
ที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย โครงการภัยธรรมชาติใน
ชุมชน

หน่วยการเรียนรู้	ประเด็นการบันทึก แบบสะท้อนความคิด	การบันทึกแบบสะท้อนความคิด ของนักเรียน	จำนวนนักเรียน ที่ตอบ
หน่วยที่ 1 วิกฤตการณ์ทาง ธรรมชาติที่เกิดขึ้น ในประเทศไทย ทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และ โอเชียเนีย	3. สิ่งที่ได้รับหรือผลที่ เกิดขึ้นกับตนเอง หลังจากการทำ โครงการ	1. ตีใจและภูมิใจที่ได้ทำความดี	16
		2. ได้รับความรู้ ความเข้าใจใน เนื้อหาที่เรียนและประสบการณ์ ในการทำงาน	15
		3. ได้รับคำชื่นชมจากบุคคลรอบ ข้าง	4
	4. ประโยชน์ของ โครงการที่มีต่อ โรงเรียน ชุมชน สังคม	1. ประชาชนได้รับความรู้และ สามารถนำไปปรับใช้ใน ชีวิตประจำวันได้	18
		2. ประชาชนมีความพร้อมและ ปฏิบัติตนได้ถูกต้องเมื่อเกิดภัย ธรรมชาติ	11
		3. นักเรียน โรงเรียน และชุมชน ได้ร่วมมือกันทำประโยชน์ให้แก่ ส่วนรวม	6
	5.โครงการนี้ส่งเสริม หรือพัฒนาจิต สาธารณะด้าน	1. ด้านการช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่ หวังผลตอบแทน	23
		2. ด้านการมีส่วนร่วมในการทำ ประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมโดยไม่ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน	7
		3. ด้านการช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่ หวังผลตอบแทน และด้านการมี ส่วนร่วมในการทำประโยชน์ ให้แก่ส่วนรวมโดยไม่เห็นแก่ ประโยชน์ส่วนตน	5

จากตารางที่ 19 การบันทึกแบบสะท้อนความคิดของนักเรียนในหน่วยที่ 1 วิฤตการณ์ทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย โครงการนภัยธรรมชาติในชุมชน สามารถอธิบายรายละเอียดได้ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่ง นักเรียนบันทึกแบบสะท้อนความคิดเกี่ยวกับสาเหตุของการเลือกทำโครงการนภัยธรรมชาติในชุมชน สามารถสรุปได้ว่า นักเรียนมีความต้องการช่วยเหลือชุมชนโดยการให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องภัยธรรมชาติแก่เพื่อนนักเรียนในโรงเรียน ม่วงไขพิทยาคมและชาวบ้านในชุมชนใกล้เคียง เพื่อให้ทุกคนมีความพร้อมและสามารถปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้องเมื่อเกิดภัยธรรมชาติขึ้นในชุมชน ซึ่งในชุมชนที่นักเรียนอยู่อาศัยนั้นประสบภัยธรรมชาติบ่อยครั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุทกภัย

ประเด็นที่สอง ความรู้สึกของนักเรียนในขณะที่ทำโครงการ (ในขณะบริการสังคม) นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นว่า นักเรียนมีความรู้สึกดีใจและภูมิใจที่ได้ทำประโยชน์ให้แก่ชุมชนและสังคม และการทำความดีนั้นทำได้ไม่ยาก

ประเด็นที่สาม สิ่งที่นักเรียนได้รับหรือผลที่เกิดขึ้นกับตนเองหลังจากการทำโครงการ คือ นักเรียนได้รับความรู้และเข้าใจเรื่องภัยธรรมชาติมากขึ้น นอกจากนี้นักเรียนยังรู้สึกภูมิใจในตนเองที่ได้ทำความดี ได้ให้ความรู้แก่ผู้อื่น มีจิตสาธารณะ

ประเด็นที่สี่ โครงการที่นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติมีประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม โดยสามารถสรุปได้ว่า ประชาชนได้รับความรู้และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ มีความพร้อมและสามารถปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้องเมื่อเกิดภัยธรรมชาติ นอกจากนี้นักเรียน โรงเรียน และชุมชนได้ร่วมมือกันทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม

ประเด็นที่ห้า จากโครงการที่นักเรียนลงมือปฏิบัตินี้ส่งเสริมหรือพัฒนาจิตสาธารณะในด้านการช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทนและด้านการมีส่วนร่วมในการทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม โดยไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน

หน่วยที่ 2 พลเมืองดี นักเรียนลงมือปฏิบัติโครงการจิตสาธารณะในชุมชน โดยโครงการจิต-สาธารณะในชุมชนได้แบ่งเป็นโครงการย่อย 3 โครงการ ได้แก่ โครงการทิ้งขยะให้ลงถัง โครงการทำความสะอาดที่สาธารณะในชุมชน โครงการรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด หลังจากนั้นนักเรียนได้บันทึกแบบสะท้อนความคิดจากการทำโครงการของนักเรียน สามารถสรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 20 การบันทึกแบบสะท้อนความคิดของนักเรียนในหน่วยที่ 2 พลเมืองดี

โครงการทิ้งขยะให้ลงถัง

หน่วยการเรียนรู้	ประเด็นการบันทึกแบบสะท้อนความคิด	การบันทึกแบบสะท้อนความคิดของนักเรียน	จำนวนนักเรียนที่ตอบ
หน่วยที่ 2 พลเมืองดี โครงการทิ้งขยะให้ลงถัง	1. สาเหตุการทำโครงการ	ภายในโรงเรียนและในชุมชนที่นักเรียนอาศัยอยู่นั้นทิ้งขยะไม่เป็นที่ และไม่ลงถังขยะ ทั้งที่ทางโรงเรียนและชุมชนมีถังขยะวางไว้ตามจุดต่างๆ อย่างทั่วถึง	12
	2. ความรู้สึกของนักเรียนในขณะที่ทำโครงการ (ในขณะบริการสังคม)	1. นักเรียนรู้สึกมีความสุขภาคภูมิใจที่ได้ทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม	9
		2. ดีใจ สนุกสนาน และเพลิดเพลินที่ได้ลงมือปฏิบัติโครงการนี้	3
	3. สิ่งที่ได้รับหรือผลที่เกิดขึ้นกับตนเองหลังจากการทำโครงการ	1. นักเรียนได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องขยะ การคัดแยกขยะและการทิ้งขยะให้ถูกประเภท	6
	2. นักเรียนได้ทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม ได้เสริมสร้างจิตสาธารณะ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทิ้งขยะ และได้รับประสบการณ์ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น	6	

ตารางที่ 20 การบันทึกแบบสะท้อนความคิดของนักเรียนในหน่วยที่ 2 พลเมืองดี

โครงการทิ้งขยะให้ลงถัง

หน่วยการเรียนรู้	ประเด็นการบันทึกแบบสะท้อนความคิด	การบันทึกแบบสะท้อนความคิดของนักเรียน	จำนวนนักเรียนที่ตอบ
หน่วยที่ 2 พลเมืองดี โครงการทิ้งขยะให้ลงถัง	4. ประโยชน์ของโครงการที่มีต่อโรงเรียน ชุมชน สังคม	1. เพื่อนนักเรียนและชาวบ้านในชุมชนได้รับความรู้เรื่องขยะ การคัดแยกขยะและการทิ้งขยะให้ถูกประเภท	10
		2. เพื่อนนักเรียนและชาวบ้านในชุมชนทิ้งขยะลงถัง และทุกคนช่วยกันรักษาความสะอาด รักษาสภาพแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนให้สะอาด น่าอยู่	2
	5.โครงการนี้ส่งเสริมหรือพัฒนาจิตสาธารณะด้าน	1. ด้านการมีความรับผิดชอบต่อสังคมและด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมโดยไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว	7
		2. ด้านการช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน	5

จากตารางที่ 20 การบันทึกแบบสะท้อนความคิดของนักเรียนจำนวน 12 คน ในหน่วยที่ 2 พลเมืองดี โครงการทิ้งขยะให้ลงถัง สามารถอธิบายรายละเอียดได้ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่ง สาเหตุของการเลือกทำโครงการจิตสาธารณะในชุมชน สามารถสรุปได้ว่านักเรียนเลือกทำโครงการทิ้งขยะให้ลงถังเนื่องจาก ภายในโรงเรียนและในชุมชนที่นักเรียนอาศัยอยู่นั้นทิ้งขยะไม่เป็นที่ และไม่ลงถังขยะ ทั้งที่ทางโรงเรียนและชุมชนมีถังขยะวางไว้ตามจุดต่างๆ อย่างทั่วถึง

ประเด็นที่สอง ความรู้สึกของนักเรียนในขณะที่ทำโครงการ (ในขณะบริการสังคม) นักเรียนได้แสดงความเห็นว่า นักเรียนรู้สึกมีความสุข ภาคภูมิใจที่ได้ลงมือปฏิบัติโครงการทิ้งขยะให้ลงถัง เพราะได้ทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม ได้ช่วยกันรณรงค์ให้เพื่อนนักเรียนในโรงเรียนมุ่งไข่พิทยาคม และคนในชุมชนทิ้งขยะให้ลงถัง ทำให้โรงเรียนและชุมชนสะอาด น่าอยู่ นอกจากนี้นักเรียนยังได้ร่วมมือทำงานกับเพื่อนๆ ก่อให้เกิดความสนุกสนานและเพลิดเพลินในการทำงาน

ประเด็นที่สาม สิ่งที่นักเรียนได้รับหรือผลที่เกิดขึ้นกับตนเองหลังจากการทำโครงการ คือ นักเรียนได้รับความรู้และเข้าใจในเรื่องขยะ การคัดแยกขยะและการทิ้งขยะให้ถูกประเภท นอกจากนี้ นักเรียนยังมีความภูมิใจที่ได้ทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม ได้เสริมสร้างให้ตนเองมีจิตสาธารณะ นักเรียนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการทิ้งขยะของตนเอง พยายามทิ้งขยะให้ลงถัง และนักเรียนยังได้รับประสบการณ์ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น

ประเด็นที่สี่ โครงการที่นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติมีประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม โดยสามารถสรุปได้ว่า เพื่อนนักเรียนในโรงเรียนม่วงไข่พิทยาคมและชาวบ้านในชุมชนได้รับความรู้เรื่องขยะ การคัดแยกขยะและการทิ้งขยะให้ถูกประเภท ซึ่งเพื่อนนักเรียนในโรงเรียนม่วงไข่พิทยาคมและชาวบ้านในชุมชนได้นำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติจริง โดยการทิ้งขยะลงถัง ไม่ทิ้งขยะเกลื่อนกลาด ปริมาณขยะที่ตกอยู่รอบถังขยะลดลง และทุกคนช่วยกันรักษาความสะอาด รักษาสภาพแวดล้อมในโรงเรียนและชุมชนให้สะอาด น่าอยู่

ประเด็นที่ห้า จากโครงการที่นักเรียนลงมือปฏิบัตินี้ส่งเสริมหรือพัฒนาจิตสาธารณะในด้านการมีส่วนร่วมในการทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม ด้านการมีความรับผิดชอบต่อสังคม และด้านการช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทนและไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน

ตารางที่ 21 การบันทึกแบบสะท้อนความคิดของนักเรียนในหน่วยที่ 2 พลเมืองดี โครงการทำ

ความสะอาดที่สาธารณะในชุมชน

หน่วยการเรียนรู้	ประเด็นการบันทึกแบบสะท้อนความคิด	การบันทึกแบบสะท้อนความคิดของนักเรียน	จำนวนนักเรียนที่ตอบ
หน่วยที่ 2 พลเมืองดี โครงการทำความ สะอาดที่ สาธารณะใน ชุมชน	1. สาเหตุการทำโครงการ	1. ที่สาธารณะในโรงเรียน และในชุมชนบางแห่ง สกปรก มีขยะเกลื่อนกลาด ทำให้สภาพแวดล้อมไม่น่า อยู่ ไม่น่าอาศัย	8
		2. นักเรียนอยากช่วยเหลือ และทำประโยชน์ให้แก่ ชุมชน สังคม และได้ใช้เวลา ว่างให้เกิดประโยชน์	4
	2. ความรู้สึกของนักเรียนใน ขณะที่ทำโครงการ (ในขณะ บริการสังคม)	นักเรียนรู้สึกดีใจและภูมิใจ ที่ได้ทำประโยชน์ให้แก่ ชุมชน สังคม ได้ลงมือทำ ความสะอาดที่สาธารณะใน ชุมชนให้มีความสะอาด สวยงาม และน่าอยู่มากขึ้น	12
3. สิ่งที่ได้รับหรือผลที่เกิด ขึ้นกับตนเองหลังจากการ ทำโครงการ	โครงการนี้ช่วยส่งเสริมให้ นักเรียนมีจิตสาธารณะ มี น้ำใจ มีความรับผิดชอบต่อ สังคม และได้ร่วมกันทำ กิจกรรมที่เป็นประโยชน์ ให้แก่ชุมชน	12	

ตารางที่ 21 การบันทึกแบบสะท้อนความคิดของนักเรียนในหน่วยที่ 2 พลเมืองดี โครงการทำ

ความสะอาดที่สาธารณะในชุมชน

หน่วยการเรียนรู้	ประเด็นการบันทึกแบบสะท้อนความคิด	การบันทึกแบบสะท้อนความคิดของนักเรียน	จำนวนนักเรียนที่ตอบ
หน่วยที่ 2 พลเมืองดี โครงการทำความ สะอาดที่ สาธารณะใน ชุมชน	4. ประโยชน์ของโครงการที่มีต่อโรงเรียน ชุมชน สังคม	โครงการนี้ช่วยทำให้ที่สาธารณะในโรงเรียนและชุมชนสะอาด น่าอยู่ น่าอาศัย และเป็นการรณรงค์ให้เพื่อนนักเรียนและชาวบ้านในชุมชนเกิดความตระหนักและเห็นความสำคัญของการรักษาความสะอาด	12
	5.โครงการนี้ส่งเสริมหรือพัฒนาจิตสาธารณะด้าน	1. ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมโดยไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน	6
		2. ด้านการมีความรับผิดชอบต่อสังคม	4
		3. ด้านการมีความรับผิดชอบต่อสังคมและด้านการช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน	2

จากตารางที่ 21 การบันทึกแบบสะท้อนความคิดของนักเรียนจำนวน 12 คน ในหน่วยที่ 2 พลเมืองดี โครงการทำความสะอาดที่สาธารณะในชุมชน สามารถอธิบายรายละเอียดได้ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่ง สาเหตุของการเลือกทำโครงการทำความสะอาดที่สาธารณะในชุมชน สามารถสรุปได้ว่า ที่สาธารณะในโรงเรียนและในชุมชนบางแห่งสกปรก มีขยะเกลื่อนกลาด ทำให้สภาพแวดล้อมไม่น่าอยู่ ไม่น่าอาศัย จึงอยากช่วยทำความสะอาดที่สาธารณะในชุมชนให้มีความสะอาด มีทัศนียภาพที่ดี และการช่วยเหลือและทำประโยชน์ให้แก่ชุมชน สังคม เป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

ประเด็นที่สอง ในขณะที่ทำโครงการ (ในขณะบริการสังคม) สามารถสรุปได้ว่า นักเรียนรู้สึกดีใจและภูมิใจที่ได้ทำประโยชน์ให้แก่ชุมชน สังคม ได้ลงมือทำความสะอาดที่สาธารณะในชุมชนให้มีความสะอาด สวยงาม และน่าอยู่มากขึ้น

ประเด็นที่สาม นักเรียนบันทึกแบบสะท้อนความคิดในประเด็นเรื่อง สิ่งที่ได้รับหรือผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียนหลังจากการทำโครงการไปในทิศทางเดียวกันคือ โครงการนี้ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีจิตสาธารณะ มีน้ำใจ มีความรับผิดชอบต่อสังคม และได้ร่วมกันทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ให้แก่ชุมชน

ประเด็นที่สี่ โครงการที่นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติมีประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม โดยสามารถสรุปได้ว่า โครงการนี้ช่วยทำให้ที่สาธารณะในโรงเรียนและชุมชนสะอาด น่าอยู่ น่าอาศัย และเป็นการรณรงค์ให้เพื่อนนักเรียนในโรงเรียน ม่วงไขพิทยาคมและชาวบ้านในชุมชนเกิดความตระหนักและเห็นความสำคัญของการรักษาความสะอาด

ประเด็นที่ห้า จากโครงการที่นักเรียนลงมือปฏิบัตินี้ส่งเสริมหรือพัฒนาจิตสาธารณะในด้านการมีส่วนร่วมในการทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม ด้านการมีความรับผิดชอบต่อสังคม และด้านการช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทนและไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน

ตารางที่ 22 การบันทึกแบบสะท้อนความคิดของนักเรียนในหน่วยที่ 2 พลเมืองดี โครงการรณรงค์

ต่อต้านยาเสพติด

หน่วยการเรียนรู้	ประเด็นการบันทึกแบบสะท้อนความคิด	การบันทึกแบบสะท้อนความคิดของนักเรียน	จำนวนนักเรียนที่ตอบ
หน่วยที่ 2 พลเมืองดี โครงการรณรงค์ ต่อต้านยาเสพติด	1. สาเหตุการทำโครงการ	1. ปัจจุบันยาเสพติดแพร่ระบาดไปทั่วทุกแห่ง และวัยรุ่นเป็นวัยที่มีความเสี่ยงในการติดยาเสพติดสูง	8
		2. นักเรียนอยากช่วยเหลือและทำประโยชน์ให้แก่ชุมชน สังคม โดยการรณรงค์และให้ความรู้เรื่องยาเสพติด เพื่อให้ทุกคนจะได้ห่างไกลจากยาเสพติด	3
	2. ความรู้สึกของนักเรียนในขณะที่ทำโครงการ (ในขณะบริการสังคม)	นักเรียนรู้สึกดีใจและมีความสุขที่ได้ให้ความรู้เรื่องยาเสพติดแก่เพื่อนนักเรียนและชาวบ้านในชุมชน และนักเรียนรู้สึกภูมิใจที่ได้ใช้ความรู้ที่เรียนจากห้องเรียนมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนและสังคม	11
	3. สิ่งที่ได้รับหรือผลที่เกิดขึ้นกับตนเองหลังจากการทำโครงการ	1. นักเรียนได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องยาเสพติด	7
		2. นักเรียนได้รับการชื่นชมจากบุคคลรอบข้าง และนักเรียนยังได้รับประสบการณ์ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น	4

ตารางที่ 22 การบันทึกแบบสะท้อนความคิดของนักเรียนในหน่วยที่ 2 พลเมืองดี โครงการรณรงค์

ต่อต้านยาเสพติด

หน่วยการเรียนรู้	ประเด็นการบันทึกแบบสะท้อนความคิด	การบันทึกแบบสะท้อนความคิดของนักเรียน	จำนวนนักเรียนที่ตอบ
หน่วยที่ 2 พลเมืองดี โครงการรณรงค์ ต่อต้านยาเสพติด	4. ประโยชน์ของโครงการที่มีต่อโรงเรียน ชุมชน สังคม	โครงการนี้ช่วยให้ความรู้เรื่องยาเสพติดแก่เพื่อนนักเรียนและชาวบ้านในชุมชน ทำให้ทุกคนตระหนักถึงข้อเสียและโทษของยาเสพติด และรณรงค์ให้ทุกคนไม่ข้องเกี่ยวกับยาเสพติด	11
	5.โครงการนี้ส่งเสริมหรือพัฒนาจิตสาธารณะด้าน	1. ด้านการช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน	8
		2. ด้านการช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทนและด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมโดยไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน	2
		3. ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมโดยไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน	1

จากตารางที่ 22 การบันทึกแบบสะท้อนความคิดของนักเรียนจำนวน 11 คน ในหน่วยที่ 2 พลเมืองดี โครงการรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด สามารถอธิบายรายละเอียดได้ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่ง สาเหตุของการเลือกทำโครงการจิตสาธารณะในชุมชน สามารถสรุปได้ว่านักเรียนเลือกทำโครงการรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด เพราะปัจจุบันยาเสพติดแพร่ระบาดไปทั่วทุกแห่งและวัยรุ่นเป็นวัยที่มีความเสี่ยงในการติดยาเสพติดสูง ซึ่งยาเสพติดนั้นมีโทษทั้งต่อตนเองและผู้อื่นที่อยู่รอบข้าง รวมทั้งเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย และนักเรียนมีความต้องการช่วยเหลือและทำประโยชน์ให้แก่ชุมชน สังคม โดยการรณรงค์และให้ความรู้เรื่องยาเสพติดแก่เพื่อนนักเรียนในโรงเรียนมุ่งไขพิพยากุมและชาวบ้านในชุมชน เพื่อทุกคนจะได้ห่างไกลจากยาเสพติด

ประเด็นที่สอง ความรู้สึกของนักเรียนในขณะที่ทำโครงการ (ในขณะบริการสังคม) นักเรียนได้แสดงความเห็นว่า นักเรียนรู้สึกดีใจและมีความสุขที่ได้ให้ความรู้เรื่องยาเสพติดแก่เพื่อนนักเรียนใน

โรงเรียนม่วงไข่พิทยาคมและชาวบ้านในชุมชน และนักเรียนรู้สึกภูมิใจที่ได้ใช้ความรู้ที่เรียนจากห้องเรียนมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนและสังคม

ประเด็นที่สาม สิ่งที่นักเรียนได้รับหรือผลที่เกิดขึ้นกับตนเองหลังจากการทำโครงการ คือ นักเรียนได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องยาเสพติด ได้ทราบถึงประเภทของยาเสพติด โทษของยาเสพติด และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด นอกจากนี้นักเรียนยังได้รับการชื่นชมจากบุคคลรอบข้างและนักเรียนยังได้รับประสบการณ์ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น

ประเด็นที่สี่ โครงการที่นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติมีประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม โดยสามารถสรุปได้ว่า โครงการนี้ช่วยให้ความรู้เรื่องยาเสพติดแก่เพื่อนนักเรียนในโรงเรียนม่วงไข่พิทยาคมและชาวบ้านในชุมชน ทำให้ทุกคนตระหนักถึงข้อเสียและโทษของยาเสพติด และรณรงค์ให้ทุกคนไม่ข้องเกี่ยวกับยาเสพติด

ประเด็นที่ห้า จากโครงการที่นักเรียนลงมือปฏิบัตินี้ส่งเสริมหรือพัฒนาจิตสาธารณะในด้านการมีส่วนร่วมในการทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม และด้านการช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทนและไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน

หน่วยที่ 3 การเมืองการปกครองและกฎหมาย นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติโครงการกฎหมายนำรู้ในชุมชน หลังจากนั้นนักเรียนได้บันทึกแบบสะท้อนความคิดจากการทำโครงการของนักเรียน สามารถสรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 23 การบันทึกแบบสะท้อนความคิดของนักเรียนในหน่วยที่ 3 การเมืองการปกครองและกฎหมาย โครงการกฎหมายนำรู้ในชุมชน

หน่วยการเรียนรู้	ประเด็นการบันทึกแบบสะท้อนความคิด	การบันทึกแบบสะท้อนความคิดของนักเรียน	จำนวนนักเรียนที่ตอบ
หน่วยที่ 3 การเมืองการปกครองและ กฎหมาย	1. สาเหตุการทำโครงการ	1. เพื่อนนักเรียนและชาวบ้านไม่มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายการศึกษา	27
		2. ในชุมชนมีเด็กและเยาวชนเป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นวัยที่มีความเกี่ยวข้องกับกฎหมายการศึกษา	8
	2. ความรู้สึกของนักเรียนในขณะที่ทำโครงการ (ในขณะบริการสังคม)	1. ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และทำตัวเป็นประโยชน์แก่ชุมชนและสังคม	24
		2. ตีใจ ประทับใจ และสนุกสนานที่ได้ทำโครงการ	7
		3. ทบทวนเนื้อหา ความรู้ที่ได้จากห้องเรียน	4
	3. สิ่งที่ได้รับหรือผลที่เกิดขึ้นกับตนเองหลังจากการทำโครงการ	1. นักเรียนได้ทบทวนเนื้อหา ความรู้ และเข้าใจกระบวนการการทำโครงการ	20
		2. นักเรียนได้รับประสบการณ์การพูดในที่สาธารณะ และฝึกความกล้าแสดงออก	11
		3. นักเรียนรู้สึกดี มีความสุข และได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์	4

ตารางที่ 23 การบันทึกแบบสะท้อนความคิดของนักเรียนในหน่วยที่ 3 การเมืองการปกครองและ

กฎหมาย โครงการกฎหมายน่ารู้ในชุมชน

หน่วยการเรียนรู้	ประเด็นการบันทึกแบบสะท้อนความคิด	การบันทึกแบบสะท้อนความคิดของนักเรียน	จำนวนนักเรียนที่ตอบ
หน่วยที่ 3 การเมืองการปกครองและ กฎหมาย	4. ประโยชน์ของโครงการที่มีต่อโรงเรียน ชุมชน สังคม	1. ประชาชนได้รับความรู้สามารถนำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้	29
		2. ประชาชน คนในชุมชนสามารถปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้องตามบทบัญญัติของกฎหมาย	5
		3. สังคมและชุมชนจะมีแต่ความสุข	1
	5.โครงการนี้ส่งเสริมหรือพัฒนาจิตสาธารณะด้าน	1. ด้านการช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน	14
		2. ด้านการมีส่วนร่วมในการทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม	13
		3. ด้านการช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน และด้านการมีส่วนร่วมในการทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม	8

จากตารางที่ 23 การบันทึกแบบสะท้อนความคิดของนักเรียนในหน่วยที่ 3 การเมืองการปกครองและกฎหมาย โครงการกฎหมายน่ารู้ในชุมชน สามารถอธิบายรายละเอียดได้ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่ง สาเหตุของการเลือกทำโครงการกฎหมายน่ารู้ในชุมชน สามารถสรุปได้ว่านักเรียนมีความต้องการช่วยเหลือชุมชนโดยให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องกฎหมายการศึกษาแก่เพื่อนนักเรียนโรงเรียนม่วงไข่พิทยาคมและชาวบ้านในชุมชนใกล้เคียงเพื่อปฏิบัติตนตามกฎหมายการศึกษาได้อย่างถูกต้อง เนื่องจากนักเรียนและชาวบ้านไม่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องกฎหมายการศึกษา ประกอบกับในชุมชนมีเด็กและเยาวชนเป็นจำนวนมาก ซึ่งเด็กและเยาวชนอยู่ในวัยที่มีความเกี่ยวข้องกับกฎหมายการศึกษา

ประเด็นที่สอง ความรู้สึกของนักเรียนในขณะที่ทำโครงการ (ในขณะบริการสังคม) นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นว่า นักเรียนมีความรู้สึกดีใจ ประทับใจ และสนุกสนานที่ได้ทำโครงการนี้ร่วมกับเพื่อนๆ เนื่องจากได้ร่วมกันทำความดี ได้ใช้ความรู้ที่เรียนมาก่อให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนและสังคม

และเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ นอกจากนี้ยังได้ทบทวนเนื้อหา ความรู้ที่ได้เรียนรู้จาก ห้องเรียนในขณะที่ออกไปประชาสัมพันธ์เสียงตามสาย

ประเด็นที่สาม สิ่งที่นักเรียนได้รับหรือผลที่เกิดขึ้นกับตนเองหลังจากการทำโครงการ คือ นักเรียนได้รับความรู้เรื่องกฎหมายการศึกษา และเมื่อต้องไปประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ผู้อื่นถือเป็นการทบทวนความรู้ในเรื่องที่ได้เรียนรู้ไปในเวลาเดียวกัน นอกจากนี้นักเรียนยังได้รับประสบการณ์ในการพูดในที่สาธารณะและฝึกความกล้าแสดงออก และมีความสุขที่ได้ทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม

ประเด็นที่สี่ โครงการที่นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติมีประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม โดยสามารถสรุปได้ว่า ประชาชนได้รับความรู้ สามารถนำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ และปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้องตามบทบัญญัติของกฎหมายการศึกษา ทำให้สังคมและชุมชนจะมีแต่ความสงบสุข

ประเด็นที่ห้า จากโครงการที่นักเรียนลงมือปฏิบัตินี้ส่งเสริมหรือพัฒนาจิตสาธารณะในด้านการช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทนและด้านการมีส่วนร่วมในการทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม โดยไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน

หน่วยที่ 4 วัฒนธรรม นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติโครงการอนุรักษ์วัฒนธรรมในชุมชน:วิถีชีวิตลุ่มน้ำยม หลังจากนั้นนักเรียนได้บันทึกแบบสะท้อนความคิดจากการทำโครงการของนักเรียน สามารถสรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 24 การบันทึกแบบสะท้อนความคิดของนักเรียนในหน่วยที่ 4 วัฒนธรรม โครงการ

อนุรักษ์วัฒนธรรมในชุมชน:วิถีชีวิตลุ่มน้ำยม

หน่วยการเรียนรู้	ประเด็นการบันทึกแบบสะท้อนความคิด	การบันทึกแบบสะท้อนความคิดของนักเรียน	จำนวนนักเรียนที่ตอบ
หน่วยที่ 4 วัฒนธรรม	1. สาเหตุการทำโครงการ	นักเรียนต้องการช่วยเหลือชุมชนโดยการช่วยรณรงค์ให้เพื่อนนักเรียนและชาวบ้านในชุมชนใกล้เคียงช่วยกันอนุรักษ์ สืบสาน และฟื้นฟูวิถีชีวิตที่ดั้งเดิมของชุมชนให้สืบต่อไป	35
	2. ความรู้สึกของนักเรียนในขณะที่ทำโครงการ (ในขณะบริการสังคม)	1. รู้สึกดีใจ สนุกสนาน และมีความสุขที่ได้ทำโครงการนี้เนื่องจากได้มีปฏิสัมพันธ์กับชาวบ้านในชุมชนอย่างใกล้ชิด	17
		2. รู้สึกได้รับความรู้ใหม่ๆ นอกเหนือจากห้องเรียนและทำให้ทราบวัฒนธรรมและประเพณีอันดั้งเดิมของชุมชนที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์	14
		3. รู้สึกภูมิใจที่ได้ทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมและได้ร่วมเป็นส่วนหนึ่งของการรณรงค์อนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น	4

ตารางที่ 24 การบันทึกแบบสะท้อนความคิดของนักเรียนในหน่วยที่ 4 วัฒนธรรม โครงการงาน

อนุรักษ์วัฒนธรรมในชุมชน:วิถีชีวิตลุ่มน้ำยม

หน่วยการเรียนรู้	ประเด็นการบันทึกแบบสะท้อนความคิด	การบันทึกแบบสะท้อนความคิดของนักเรียน	จำนวนนักเรียนที่ตอบ
หน่วยที่ 4 วัฒนธรรม	3. สิ่งที่ได้รับหรือผลที่เกิดขึ้นกับตนเองหลังจากการทำโครงการงาน	1. นักเรียนได้รับความรู้ ความเข้าใจวัฒนธรรมท้องถิ่นของตนเองมากขึ้น และได้รับความรู้เพิ่มเติมจากการไปเรียนรู้กับวิทยากรท้องถิ่น ทำให้ได้ความรู้ นอกเหนือจากห้องเรียน	29
		2. นักเรียนรู้สึกดีใจ ภูมิใจที่ได้ช่วยเผยแพร่ข้อมูลวิถีชีวิตลุ่มน้ำยมให้แก่ผู้อื่น และได้มีปฏิสัมพันธ์กับคนในชุมชน	6
	4. ประโยชน์ของโครงการที่มีต่อโรงเรียน ชุมชน สังคม	ประชาชนได้รับความรู้ ความเข้าใจ เรื่องวัฒนธรรมในชุมชน:วิถีชีวิตลุ่มน้ำยม และเป็นหน้าที่ของทุกคนที่ควรช่วยกันอนุรักษ์สืบสานวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมของชุมชนให้คงอยู่ต่อไป	35
	5.โครงการนี้ส่งเสริมหรือพัฒนาจิตสาธารณะด้าน	1. ด้านการช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน	10
		2. ด้านการมีส่วนร่วมในการทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม	12
		3. ด้านการช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน และด้านการมีส่วนร่วมในการทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม	13

จากตารางที่ 24 การบันทึกแบบสะท้อนความคิดของนักเรียนในหน่วยที่ 4 วัฒนธรรม โครงการงานอนุรักษ์วัฒนธรรมในชุมชน:วิถีชีวิตลุ่มน้ำยม สามารถอธิบายรายละเอียดได้ดังต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่ง นักเรียนบันทึกแบบสะท้อนความคิดเกี่ยวกับสาเหตุของการเลือกทำโครงการอนุรักษ์วัฒนธรรมในชุมชน:วิถีชีวิตลุ่มน้ำยม โดยนักเรียนทั้ง 35 คน บันทึกแบบสะท้อนความคิดไปใน

ทิศทางเดียวกันคือ นักเรียนมีความต้องการช่วยเหลือชุมชนโดยการช่วยรณรงค์ให้เพื่อนนักเรียนในโรงเรียนมุ่งไปพิชิตยาเสพติดและชาวบ้านในชุมชนใกล้เคียงช่วยกันอนุรักษ์ สืบสาน และฟื้นฟูวิถีชีวิตที่ดีงามของชุมชนให้สืบต่อไป

ประเด็นที่สอง ความรู้สึกของนักเรียนในขณะที่ทำโครงการ (ในขณะบริการสังคม) นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นว่า นักเรียนรู้สึกดีใจ สนุกสนาน และมีความสุขที่ได้ทำโครงการนี้ เพราะได้พบเจอ และมีปฏิสัมพันธ์กับชาวบ้าน ได้รับความรู้ใหม่ๆ นอกเหนือจากห้องเรียน ทำให้ทราบถึงวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามของชุมชนที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ และนักเรียนรู้สึกได้เป็นส่วนหนึ่งที่ได้ช่วยอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น

ประเด็นที่สาม สิ่งที่นักเรียนได้รับหรือผลที่เกิดขึ้นกับตนเองหลังจากการทำโครงการ คือ นักเรียนได้รับความรู้และเข้าใจเรื่องวัฒนธรรม:วิถีชีวิตลุ่มน้ำยมมากขึ้น และได้รับความรู้เพิ่มเติมจากการไปเรียนรู้กับวิทยากร ทำให้ได้ความรู้ที่อยู่นอกเหนือจากห้องเรียน นอกจากนี้นักเรียนรู้สึกดีใจที่ได้ช่วยเผยแพร่ข้อมูลวิถีชีวิตลุ่มน้ำยมให้แก่ผู้อื่น และนักเรียนยังรู้สึกดีใจที่ได้มีปฏิสัมพันธ์กับคนในชุมชน

ประเด็นที่สี่ โครงการที่นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติมีประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม โดยสามารถสรุปได้ว่า นักเรียนจำนวน 35 คน มีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ ประชาชนได้รับความรู้ ความเข้าใจ เรื่องวัฒนธรรมในชุมชน:วิถีชีวิตลุ่มน้ำยม และเป็นหน้าที่ของทุกคนที่ควรช่วยกันอนุรักษ์ สืบสานวัฒนธรรมที่ดีงามของชุมชนให้คงอยู่ต่อไป

ประเด็นที่ห้า จากโครงการที่นักเรียนลงมือปฏิบัตินี้ส่งเสริมหรือพัฒนาจิตสาธารณะในด้านการช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน และด้านการมีส่วนร่วมในการทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม โดยไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน จากแบบสะท้อนความคิดมีรายละเอียดการบันทึกของนักเรียน

จากที่กล่าวมาทั้งหมดแสดงให้เห็นว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคม ได้ลงมือปฏิบัติโครงการโดยที่สำรวจความต้องการของชุมชนเพื่อให้ทราบถึงปัญหาและความต้องการของชุมชน จากนั้นนักเรียนได้ใช้ความรู้ที่ได้เรียนรู้จากในหลักสูตรมาใช้บริการสังคม โดยตลอดระยะเวลาในการดำเนินงานบริการสังคมนั้น นักเรียนดำเนินงานในแต่ละโครงการอย่างเต็มความสามารถ ซึ่งแต่ละโครงการนั้นส่งเสริมให้นักเรียนมีจิตสาธารณะทั้งในด้านการมีส่วนร่วมในการทำคุณประโยชน์เพื่อส่วนรวม ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน ด้านการมีความรับผิดชอบต่อสังคม และด้านการมีความปรารถนาที่จะช่วยเหลือผู้อื่น ชุมชน สังคม ด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน และจากการลงมือปฏิบัติโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคมนี้ ส่งผลให้นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคมมีมีโนทัศน์และพฤติกรรมจิตสาธารณะหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ผลของการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคมที่มีต่อมโนทัศน์และพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) มีวัตถุประสงค์ 4 ประการ คือ

1. เพื่อเปรียบเทียบมโนทัศน์จิตสาธารณะของนักเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคม
2. เพื่อเปรียบเทียบมโนทัศน์จิตสาธารณะของนักเรียนที่ได้เรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคมกับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ
3. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคม
4. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนที่ได้เรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคมกับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 37 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ โดยมีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนม่วงไข่พิทยาคม เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 65 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง จำนวน 35 คน และกลุ่มควบคุมจำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคม ใช้เวลาในการทดลอง 12 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 คาบ คาบละ 50 นาที เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบวัดมโนทัศน์จิตสาธารณะ แบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะด้วยตนเองของนักเรียน แบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนโดยครู แบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนโดยผู้ปกครอง และแบบสะท้อนความคิด วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติทดสอบค่าที (t-test)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปผลการวิจัยซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยทุกข้อ มีผลการวิจัยดังนี้

1. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคมมีมโนทัศน์จิตสาธารณะหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคม มีมโนทัศน์จิตสาธารณะสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคม มีพฤติกรรมจิตสาธารณะหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคม มีพฤติกรรมจิตสาธารณะหลังเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลของการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคมที่มีต่อมโนทัศน์และพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยตามสมมติฐานของการวิจัย ดังต่อไปนี้

ด้านมโนทัศน์จิตสาธารณะ

ในด้านนี้มีสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้และมีความเกี่ยวข้องกับด้านนี้ 2 ข้อ คือ

1. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคมมีมโนทัศน์จิตสาธารณะหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

2. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคมมีมโนทัศน์จิตสาธารณะสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

ซึ่งผลการวิจัยพบว่า เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยทั้ง 2 ข้อ โดยผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคม มีมโนทัศน์จิตสาธารณะหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคม มีมโนทัศน์จิตสาธารณะสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคม เพื่อเสริมสร้างมโนทัศน์จิตสาธารณะนั้น ได้จัดให้นักเรียนได้มีประสบการณ์ในการบริการสังคมในรูปแบบของโครงงาน โดยนักเรียนได้นำความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ในหลักสูตรในรายวิชาสังคมศึกษาที่นักเรียนเรียนอยู่มาใช้บริการสังคมเพื่อตอบสนองความต้องการหรือช่วยแก้ปัญหาในชุมชน สังคม ดังทฤษฎีการบริการสังคม ของ ศักดิ์ชัย นิรัฐทวีและคณะ (2544) ได้กล่าวถึง service learning คือ การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่เด็กนักเรียนด้วยการประยุกต์หรือออกแบบให้นำเนื้อหาของบทเรียนมาจัดโครงการที่เชื่อมโยงกับปัญหาในชีวิตจริงของชุมชน หรือเป็นการเชื่อมโยงปัญหาจากในชุมชนมาสู่

บทเรียนและในบางโอกาสอาจเป็นการนำนักเรียนออกไปทำกิจกรรมในชุมชนโดยถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนในหลักสูตร หลังจากการลงมือปฏิบัติโครงการบริการสังคมนั้น นักเรียนจะได้พิจารณาตนเองในการปฏิบัติงานหรือการดำเนินงานโครงการบริการสังคมว่า นักเรียนได้รับประสบการณ์ทักษะ เจตคติ หรือวิธีการคิดอะไรจากการลงมือปฏิบัติโครงการ ซึ่งกระบวนการเหล่านี้จะช่วยให้ นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้และสามารถพิจารณาไตร่ตรองจนสร้างเป็นความคิดรวบยอดในเรื่องที่เรียนรู้ได้ สอดคล้องกับการให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม (Service Learning) ของ ทิศนา แคมณี (2545) ที่ได้กล่าวถึง การจัดการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม (Service Learning) คือ การดำเนินการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยการให้ผู้เรียนเข้าไปมีประสบการณ์บริการสังคม ทั้งนี้ผู้เรียนจะต้องมีการสำรวจความต้องการของชุมชนที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องที่เรียน และวางแผนการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ลงมือปฏิบัติการบริการสังคมตามแผน และนำประสบการณ์ทั้งหลายที่ได้รับมาคิดพิจารณา ไตร่ตรอง จนกระทั่งเกิดความคิดรวบยอดในเรื่องที่เรียนรู้ แล้วจึงนำความคิดนั้นไปสู่การใช้ การปฏิบัติหรือประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ๆได้

เมื่อพิจารณารายละเอียดแผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคม รายวิชา ส 21101 สังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของนักเรียนห้อง 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนม่วงไข่พิทยาคม พบว่า นักเรียนมีมีโนทัศน์จิตสาธารณะสูงขึ้นกว่าก่อนเรียนและสูงกว่านักเรียนห้องควบคุม เนื่องจากนักเรียนได้เรียนรู้และลงมือปฏิบัติโครงการบริการสังคมที่เป็นไปตามหลักการการสร้างมีโนทัศน์ของ Lovel (อ้างถึงใน ซูชีพ อ่อนโคกสูง , 2518:103) ได้อธิบายการสร้างมีโนทัศน์ของเด็กว่า เด็กจะสร้างมีโนทัศน์ได้ก็ต่อเมื่อเขาสามารถแยกแยะ (discriminate) คุณสมบัติของวัตถุหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น จากนั้นก็สามารถสรุปรวบยอด (generalize) ออกไปถึงสิ่งเร้าที่มีลักษณะร่วมกันได้ มีโนทัศน์เป็นผลมาจากการรับรู้ (perception) ความจำ (memory) และจินตนาการ (imagination) ของสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ทั้งภายนอกและภายในตัวบุคคล เช่น ความเครียดทางอารมณ์ ความต้องการหรือปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่ มีโนทัศน์จะเกิดขึ้นเมื่อมีการประสมประสานกัน (integration) ระหว่างการแยกแยะ การย่อและ การสรุปรวบยอด ในระหว่างที่มีการสัมผัส การทำงานของกล้ามเนื้อ การตั้งคำถาม การอ่านและการแก้ปัญหา ดังนั้น สิ่งต่างๆ ดังกล่าวจึงเป็นกระบวนการของการสร้างมีโนทัศน์ขึ้น ในการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคม รายวิชา ส 21101 สังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของนักเรียนห้อง 1 นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติโครงการบริการสังคม จำนวน 4 โครงการ ได้แก่ โครงการภัยธรรมชาติในชุมชน โครงการจิตสาธารณะในชุมชน โครงการกฎหมายน่ารู้ในชุมชน และโครงการอนุรักษ์วัฒนธรรมในชุมชน โดยแต่ละโครงการนั้นเป็นโครงการที่ส่งเสริมจิตสาธารณะให้แก่ นักเรียน เพราะนักเรียนได้สำรวจปัญหาหรือความต้องการของชุมชน สังคมที่ต้องการแก้ไขหรือพัฒนาให้ดีขึ้น

จากนั้นนักเรียนได้นำความรู้ที่ได้เรียนจากในหลักสูตรไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาชุมชน สังคม ให้ดีขึ้น ซึ่งนักเรียนเสียสละเวลา เสียสละแรงกายเพื่อทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม ดังที่ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์(2543) ได้ให้ความหมายของคำว่า จิตสาธารณะ ไว้ว่า ความคิดที่ไม่เห็นแก่ตัว มีความปรารถนาที่จะช่วยเหลือ ช่วยแก้ปัญหาให้แก่ผู้อื่นหรือสังคม พยายามฉวยโอกาสที่จะช่วยเหลืออย่างจริงจังและมองโลกในแง่ดีบนพื้นฐานของความเป็นจริง ซึ่งแต่ละโครงการที่ลงมือปฏิบัตินั้นส่งผลให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในทัศนคติสาธารณะจากการลงมือปฏิบัติจริง มากกว่าการเรียน ทฤษฎีเพียงอย่างเดียว และสามารถนำความรู้ที่ได้รับมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้ สอดคล้องกับ งานวิจัยของคมสัน สุขมาก (2553) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเพื่อเสริมสร้างมโนทัศน์เชิง จิตสำนึกสาธารณะของอาสาสมัครตำรวจ สรุปได้ว่า โปรแกรมเพื่อเสริมสร้างมโนทัศน์เชิงจิตสำนึก สาธารณะของอาสาสมัครตำรวจที่พัฒนาขึ้น สามารถเสริมสร้างมโนทัศน์เชิงจิตสำนึกสาธารณะของ อาสาสมัครตำรวจหลังเข้าร่วมโปรแกรมได้ นอกจากนี้ในการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคม- ศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคม รายวิชา ส 21101 สังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของ นักเรียนห้อง 1 หลังการลงปฏิบัติโครงการบริการสังคมนั้น นักเรียนจะได้บันทึกแบบสะท้อน ความคิดจากการลงมือปฏิบัติโครงการบริการสังคม ซึ่งนักเรียนจะอธิบายเกี่ยวกับความรู้สึกของ นักเรียนเมื่อปฏิบัติโครงการ การกระทำหรือพฤติกรรมที่นักเรียนได้ปฏิบัติไปนั้นส่งผลอย่างไรต่อ ตนเอง โรงเรียน ชุมชน สังคม และการกระทำหรือพฤติกรรมเหล่านั้นสอดคล้องกับจิตสาธารณะด้าน ไต และมีความสอดคล้องอย่างไร โดยกระบวนการนี้จะช่วยเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในทัศนคติ- สาธารณะของนักเรียนให้สูงขึ้น ซึ่งเป็นไปตามเป้าหมายของการจัดการเรียนรู้แบบโครงการโดยใช้ กิจกรรมการบริการสังคมของ จันทรเพ็ญ เชื้อพานิช (2546) ที่ได้อธิบายไว้ว่า การจัดการเรียนรู้ด้วย การบริการสังคมมีเป้าหมายเป็นสองนัย คือ เป็นการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่ช่วยให้นักเรียนเกิดการ เรียนรู้ ทั้งวิชาการและการบริการสังคมในลักษณะเสริมซึ่งกันและกัน กลับไปกลับมาระหว่างผลด้าน วิชาการและผลด้านการช่วยเหลือสังคม คือการเรียนรู้วิชาการช่วยให้นักเรียนสามารถให้บริการ ช่วยเหลือสังคมอย่างมีคุณค่าถูกต้องตามหลักการ ได้ประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหาสังคม ใน ขณะเดียวกันนักเรียนเกิดการเรียนรู้วิชาการ เข้าใจทฤษฎี และหลักการถ่องแท้ขึ้น มีความรู้กว้างขวาง ลึกซึ้งขึ้นจากการทำกิจกรรมให้บริการสังคมและชุมชนของตน

จากข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรม การบริการสังคม ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดย ใช้กิจกรรมการบริการสังคมมีมโนทัศน์จิตสาธารณะหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และมีมโนทัศน์จิต- สาธารณะหลังเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

ด้านพฤติกรรมจิตสาธารณะ

ในด้านนี้มีสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้และมีความเกี่ยวข้องกับด้านนี้ 2 ข้อ คือ

1. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคมมีพฤติกรรมจิตสาธารณะหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคมมีพฤติกรรมจิตสาธารณะสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

ซึ่งผลการวิจัยพบว่า เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยทั้ง 2 ข้อ โดยผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคม มีพฤติกรรมจิตสาธารณะหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคม มีพฤติกรรมจิตสาธารณะหลังเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคมที่เน้นให้นักเรียนได้มีประสบการณ์ในการบริการสังคมในรูปแบบของโครงการ โดยโครงการที่นักเรียนได้ลงมือปฏิบัตินั้นจะต้องมีการสำรวจปัญหาหรือความต้องการของชุมชน สังคม และประสานความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันการศึกษากับชุมชนเพื่อให้ทราบถึงปัญหาหรือความต้องการของชุมชน ซึ่งนักเรียนจะได้นำความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ในหลักสูตรที่นักเรียนเรียนอยู่มาใช้ในการบริการสังคม และมีการจัดสรรเวลาให้นักเรียนได้มีโอกาสในการพิจารณาตนเองในประสบการณ์การบริการสังคม การเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นพัฒนาความเป็นพลเมืองดีให้แก่ นักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับความคิดของวลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา (2554) ที่ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมว่า การเรียนรู้จากการบริการเป็นวิธีสอนหนึ่งที่บูรณาการการบริการแก่สังคม (Community Service) กับการเรียนรู้ด้านวิชาการในหลักสูตรการศึกษา (Academic Learning) โดยเน้นทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดอย่างไตร่ตรองและมีความรับผิดชอบต่อน้ำที่พลเมือง หรืออาจกล่าวอีกอย่างหนึ่งว่าการเรียนรู้จากการบริการคือวิธีสอนที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติงานบริการในชุมชนซึ่งการบริการนั้นเกี่ยวข้องกับเนื้อหาวิชาในหลักสูตรและการเรียนรู้จากการบริการมีได้เกี่ยวกับโปรแกรมการฝึกงานหรือการฝึกปฏิบัติ (Practicum หรือ Internship) หรือการศึกษาที่เป็น Cooperative Education และสอดคล้องกับหลักการของการบริการสังคมที่ Kraft (อ้างถึงใน ศักดิ์ชัย นิรัฐทวี, 2545) ได้นิยามไว้เป็น 2 นัย โดยนัยหนึ่งใช้คำว่าบริการชุมชน (community service) และการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม (service learning) โดยอธิบายการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม โดยจัดกิจกรรมการบริการสังคมเข้ากับหลักสูตรการเรียนการสอนในชั้นเรียน โดยการบริการจะต้องมีลักษณะดังนี้

1. มีการจัดระบบให้สัมพันธ์กับรายวิชาหนึ่งวิชาใดในหลักสูตร
2. มีวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่ชัดเจน
3. กำหนดความต้องการที่แท้จริงของสังคม
4. ช่วยให้นักเรียนบรรลุวัตถุประสงค์กิจกรรมตามตารางมีกิจกรรมที่ช่วยให้เกิดความคิดวิเคราะห์ ด้วยกิจกรรมการอภิปรายในชั้นเรียน การนำเสนอหรือการเขียน

เมื่อพิจารณารายละเอียดแผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคม รายวิชา ส 21101 สังคมศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของนักเรียนห้อง 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนม่วงไข่พิทยาคม พบว่า ในจัดการเรียนรู้แบบโครงการในรายวิชา ส 21101 สังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคมนั้น เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีโอกาสศึกษาค้นคว้า และลงมือปฏิบัติโครงการบริการสังคมตามความสนใจ ความถนัดและความสามารถของนักเรียน เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาหรือตอบสนองความต้องการของชุมชน สังคม ภายใต้การดูแล การให้คำปรึกษา และการให้ความช่วยเหลือจากครูหรือผู้เชี่ยวชาญ นักเรียนได้วางแผนการดำเนินโครงการอย่างเป็นระบบ จากนั้นจึงลงมือปฏิบัติ บริการสังคมตามที่วางแผนไว้ จนได้ข้อสรุป คำตอบ หรือผลการศึกษา แล้วจึงนำเสนอผลงาน โดยกระบวนการในการดำเนินงานโครงการบริการสังคมของนักเรียนนี้เป็นไปตามหลักการของกรมวิชาการ (2544) ที่กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้แบบโครงการว่าเป็นการสอนที่มุ่งให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถคิดวิเคราะห์ได้อย่างมีเหตุผล มีกระบวนการทำงานและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ครูมีบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษาและกระตุ้นให้นักเรียนได้เรียนรู้เต็มตามศักยภาพ และเป็นไปตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 หมวด 4 มาตรา 24 ข้อ 2 ที่มุ่งเน้นให้มีการจัดการเรียนรู้ที่ได้ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหาให้แก่นักเรียน

จากการลงมือปฏิบัติโครงการบริการสังคมจะช่วยให้ นักเรียนเกิดความรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง สามารถนำความรู้ที่นำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้และเป็นการเสริมสร้างให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมจิตสาธารณะตามแนวทางการเสริมสร้างจิตสาธารณะของ รัฐจวน อินทรกำแหง (2539) องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการสร้างจิตสาธารณะว่า การเสริมสร้างจิตสาธารณะของคนในสังคมจะเกิดขึ้นได้จากการคลุกคลีอยู่กับความถูกต้อง การปลูกฝัง อบรมการฝึกปฏิบัติ การได้เห็นตัวอย่างที่ชวนให้ประทับใจ ปัจจัยเหล่านี้จะค่อยๆ โน้มนำใจของบุคคลให้เกิดจิตสำนึกที่ถูกต้องและสร้างจิตสาธารณะให้เกิดขึ้นในตัวบุคคล ในการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในรายวิชา ส 21101 สังคมศึกษา โดยใช้กิจกรรมการบริการสังคมนั้น นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษา โดยใช้กิจกรรมการบริการสังคมได้ลงมือปฏิบัติโครงการบริการสังคมจำนวน 4 โครงการ ได้แก่ โครงการงานภัยธรรมชาติในชุมชน โครงการจิตสาธารณะในชุมชน โครงการกฎหมายนำรู้ในชุมชน และโครงการ

อนุรักษ์วัฒนธรรมในชุมชน ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบโครงการโดยใช้กิจกรรมบริการสังคมจะช่วยเสริมสร้างและพัฒนาจิต-สาธารณะของนักเรียนให้สูงขึ้น ตามหลักการจัดการเรียนรู้ที่ ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2552) ได้นำเสนอการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ (Project method) เพื่อพัฒนาจิตสาธารณะ อธิบายไว้ว่า การสอนแบบโครงการหรือการสอนแบบโครงการนั้น เป็นการสอนที่ให้โอกาสนักเรียนได้วางโครงการและดำเนินการให้สำเร็จตามความมุ่งหมายของโครงการนั้น อาจเป็นโครงการที่จัดทำเป็นหมู่หรือคนเดียวก็ได้ นักเรียนจะมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการทำงานนั้นด้วยตนเอง ลักษณะการสอน คล้อยตามสภาพจริงของสังคม เป็นการทำงานที่เริ่มต้นด้วยปัญหาและดำเนินการแก้ปัญหาโดยลงมือทดลองปฏิบัติจริง ซึ่งครูสามารถนำปัญหาหรือเรื่องราวปัญหาด้านจิตสาธารณะในสังคมมานำเสนอแก่นักเรียน แล้วให้นักเรียนได้ฝึกคิดวิเคราะห์ หาแนวทางแก้ไขปัญหาด้านจิตสาธารณะตามกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ ซึ่งเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาจิตสาธารณะ

การจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคมช่วยพัฒนาความรู้ความเข้าใจในทัศนคติ เสริมสร้างและพัฒนาพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียน เนื่องจากนักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจในทัศนคติจิตสาธารณะจากการเรียนรู้ในห้องเรียนและการลงมือปฏิบัติโครงการบริการสังคมดังที่กล่าวมาแล้วในการอภิปรายผลการวิจัยด้านทัศนคติจิตสาธารณะ และเมื่อนักเรียนมีทัศนคติจิตสาธารณะที่สูงขึ้นย่อมส่งผลต่อพฤติกรรมและการประพฤติปฏิบัติของนักเรียนที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งเป็นไปตามลำดับขั้นการพัฒนานักเรียนด้านคุณธรรมของกรมวิชาการ (2539) ได้ อธิบายขั้นตอนการพัฒนานักเรียนด้านคุณธรรมไว้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นรับรู้ ในขั้นนี้นักเรียนจะได้เรียนรู้ทำความเข้าใจคุณธรรม จริยธรรม ขั้นตอบสนอง เป็นขั้นของการลงมือปฏิบัติ ประพฤติปฏิบัติ-ตนตามหลักคุณธรรม จริยธรรมในชีวิตประจำวัน ขั้นเห็นคุณค่า ในขั้นนี้นักเรียนจะได้แสดงความ คิดเห็นต่อสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรม ขั้นจัดระบบ เป็นขั้นตอนที่นักเรียนแสดงพฤติกรรมตาม ความเชื่อในสถานการณ์ต่างๆ ในชีวิตจริง และขั้นเกิดนิสัย นักเรียนแสดงพฤติกรรมอย่างสม่ำเสมอ

เมื่อนักเรียนได้เรียนรู้และมีทัศนคติจิตสาธารณะที่ชัดเจนแล้ว นักเรียนจึงนำทัศนคติที่มีนั้น มาช่วยในการคิด พิจารณา พร้อมทั้งนักเรียนได้ลงมือปฏิบัติโครงการบริการสังคมอย่างต่อเนื่อง ย่อมส่งผลให้นักเรียนแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมจิตสาธารณะอย่างชัดเจน สอดคล้องกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะของ ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม และสังคม สัจจร (2543) ว่า จิตสำนึกอยู่ภายใต้อิทธิพลของปัจจัยแวดล้อมมากมาย อาจจำแนกเป็นปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกได้ดังนี้ ปัจจัยภายใน คือ การครุ่นคิดไตร่ตรอง ตรึกตรองของแต่ละคนในการพิจารณาตัดสินเชิงการให้คุณค่าและความดีงาม ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมและการประพฤติปฏิบัติโดยเฉพาะการปฏิบัติทางจิตใจเพื่อขัดเกลาตนเองให้เป็นไปทางใดทางหนึ่ง ฉะนั้นมนุษย์ทุกคนล้วนสามารถสร้างสำนึกให้ตนเองได้ โดยนำพาการรับรู้จากการเรียนรู้ การมองเห็น การคิด ฯลฯ แล้วนำมาพิจารณาเพื่อตัดสินใจว่าต้องการสร้างสำนึกแบบใด ก็จะมี

การฝึกฝนและสร้างสมสำนึกเหล่านั้น การสร้างสำนึกใหม่เรียกว่า ใช้ปัจจัยภายในเพื่อสร้างสำนึกตนเอง ยิ่งผ่านการขัดเกลา ตอกย้ำและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ย่อมกลมกลืนสำนึกของตนเองจนกลายเป็นนิสัย และเป็นจิตใต้สำนึก คนที่ระลึกไว้ในตนเองย่อมสามารถกำหนดได้ว่าจะให้ตนเองมีสำนึกแบบใด และต้องประพฤติปฏิบัติตนอย่างไรเพื่อจะให้เกิดสำนึกแบบนั้นในตน สำหรับปัจจัยภายนอกเป็นภาวะทางสัมพันธภาพของมนุษย์ ภาวะทางสังคมเป็นความหมายที่ลึกซึ้งกว่าภาวะทางกายภาพเพียงอย่างเดียว ภาวะดังกล่าวได้อบรมกลมกลืนและสะสมอยู่ในส่วนของการรับรู้ที่ละเอียดที่ละเล็กละน้อยจนเกิดเป็นรูปแบบอันหลากหลายของสำนึก กระบวนการทางสำนึกของคนๆ หนึ่ง มีที่มาจากภาวะแวดล้อมทางสังคม เริ่มตั้งแต่ พ่อแม่ พี่น้อง ญาติ เพื่อน ครู สื่อมวลชน คนทั่วไป ฯลฯ ตลอดจนระดับสูงขึ้น เช่น องค์กร วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ กฎหมาย ศาสนา ฯลฯ และภาวะเหล่านี้ล้วนมีส่วนในการสร้างสำนึกได้ทั้งในทางที่ดีและเลว ส่วนที่กำกับสำนึกของบุคคล คือ การได้สัมผัสจากสิ่งต่างๆ อาทิเช่น สัมผัสจากการใช้ชีวิต ที่มีพลังต่อการก่อเกิดสำนึก เช่น ไปโรงเรียน ไปทำงาน ขับฝ่าจราจรที่แออัด ดูละคร ฟังผู้คนสนทนากัน รับรู้เหตุการณ์บ้านเมือง เป็นต้น สำหรับประเด็นของปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้องกับจิตสาธารณะของ ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม และสังคม สัจจกร (2543) ที่ได้กล่าวมาข้างต้นมีความสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคม คือ ในการลงมือปฏิบัติโครงการบริการสังคมนั้น นักเรียนได้รับความร่วมมือจากนักเรียนในโรงเรียนและชาวบ้านในชุมชนใกล้เคียง ในการตอบคำถาม การสำรวจปัญหาในชุมชน ซึ่งทำให้นักเรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้คนในชุมชน ได้ทราบปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริง และเกิดความรู้สึกอยากช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาของชุมชนตามความสามารถของตนเองที่เอื้ออำนวย เมื่อนักเรียนลงมือปฏิบัติโครงการตามแผนงานที่ได้วางไว้ นักเรียนได้รับการต้อนรับและให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดีจากนักเรียนในโรงเรียนและคนในชุมชนไม่ว่าจะเป็นการออกไปให้ความรู้ ประชาสัมพันธ์เสียงตามสายของโรงเรียน และชุมชน หรือการนำไปสเตอร์ไปติดประชาสัมพันธ์ในที่สาธารณะของชุมชนก็ได้รับการตอบรับเป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีการประเมินความพึงพอใจในการนำเสนอข้อมูลและผลงานของโครงการต่างๆ ที่นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจากนักเรียนในโรงเรียนและชาวบ้านในชุมชนใกล้เคียง พบว่า นักเรียนและชาวบ้านส่วนใหญ่มีความพึงพอใจกับการลงมือปฏิบัติโครงการบริการชุมชน และมีความต้องการให้นักเรียนดำเนินโครงการเหล่านั้นต่อไป และชื่นชมที่นักเรียนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและชุมชน มีความกล้าแสดงออกในการนำเสนอข้อมูลหน้าเสาธงในโรงเรียน หรือเมื่อประชาสัมพันธ์เสียงตามสายของชุมชน และจากแบบประเมินความพึงพอใจในการนำเสนอข้อมูลและผลงานของโครงการต่างๆ นี้เป็นการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความตื่นตัวและมีกำลังใจในการลงมือดำเนินงานแต่ละโครงการต่อไป ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไขแบบการกระทำ (Operant conditioning theory) ของ B.F. Skinner (อ้างถึงใน พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา, 2542) ที่ได้

เน้นถึงการเสริมแรง (Reinforcement) ว่าเป็นสิ่งสำคัญในการเรียนรู้ โดยพฤติกรรมใดก็ตามถ้าได้รับการเสริมแรง พฤติกรรมนั้นก็มีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นซ้ำๆ อีก ส่วนพฤติกรรมใดที่ไม่ได้รับการเสริมแรง พฤติกรรมนั้นก็ค่อยๆ ลดลงและเลือนหายไปในที่สุด และสอดคล้องกับหลักการของ ดวงเดือน พันธุนาวิน (2539) ที่ได้อธิบายเกี่ยวกับการพัฒนาจริยธรรมแก่เด็กและเยาวชนตามกลุ่มอายุ โดยในช่วงวัยของนักเรียนประถมปลายถึงมัธยมต้น เป็นช่วงวัยที่กระทำสิ่งต่างๆ เพื่อต้องการประโยชน์หรือผลได้ที่เป็นวัตถุสิ่งของ หรือเป็นการยอมรับสนับสนุน รักใคร่ของคนรอบตัวเด็ก ตั้งแต่บิดามารดา ครู และเพื่อน ฉะนั้นผู้ใหญ่ต้องเข้าใจธรรมชาติของเด็กในขั้นนี้และควรให้คำแนะนำ ส่งเสริมให้กำลังใจ เด็กๆ จากแบบสะท้อนความคิดของนักเรียนที่บันทึกหลังการลงมือปฏิบัติโครงการงานบริการสังคม พบว่านักเรียนส่วนใหญ่รู้สึกดีเมื่อได้ลงมือทำโครงการ เกิดความภาคภูมิใจในตนเองที่ได้ทำประโยชน์ให้แก่โรงเรียนและชุมชน และนักเรียนมีความต้องการที่จะลงมือปฏิบัติโครงการงานบริการสังคมต่อไป เนื่องจากนักเรียนได้รับคำชมเชยจากบุคคลรอบข้างและผู้คนในชุมชนในเรื่องของการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ มีความกล้าแสดงออก อีกทั้งนักเรียนยังได้ข้อค้นพบว่าการทำความดี การประพฤติปฏิบัติตนเป็นบุคคลที่มีจิตสาธารณะ นั้นทำได้ไม่ยากและสามารถปฏิบัติได้ทุกที่และตลอดเวลาในชีวิตประจำวันของนักเรียนเอง นอกจากนี้ในการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคม นักเรียนได้รับมอบหมายจากครูให้ทำสมุดบันทึกพฤติกรรมจิตสาธารณะเป็นระยะเวลา 2 เดือน และครูได้แนะนำให้นักเรียนพยายามประพฤติปฏิบัติพฤติกรรมจิตสาธารณะให้เป็นประจำทุกวันตามความสามารถของตนเองที่จะสามารถทำได้ และส่งสมุดบันทึกพฤติกรรมจิตสาธารณะทุกสัปดาห์ ซึ่งเป็นการติดตามและประเมินงานตลอดระยะเวลาที่จัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคม จึงเป็นการช่วยเสริมแรงให้นักเรียนได้ประพฤติปฏิบัติพฤติกรรมจิตสาธารณะซ้ำๆ อยู่เป็นประจำ รวมทั้งในการจัดการเรียนรู้ครั้งนี้ได้รับความร่วมมือจากครูในโรงเรียนและผู้ปกครองของนักเรียนเป็นอย่างดีในการสนับสนุนทุกกิจกรรมของนักเรียน พร้อมทั้งช่วยสังเกตและประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียน จึงถือเป็นความร่วมมือระหว่างบ้าน โรงเรียนและชุมชน ในการช่วยสร้างสภาพแวดล้อมและกระตุ้นให้นักเรียนได้ประพฤติปฏิบัติพฤติกรรมจิตสาธารณะอย่างต่อเนื่องและตลอดเวลาทั้งที่บ้าน โรงเรียนและในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับหลักการคิดของจันท์เพ็ญ เชื้อพานิช (2546) ที่กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมว่า การเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมจะช่วยพัฒนาให้นักเรียนมีความรับผิดชอบและเตรียมนักเรียนให้พร้อมสำหรับการเป็นพลเมืองดีในสังคม มีความตระหนักถึงการมีส่วนร่วม การมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม และการร่วมกันทำประโยชน์อันนำมาซึ่งความผาสุกของสังคมที่ตนเป็นสมาชิกอยู่ โดยนักเรียนควรได้รับการปลูกฝังคุณสมบัติดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง ทั้งจากครอบครัวและจากสถานศึกษา

จากข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้แบบโครงงานในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคม ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคม มีพฤติกรรมจิตสาธารณะหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และมีพฤติกรรมจิตสาธารณะหลังเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ และจากการประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนโดยครูและผู้ปกครอง พบว่า ทั้งครูและผู้ปกครองประเมินให้นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคม มีพฤติกรรมจิตสาธารณะหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคมมีพฤติกรรมจิตสาธารณะสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับครูในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ครูสามารถนำแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคม ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ทุกสาระการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
2. การจัดเตรียมแหล่งข้อมูล เอกสารประกอบการเรียนและแหล่งการเรียนรู้
 - 2.1 ครูควรเตรียมแหล่งข้อมูล ใบความรู้ เอกสารประกอบการเรียนรู้ที่นอกเหนือจากหนังสือเรียน เพื่อกระตุ้นความสนใจของนักเรียน และเพื่อเป็นการแนะแนวทางการค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมให้แก่นักเรียนเกี่ยวกับการทำโครงงานในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคม
 - 2.2 ครูควรเตรียมแหล่งการเรียนรู้ และประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนรู้ให้พร้อม ประสานงานขอความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งในโรงเรียนและในชุมชน เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่นักเรียนในการลงมือปฏิบัติโครงงานในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคม
3. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้
 - 3.1 ครูควรนำเสนอข้อมูลที่น่าสนใจ ดึงดูดความสนใจ หรือเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของนักเรียน มาใช้ในขั้นของการสร้างความตระหนักและกระตุ้นความสนใจของนักเรียน
 - 3.2 ครูควรเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม แสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่

3.3 ครูควรให้คำแนะนำเกี่ยวกับการไปเก็บข้อมูลในโรงเรียนและในชุมชนแก่นักเรียน เพื่อนักเรียนจะได้ปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้องเมื่อต้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและเพื่อความปลอดภัยของนักเรียนในการไปสำรวจปัญหาหรือความต้องการของชุมชน สังคม

3.4 ครูควรให้คำแนะนำ ดูแล เตรียมความพร้อม และพยายามเสริมแรงและกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นก่อนการไปปฏิบัติงานบริการสังคม

3.5 ครูเป็นผู้ให้คำแนะนำและช่วยเหลือในการวางแผนดำเนินงานของนักเรียน ไม่ครอบงำความคิดและการทำงานของนักเรียน

3.6 ครูพยายามกระตุ้นและหาประเด็นให้นักเรียนคิดวิเคราะห์จากการลงมือปฏิบัติโครงการบริการสังคมของนักเรียน เป็นการฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์อยู่ตลอดเวลาในแต่ละขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3.7 ครูควรติดตามการดำเนินงานของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ สอบถามปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานของนักเรียน เพื่อครูจะได้ทราบถึงปัญหาที่นักเรียนเผชิญและให้คำแนะนำหรือแนวทางการแก้ไขปัญหาเหล่านั้น ตลอดจนตรวจสอบความถูกต้อง คุณภาพงาน ของนักเรียนจนสิ้นสุดโครงการ

4. การจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ควรเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้แบบโครงการโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคม ในเรื่องของการประสานงาน สร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนเพื่อสนับสนุนให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและตลอดเวลา ช่วยสร้างความตระหนักในการมีส่วนร่วมและเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน และช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเป็นพลเมืองดี

5. การวัดและประเมิน

5.1 ครูควรวัดและประเมินตลอดช่วงการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคมจนกระทั่งสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้และได้ชิ้นงานของนักเรียนมาแล้ว โดยสามารถวัดและประเมินได้จากพฤติกรรมรายบุคคล รวมถึงกระบวนการทำงานกลุ่ม การทำเค้าโครงโครงการ การดำเนินงานโครงการ การนำเสนอโครงการ และรูปเล่มรายงาน

5.2 การวัดและประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะ ครูควรเลือกใช้เครื่องมือวัดและประเมินที่ครอบคลุมและหลากหลาย ได้แก่ แบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะด้วยตนเองของนักเรียน แบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนโดยครู แบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนโดยผู้ปกครอง และแบบสะท้อนความคิด

5.3 การวัดและประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะควรเว้นช่วงระยะเวลาในการประเมินก่อนและหลังเป็นเวลาดำเนินงาน เนื่องจากจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคม

ศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคมจะต้องใช้เวลาพอสมควรที่จะทำให้ให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมจิต-
 สาธารณะ และประพฤติปฏิบัติพฤติกรรมจิตสาธารณะจนเป็นนิสัย

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาถึงการนำแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้
 กิจกรรมการบริการสังคมไปใช้กับการพัฒนาด้านอื่นๆ ได้แก่

1.1 การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านอื่นๆ ที่ระบุไว้ในหลักสูตรแกนกลาง
 การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ได้แก่ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ มุ่งมั่น
 ในการทำงาน และรักความเป็นไทย

1.2 การพัฒนาสมรรถนะของนักเรียนที่ระบุไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น
 พื้นฐาน พ.ศ. 2551 ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการ
 แก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

2. ควรศึกษาผลของการนำแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้
 กิจกรรมการบริการสังคมที่มีผลต่อตัวแปรตามอื่นๆ หรือกลุ่มเป้าหมายอื่นๆ มีรายละเอียดดังนี้

2.1 ผลของการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการ
 บริการสังคมที่มีผลต่อตัวแปรตามอื่นๆ เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความคงทนในการเรียนรู้
 ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ของนักเรียน เป็นต้น

2.2 ผลของการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการ
 บริการสังคมที่มีผลต่อกลุ่มเป้าหมายอื่นๆ เช่น นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
 ตอนปลาย นักเรียนอาชีวศึกษา นักเรียนหรือนักศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษา
 ตามอัธยาศัย เป็นต้น

3. ควรศึกษาการทำวิจัยรูปแบบอื่นๆ ในการพัฒนานวัตกรรมและพฤติกรรมจิตสาธารณะใน
 เชิงคุณภาพ เช่นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) การศึกษาระยะยาว
 (Longitudinal Study)

รายการอ้างอิง

- A.Oslon, L.Blekher, & V.Chesnokova. (1999). Public consciousness. Retrieved 2 November 2012 old.russ.ru:8082/ds/english.htm
- Brandi Elaine Williams. What Influences Undergraduate Students to choose Social Work. Retrieved 2012, September 16 www.jtln.org
- Delve, Mintz, & Stewart, eds. (1990). *Community service as values education*. San Francisco: Jossey– Bass.
- George Herbert Mead. (1930). Cooley's Contribution to American Social Thought. *American Journal of Sociology*, 35, 693-706.
- Hsiu-Chin Chen, Dianne McAdams-Jones, Djin Lyn Tay ASN, & John M. Packer BS. (2012). The impact of service-learning on students' cultural competence. Retrieved 2012, September 16 www.jtln.org
- Mary Ann Gaster. (2011). Service learning: Where is the emphasis? Retrieved 2012, September 16 www.jtln.org
- National Center for Education Statistic (NCES). (1999). *Service-learning and Community Service in k-12 Public School*: U.S. Department of Education.
- Rhoads, R.A., & Howard, J.P.F. (1998). *Academic Service Learning: A Pedagogy of Action and Reflection*. California: Jossey – Bass.
- Ti-Nan Chi. (1998). *Disappearance of Politics*. Tokyo: Tangibleintangible Garden City publication.
- Wigert, K.M. . (1998). *Academic service learning: a pedagogy of action and reflection*. San Francisco: Jossey-Bass.
- กรณีภาวะวิกฤติคุณธรรมของเยาวชนไทย. Retrieved 26 สิงหาคม 2555 www.kapook.com
- กรมวิชาการ. (2542). ศักยภาพของเด็กไทย. กรุงเทพฯ: ศูนย์สภาพัฒนาการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น.
- กรมวิชาการ. (2544). เอกสารชุดเทคนิคการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด โครงการงาน. กรุงเทพฯ: การศึกษา กรมการศึกษานอกโรงเรียน.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2539). คู่มือการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานการศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2543). โรงเรียนสร้างคนมีจิตสาธารณะ. วารสารการศึกษา 2000 (มกราคม-มีนาคม), 17.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2546). การคิดเชิงมนทัศน์. กรุงเทพฯ: ซีเคเอ็มดี.

- เกียรติศักดิ์ แสงอรุณ. (2551). แนวทางการพัฒนาจิตสำนึกสาธารณะสำหรับเยาวชนไทย:กรณีศึกษา กลุ่มและเครือข่ายเยาวชนที่ทำงานด้านจิตสำนึกสาธารณะ. (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คมสัน สุขมาก. (2553). การพัฒนาโปรแกรมเพื่อเสริมสร้างมโนทัศน์จิตสำนึกสาธารณะของ อาสาสมัครตำรวจ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- จันทร์เพ็ญ เชื้อพานิช. (2546). แนวคิดและแนวปฏิบัติสำหรับครูเพื่อรองรับเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ ครู. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉันทนา จันทร์บรรจง. (2541). รายงานการวิจัยประกอบร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ประเด็นการศึกษากับการพัฒนาคุณธรรม. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติ.
- ชวลา เวชยันต์. (2544). การพัฒนาแบบการเรียนการสอนที่ใช้เทคนิคการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม เพื่อส่งเสริมความตระหนักในการรับใช้สังคม ทักษะการแก้ปัญหา และผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์), จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2552). การพัฒนาเด็กให้มีจิตสาธารณะมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อองค์กร สังคม และประเทศชาติ. กรุงเทพฯ.
- ชูชีพ อ่อนโคกสูง. (2522). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.
- เขาวรินทร์ สี่ใหม่. (2552). ผลของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนเชิงผลิตภาพที่มีต่อมโนทัศน์ทาง ธรรมวินัยและความสามารถในการสร้างแบบจำลองของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ดวงเดือน พันธมนาวิน. (2539). ทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะ การวิจัยและการพัฒนาบุคคล. กรุงเทพฯ: โรง พิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทศนา เขมมณี. (2551). ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล. (2520). การสอนความคิดรวบยอดและหลักการ. กรุงเทพฯ: เจริญวิทย์การ พิมพ์.
- นันทิยา ตันศรีเจริญ. (2546). Service-learning: เรียนรู้จากการช่วยเหลือสังคม. สานปฏิรูป 6 (มิถุนายน), 23-26.
- นัตยา ปิณฑานนท์. (2542). การเรียนรู้ความคิดรวบยอด. กรุงเทพฯ: เจ้าพระยาระบบการพิมพ์.
- บรรทม มณีโชติ. (2530). การศึกษารูปแบบของข้อคำถามวัดลักษณะนิสัยด้านความเสียสละชนิด ข้อความและชนิด สถานการณ์ที่ทมีผลต่อคุณภาพของแบบทดสอบ. (ปริญญาโทศึกษาศาสตร์), มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
- ปราณี รามสุด. (2527). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: คณะวิชาครุศาสตร์ วิทยาลัยครูธนบุรี.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ม. (2534). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

- พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา. (2542). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- พรรณี ชูทัย เจนจิต. (2545). จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด เสริมสิน พิเรส ชีสเต็ม.
- พลกฤษ์ จริงจรีต. (2548). หัวใจเพื่อเธอ ปี 2 คืบความหวังคนหลังคลื่น(สีนามิ). Retrieved 30 สิงหาคม 2555 <http://www.thaingo.org/story/hope2.htm>
- พิชัยยุทธ์ สยามพันธกิจ. (2553). พลเมืองไทยแห่งอนาคตที่พึงปรารถนา. กรุงเทพฯ: นวสาส์นการพิมพ์.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์, & คณะ. (2551). การสอนคิดด้วยโครงการ การเรียนการสอนแบบบูรณาการ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพบูลย์ เทวรักษ์. (2540). จิตวิทยาการเรียนรู้: เอส ดี เฟลซ การพิมพ์.
- ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม, & สังคม สัจจร. (2543). สำนักไทยที่พึงปรารถนา. กรุงเทพฯ: มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทยฯ.
- ยุทธนา วรณปติกุล. (2542). สำนักพลเมือง : ความเรียงว่าด้วยประชาชนบนเส้นทางประชาคม. กรุงเทพฯ: มูลนิธิการเรียนรู้และพัฒนาประชาคม.
- รัญจวน อินทรกำแหง. (2539). ประชาธิปไตยแบบธรรมภิบาลสังคมนิยม. กรุงเทพฯ: ต้นอ้อ แกรมมี จำกัด.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (Ed.) (2546) พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. บริษัทนานมีบุ๊คส์ จำกัด.
- รุจิรา เตชางกูร. (2549). เอกสารประกอบการบรรยาย วิชา PS 500 นโยบายสาธารณะ ครั้งที่ 46. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เรวณี ชัยเชาวรัตน์. (2551). ผลของโปรแกรมส่งเสริมความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงในชีวิตประจำวัน ตามหลักการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมเน้นความเข้าใจวัฒนธรรมการบริโภคแบบพอเพียงที่มีต่อผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ลัดดา ภูเกียรติ. (2544). โครงการเพื่อการเรียนรู้: หลักการและแนวทางการจัดกิจกรรม. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรรณิ แกมเกตุ. (2551). วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วลัย พานิช. (2549). ประมวลบทความกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสู่มาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา (พานิช). (2554). ครูสังคมศึกษากับการพัฒนาทักษะแก่นักเรียน. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

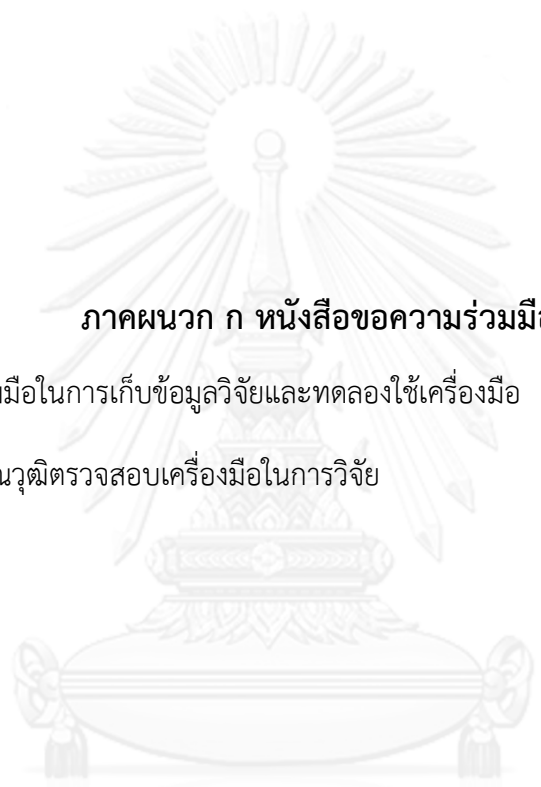
- วีณา วงศ์ศรีเผือก. (2553). ผลของโปรแกรมการเรียนรู้แบบโครงงานที่มีต่อการพัฒนาคุณลักษณะ
ความเป็นพลเมืองดีด้านการประหยัดของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 4. (วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ศักดิ์ชัย นิรัญทวี. (2544). รายงานการวิจัยเอกสารการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมือง
ดี. กรุงเทพฯ: บริษัทพิมพ์ดีการพิมพ์จำกัด.
- ศิริรัตน์ ปัญจคุกวาศ์. (2551). ผลของโปรแกรมส่งเสริมการเรียนรู้ เรื่องการป้องกันอุบัติเหตุจากสื่อนามิ
ตามหลักการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพังงา เขต 1. (วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ศุนย์วิจัยเอแบคผนวกรรมทางสังคม การจัดการและธุรกิจ. (2551). สถานภาพคุณธรรมของประชาชน
ในสังคมไทย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ.
- สมบูรณ์ รัตนบุญศรีทอง. (2553). ผลของการใช้รูปแบบวงจรการเรียนรู้ *TSOI* ที่มีต่อเมโนทัศน์เรื่อง
พันธะเคมีและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย.
(วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- สมพร เทพสิทธิ์า. (2541). ภาวะวิกฤตของสังคมไทยในปัจจุบัน. กรุงเทพฯ: สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ
สังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบ(พ.ศ.2550-2554). กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2555). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ
สังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบเอ็ด(พ.ศ.2555-2559). กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, & กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน.
กรุงเทพฯ: สกศ.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, &
กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้
สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่ง
ประเทศไทยจำกัด.
- สื่อพลัง. (2542). จิตสำนึกสาธารณะเส้นทางสู่ประชาสังคม. สื่อพลัง, 4(8), 3-19.
- สุคนธ์ สิ้นธพานนท์. (2550). วิธีสอนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม นำไปสู่...การจัดการเรียนรู้
ของครูยุคใหม่. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- สุดาพรรณ บินนอก. (2551). โมเดลเชิงสาเหตุของจิตอาสาของนิสิตระดับปริญญาบัณฑิตจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย. (ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

- สุนันทา สุนทรประเสริฐ. (2550). สอนง่าย เรียนสบาย มีความสุข.เอกสารชุดปฏิรูปการเรียนรู้ของครู ตาม พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ.
- สุรพันธ์ ต้นศรีวงษ์. (2538). วิธีการสอน. กรุงเทพฯ: สกายบุ๊กส์.
- หฤทัย อัจจุ. (2544). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ภาวะผู้นำ รูปแบบการดำเนินชีวิต และความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองกับการมีจิตสำนึกสาธารณะของนักศึกษาพยาบาล เขตกรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิต(การพยาบาลศึกษา)), จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- อภิชา แดงจำรูญ. (2553). การพัฒนารูปแบบการทำโครงการคุณธรรมโดยใช้แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือบนเว็บและการเขียนสะท้อนความดีผ่านเว็บบล็อกเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเคารพ ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1. (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- อรพิณทร์ ชูชม, & คณะ. (2549). การวิเคราะห์ปัจจัยทางจิตสังคมที่สัมพันธ์กับจิตสำนึกทางปัญญา และคุณภาพชีวิตของเยาวชนไทย (Vol. 104). กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา. (2550). คุณธรรมนำความรู้รูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการ คุณค่าความเป็นมนุษย์. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาคผนวก ก หนังสือขอความร่วมมือ

- หนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัยและทดลองใช้เครื่องมือ
- หนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ที่ ศธ 0512.6 (2771)/56-1706

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

29 พฤษภาคม 2556

เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัยและทดลองใช้เครื่องมือ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนม่วงโชนพิทยาคม

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวภาสวดี ภาคาผล นิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและการสอน อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิทยานิพนธ์เรื่อง “ผลของการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคมที่มีต่อมโนทัศน์และพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในกรณีนี้มีความจำเป็นต้องขอเก็บข้อมูลวิจัย และทดลองใช้เครื่องมือ คือ แผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคม แบบวัดมโนทัศน์จิตสาธารณะ แบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียน แบบสะท้อนคิด และแบบสังเกตพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนโดยครูและผู้ปกครอง ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้นิสิตได้ทำการเก็บข้อมูลวิจัยและทดลองใช้เครื่องมือดังกล่าวเพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.จุฑารัตน์ วิบูลผล)

รองคณบดี

ปฏิบัติการแทนคณบดี

งานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ฝ่ายวิชาการ

โทร. 0-2218-2681-2 ต่อ 608

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน งานหลักสูตรและการจัดการเรียนฯ ฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โทร.82681-2 ต่อ 608

ที่ ศธ 0512.6(2771)/56- 1721

วันที่ 6 มิถุนายน 2556

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน รองศาสตราจารย์อมรา รอดดารา

ด้วย นางสาวภาสวดี ภาคาผล นิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและการสอน อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิทยานิพนธ์เรื่อง “ผลของการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานในวิชาสังคมศึกษา โดยใช้กิจกรรมการบริการสังคมที่มีต่อทัศนคติและพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ใคร่ขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวเพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณในโอกาสนี้

(อาจารย์ ดร.จuthรัตน์ วิบูลผล)

รองคณบดี

ที่ ศธ 0512.6(2771)/56-1719

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

6 มิถุนายน 2556

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

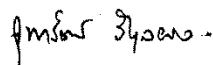
เรียน อาจารย์สุภาพร แจ่มกระจ่าง

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวภาสวดี ภาคาผล นิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและการสอน อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “ผลของการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานในวิชาสังคมศึกษา โดยใช้กิจกรรมการบริการสังคมที่มีต่อเมโนทัศน์และพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัลย์ อิศรางกูร ณ อยุธยา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ใคร่ขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย ทั้งนี้ นิสิตผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวเพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.จuthรัตน์ วิบูลผล)

รองคณบดี

ปฏิบัติราชการแทนคณบดี

งานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ฝ่ายวิชาการ

โทร. 0-2218-2681-82 ต่อ 608

ที่ ศธ 0512.6(2771)/56-1720

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร 10330

6 มิถุนายน 2556

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ตฤษา ปันคำ

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ด้วย นางสาวภาสุดา ภาคาผล นิสิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและการสอน อยู่ระหว่างการดำเนินงานวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง “ผลของการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษา โดยใช้กิจกรรมการบริการสังคมที่มีต่อมโนทัศน์และพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ในการนี้ใคร่ขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย ทั้งนี้สัปดาห์หน้าผู้วิจัยจะได้ประสานงานในรายละเอียดต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวเพื่อประโยชน์ทางวิชาการต่อไป และขอขอบคุณมาในโอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.จuthรัตน์ วิบูลผล)

รองคณบดี

ปฏิบัติการแทนคณบดี

งานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ฝ่ายวิชาการ

โทร. 0-2218-2681-82 ต่อ 608

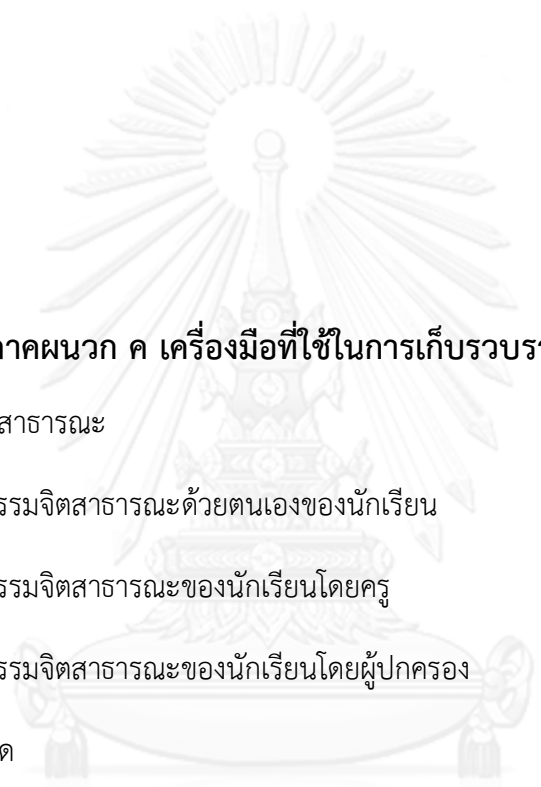
ภาคผนวก ข รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. รองศาสตราจารย์ อมรา รอดดารา
อาจารย์ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คณูชา ปนคำ
ครูผู้สอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
3. อาจารย์สุภาพร แจ่มกระจ่าง
ครูผู้สอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนศรีอยุธยาในพระอุปถัมภ์ฯ

ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

- แบบวัดมโนทัศน์จิตสาธารณะ
- แบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะด้วยตนเองของนักเรียน
- แบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนโดยครู
- แบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนโดยผู้ปกครอง
- แบบสะท้อนความคิด

แบบวัดมโนทัศน์จิตสาธารณะ

ชื่อ.....นามสกุล..... ชั้น.....เลขที่.....
โรงเรียน..... วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย X ลงบนคำตอบที่ตรงตามความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุดเพียงข้อเดียว (แบบวัดมโนทัศน์นี้มีทั้งหมด 14 ข้อ ใช้เวลา 15 นาที)

1. จิตสาธารณะคืออะไร
 - ก. ช่วยเหลือเมื่อผู้อื่นเดือดร้อน
 - ข. การมีส่วนร่วมในการทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม
 - ค. การตระหนักถึงส่วนรวม ชุมชน สังคม
2. บุคคลในข้อใดที่มีพฤติกรรมจิตสาธารณะในการช่วยเหลือผู้อื่น
 - ก. กระแตบริจาคเงินทำบุญเพื่อสร้างชื่อเสียง
 - ข. คุณพ่อบอกเพชรรู้ให้สอนการบ้านให้น้อง
 - ค. พิทและเพื่อนๆไปทำกิจกรรมค่ายอาสา
3. การกระทำในข้อใดที่แสดงออกถึงการมีความรับผิดชอบต่อสังคม
 - ก. ฌภัทรปั่นจักรยานไปโรงเรียนเพราะการจราจรติดขัดและประหยัดค่าเดินทาง
 - ข. พลอยขวัญนำน้ำที่เหลือใช้จากการซักผ้าไปรดน้ำต้นไม้ เพราะเป็นการใช้น้ำอย่างคุ้มค่า
 - ค. ตะวันช่วยที่บ้านประหยัดแอร์ไม่เปิดแอร์ในตอนเช้า แต่เปิดแอร์ในตอนบ่ายด้วยอุณหภูมิ 23 องศา เพราะอากาศร้อนมาก
4. พฤติกรรมใดที่แสดงออกถึงการทำประโยชน์ให้แก่ชุมชนและสังคมมากที่สุด
 - ก. นักเรียนช่วยออกความคิดเห็นการทำป้ายนิเทศให้ความรู้เรื่องยาเสพติด
 - ข. นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมเดินรณรงค์ไม่ตัดไม้ทำลายป่าในชุมชน
 - ค. นักเรียนอาสาสมัครไปช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติและช่วยรับบริจาคสิ่งของไปช่วยเหลือผู้ประสบภัย
5. หากเพื่อนของนักเรียนทำงานผิดพลาดนักเรียนจะอย่างไร
 - ก. รีบไปบอกครูว่าเพื่อนทำงานผิด
 - ข. เตือนบอกเพื่อนว่าสิ่งที่เพื่อนทำนั้นไม่ถูกต้อง ควรรีบแก้ไข
 - ค. ช่วยบอกเพื่อนถึงข้อที่ควรแก้ไข ผิดพลาดตรงไหนและช่วยแก้ไข

6. นักเรียนจะรักษาสาธารณสมบัติได้อย่างไร
- นักเรียนใช้น้ำยาลบคำผิดเขียนบนหน้าต่างในห้องเรียนว่า ชำรุด เพื่อเตือนไม่ให้เพื่อนเปิดหน้าต่าง
 - นักเรียนขัดทำความสะอาดโต๊ะเรียน เพราะเป็นเวรทำความสะอาด
 - เมื่อพบแท่งค้ำน้ำของโรงเรียนรั้ว นักเรียนไปแจ้งแก่ฝ่ายสถานที่ของโรงเรียน
7. ใครปฏิบัติตนได้ถูกต้องและเหมาะสมที่สุด
- มาร์ก็นำหนังสือในบ้านไปบริจาคให้กับห้องสมุดหมู่บ้าน
 - มินช่วยปิดไฟและพัดลมหลังออกจากห้องเรียนเพราะเป็นหัวหน้าเวรทำความสะอาด
 - ไบรท์ชอบเข้าร่วมกิจกรรมสันทนาการของโรงเรียนและชุมชน
8. การกระทำของใครเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ รักษาสิ่งแวดล้อมได้ดีที่สุด
- หมากสนใจศึกษาเกี่ยวกับเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
 - คิมมีความสนใจในงานสิ่งแวดล้อมจึงชวนเพื่อนๆ ตั้งชมรมสิ่งแวดล้อม
 - ญญาณ์มักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์โดยการเก็บขยะกับเพื่อนๆ ในโรงเรียนและในชุมชน
9. ทุกครั้งก่อนเริ่มเรียนวิชาสังคมศึกษา ฆมาจะเดินไปที่ห้องพักครูวิชาสังคมศึกษาเพื่อช่วยคุณครูถือหนังสือ ไมโครโฟนและลำโพง มาที่ห้องเรียน จากเหตุการณ์นี้แสดงให้เห็นว่าฆมามีจิตสาธารณะด้านใด
- การทำคุณประโยชน์เพื่อผลประโยชน์ส่วนตน
 - การมีความรับผิดชอบต่อบุคคลผู้มีพระคุณ
 - การช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน
10. บุคคลใดไม่มีจิตสาธารณะ
- จันทาไปบริจาคโลหิตปีละครั้งในวันเกิดของตนเอง เพราะถือว่าเป็นการทำบุญ
 - น้องนุชช่วยประหยัดกระดาษเช็ดมือในห้องน้ำ โดยการสลัดน้ำออกจากมือ
 - กรองแก้วไปช่วยสอนการบ้านให้เด็กๆ ที่สถานสงเคราะห์ เพราะเพื่อนชวนไป
11. จิตสาธารณะเกิดขึ้นได้อย่างไร
- การกระทำที่ทำได้เพื่อให้ได้รับการยอมรับจากผู้อื่น
 - การเลียนแบบบุคคลที่มีชื่อเสียง
 - การอบรมสั่งสอนจากบ้านและโรงเรียน

12. ข้อใดคือคุณลักษณะของผู้มีจิตสาธารณะ
- ก. สนใจ ติดตามข่าวสารของสังคม
 - ข. มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ คำนึงถึงผู้อื่น
 - ค. ไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่น
13. การปลูกฝังและสร้างเสริมจิตสาธารณะควรเริ่มเมื่อใด
- ก. เริ่มได้ทุกวัย
 - ข. เริ่มตั้งแต่วัยเด็ก
 - ค. เริ่มเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น
14. หากคนในสังคมมีจิตสาธารณะ สังคมจะเป็นเช่นไร
- ก. สังคมจะเป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์โดยตรง
 - ข. สังคมจะสงบสุขและเจริญก้าวหน้า
 - ค. สังคมจะปรับตัวไปตามกระแสโลกาภิวัตน์

แบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะ

ชื่อ.....นามสกุล..... ชั้น.....เลขที่.....
โรงเรียน..... วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

คำชี้แจง แบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะชุดนี้เป็นแบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะด้วยตนเองของนักเรียน การตอบคำถามนี้จะไม่มีการตอบผิดหรือถูก ดังนั้นจึงขอให้นักเรียนตอบแบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะตามความเป็นจริง จำนวน 28 ข้อ ใช้เวลา 30 นาที โดยแบ่งระดับพฤติกรรมปฏิบัติไว้ 4 ระดับ ดังนี้

- 3 หมายถึง นักเรียนปฏิบัติพฤติกรรมจิตสาธารณะนั้นด้วยตนเองทุกครั้ง โดยที่ครูหรือผู้ปกครองไม่ต้องบอกหรือเตือน พร้อมทั้งชักชวนให้เพื่อนหรือผู้อื่นปฏิบัติตามด้วยกัน
- 2 หมายถึง นักเรียนปฏิบัติพฤติกรรมจิตสาธารณะนั้นด้วยตนเองเป็นบ่อยครั้ง โดยที่ครูหรือผู้ปกครองไม่ต้องบอกหรือเตือน
- 1 หมายถึง นักเรียนปฏิบัติพฤติกรรมจิตสาธารณะนั้นนานๆ ครั้งโดยที่ครูหรือผู้ปกครองต้องคอยบอกหรือเตือน
- 0 หมายถึง นักเรียนไม่เคยปฏิบัติพฤติกรรมจิตสาธารณะนั้น

การตอบคำถาม

1. ให้นักเรียนอ่านข้อความแต่ละข้ออย่างละเอียดถี่ถ้วน
2. ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย(✓)ลงในช่องระดับการปฏิบัติที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียน
3. ถ้าหากต้องการเปลี่ยนคำตอบใหม่ ให้ขีดฆ่าเครื่องหมาย(≠)เดิมทิ้ง หรือลบเครื่องหมาย (✓)เดิมให้สะอาด แล้วทำเครื่องหมาย (✓)ลงในช่องใหม่
4. ถ้าหากพฤติกรรมใดที่นักเรียนทำเครื่องหมาย(✓)ลงในช่อง **ไม่เคย** นักเรียนสามารถให้เหตุผลเพิ่มเติมถึงสาเหตุของการไม่เคยปฏิบัติกิจกรรมนั้นในช่อง **หมายเหตุ** ได้

รายการประเมิน	ระดับการปฏิบัติ				หมายเหตุ
	0 ไม่เคย	1 นานๆ ครั้ง	2 บ่อยครั้ง	3 ประจำ	
ด้านการมีส่วนร่วมในการทำคุณประโยชน์ เพื่อส่วนรวม ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน					
1.นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาที่ เกิดขึ้นในสังคม เช่น กิจกรรมรณรงค์ต่อต้าน ยาเสพติด กิจกรรมต่อต้านการตัดไม้ทำลายป่า กิจกรรมรณรงค์ปฏิบัติตามกฎจราจร เป็นต้น					
2.นักเรียนแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ ต่อการแก้ไขปัญหาสภาพแวดล้อมของ โรงเรียนในห้องเรียน/ห้องประชุมระดับชั้น/ สภานักเรียน					
3.เมื่อชุมชนของนักเรียนมีการจัดงาน นักเรียน อาสาไปช่วยงาน เช่น งานวัด งานลอยกระทง งานทำบุญขึ้นบ้านใหม่ของเพื่อนบ้าน เป็นต้น					
4.เมื่อนักเรียนมีเวลาว่างตอนพักกลางวันหรือ หลังเลิกเรียน นักเรียนไปช่วยงานในห้องสมุด/ ห้องพัสดุ/ห้องฝ่ายโสต เป็นต้น					
5.นักเรียนมีน้ำใจ ช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน สิ่งของให้แก่เพื่อน/นักเรียน/ผู้ที่เดือดร้อน					
6.นักเรียนอาสาทำงานให้ห้องเรียนหรือ โรงเรียน เช่น เป็นกรรมการการเลือกหัวหน้า ห้อง เป็นผู้ประกาศเสียงตามสายของโรงเรียน นำสวดมนต์หน้าเสาธง เป็นต้น					

รายการประเมิน	ระดับการปฏิบัติ				หมายเหตุ
	0 ไม่เคย	1 นาน ๆ ครั้ง	2 บ่อย ครั้ง	3 ประจำ	
7.เมื่อมีผู้ได้รับความเดือดร้อนหรือประสบภัยพิบัติเกิดขึ้นในสังคม เช่น น้ำท่วม ภัยหนาว โคลนถล่ม เป็นต้น นักเรียนเลือกที่จะไปช่วยเหลือผู้ที่เดือดร้อนแทนที่จะนอนสบายอยู่บ้าน					
8.นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน เช่น กิจกรรมBig Cleaning Day กิจกรรมธนาคารขยะ เป็นต้น					
9.นักเรียนสนใจ ติดตามข่าวสารของชุมชนและบ้านเมือง ผ่านเสียงตามสายของหมู่บ้าน หรือ สอบถามจากเพื่อนบ้าน เป็นต้น					
10.ในวันหยุดเสาร์ อาทิตย์ นักเรียนชักชวนเพื่อนๆ แลวบ้านมาทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น เล่นกีฬา ทำการบ้าน ทำรายงาน เป็นต้น					
ด้านการมีความรับผิดชอบต่อสังคม					
11.เมื่อนักเรียนพบเห็นโทรศัพท์หรือหลอดไฟสาธารณะเสียหาย นักเรียนแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง					
12.นักเรียนเก็บขยะที่ตกตามทางเดินไปทิ้งลงในถังขยะ					
13.เมื่อนักเรียนนั่งรับประทานอาหารที่โต๊ะในโรงอาหารเสร็จแล้ว นักเรียนนั่งพูดคุยกันต่อจนกระทั่งหมดเวลาพักเที่ยง					
14.นักเรียนช่วยทำความสะอาดโต๊ะเรียน เมื่อพบว่าโต๊ะเรียนนั้นสกปรก เช่น มีรอยขีดเขียน มีขยะใต้โต๊ะ เป็นต้น					
15.นักเรียนไม่นำสิ่งที่เป็นสาธารณะประโยชน์ของชุมชน เช่น ถังขยะ ฝาครอบท่อระบายน้ำ หรือนำต้นไม้ ไม้ประดับ มาใช้ประโยชน์ส่วนตัว					

รายการประเมิน	ระดับการปฏิบัติ				หมายเหตุ
	0 ไม่เคย	1 นาน ๆ ครั้ง	2 บ่อยครั้ง	3 ประจำ	
16.นักเรียนไม่นำอุปกรณ์ส่วนร่วมของโรงเรียน เช่น ช้อน ส้อม จาน ชามจากโรงอาหารของโรงเรียนกลับบ้าน					
17.เมื่อนักเรียนยืมหนังสือของห้องสมุดไป นักเรียนไม่ขีดเขียน หรือฉีกหนังสือ และคืนหนังสือตรงตามเวลาที่กำหนดไว้					
18.นักเรียนแบ่งปันให้ผู้อื่นได้ใช้ของส่วนรวมร่วมกัน เช่น แบ่งพื้นที่ในสนามกีฬาให้เพื่อน กลุ่มอื่นได้เล่นด้วยกัน แบ่งโต๊ะนั่งเล่นให้เพื่อน กลุ่มอื่นได้นั่ง เป็นต้น					
ด้านการปรารถนาช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน					
19.นักเรียนสมัครเป็นอาสาสมัครลูกเสือ/ ยุวจากร หรือบรรณารักษ์ห้องสมุด หรือ กิจกรรมที่อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้อื่น					
20.เพื่อนของนักเรียนลืมนำอุปกรณ์การเรียน มา เช่น ปากกา ดินสอ ยางลบ เป็นต้น นักเรียนให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียน					
21.นักเรียนช่วยคุณพ่อคุณแม่ ผู้ปกครอง หรือ ครูทำงานด้วยความเต็มใจ					
22.เมื่อเข้าไปในห้องเรียนนักเรียนเห็นถังขยะเต็มถึง นักเรียนนำถังขยะไปทิ้ง					
23.เมื่อนักเรียนเห็นเพื่อนไม่เข้าแถวซื้ออาหาร นักเรียนบอกเพื่อนว่าคนอื่นเข้าแถวซื้ออาหาร					
24.นักเรียนอาสารับผิดชอบงานเล็กๆน้อยๆในบ้าน เช่น กวาดบ้าน ถูบ้าน เป็นต้น					
25.เมื่อเพื่อนของนักเรียนมีปัญหาและมาปรึกษากับนักเรียน นักเรียนช่วยให้คำแนะนำแก่เพื่อน					

รายการประเมิน	ระดับการปฏิบัติ				หมายเหตุ
	0 ไม่เคย	1 นานๆ ครั้ง	2 บ่อยครั้ง	3 ประจำ	
26.เมื่อนักเรียนเห็นพ่อ แม่ ผู้ปกครองหรือครู ถือของอยู่ นักเรียนเข้าไปช่วยถือของ					
27.เมื่อนักเรียนเห็นรองเท้าที่วางหน้าห้องเรียน ไม่เป็นระเบียบ ขวางทางเดิน นักเรียนช่วยจัด รองเท้าให้เป็นระเบียบเพื่อความสะดวกในการ เดินผ่าน					
28.เมื่อเพื่อนของนักเรียนลืมเงินค่าอาหาร กลางวันมาโรงเรียน นักเรียนให้เพื่อนยืมเงิน หรือแบ่งอาหารให้เพื่อนรับประทานด้วยกัน					

แบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนโดยครู

ชื่อ.....นามสกุล..... ชั้น.....เลขที่.....
โรงเรียน..... วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

คำชี้แจง แบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะชุดนี้เป็นแบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนโดยครู การตอบคำถามนี้ไม่มีการตอบผิดหรือถูก ดังนั้นจึงขอความกรุณาครูตอบแบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนตามความเป็นจริง แบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนโดยครูมีทั้งหมด 14 ข้อ โดยแบ่งระดับพฤติกรรมปฏิบัติไว้ 4 ระดับ ดังนี้

3 หมายถึง นักเรียนปฏิบัติพฤติกรรมจิตสาธารณะนั้นด้วยตนเองทุกครั้ง โดยที่ครูไม่ต้องบอกหรือเตือน พร้อมทั้งชักชวนให้เพื่อนหรือผู้อื่นปฏิบัติตามด้วยกัน

2 หมายถึง นักเรียนปฏิบัติพฤติกรรมจิตสาธารณะนั้นด้วยตนเองเป็นบ่อยครั้ง โดยที่ครูไม่ต้องบอกหรือเตือน

1 หมายถึง นักเรียนปฏิบัติพฤติกรรมจิตสาธารณะนั้นนานๆครั้งโดยที่ครูต้องคอยบอกหรือเตือน

0 หมายถึง นักเรียนไม่เคยปฏิบัติพฤติกรรมจิตสาธารณะนั้น

การตอบคำถาม

1. ให้ท่านอ่านข้อความแต่ละข้ออย่างละเอียดถี่ถ้วน
2. ให้ท่านทำเครื่องหมาย(✓)ลงในช่องระดับการปฏิบัติที่ตรงกับความเป็นจริง
3. ถ้าหากต้องการเปลี่ยนคำตอบใหม่ ให้ขีดฆ่าเครื่องหมาย(≠)เดิมทิ้ง หรือลบเครื่องหมาย (✓)เดิมให้สะอาด แล้วทำเครื่องหมาย (✓)ลงในช่องใหม่
4. ถ้าหากพฤติกรรมใดที่ท่านทำเครื่องหมาย(✓)ลงในช่อง **ไม่เคย** ท่านสามารถให้เหตุผลเพิ่มเติมถึงสาเหตุของการที่นักเรียนไม่เคยปฏิบัติพฤติกรรมนั้นในช่อง **หมายเหตุ** ได้

รายการประเมิน	ระดับการปฏิบัติ				หมายเหตุ
	0 ไม่เคย	1 นานๆ ครั้ง	2 บ่อยครั้ง	3 ประจำ	
ด้านการมีส่วนร่วมในการทำคุณประโยชน์เพื่อส่วนร่วม ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน					
1.นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม เช่น กิจกรรมรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด กิจกรรมต่อต้านการตัดไม้ทำลายป่า กิจกรรมรณรงค์ปฏิบัติตามกฎจราจร เป็นต้น					
2.นักเรียนแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหาของโรงเรียนในห้องเรียน/ห้องประชุมระดับชั้น/สภานักเรียน					
3.เมื่อนักเรียนมีเวลาว่างตอนพักกลางวันหรือหลังเลิกเรียน นักเรียนไปช่วยงานในห้องสมุด/ห้องพัสดุ/ห้องฝ่ายโสต เป็นต้น					
4.นักเรียนมีน้ำใจ ช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อ แบ่งปันสิ่งของให้แก่เพื่อน/นักเรียน/ผู้ที่เดือดร้อน					
5.นักเรียนอาสาทำงานให้ห้องเรียนหรือโรงเรียน เช่น เป็นกรรมการการเลือกหัวหน้าห้อง เป็นผู้ประกาศเสียงตามสายของโรงเรียน เป็นต้น					
ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม					
6.นักเรียนช่วยทำความสะอาดโต๊ะเรียน เมื่อพบว่าโต๊ะเรียนนั้นสกปรก เช่น มีรอยขีดเขียน มีขยะใต้โต๊ะ เป็นต้น					
7.เมื่อนักเรียนเข้ามาในห้องเรียนแล้วนักเรียนไม่นำของไปวางไว้ตามโต๊ะหรือเก้าอี้เพื่อจองที่เอาไว้วางของหรือกระเป๋า					
8.นักเรียนช่วยดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน เช่น การนำแก้วน้ำมาโรงเรียน ปิดไฟและพัดลมทุกครั้งก่อนออกจากห้องเรียน เป็นต้น					

รายการประเมิน	ระดับการปฏิบัติ				หมายเหตุ
	0 ไม่เคย	1 นานๆ ครั้ง	2 บ่อยครั้ง	3 ประจำ	
9.เมื่อครูแจกดินสอ สี หรือปากกาเคมี ให้ใช้ในห้องเรียน นักเรียนไม่เก็บของเหล่านั้นติดตัวกลับบ้าน					
ด้านการปรารถนาช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน					
10.นักเรียนสมัครเป็นอาสาสมัครลูกเสือ/ยุวจราจร หรือบรรณารักษ์ห้องสมุด หรือกิจกรรมที่อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้อื่น					
11.เพื่อนของนักเรียนลืมนำอุปกรณ์การเรียนมา เช่น ปากกา ดินสอ ยางลบ เป็นต้น นักเรียนให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียน					
12.นักเรียนสมัครเป็นคณะกรรมการนักเรียน/หัวหน้าห้อง/รองหัวหน้า/เลขา/เหรัญญิก ฯลฯ					
13.เมื่อนักเรียนเห็นครูถือของอยู่ นักเรียนเข้าไปช่วยถือของ					
14.ในห้องเรียนเมื่อเริ่มมีการพูดคุยเสียงดังหรือไม่ตั้งใจเรียน นักเรียนบอกเพื่อนให้ตั้งใจเรียน					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคม

.....

(ลงชื่อ).....ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

แบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนโดยผู้ปกครอง

ชื่อ.....นามสกุล..... ชั้น.....เลขที่.....
โรงเรียน..... วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

คำชี้แจง แบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะชุดนี้เป็นแบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนโดยผู้ปกครอง การตอบคำถามนี้ไม่มีการตอบผิดหรือถูก ดังนั้นจึงขอความกรุณาผู้ปกครองตอบแบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนตามความเป็นจริง แบบประเมินพฤติกรรมจิตสาธารณะของนักเรียนมีทั้งหมด 14 ข้อ โดยแบ่งระดับพฤติกรรมปฏิบัติไว้ 4 ระดับ ดังนี้

3 หมายถึง นักเรียนปฏิบัติพฤติกรรมจิตสาธารณะนั้นด้วยตนเองทุกครั้ง โดยผู้ปกครองไม่ต้องบอกหรือเตือน พร้อมทั้งชักชวนให้เพื่อนหรือผู้อื่นปฏิบัติตามด้วย

2 หมายถึง นักเรียนปฏิบัติพฤติกรรมจิตสาธารณะนั้นด้วยตนเองเป็นบ่อยครั้ง โดยที่ผู้ปกครองไม่ต้องบอกหรือเตือน

1 หมายถึง นักเรียนปฏิบัติพฤติกรรมจิตสาธารณะนั้นนานๆครั้ง โดยที่ผู้ปกครองต้องคอยบอกหรือเตือน

0 หมายถึง นักเรียนไม่เคยปฏิบัติพฤติกรรมจิตสาธารณะนั้น

การตอบคำถาม

1. ให้ท่านอ่านข้อความแต่ละข้ออย่างละเอียดถี่ถ้วน
2. ให้ท่านทำเครื่องหมาย(✓)ลงในช่องระดับการปฏิบัติที่ตรงกับความเป็นจริง
3. ถ้าหากต้องการเปลี่ยนคำตอบใหม่ ให้ขีดฆ่าเครื่องหมาย(≠)เดิมทิ้ง หรือลบเครื่องหมาย (✓)เดิมให้สะอาด แล้วทำเครื่องหมาย (✓)ลงในช่องใหม่
4. ถ้าหากพฤติกรรมใดที่ท่านทำเครื่องหมาย(✓)ลงในช่อง **ไม่เคย** ท่านสามารถให้เหตุผลเพิ่มเติมถึงสาเหตุของการที่นักเรียนไม่เคยปฏิบัติพฤติกรรมนั้นในช่อง **หมายเหตุ** ได้

CHULALONGKORN UNIVERSITY

รายการประเมิน	ระดับการปฏิบัติ				หมายเหตุ
	0 ไม่เคย	1 นานๆ ครั้ง	2 บ่อยครั้ง	3 ประจำ	
ด้านการมีส่วนร่วมในการทำคุณประโยชน์เพื่อส่วนร่วม ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน					
1.เมื่อพบผู้เดือดร้อนหรือมีภัยพิบัติเกิดขึ้นในสังคม เช่น น้ำท่วม ภัยหนาว โคลนถล่ม เป็นต้น นักเรียนมาชักชวนให้สมาชิกในครอบครัวช่วยเหลือ และบริจาคสิ่งของให้แก่ผู้ที่เดือดร้อน					
2.นักเรียนสนใจ ติดตามข่าวสารของชุมชน ผ่านเสียงตามสายของหมู่บ้าน หรือสอบถามจากพ่อ แม่ ผู้ปกครอง หรือเพื่อนบ้าน เป็นต้น					
3.ในวันหยุดเสาร์ อาทิตย์ นักเรียนชักชวนพี่น้อง หรือเพื่อนๆ แวะบ้านมาทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น เล่นกีฬา ทำการบ้าน ทำรายงาน เป็นต้น					
4.นักเรียนมีน้ำใจ ช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กับญาติ พี่ น้อง หรือเพื่อนบ้าน					
5.เมื่อชุมชนของนักเรียนมีการจัดงาน นักเรียนอาสาไปช่วย เช่น งานทำบุญขึ้นบ้านใหม่ งานวัด งานลอยกระทง เป็นต้น					
ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม					
6.เมื่อนักเรียนใช้ของส่วนรวมในบ้านเสร็จแล้ว นักเรียนนำสิ่งของเหล่านั้นเก็บเข้าที่เดิม เช่น กรอกน้ำใส่ขวด เก็บขวดน้ำให้เป็นระเบียบ ไม่วางทิ้งไว้เกะกะ เป็นต้น					
7.นักเรียนแบ่งปันให้สมาชิกในครอบครัวได้ใช้ของร่วมกัน เช่น ไม่หันพัดลมมาทางตนเองคนเดียว เป็นต้น					
8.นักเรียนช่วยดูแลรักษาความสะอาดบ้านเรือน ช่วยปิดไฟ ถอดปลั๊ก ปิดน้ำ เมื่อไม่มีคนอยู่ในบ้านหรือเมื่อใช้งานเสร็จ					

รายการประเมิน	ระดับการปฏิบัติ				หมายเหตุ
	0 ไม่เคย	1 นานๆ ครั้ง	2 บ่อยครั้ง	3 ประจำ	
9.นักเรียนไม่นำของส่วนรวม เช่น ช้อน ส้อม จาน จากโรงอาหารโรงเรียนกลับบ้าน					
ด้านการปรารถนาช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความ เต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน					
10.นักเรียนตั้งใจเรียน ปฏิบัติตนเป็นคนดี ช่วยสอนการบ้านให้น้อง ไม่สร้างความ เดือดร้อนให้แก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง					
11.นักเรียนมีน้ำใจ ใส่ใจและเป็นห่วงสมาชิก ในครอบครัว ไม่สร้างปัญหาหรือนำปัญหามา ให้ครอบครัว					
12.นักเรียนอาสาช่วยทำงานบ้านเพื่อแบ่งเบา ภาระของพ่อแม่ผู้ปกครอง เช่น กวาดบ้าน ถู บ้าน ล้างจาน เป็นต้น					
13.เมื่อพ่อแม่ ผู้ปกครองบอกให้นักเรียนมา ช่วยทำงาน นักเรียนช่วยทำงานด้วยความเต็ม ใจ					
14.นักเรียนช่วยบอกหรือเตือนเพื่อน พี่ น้อง ที่มีปัญหาหรือทำผิด					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการ
บริการสังคม

.....
.....

(ลงชื่อ).....ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

แบบสะท้อนความคิดจากการทำโครงการ

ชื่อ-นามสกุล.....ชั้น.....เลขที่.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนบันทึกความคิด ความรู้สึกเกี่ยวกับประสบการณ์ที่ได้ลงมือปฏิบัติ
โครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคม

1. โครงการที่นักเรียนเลือกทำคือ

.....

2. เพราะเหตุใดจึงเลือกทำโครงการนี้

.....

.....

3. นักเรียนรู้สึกอย่างไรในขณะที่ทำโครงการ (ในขณะบริการสังคม)

.....

.....

4. สิ่งที่นักเรียนได้รับ/ผลที่เกิดขึ้นกับตนเอง หลังจากการทำโครงการ

.....

.....

5. โครงการนี้มีประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชน และสังคม อย่างไร

.....

.....

6. เมื่อสิ้นสุดการดำเนินงานของโครงการนี้แล้ว นักเรียนอยากทำโครงการนี้ต่อไปอีกหรือไม่ ถ้าจะ
ทำต่อ จะทำอะไรและทำอย่างไร

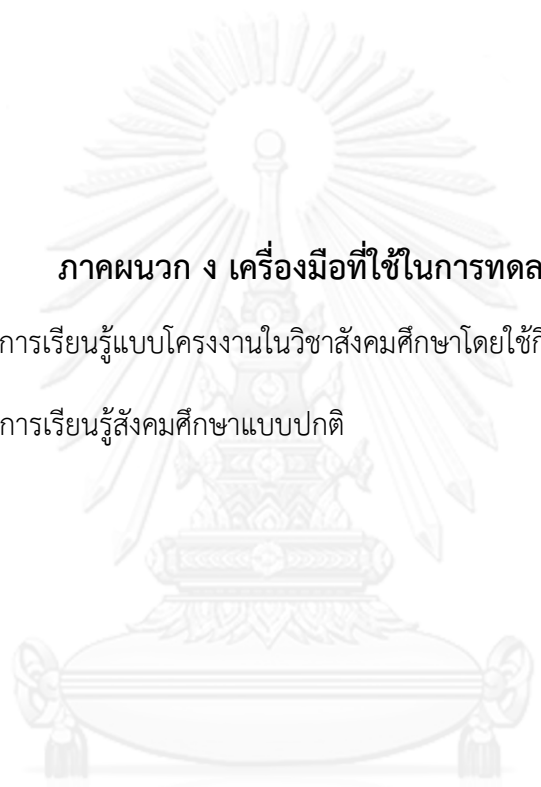
.....

.....

7. นักเรียนคิดว่าโครงการที่นักเรียนลงมือปฏิบัตินี้ส่งเสริมหรือพัฒนาจิตสาธารณะด้านใด เพราะ
เหตุใด

.....

.....

ภาคผนวก ง เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง

- ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการบริการสังคม
- ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาแบบปกติ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

แผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมบริการสังคม

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 วิกฤตการณ์ทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย
และโอเชียเนีย
เรื่อง ภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นในประเทศไทย
รหัสวิชา ส21101 ชื่อรายวิชา สังคมพื้นฐาน กลุ่มสาระ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 เวลา 2 ชั่วโมง

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผล
ต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ในการค้นหาวิเคราะห์สรุป
และใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัด ส 5.1 ม.1/3 วิเคราะห์เชื่อมโยงสาเหตุและแนวทางป้องกันภัยธรรมชาติ และการ
ระวังภัยที่เกิดขึ้นในประเทศไทย และทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย

สาระสำคัญ

ภัยธรรมชาติเป็นภัยพิบัติซึ่งสร้างความเสียหายอย่างมหาศาลให้กับมนุษยชาติ เกิดขึ้นจาก
การเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติที่ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมและความเป็นอยู่ของมนุษย์

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. ด้านความรู้

- 1.1 นักเรียนสามารถระบุวิธีการระวังภัยและการปฏิบัติตนเมื่อเกิดภัยธรรมชาติได้
- 1.2 นักเรียนสามารถสรุปเนื้อหาสาระการเรียนรู้เป็นผังความคิดได้

2. ด้านทักษะ

- 2.1 นักเรียนสามารถวิเคราะห์สาเหตุของการเกิดภัยธรรมชาติและผลกระทบจากภัย
ธรรมชาติได้
- 2.2 นักเรียนสามารถค้นคว้าหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ได้
- 2.3 นักเรียนสามารถนำเสนอและอธิบายแผนผังความคิดได้

3. ด้านคุณลักษณะ

- 3.1 นักเรียนรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ยอมรับความคิดเห็นของผู้ที่คิดต่างจากตนเองได้
- 3.2 นักเรียนรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายได้
- 3.3 นักเรียนสามารถทำงานกลุ่มได้

สาระการเรียนรู้

ภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นในประเทศไทย

- วาตภัย

วาตภัยเป็นภัยที่เกิดจากลมพายุ สร้างความเสียหายให้แก่มนุษย์ไม่น้อย พายุที่เกิดขึ้นในประเทศไทยเกิดขึ้น 2 ลักษณะ คือ เกิดจากพายุฤดูร้อนและเกิดจากพายุหมุนเขตร้อน

การที่ประเทศไทยมีทำเลที่ตั้งอยู่ระหว่างกึ่งกลางของแหล่งกำเนิดพายุหมุนเขตร้อนทั้งสองแหล่ง คือ แหล่งกำเนิดในมหาสมุทรแปซิฟิก ทะเลจีนใต้ และแหล่งกำเนิดในอ่าวเบงกอล ส่งผลให้ประเทศไทยได้รับอิทธิพลจากพายุหมุนที่เกิดขึ้น โดยในแต่ละปีจะมีพายุหมุนเขตร้อนเคลื่อนเข้าสู่ประเทศไทย ซึ่งส่วนใหญ่พบว่าพายุที่เคลื่อนเข้ามาจะมีระดับที่ไม่รุนแรงมากนัก แต่ก็มีบางครั้งที่พายุเคลื่อนเข้ามาถึงประเทศไทยมีระดับความรุนแรง และก่อให้เกิดความเสียหายขึ้น

เพื่อป้องกันอันตรายจากพายุฤดูร้อน และพายุหมุนเขตร้อน เราควรติดตามข่าวพยากรณ์อากาศเพื่อเตรียมพร้อมกับเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้น และอาศัยอยู่ในสถานที่ที่ปลอดภัย กล่าวคือ อยู่ในอาคารที่แข็งแรงและปลอดภัยจากลมพายุและน้ำท่วมและควรอยู่ภายในอาคารจนกว่าลมพายุจะสงบลง นอกจากนี้ควรดูแลสิ่งของต่างๆ ที่อาจหักโค่นได้ง่ายให้อยู่ในสภาพที่แข็งแรงหรือเมื่อเกิดพายุฝนฟ้าคะนองควรหลีกเลี่ยงไม่อยู่ใกล้กับสิ่งของเหล่านี้ เช่น ต้นไม้ เสาไฟฟ้า ป้ายโฆษณา

- อุทกภัย

อุทกภัย หมายถึง ภัยที่เกิดจากน้ำ เป็นภัยธรรมชาติที่คนไทยคุ้นเคยเป็นอย่างดี และเป็นภัยพิบัติที่สร้างความเสียหายให้แก่ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนชาวไทยมากที่สุด และเกิดขึ้นทุกปี โดยปกติจะเกิดจากฝนตกหนักต่อเนื่องกันเป็นเวลานาน ซึ่งมีสาเหตุจากการเกิดพายุหมุนเขตร้อนลมมรสุมที่มีกำลังแรง น้ำทะเลหนุน เชื้อนกันน้ำพังทลาย เป็นต้น ปัจจัยสำคัญที่ทำให้อุทกภัยมี

ความรุนแรงและมีรูปแบบต่างๆ คือ ลักษณะภูมิประเทศและสิ่งแวดล้อมของพื้นที่บริเวณนั้น ลักษณะของอุทกภัยแบ่งออกได้ 2 ชนิด ได้แก่ น้ำป่าไหลหลากและน้ำท่วมฉับพลัน และน้ำท่วมขัง

แนวทางการป้องกันอันตรายที่เกิดจากอุทกภัย ทำได้โดยการจัดวางแผนการใช้ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพไม่ให้เกิดขวางทางน้ำไหล พร้อมทั้งติดตามสถานการณ์สภาวะอากาศเป็นประจำเพื่อเตรียมพร้อมกับสถานการณ์ที่อาจเกิดอุทกภัย ออกแบบอาคารสถานที่ให้มีความสูงจากระดับน้ำที่เคยท่วม และเตรียมพร้อมเสมอเมื่อได้รับแจ้งให้อพยพไปอยู่ในที่สูง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงตระหนักถึงความเดือดร้อนของประชาชนที่เกิดจากภัยน้ำท่วม พระองค์ทรงมีพระราชดำริเกี่ยวกับการแก้ไขพื้นที่ที่เกิดน้ำท่วม อาทิ โครงการพระราชดำริเกี่ยวกับการสร้างเขื่อน อ่างเก็บน้ำ เพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้ การสร้างพื้นที่รองรับน้ำ การสร้างคันกั้นน้ำ และประตูระบายน้ำเพื่อระบายน้ำออกจากพื้นที่ เช่น โครงการแก้มลิง ซึ่งเป็นโครงการที่เกี่ยวกับการแก้ปัญหาน้ำท่วมกรุงเทพฯ โดยจัดหาพื้นที่รองรับน้ำเพื่อกักเก็บน้ำไว้ก่อนจะระบายออกสู่ทะเลเพื่อรอให้คลองต่างๆ ได้ระบายน้ำออกไปก่อน ซึ่งช่วยแก้ปัญหาน้ำท่วมได้ระดับหนึ่ง

- แผ่นดินถล่ม

แผ่นดินถล่ม หมายถึง ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจากการเคลื่อนตัวของชั้นดิน หรือชั้นหินนอกสุดของเปลือกโลกที่มีการเคลื่อนตัวจากที่สูงตามแรงดึงดูดของโลกลงสู่ที่ต่ำ เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งในฤดูฝน โดยเฉพาะบริเวณที่อยู่บนภูเขาสูง ลาดเขา หรือเชิงเขา

สาเหตุการเกิดแผ่นดินถล่มในประเทศไทยมักเกิดจากพายุหมุนเขตร้อนทำให้เกิดฝนตกหนักต่อเนื่องเป็นเวลานาน นอกจากนี้มนุษย์ยังเป็นตัวการที่ทำให้เกิดแผ่นดินถล่มได้เช่นกัน เช่น การทำลายป่าไม้เพื่อนำที่ดินไปใช้ในการเกษตรและสร้างที่อยู่อาศัย ทำให้ไม่มีต้นไม้ช่วยดูดซับน้ำ

ปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมความรุนแรงของแผ่นดินถล่ม ได้แก่ ปริมาณฝนที่ตกลงมา ลักษณะทางธรณีวิทยาของภูเขา เป็นต้นว่า ชนิดของหิน และโครงสร้างทางธรณีวิทยา เช่น รอยแตก รอยเลื่อน และชั้นหินคดโค้ง ความลาดชันของภูเขา และความสมบูรณ์ของป่าไม้

แผ่นดินถล่มสร้างความสูญเสียทั้งต่อชีวิตและทรัพย์สินเป็นจำนวนมาก และเกิดอย่างต่อเนื่องมาหลายครั้ง ทั้งนี้เป็นเพราะยังคงมีการทำลายป่าไม้และการสร้างบ้านเรือนในพื้นที่ที่มี

ความเสี่ยงต่อการเกิดแผ่นดินถล่ม ดังนั้นเพื่อเป็นการป้องกันอันตรายที่เกิดจากแผ่นดินถล่มจึงควรหลีกเลี่ยงการสร้างที่อยู่อาศัยในพื้นที่เสี่ยงภัย เช่น บริเวณหุบเขา ลาดเขา หรือบริเวณที่เคยเกิดแผ่นดินถล่ม ไม่ตัดไม้ทำลายป่าอันเป็นแหล่งซบน้ำที่สำคัญ ติดตามการพยากรณ์อากาศและการแจ้งการเตือนภัยอย่างสม่ำเสมอ

ถ้าอยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัยควรสังเกตสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่เป็นการบอกเหตุว่าอาจเกิดแผ่นดินถล่ม เช่น มีฝนตกหนักต่อเนื่อง ระดับน้ำในห้วยสูงขึ้นผิดปกติอย่างรวดเร็ว สีของน้ำเปลี่ยนแปลงไปเป็นสีของดิน มีเสียงดังผิดปกติจากภูเขา น้ำที่ท่วมมีการเพิ่มระดับอย่างรวดเร็ว เมื่อเกิดเหตุการณ์ต่างๆ เหล่านี้สันนิษฐานได้ว่าอาจเกิดแผ่นดินถล่มจึงควรอพยพออกจากพื้นที่

กิจกรรมการเรียนรู้

คาบที่ 1 (ขั้นสร้างความตระหนักและกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน)

กิจกรรมขั้นนำ

1. ครูนำเสนอข่าววาทภัย อุทกภัย แผ่นดินถล่ม ภัยแล้ง แผ่นดินไหวให้นักเรียนดู แล้วซักถามให้นักเรียนบอกเล่าประสบการณ์ว่าใครเคยเจอภัยธรรมชาติอะไรบ้าง
2. ครูให้นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์ภัยธรรมชาติที่นักเรียนได้ประสบพบเจอนั้นเกิดขึ้นบริเวณใดใครได้รับผลกระทบบ้าง มีแนวทางการแก้ไขหรือป้องกันปัญหาเหล่านั้นอย่างไร เพื่อเชื่อมโยงเข้าสู่เรื่องภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นในประเทศไทย

กิจกรรมขั้นสอน

3. ครูใช้ PowerPoint ในการนำเสนอเรื่องวาทภัย อุทกภัย แผ่นดินถล่ม ภัยแล้ง และแผ่นดินไหว ซึ่งอธิบายถึงสาเหตุ ลักษณะของภัยธรรมชาติแต่ละชนิด ผลกระทบของภัยธรรมชาติ และการระวังภัยและการปฏิบัติตนเมื่อเกิดภัยธรรมชาติ แล้วอภิปรายร่วมกันกับนักเรียนเกี่ยวกับประเด็นภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นในประเทศไทย
4. นักเรียนเขียนผังความคิดสรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับเรื่องภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นในประเทศไทยลงในสมุดของแต่ละคน โดยมีรายละเอียดดังนี้ สาเหตุที่เกิดภัยธรรมชาติ บริเวณที่เกิด ผลจากการเกิดภัยธรรมชาติ และการระวังภัยและการปฏิบัติตนเมื่อเกิดภัยธรรมชาติ

คาบที่ 2

5. ครูให้นักเรียนเข้ากลุ่มๆ ละ 5-6 คน จากนั้นแต่ละกลุ่มศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเกี่ยวกับโครงการพระราชดำริที่ช่วยเหลือเกี่ยวกับภัยธรรมชาติ เพื่อนำเสนอหน้าชั้นเรียน
6. นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอ แลกเปลี่ยนข้อมูลกับเพื่อนๆกลุ่มอื่น โดยครูคอยช่วยสรุปสาระสำคัญของการนำเสนอ
7. นักเรียนสรุปสาระสำคัญของการนำเสนอของแต่ละกลุ่มลงในสมุด

กิจกรรมขั้นสรุป

8. ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด เรื่อง ภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นในไทย จากนั้นครูและนักเรียนช่วยกันตรวจสอบความถูกต้อง
9. ครูมอบหมายให้นักเรียนสำรวจชุมชนเกี่ยวกับเรื่องภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นในชุมชน ว่ามีอะไรบ้าง เกิดจากสาเหตุใดบ้าง และส่งผลอย่างไรต่อชุมชน เพื่อนำมาอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในคาบเรียนต่อไป

และอุปกรณ์การเรียนรู้

1. ข้าววาทภัย อุทกภัย แผ่นดินถล่ม ภัยแล้ง แผ่นดินไหว
2. PowerPoint
3. แบบฝึกหัดเรื่องภัยธรรมชาติในประเทศไทย
4. หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ม.1
5. แบบฝึกทักษะรายวิชาพื้นฐานหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ม.1
6. หอสมุด
7. แหล่งข้อมูลสารสนเทศ
 - www.manager.co.th/Local/viewnews
 - www.komchadluek.net
 - www.krobkruakao.com

การวัดผลประเมินผล

กิจกรรม / พฤติกรรมผลงาน ที่ต้องการประเมิน	วิธีการ / หลักฐานการเรียนรู้	เครื่องมือและเกณฑ์การประเมิน
1. ด้านความรู้ - ระบุวิธีการระงับภัยและการปฏิบัติตนเมื่อเกิดภัยธรรมชาติ - สรุปเนื้อหาสาระการเรียนรู้เป็นผังความคิด	- การถามตอบจากข่าวและรูปภาพ - ผังความคิดสรุปเรื่องภัยธรรมชาติ	- แบบฝึกหัดเรื่องภัยธรรมชาติในประเทศไทย - แบบประเมินผังความคิด
2. ด้านทักษะ / กระบวนการ - วิเคราะห์สาเหตุของการเกิดภัยธรรมชาติและผลกระทบจากภัยธรรมชาติ - สามารถค้นคว้าหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ - นำเสนอและอธิบายแผนผังความคิด	- การถามตอบจากข่าวและรูปภาพ - การค้นคว้าเรื่องภัยธรรมชาติในประเทศไทยและแนวทางการป้องกัน - การสำรวจภัยธรรมชาติในชุมชนของนักเรียน - การนำเสนอและอธิบายผังความคิด	- แบบฝึกหัดเรื่องภัยธรรมชาติในประเทศไทย - แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล - แบบประเมินการทำงานกลุ่ม - แบบประเมินผังความคิด
3. ด้านคุณลักษณะ / เจตคติ - รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นที่คิดต่างจากตนเอง - รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย - ทำงานกลุ่มร่วมกับผู้อื่นได้	- การสังเกตพฤติกรรมนักเรียน - การสังเกตพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล - สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	- แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล - แบบประเมินการทำงานกลุ่ม

บันทึกหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1. ผลการเรียนรู้

1.1 ด้านความรู้

.....

.....

1.2 ด้านทักษะ/กระบวนการ

.....

.....

1.3 ด้านคุณลักษณะ

.....

.....

2. ปัญหา

2.1 ด้านความรู้

.....

.....

2.2 ด้านทักษะ/กระบวนการ

.....

.....

2.3 ด้านคุณลักษณะ

.....

.....

3. ข้อเสนอแนะหรือแนวทางการแก้ไข

3.1 ด้านความรู้

.....

.....

3.2 ด้านทักษะ/กระบวนการ

.....

.....

3.3 ด้านคุณลักษณะ

.....

.....

ลงชื่อ ผู้ประเมิน

ข่าววาทภัย

เลย - ทหารบกเลย นำกำลังทหารกว่า 30 นาย ช่วยมุงหลังคาบ้าน ในพื้นที่ตำบลกกตู๋ จังหวัดเลย หลังเกิดพายุพัดกระหน่ำบ้านเรือนประชาชนเสียหายหนักกว่า 3 หลังคาเรือน

วันนี้ (19 พ.ค.) พล.ต.ภักทรพล รักษานคร ผู้อำนวยการกองร้อยบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดทหารบกเลย สั่งการให้ พ.ต.อัครศักดิ์ พาชื่นใจ นายทหารฝ่ายกิจการพลเรือน นำกำลังทหารกว่า 30 นาย พร้อมด้วยอุปกรณ์เครื่องมือช่าง เข้าช่วยเหลือครอบครัวของนายชุม ศรีชมพู่ อายุ 73 ปี บ้านเลขที่ 68 ม.10 ต.กกตู๋ อ.เมือง จ.เลย เหยื่อวาทภัย ถล่มยกหลังคาบ้านเปิดออกทั้งหลัง โดยทั้งหมดหมู่บ้านเสียหายหนัก จำนวน 3 หลัง

นายชุม ศรีชมพู่ เจ้าของบ้านกล่าวว่า ขณะที่พายุกระหน่ำมาอย่างแรงนั้น ตนอยู่ในบ้านกับครอบครัว เกิดพายุฝนตกแรงมาก และมีลมพัดเข้าที่ข้างบ้าน และด้วยแรงของลมพายุได้ยกหลังคาบ้านทั้งหลังออกไปหมด ทำให้ข้าวของเครื่องใช้ไฟฟ้า เครื่องใช้ต่างๆ ที่อยู่ในบ้านถูกฝนสาดเปียกทั้งหมด ครั้นถึงรุ่งเช้าจึงแจ้งไปยังองค์การบริหารตำบลกกตู๋ถึงความเสียหาย และขอความช่วยเหลือ

ทั้งนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลกกตู๋ ได้ประสานไปยังจังหวัดเลย และหน่วยงานทหารในพื้นที่ โดยวันนี้มีกำลังเจ้าหน้าที่จากจังหวัดทหารบกเลยเข้ามาช่วยเหลือมุงหลังคา ให้แก่บ้านที่ได้รับความเสียหายจากพายุกระหน่ำ ซึ่งโดยส่วนตัวยังเกิดความห่วงกังวลว่า จะเกิดพายุพัดกระหน่ำมาซ้ำเติม จนทำให้ข้าวของภายในบ้านเสียหายอีก

ที่มา: <http://www.manager.co.th/Local/viewnews.aspx?NewsID=9560000060061>

ข่าวอุทกภัย

เอเอฟพี - สถานการณ์น้ำท่วมในเมืองเวนิสเริ่มคลี่คลาย เมื่อระดับน้ำที่เคยสูงสุดเป็นประวัติการณ์จนทำให้เกือบทั้งเมืองจมน้ำใน ช่วงสุดสัปดาห์ที่ผ่านมาลดลงแล้ววันนี้ (13) ขณะที่พบผู้เสียชีวิต 4 รายจากอุทกภัย หลังฝนที่ตกลงมาอย่างหนักในแคว้นทัสกานี ตอนกลางของอิตาลี

ระดับน้ำในเมืองเวนิสสูงขึ้นไปถึง 149 เซนติเมตรเหนือระดับน้ำทะเล ในวันอาทิตย์ (11) ที่ผ่านมา ซึ่งถือเป็นระดับที่สูงที่สุดนับตั้งแต่ปี 2008 จนต้องมีการประกาศเตือนภัยทั่วมือง ขณะที่ผู้คนกระเสือกกระสนลุยน้ำในบริเวณจัตุรัสเซนตมาร์ก

อุทกภัยที่เกิดขึ้นในเดือนนี้ทำให้ข้อโต้เถียงเกี่ยวกับความล่าช้าใน โครงการสร้างพนังกั้นน้ำโดยรอบเมืองแห่งสายน้ำซึ่งมีมูลค่าหลายพันล้านยูโร ถูกยกขึ้นมาอีกครั้ง

ขณะที่ยอดผู้เสียชีวิตจากเหตุน้ำท่วมในหลายพื้นที่ตอนกลางของประเทศ ก็เพิ่มขึ้น โดยเหยื่อ 3 รายถูกพบในรถคันหนึ่งซึ่งตกจากสะพานที่ถูกกระแสน้ำเชี่ยวกรากซัดถล่มใกล้ เมืองมานซิอาโน ในคืนวันจันทร์ (12) ที่ผ่านมา สำนักงานอัยการท้องถิ่นรายงานว่ เหยื่อทั้ง 3 รายนี้เป็นลูกจ้างของบริษัทผู้ประกอบการผลิตกระแสไฟฟ้าเอนเอล ที่กำลังเดินทางไปยังพื้นที่ประสบภัย

ฝนที่ตกลงมาอย่างหนักหน่วงนี้ยังคร่าชีวิตเหยื่ออีกรายในเมืองกาปัลปิโอ แนวชายฝั่งคาบสมุทรทัสกัน เป็นชายชรา วัย 73 ปี ซึ่งอยู่ในรถที่ถูกกระแสน้ำพัดกลืนไป

รถไฟในท้องที่ทั่วแคว้นทัสกานีต้องระงับให้บริการ และผู้ว่าการเมืองร้องขอความช่วยเหลือจากกองทัพไปแล้ว แต่คาดว่าปริมาณฝนในอิตาลีกำลังลดลง และหลายแคว้นก็น่าจะลดระดับการเตือนภัยลงได้ในวันนี้

ที่มา: <http://www.manager.co.th/Around/ViewNews.aspx?NewsID=9550000138801>

ข่าวแผ่นดินไหว

สำนักข่าวซินหัว ของทางการจีน รายงานความคืบหน้า เหตุแผ่นดินไหว 7.0 ริกเตอร์ ในเขต หลูซ่าน เมืองหย่าอัน ในมณฑลเสฉวน ทางภาคตะวันตกเฉียงใต้ของจีน ว่านายหลี่ เค่อเฉียง นายกรัฐมนตรี ได้ขึ้นเฮลิคอปเตอร์มาจากกรุงปักกิ่ง มาถึงจังหวัดหย่าอัน เพื่อเป็นผู้บัญชาการ การค้นหาผู้รอดชีวิต และให้กำลังใจผู้ประสบภัย

นายกรัฐมนตรีจีน กล่าวว่า จะต้องเร่งรีบช่วยเหลือผู้ที่ติดอยู่ใต้ซากปรักหักพังให้ได้มากที่สุด ภายใน 24 ชั่วโมงแรก เพราะถือเป็นเวลาทองที่ผู้ประสบเหตุน่าจะยังมีชีวิตอยู่ ส่วนตลอด 8 ชั่วโมงที่ผ่านมาของการค้นหาได้มีการยืนยันตัวเลขผู้เสียชีวิตแล้ว 102 ราย ส่วนผู้บาดเจ็บมีเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ กว่า 3,000 ราย

ขณะที่เจ้าหน้าที่ทางการมณฑลเสฉวน กล่าวว่า เหตุแผ่นดินไหวครั้งนี้มีบ้านเรือนประชาชน อย่างน้อย 10,000 หลัง ถูกทำลาย อีกทั้งเครือข่ายแผ่นดินไหวของจีน ระบุว่า มีอาฟเตอร์ช็อกตามมา หลังเหตุแผ่นดินไหว 7.0 ริกเตอร์ อีกกว่า 260 ครั้ง โดยมี 2 ครั้งที่มีระดับรุนแรง 5 ริกเตอร์
ที่มา: <http://www.manager.co.th/Home/ViewNews.aspx?NewsID=9560000047575>

ข่าวแผ่นดินถล่ม

28 มี.ค. 56 สำนักข่าวต่างประเทศรายงานว่า เกิดแผ่นดินถล่มครั้งใหญ่ในย่านเลตจ์วูด ปิซ บนเกาะวิตปีย์ ทางเหนือของนครซีแอตเทิล รัฐวอชิงตัน สหรัฐอเมริกา เมื่อเวลา 04.15 น. วันพุธ (27 มี.ค.) ตามเวลาท้องถิ่น เป็นเหตุให้บ้านหลังหนึ่งพังครืน โชคดีไม่มีใครได้รับบาดเจ็บ

หลังเกิดเหตุ เจ้าหน้าที่กู้ภัยช่วยเหลือนักประดาน้ำ 12 คนจากบ้านเกือบ 20 หลังในพื้นที่ซึ่ง ถูกตัดขาดทันทีหลังแผ่นดินถล่ม เนื่องจากทำให้ถนนขาด ส่วนบ้านอีก 34 หลังได้รับคำสั่งให้อพยพ เนื่องจากเกรงว่าจะไม่ปลอดภัย

หลังจากนักธรณีวิทยาได้เข้าประเมินในเบื้องต้น ลงความเห็นว่า ให้ประชาชนในบ้าน 15 หลัง ที่อยู่เหนือขึ้นไปบนเนินเขา สามารถกลับบ้านได้ ในตอนค่ำวันเดียวกัน แต่ 19 หลังที่อยู่แนวถนนที่ถูก ทำลายยังให้อพยพต่อ ทั้งจากความไม่ปลอดภัย ถนนและน้ำ ไฟฟ้าถูกตัดขาด

รายงานระบุว่า ในช่วงหลายวันที่ผ่านมา ไม่มีฝนตกหนัก แต่พื้นที่แถบตะวันตกของเกาะวิต- ปิย์ เคยเกิดดินถล่มในอดีต เนื่องจากสภาพของดินและการเคลื่อนตัวของน้ำ แต่ไม่ทราบสาเหตุใดจึง รุนแรงมากในครั้งนี้

พื้นที่ดินถล่มกินความกว้าง 370-470 เมตร และทรุดลงไปยังด้านล่าง 560-660 เมตร เสียง ดินถล่มดังสนั่นคล้ายกับฟ้าผ่ารุนแรงผสมกับเสียงต้นไม้หัก กระทั่งประชาชนที่อยู่ไกลออกไปจากจุด เกิดเหตุราว 12 กิโลเมตรก็ยังได้ยิน

ที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20130328/154961>

ข้าวภัยแล้ง

องค์การ ช่วยเหลือระหว่างประเทศเตือนว่า มีประชากรมากถึง 9 ล้านคนในแอฟริกาตะวันตกที่อาจได้รับผลกระทบจากวิกฤตอาหาร อันเนื่องมาจากภัยแล้ง และราคาอาหารพุ่งสูง

5 ประเทศในแอฟริกาตะวันตก ประกอบด้วยมอริเตเนีย, ไนเจอร์, บัวร์กินาฟาโซ, มาลี และชาด กำลังเสี่ยงได้รับผลกระทบรุนแรงจากวิกฤตอาหาร ขณะที่คลังอาหารสำรองภายในประเทศเหล่านี้กำลังร่อยหรอลง และราคาธัญพืชสำคัญบางรายการมีราคาเพิ่มขึ้นถึง 40 เปอร์เซ็นต์ โดยเฉพาะที่ไนเจอร์ ซึ่งได้รับผลกระทบหนักที่สุด ราคาข้าวและเนื้อสัตว์ได้เพิ่มขึ้นทำสถิติ และไม่มีทีท่าว่าจะลดลง เนื่องจากภัยแล้งยืดเยื้อทำให้มีผลผลิตออกมาน้อย

โครงการ อาหารโลกเป็นหนึ่งในองค์กรที่เรียกร้องให้นานาชาติให้ความช่วยเหลือเพื่อ ป้องกันอาหารขาดแคลนจนเข้าขั้นวิกฤต โดยขณะนี้ทางโครงการได้ตั้งจุดแจกจ่ายอาหารตามศูนย์สุขภาพชุมชนและโรงเรียน และขอให้นานาชาติบริจาคเงินสำหรับซื้อเสบียงอาหารมากักตุนเพิ่มขึ้น

ขณะที่องค์การการกุศลออกซ์แฟม ได้ปรับเพิ่มระดับเตือนทุพภิกขภัย พร้อมกับเตือนรัฐบาลและประชาชนในประเทศเหล่านี้ให้เร่งหามาตรการรับมือ ก่อนที่สถานการณ์จะรุนแรงจนควบคุมไม่อยู่เหมือนปีที่แล้ว

ที่มา: <http://www.krobkruakao.com>

แบบฝึกหัดเรื่อง ภัยธรรมชาติในประเทศไทย

กิจกรรมที่ 1: ให้นักเรียนอ่านข้อความลักษณะแวดล้อมที่เสี่ยงต่อการเกิดภัยธรรมชาติ แล้วเลือกข้อความที่กำหนดให้เติมลงในช่องว่างให้สัมพันธ์กัน

วาทภัย	แผ่นดินถล่ม	ภัยแล้ง	อุทกภัย	แผ่นดินไหว
1. พื้นที่ภูเขาที่ลาดชันมีฝนตกต่อเนื่องเป็นเวลานาน			
2. ฝนตกต่อเนื่องติดต่อกันเป็นเวลานาน			
3. ฝนตกหนัก ฟ้าคะนอง ลมพัดแรง			
4. ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล อุณหภูมิสูงมากขึ้น			
5. มีการก่อดำของพายุไต้ฝุ่นบริเวณทะเลจีนใต้			
6. แก๊สเรือนกระจกที่เกิดจากการเผาไหม้ คาร์บอนจากโรงงานอุตสาหกรรม การใช้เชื้อเพลิงฟอสซิล			
7. น้ำทะเลหนุน			
8. การเคลื่อนตัวของเปลือกโลกทำให้เกิดการสั่นสะเทือน			

กิจกรรมที่ 2: ให้นักเรียนอ่านข้อความการระวังภัยแล้วเลือกข้อความที่กำหนดให้เติมลงในช่องว่างให้สัมพันธ์กัน

วาทภัย	แผ่นดินถล่ม	ภัยแล้ง	อุทกภัย	แผ่นดินไหว
1.	ไม่ใช้เครื่องมือสื่อสารในที่โล่ง เมื่อมีพายุฝนฟ้าคะนอง		
2.	ไม่ปลูกบ้านเรือนบริเวณเชิงเขา		
3.	เพิ่มความจุในการเก็บน้ำสำรองไว้ใช้		
4.	ไม่สร้างสิ่งกีดขวางเส้นทางน้ำตามธรรมชาติ		
5.	ขุดลอกคลอง ลำน้ำต่างๆ		
6.	รณรงค์ให้มีการใช้น้ำอย่างประหยัด		
7.	ฝึกซ้อมการรับมืออาคารสั่นสะเทือน		
8.	ชาวประมงควรงดออกเรือเมื่อมีพายุเข้า		

แผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมบริการสังคม

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 วิกฤตการณ์ทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย
และโอเชียเนีย

เรื่อง การสำรวจภัยธรรมชาติในชุมชน

รหัสวิชา ส21101 ชื่อรายวิชา สังคมพื้นฐาน กลุ่มสาระ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 เวลา 2 ชั่วโมง

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผล
ต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ในการค้นหาวิเคราะห์สรุป
และใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิด
การสร้างสรรค์วัฒนธรรม มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อการ
พัฒนาที่ยั่งยืน

ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัด ส 5.1 ม.1/3 วิเคราะห์เชื่อมโยงสาเหตุและแนวทางป้องกันภัยธรรมชาติ และการ
ระวังภัยที่เกิดขึ้นในประเทศไทย และทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย

ตัวชี้วัด ส 5.2 ม.1/1 วิเคราะห์ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติของทวีปเอเชีย
ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย

สาระสำคัญ

นักเรียนสำรวจ ศึกษา ค้นคว้าหาข้อมูลเกี่ยวกับภัยธรรมชาติที่เคยเกิดขึ้นในชุมชน และ
สำรวจความสนใจหรือความต้องการของชุมชนเกี่ยวกับเรื่องภัยธรรมชาติในชุมชน เพื่อหาประเด็นใน
การทำโครงการภัยธรรมชาติในชุมชน

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. ด้านความรู้

1.1 นักเรียนสามารถระบุภัยธรรมชาติที่เคยเกิดขึ้นในชุมชนได้

1.2 นักเรียนสามารถระบุความต้องการของชุมชนเกี่ยวกับเรื่องภัยธรรมชาติที่เคยเกิดขึ้นในชุมชนของนักเรียนได้

1.3 นักเรียนสามารถเสนอประเด็นที่น่าสนใจในการทำโครงการภัยธรรมชาติในชุมชนได้

2. ด้านทักษะ

2.1 นักเรียนสามารถอภิปรายแสดงความคิดเห็นได้

2.2 นักเรียนสามารถค้นคว้าหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ได้

2.3 นักเรียนสามารถสื่อสารและเก็บรวบรวมข้อมูลจากเพื่อนนักเรียนและชาวบ้านในชุมชนใกล้เคียงโรงเรียนในการสำรวจเรื่องภัยธรรมชาติที่เคยเกิดขึ้นในชุมชนได้

3. ด้านคุณลักษณะ

3.1 นักเรียนรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ยอมรับความคิดเห็นของผู้ที่คิดต่างจากตนเองได้

3.2 นักเรียนรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายได้

3.3 นักเรียนสามารถทำงานกลุ่มร่วมกับผู้อื่นได้

สาระการเรียนรู้

ภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นในชุมชน

- **อุทกภัยหรือน้ำท่วม** สร้างความเสียหายให้แก่ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนเป็นอย่างมาก และเกิดขึ้นทุกปี โดยปกติจะเกิดจากฝนตกหนักต่อเนื่องกันเป็นเวลานาน ซึ่งมีสาเหตุจากการเกิดพายุหมุนเขตร้อน ลมมรสุมที่มีกำลังแรง น้ำทะเลหนุน เชื้อกันน้ำพังทลาย เป็นต้น ปัจจัยสำคัญที่ทำให้อุทกภัยมีความรุนแรงและมีรูปแบบต่างๆ คือ ลักษณะภูมิประเทศและสิ่งแวดล้อมของพื้นที่บริเวณนั้น ลักษณะของอุทกภัยแบ่งออกได้ 2 ชนิด ได้แก่ น้ำป่าไหลหลากและน้ำท่วมฉับพลัน และน้ำท่วมขัง โดยจังหวัดแพร่ นั้นประสบกับอุทกภัยทั้ง 2 แบบ ในช่วงฤดูฝน ซึ่งสร้างความเสียหายให้แก่ประชาชนเป็นอย่างมาก

- **แผ่นดินถล่ม** เนื่องจากจังหวัดแพร่มีลักษณะธรณีวิทยาที่เป็นตั้งแต่หินในยุคเก่าสุดจนมาถึงหินยุคใหม่สุด นอกจากนี้ยังมีทั้งหินชั้น หินอัคนี และหินแปร แสดงว่าในอดีต ภาคเหนือเคยมีการเปลี่ยนแปลงของเปลือกโลกที่ทำให้พื้นดินกลายเป็นทะเล และทะเลกลายเป็นพื้นดินสลับกันไปมาหลายครั้งหลายหน เพราะหินแต่ละยุคนั้นจะเกิดได้ต่อเมื่อมีการทับถมของโคลนตะกอน ในแอ่งเปลือกโลกที่เป็นทะเลหรือแอ่งแผ่นดินบนทวีป ในระยะยาวเมื่อเปลือกโลกมีการเคลื่อนไหวอัดดันให้ทะเล

หรือแอ่งแผ่นดินยกตัว สูงขึ้น โคลนตะกอนที่สะสมกันในแอ่งเปลือกโลกก็จะกลายสภาพเป็นหินแข็งในระยะเวลาต่อมา การเคลื่อนไหวของเปลือกโลก บางครั้งยังทำให้เกิดการไหลแทรกของหินละลายขึ้นมาแข็งตัวข้างบนกลายเป็นหิน อัครี รวมทั้งทำให้หินที่มีอยู่เดิมเปลี่ยนสภาพกลายเป็นหินแปร ภาคเหนือจึงมีทั้งหินตะกอน หินอัครี และหินแปรที่มีอายุต่าง ๆ กัน หินเหล่านี้มีความแข็งแกร่งไม่เท่ากัน บางชนิดสีกร่อนผุพังได้ง่าย บางชนิดแข็งแกร่งทนทาน จึงเกิดเป็นลักษณะภูมิประเทศแตกต่างกัน เมื่อเข้าสู่ฤดูฝน มีฝนตกหนักหรือเกิดน้ำป่าไหลหลากย่อมทำให้เกิดการเคลื่อนตัวของชั้นดิน หรือชั้นหินนอกสุดของเปลือกโลกที่มีการเลื่อนตัวไปตามกระแสและการเลื่อนตัวจากที่สูงตามแรงดึงดูดของโลกลงสู่ที่ต่ำ ก่อให้เกิดแผ่นดินถล่ม

- **ภัยจากการเกิดแผ่นดินไหว** จังหวัดแพร่อยู่ใกล้รอยเลื่อนเถิน ซึ่งอาจทำให้ได้รับผลกระทบจากแผ่นดินไหว ก่อให้เกิดความเสียหายที่จะเกิดความเสียหายได้ ดังนั้นประชาชนควรมีการระวังภัยและติดตามข่าวสาร การแจ้งเตือนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- **ภัยหนาว** ในช่วงเดือนตุลาคมจนถึงกุมภาพันธ์ จังหวัดแพร่ได้รับอิทธิพลของลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งนำความหนาวเย็นและแห้งแล้งมาสู่จังหวัดแพร่ โดยในช่วงนั้นอาจทำให้อุณหภูมิลดต่ำกว่า 15°C . ติดต่อกันนานกว่า 7 วันในพื้นที่ราบ (บนเขาและเนินสูง อุณหภูมิอาจลดต่ำถึง 0°C . และเกิดภาวะน้ำค้างแข็งตามยอดหญ้าและใบไม้ได้) จึงทำให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อนจากภาวะความหนาวเย็น ฉะนั้นก่อนจะถึงฤดูหนาวคนในพื้นที่เสี่ยงควรเตรียมเสื้อผ้า ผ้าห่ม และที่พักอาศัย รวมทั้งพินหรือเครื่องทำความร้อนให้พร้อม.

กิจกรรมการเรียนรู้ คาบที่ 1 (ขั้นเตรียมการ)

กิจกรรมชั้นนำ

1. ครูนำเสนอเว็บไซต์ <http://www.ndwc.go.th> (ศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติ) จากนั้นอภิปรายเกี่ยวกับเว็บไซต์ของศูนย์เตือนภัยแห่งชาติ เกี่ยวกับประเด็นของการให้ข้อมูลเรื่องภัยธรรมชาติ การแจ้งเตือนภัยธรรมชาติ โครงการเพื่อนเตือนภัยธรรมชาติ

กิจกรรมขั้นสอน

2. ครูสอบถามนักเรียนเกี่ยวกับภัยธรรมชาติที่เคยเกิดขึ้นในภาคเหนือและจังหวัดแพร่มีอะไรบ้างเกิดจากสาเหตุอะไร
3. ครูนำเสนอเว็บไซต์ http://www.phrae.go.th/Disaster_phrae/Disaster/Disaster_Phrae_b001.html จากนั้นอภิปรายเกี่ยวกับประเด็นต่อไปนี้
 - ภัยธรรมชาติที่เคยเกิดขึ้นในจังหวัดแพร่ และในชุมชนของตนเองว่ามีอะไรบ้าง (แผ่นดินไหว อุทกภัย ภัยแล้ง ดินถล่ม) มีสาเหตุมาจากจากอะไร
 - มีผลกระทบอย่างไรต่อชุมชนและจังหวัด
 - สถิติของการเกิดภัย
4. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นในจังหวัดแพร่และในชุมชนของตนเอง
5. ครูมอบหมายให้นักเรียนทำการสืบค้นเพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องภัยธรรมชาติที่เคยเกิดขึ้นในชุมชนของนักเรียนจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย เช่น หนังสือ แผ่นพับ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น นอกจากนี้ ครูมอบหมายให้นักเรียนออกไปสำรวจข้อมูลเรื่องภัยธรรมชาติในชุมชน โดยการสัมภาษณ์และทำแบบสำรวจความคิดเห็นของเพื่อนนักเรียนในโรงเรียนและชาวบ้านในชุมชนใกล้เคียงโรงเรียนในการตอบคำถามเกี่ยวกับภัยธรรมชาติที่เคยเกิดขึ้นในชุมชน
6. ครูนัดหมายวันเวลาและสถานที่กับนักเรียนในการไปเก็บข้อมูลในชุมชนเกี่ยวกับเรื่องภัยธรรมชาติที่เคยเกิดขึ้นในชุมชน และครูแนะนำนักเรียนเรื่อง ข้อควรปฏิบัติตนเมื่อออกไปเก็บข้อมูลนอกสถานที่ มีรายละเอียดดังนี้
 - แต่งกายให้เหมาะสม สะดวกต่อการเดินเก็บรวบรวมข้อมูล
 - เมื่อพบเจอผู้อื่นควรแสดงความเคารพกิริยามารยาทแบบไทย

- การเดินทางไปสำรวจข้อมูลนั้นควรเดินเป็นกลุ่มกับเพื่อนๆ อย่างน้อย 2-3 คน
- เมื่อมีผู้ชักชวนให้เข้าไปในตัวบ้านหรือห้องต่างๆในบ้าน นักเรียนไม่ควรเข้าไป
- เมื่อมีผู้ชักชวนให้รับประทานอาหารหรือขนมต่างๆ ไม่ควรรับประทาน ควรมีการตักน้ำหรือขนมพกติดตัวไว้
- นักเรียนควรมาตรงตามเวลาและสถานที่ที่นัดหมายไว้

คาบที่ 2

7. ครูสอบถามนักเรียนเกี่ยวกับข้อมูลที่สำรวจมาว่าได้อะไรมาบ้าง มีประเด็นอะไรที่น่าสนใจบ้าง
8. นักเรียนช่วยกันสรุปเรื่องภัยธรรมชาติที่เคยเกิดขึ้นในชุมชนของนักเรียน และช่วยกันเลือกประเด็นที่น่าสนใจว่า ชุมชนมีความต้องการแก้ไขปัญหาหรือต้องการพัฒนาอะไรบ้างเกี่ยวกับเรื่องภัยธรรมชาติที่เคยเกิดขึ้นในชุมชน
9. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายประเด็นที่นักเรียนสนใจว่า นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้อธิบายเกี่ยวกับเรื่องภัยธรรมชาติมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนได้อย่างไรบ้าง จากนั้นนักเรียนช่วยกันระดมความคิดเพื่อทำโครงการบริการชุมชน เช่น
 - การประชาสัมพันธ์เสียงตามสายของโรงเรียนและหมู่บ้านให้ความรู้เรื่องภัยธรรมชาติที่เคยเกิดขึ้นในชุมชน
 - การทำโปสเตอร์หรือแผ่นพับให้ความรู้เรื่องการป้องกันภัยธรรมชาติแก่คนในชุมชน
 - การจัดป้ายนิเทศที่ว่าการอำเภอ เรื่อง หน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือหรือหน่วยงานเกี่ยวข้องเมื่อเกิดภัยธรรมชาติให้แก่ประชาชนได้รับทราบ เป็นต้น
10. เมื่อนักเรียนตกลงเลือกประเด็นในการทำโครงการได้แล้ว ครูให้นักเรียนช่วยกันตั้งชื่อโครงการ โดยชื่อของโครงการนั้นใช้ภาษาง่าย สั้น กระชับ ชัดเจน บ่งชี้ถึงปัญหาและการดำเนินงาน ซึ่งครูเป็นผู้ให้คำปรึกษาและคำแนะนำ

กิจกรรมขั้นสรุป

11. ครูสรุปโครงการที่นักเรียนมีความสนใจว่าเป็นโครงการเกี่ยวกับอะไร และมีข้อมูลอะไรบ้างที่นักเรียนควรศึกษาเพิ่มเติม
12. ครูมอบหมายให้นักเรียนช่วยกันหาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องภัยธรรมชาติในชุมชน เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการเขียนเค้าโครงโครงการในคาบเรียนต่อไป โดยมีรายละเอียดที่นักเรียนควรค้นคว้าเพิ่มเติมดังประเด็นต่อไปนี้
 - ลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะภูมิอากาศของจังหวัดแพร่
 - สาเหตุของการเกิดภัยธรรมชาติในชุมชน

- การปฏิบัติตนเมื่อเกิดภัยธรรมชาติ
- การป้องกันการเกิดภัยธรรมชาติ
- หน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือหรือหน่วยงานเกี่ยวข้องเมื่อเกิดภัยธรรมชาติ

สื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้

1. แบบสำรวจภัยธรรมชาติในชุมชน
2. PowerPoint
3. แบบฝึกหัดเรื่องภัยธรรมชาติในประเทศไทย
4. หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ม.1
5. แบบฝึกทักษะรายวิชาพื้นฐานหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ม.1
6. หอสมุด
7. แหล่งข้อมูลสารสนเทศ
 - http://www.cmmet.tmd.go.th/met/natural_danger.php
 - www.komchadluek.net
 - www.krobkruakao.com
 - www.manager.co.th/Local/viewnews
 - http://www.ndwc.go.th/web/index.php?option=com_content&view=article&id=480&Itemid=198
 - http://www.phrae.go.th/Disaster_phrae/Disaster/Disaster_Phrae_j001.html
 - <http://www.thaicondoonline.com/knowledge/677-natural-disasters>

การวัดผลประเมินผล

กิจกรรม / พฤติกรรมผลงาน ที่ต้องการประเมิน	วิธีการ / หลักฐานการเรียนรู้	เครื่องมือและเกณฑ์การประเมิน
1. ด้านความรู้ - ระบุภัยธรรมชาติที่เคยเกิดขึ้น ในชุมชนของนักเรียน - ระบุความต้องการของชุมชน เกี่ยวกับเรื่องภัยธรรมชาติที่เคย เกิดขึ้นในชุมชนของนักเรียน - เสนอประเด็นที่น่าสนใจในการ ทำโครงการภัยธรรมชาติใน ชุมชน	- การถามตอบเรื่องภัย ธรรมชาติในชุมชน - การนำเสนอประเด็นที่ น่าสนใจจากการสำรวจภัย ธรรมชาติในชุมชน	- แบบสังเกตพฤติกรรม รายบุคคล
2. ด้านทักษะ / กระบวนการ - อภิปรายแสดงความคิดเห็น - ค้นคว้าหาข้อมูลจาก แหล่งข้อมูลต่างๆ - สืบสารและเก็บรวบรวมข้อมูล จากเพื่อนนักเรียนและชาวบ้าน ในชุมชนใกล้เคียงโรงเรียนใน การสำรวจเรื่องภัยธรรมชาติที่ เคยเกิดขึ้นในชุมชน	- การสังเกตการแสดงความ คิดเห็น - การสังเกตพฤติกรรมการ ทำงานกลุ่ม - การค้นคว้าเรื่องภัยธรรมชาติที่ เคยเกิดขึ้นในชุมชนของ นักเรียน - การสำรวจภัยธรรมชาติใน ชุมชนของนักเรียน	- แบบสังเกตพฤติกรรม รายบุคคล - แบบประเมินการทำงานกลุ่ม - แบบสำรวจภัยธรรมชาติใน ชุมชน
3. ด้านคุณลักษณะ / เจตคติ - รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น - รับผิดชอบงานที่ได้รับ มอบหมาย - ทำงานกลุ่มร่วมกับผู้อื่น	- การสังเกตพฤติกรรมนักเรียน - การสังเกตพฤติกรรมการ ทำงานรายบุคคล - การสังเกตพฤติกรรมการ ทำงานกลุ่ม	- แบบสังเกตพฤติกรรม รายบุคคล - แบบประเมินการทำงานกลุ่ม

บันทึกหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1. ผลการเรียนรู้

1.1 ด้านความรู้

.....

.....

1.2 ด้านทักษะ/กระบวนการ

.....

.....

1.3 ด้านคุณลักษณะ

.....

.....

2. ปัญหา

2.1 ด้านความรู้

.....

.....

2.2 ด้านทักษะ/กระบวนการ

.....

.....

2.3 ด้านคุณลักษณะ

.....

.....

3. ข้อเสนอแนะหรือแนวทางการแก้ไข

3.1 ด้านความรู้

.....

.....

3.2 ด้านทักษะ/กระบวนการ

.....

.....

3.3 ด้านคุณลักษณะ

.....

.....

ลงชื่อ ผู้ประเมิน

แบบสำรวจภัยธรรมชาติในชุมชน

ชื่อ..... หมู่ที่ ตำบล.....

อำเภอ..... จังหวัด.....

1. ภัยธรรมชาติที่ท่านเคยประสบพบเจอในชุมชนของท่านคือ.....
.....
ท่านคิดว่าสาเหตุของภัยธรรมชาติเหล่านี้มีสาเหตุมาจากอะไร.....
.....
2. มีเตือนภัยหรือการแจ้งเตือนภัยธรรมชาติของชุมชนหรือไม่ ได้แก่อะไรบ้าง.....
.....
3. การปฏิบัติตนเมื่อเกิดภัยธรรมชาติ.....
.....
4. หน่วยงานใดบ้างที่เข้ามาให้ความช่วยเหลือเมื่อท่านประสบภัยธรรมชาติ.....
.....
5. แนวทางการป้องกันภัยธรรมชาติมีอะไรบ้าง.....
.....
6. ภัยธรรมชาติส่งผลกระทบต่อชุมชน และความเป็นอยู่ของท่าน.....
.....
7. ท่านมีความต้องการหรืออยากทราบข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับภัยธรรมชาติใดบ้าง.....
.....

ผู้เก็บรวบรวมข้อมูล

วันที่.....

แผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมบริการสังคม

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 วิกฤตการณ์ทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย

เรื่อง คำโครงการงานภัยธรรมชาติในชุมชน

รหัสวิชา ส21101 ชื่อรายวิชา สังคมพื้นฐาน กลุ่มสาระ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 เวลา 2 ชั่วโมง

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ในการค้นหาวิเคราะห์สรุป และใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรควัฒนธรรม มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัด ส 5.1 ม.1/3 วิเคราะห์เชื่อมโยงสาเหตุและแนวทางป้องกันภัยธรรมชาติ และการระวังภัยที่เกิดขึ้นในประเทศไทย และทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย

ตัวชี้วัด ส 5.2 ม.1/1 วิเคราะห์ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติของทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย

สาระสำคัญ

เมื่อเกิดภัยธรรมชาติขึ้นในชุมชน ชาวบ้านและหน่วยงานต่างๆในชุมชนย่อมเป็นบุคคลกลุ่มแรกที่ได้รับรู้ความเดือดร้อน ดังนั้นหากชาวบ้านและหน่วยงานในชุมชนมีความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับภัยธรรมชาติในชุมชนของตนเอง ย่อมมีความพร้อมและสามารถรับมือกับภัยธรรมชาติที่จะเกิดขึ้นได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. ด้านความรู้

1.1 นักเรียนสามารถระบุภัยธรรมชาติที่เคยเกิดขึ้นในชุมชนของนักเรียนได้

1.2 นักเรียนสามารถบอกวิธีการระงับภัยและการปฏิบัติตนเมื่อเกิดภัยธรรมชาติในชุมชนของนักเรียนได้

1.3 นักเรียนสามารถเขียนเค้าโครงโครงการภัยธรรมชาติในชุมชนได้

2. ด้านทักษะ

2.1 นักเรียนสามารถวิเคราะห์สาเหตุของภัยธรรมชาติที่เคยเกิดขึ้นในชุมชนของนักเรียนได้

2.2 นักเรียนสามารถอภิปรายแสดงความคิดเห็นได้

2.3 นักเรียนสามารถค้นคว้าหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ได้

3. ด้านคุณลักษณะ

3.1 นักเรียนรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ยอมรับความคิดเห็นของผู้ที่คิดต่างจากตนเองได้

3.2 นักเรียนรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายได้

3.3 นักเรียนสามารถทำงานกลุ่มร่วมกับผู้อื่นได้

สาระการเรียนรู้

1. ภัยธรรมชาติในชุมชนของนักเรียน

- สาเหตุและบริเวณที่เกิดภัยธรรมชาติ
- ผลกระทบจากภัยธรรมชาติ
- การระงับภัยและการปฏิบัติตนเมื่อเกิดภัยธรรมชาติ

2. โครงการภัยธรรมชาติในชุมชน

- ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา
- วัตถุประสงค์ของโครงการ
- การดำเนินงาน/ขั้นตอนการดำเนินงาน
- แผนการปฏิบัติงาน
- ผลที่คาดว่าจะได้รับ
- เอกสารอ้างอิง

กิจกรรมการเรียนรู้

คาบที่ 1 (ขั้นเตรียมการ)

กิจกรรมชั้นนำ

1. ครูทบทวนงานที่มอบหมายให้นักเรียนในคาบเรียนที่ผ่านมาคือ การหาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับโครงการภัยธรรมชาติในชุมชนเกี่ยวกับเรื่อง ลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะภูมิอากาศของจังหวัดแพร่ สาเหตุของการเกิดภัยธรรมชาติในชุมชน การปฏิบัติตนเมื่อเกิดภัยธรรมชาติ และการป้องกันการเกิดภัยธรรมชาติ เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการเขียนเค้าโครงโครงการ

กิจกรรมชั้นสอน

2. ครูและนักเรียนอภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับข้อมูลที่นักเรียนช่วยกันค้นคว้ามา
3. นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์รายละเอียดของโครงการภัยธรรมชาติในชุมชน ที่นักเรียนได้ช่วยกันคิดไว้ในคาบเรียนที่ผ่านมา และนำข้อมูลที่นักเรียนหามาเพิ่มเติมในคาบเรียนนี้เขียนเค้าโครงโครงการภัยธรรมชาติในชุมชน
4. นักเรียนช่วยกันคิดและเขียนเค้าโครงโครงการร่วมกัน โดยครูคอยให้คำแนะนำ ซึ่งเค้าโครงโครงการมีรายละเอียดดังต่อไปนี้
 - ชื่อโครงการ
 - ชื่อผู้จัดทำ/ชั้น/ปีการศึกษา
 - ชื่อที่ปรึกษา
 - ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา
 - วัตถุประสงค์
 - สมมติฐาน (ถ้ามี)
 - การดำเนินงาน/ขั้นตอนการดำเนินงาน
 - แผนปฏิบัติงาน
 - ผลที่คาดว่าจะได้รับ
 - เอกสารอ้างอิง
5. นักเรียนร่วมกันสรุปเค้าโครงโครงการภัยธรรมชาติในชุมชน โดยครูเป็นผู้ให้คำปรึกษาและคำแนะนำ
6. ครูมอบหมายให้นักเรียนเตรียมอุปกรณ์และข้อมูลที่ต้องใช้ในการทำโครงการภัยธรรมชาติในชุมชนมาในคาบเรียนต่อไป เช่น สี ปากกาเคมี รูปภาพ และข้อมูลที่จะใช้ในการประชาสัมพันธ์เสียงตามสายของโรงเรียนและหมู่บ้าน ข้อมูลที่จะใช้ในการทำโปสเตอร์/

แผ่นพับ/ป้ายนิเทศให้ความรู้แก่เพื่อนนักเรียนในโรงเรียนและชาวบ้านในชุมชนใกล้เคียง
เป็นต้น

คาบที่ 2

7. นักเรียนช่วยกันสรุปข้อมูลที่สำคัญเกี่ยวกับเรื่องภัยธรรมชาติในชุมชน เพื่อใช้ในการทำโปสเตอร์/แผ่นพับ/จัดป้ายนิเทศ และใช้เป็นข้อมูลในการอ่านประชาสัมพันธ์เสียงตามสายของโรงเรียนและหมู่บ้าน
8. นักเรียนทุกคนช่วยกันทำโปสเตอร์/แผ่นพับ/ป้ายนิเทศ เพื่อนำไปให้ความรู้แก่เพื่อนนักเรียนในโรงเรียนและชาวบ้านในชุมชนใกล้เคียง
9. ครูขอนักเรียนอาสาสมัครจำนวน 10 คน ไปอ่านประชาสัมพันธ์เสียงตามสายของโรงเรียนและหมู่บ้านเพื่อให้ความรู้เรื่องภัยธรรมชาติในชุมชน โดยครุนัดหมายนักเรียนทั้ง 10 คน ให้ไปฝึกการอ่านให้ข้อมูลเรื่องภัยธรรมชาติในชุมชนกับครูหลังจากเลิกเรียนในตอนเย็น เมื่อนักเรียนฝึกฝนจนอ่านคล่องแล้วครูจึงจะพานักเรียนไปประชาสัมพันธ์เสียงตามสายของโรงเรียนและหมู่บ้าน

กิจกรรมขั้นสรุป

10. ครูและนักเรียนสรุปรายละเอียดเค้าโครงโครงการภัยธรรมชาติในชุมชน เพื่อเตรียมความพร้อมของนักเรียนในการลงมือปฏิบัติโครงการบริการชุมชน โดยครูให้ระยะเวลา 2 สัปดาห์ในการดำเนินงาน แล้วนำเสนอผลงานเมื่อปฏิบัติงานเสร็จ

สื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้

1. กระดาษ/สี/ปากกา
2. หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ม.1
3. แบบฝึกทักษะรายวิชาพื้นฐานหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ม.1
4. ห้องสมุด
5. แหล่งข้อมูลสารสนเทศ
 - www.tmd.go.th/info/info.phpMFileID=24
 - www.phrae.go.th
 - http://www.phrae.go.th/Disaster_phrae/Disaster/Disaster_Phrae_j001.html

การวัดผลประเมินผล

กิจกรรม / พฤติกรรมผลงาน ที่ต้องการประเมิน	วิธีการ / หลักฐานการเรียนรู้	เครื่องมือและเกณฑ์การประเมิน
1. ด้านความรู้ - ระบุภัยธรรมชาติที่เคยเกิดขึ้น ในชุมชนของนักเรียน - บอกวิธีการระวังภัยและการ ปฏิบัติตนเมื่อเกิดภัยธรรมชาติ ในชุมชนของนักเรียน - เขียนเค้าโครงโครงการภัย ธรรมชาติในชุมชน	- การถามตอบเรื่องภัย ธรรมชาติในชุมชน -เค้าโครงงานภัยธรรมชาติใน ชุมชน	-แบบประเมินเค้าโครงโครงการ
2. ด้านทักษะ / กระบวนการ - วิเคราะห์สาเหตุของภัย ธรรมชาติที่เคยเกิดขึ้นในชุมชน ของนักเรียน - อภิปรายแสดงความคิดเห็น - ค้นคว้าหาข้อมูลจาก แหล่งข้อมูลต่างๆ	-การสังเกตการแสดง ความคิดเห็น -การค้นคว้าเรื่องภัยธรรมชาติที่ เคยเกิดขึ้นในชุมชนของ นักเรียน	- แบบสังเกตพฤติกรรม รายบุคคล
3. ด้านคุณลักษณะ / เจตคติ - รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น -รับผิดชอบงานที่ได้รับ มอบหมาย - ทำงานกลุ่มร่วมกับผู้อื่น	-การสังเกตพฤติกรรมนักเรียน - การสังเกตพฤติกรรมการทำงาน รายบุคคล - การสังเกตพฤติกรรมการทำงาน กลุ่ม	- แบบสังเกตพฤติกรรม รายบุคคล - แบบประเมินการทำงานกลุ่ม

บันทึกหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1. ผลการเรียนรู้

1.1 ด้านความรู้

.....

.....

1.2 ด้านทักษะ/กระบวนการ

.....

.....

1.3 ด้านคุณลักษณะ

.....

.....

2. ปัญหา

2.1 ด้านความรู้

.....

.....

2.2 ด้านทักษะ/กระบวนการ

.....

.....

2.3 ด้านคุณลักษณะ

.....

.....

3. ข้อเสนอแนะหรือแนวทางการแก้ไข

3.1 ด้านความรู้

.....

.....

3.2 ด้านทักษะ/กระบวนการ

.....

.....

3.3 ด้านคุณลักษณะ

.....

.....

ลงชื่อ ผู้ประเมิน

แบบประเมินเค้าโครงโครงการ

ชื่อโครงการ..... ชั้น ม...../.....

คณะผู้จัดทำโครงการ เลขที่.....
 เลขที่.....
 เลขที่.....

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องค่าคะแนนที่ท่านคิดว่าเหมาะสมที่สุด

5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ				
	5	4	3	2	1
1.ชื่อโครงการ:ใช้ภาษาง่าย สั้น กระชับ ชัดเจน บ่งชี้ถึงปัญหาและการดำเนินงาน					
2.ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์:โครงการมีความ น่าสนใจ ริเริ่มสิ่งใหม่ๆ					
3.ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา: กล่าวถึงความเป็นมาของปัญหาและระบุตัว ปัญหาได้ชัดเจน มีการอ้างอิงหลักวิชาการ					
4.วัตถุประสงค์:สอดคล้องกับชื่อเรื่องที่ศึกษา					
5.ขอบเขต:มีนิยามศัพท์สำคัญ ระบุเนื้อหา เวลา เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล วัสดุ/สื่อ/อุปกรณ์และ งบประมาณ					
6.การดำเนินงาน:อธิบายขั้นตอนการดำเนินงาน อย่างชัดเจน ได้แก่ ขั้นตอนเตรียมการ ขั้นตอนดำเนินงาน ขั้นสรุปผลและนำเสนอ					
7.แผนปฏิบัติงาน:มีแผนปฏิบัติงานเป็นลำดับ ขั้นตอน มีการเขียนแผนภูมิระยะเวลาในการ ปฏิบัติงาน					

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ				
	5	4	3	2	1
8.ผลที่คาดว่าจะได้รับ:ระบุผลที่คาดว่าจะได้รับ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และระบุผลที่คาดว่าจะ ได้รับหลังจากการทำโครงการ					
9.เอกสารอ้างอิง:เขียนรายการอ้างอิงถูกต้องตาม หลักเกณฑ์การอ้างอิง					
รวมคะแนน					
รวมคะแนนทั้งสิ้น					

ข้อเสนอแนะ:.....
.....

ลงชื่อ.....

(.....) ผู้ประเมิน

แผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงการในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมบริการสังคม

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 วิกฤตการณ์ทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย

เรื่อง ภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นในทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย

รหัสวิชา ส21101 ชื่อรายวิชา สังคมพื้นฐาน กลุ่มสาระ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 เวลา 1 ชั่วโมง

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ในการค้นหาวิเคราะห์สรุป และใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัด ส 5.1 ม.1/3 วิเคราะห์เชื่อมโยงสาเหตุและแนวทางป้องกันภัยธรรมชาติ และการระวังภัยที่เกิดขึ้นในประเทศไทย และทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย

ตัวชี้วัด ส 5.2 ม.1/1 วิเคราะห์ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติของทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย

สาระสำคัญ

แม้ภัยธรรมชาติที่มักเกิดขึ้นในทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย เป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่ไม่สามารถแก้ไขมิให้เกิดขึ้นได้ แต่สามารถที่จะป้องกันและเตรียมตัวรับมือกับภัยธรรมชาติที่อาจเกิดขึ้นได้ โดยทำความเข้าใจสาเหตุและกระบวนการเกิดภัยธรรมชาติ เพื่อหาวิธีการป้องกันหรือปฏิบัติตนได้ถูกต้อง

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. ด้านความรู้

1.1 นักเรียนสามารถระบุภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นในทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนียได้

1.2 นักเรียนสามารถอธิบายวิธีการระงับภัยและการปฏิบัติตนเมื่อเกิดภัยธรรมชาติในทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนียได้

1.3 นักเรียนสามารถสรุปสาระสำคัญการเรียนรู้เป็นผังความคิดได้

2. ด้านทักษะ

2.1 นักเรียนสามารถวิเคราะห์สาเหตุของภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นในทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนียได้

2.2 นักเรียนสามารถอภิปรายแสดงความคิดเห็นได้

2.3 นักเรียนสามารถค้นคว้าหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ได้

3. ด้านคุณลักษณะ

3.1 นักเรียนรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ยอมรับความคิดเห็นของผู้ที่คิดต่างจากตนเองได้

3.2 นักเรียนรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายได้

3.3 นักเรียนสามารถทำงานกลุ่มได้

สาระการเรียนรู้

ภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นในทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย

ภัยธรรมชาติที่มักเกิดขึ้นในทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย ได้แก่ ภัยธรรมชาติจากปรากฏการณ์เอลนีโญ ลานีญา ภัยแล้ง และแผ่นดินไหว ปรากฏการณ์เหล่านี้เป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่เราไม่สามารถแก้ไขให้เกิดขึ้นได้ แต่สามารถที่จะป้องกันและเตรียมตัวรับมือกับภัยธรรมชาติที่อาจเกิดขึ้นได้ โดยทำความเข้าใจกับสาเหตุและกระบวนการเกิดภัยธรรมชาติ เพื่อหาวิธีการป้องกันหรือปฏิบัติตนได้ถูกต้อง

- เอลนีโญ

ปรากฏการณ์เอลนีโญเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นครั้งคราวจากการไหลกลับของน้ำอุ่นบริเวณมหาสมุทรแปซิฟิก ตามปกติ น้ำในมหาสมุทรแปซิฟิกในเขตร้อนหรือบริเวณใกล้เส้นศูนย์สูตรจะมีลมค้าตะวันออก ซึ่งจะพัดพาน้ำอุ่นจากบริเวณแปซิฟิกตะวันออกได้แก่ บริเวณชายฝั่งประเทศเอกวาดอร์ และประเทศชิลี ตอนเหนือไปสะสมตัวอยู่บริเวณแปซิฟิกตะวันตก ทำให้บริเวณแปซิฟิกตะวันตกมีความชื้นและมีการก่อตัวของเมฆฝนในบริเวณด้านตะวันออกและตะวันออกเฉียงใต้ของทวีปเอเชีย รวมทั้งหมู่เกาะต่างๆ ในน่านน้ำแปซิฟิกตะวันตกทำให้บริเวณพื้นที่ดังกล่าวเกิดฝนตก

แต่เมื่อลมค้าตะวันออกเฉียงใต้พัดอ่อนลง ทำให้ลมที่พัดอยู่บริเวณด้านตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศปาปัวนิวกินี เปลี่ยนจากทิศตะวันออกเฉียงใต้เป็นตะวันตก เกิดคลื่นใต้น้ำพัดเอาน้ำอุ่นที่สะสมบริเวณแปซิฟิกตะวันตกไปทางแปซิฟิกตะวันออก ทำให้น้ำบริเวณแปซิฟิกตะวันออกมีอุณหภูมิสูงขึ้นและปริมาณน้ำอุ่นขยายตัวขึ้น ทำให้บริเวณแปซิฟิกตะวันออกมีฝนตกมากกว่าปกติ ส่วนบริเวณแปซิฟิกตะวันตกเกิดความแห้งแล้ง

ผลกระทบจากปรากฏการณ์เอลนีโญทำให้บริเวณที่เคยมีฝนตกในแถบทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนียกลายเป็นบริเวณที่อากาศแห้งแล้งจนเกิดภัยธรรมชาติต่างๆ เช่น ไฟป่า อากาศแห้งแล้ง อุณหภูมิที่สูงขึ้นทำให้ระดับน้ำใต้ดินที่เก็บไว้ลดระดับลง ทำให้เกิดภาวะขาดแคลนน้ำ ส่วนบริเวณแปซิฟิกตะวันออกที่เคยมีอากาศแห้งแล้งกลับมีฝนตกหนัก บางพื้นที่เกิดอุทกภัย

ปรากฏการณ์เอลนีโญยังทำลายระบบนิเวศในทะเล ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของแนวปะการัง อีกทั้งยังมีผลกระทบต่อการเกิดพายุหมุนเขตร้อนที่ก่อตัวในมหาสมุทรเขตร้อน ทำให้ระดับความรุนแรงและทิศทางเปลี่ยนแปลงไป

- ลานีญา

ปรากฏการณ์ลานีญา คือ ปรากฏการณ์ที่กลับกันกับปรากฏการณ์เอลนีโญ เนื่องจากเอลนีโญลดความรุนแรงลงทำให้อุณหภูมิผิวน้ำบริเวณตอนกลางและตะวันออกเฉียงใต้ของมหาสมุทรแปซิฟิกในเขตร้อนที่มีอุณหภูมิสูงกลับลดอุณหภูมิต่ำลง

ปรากฏการณ์ลานีญาเกิดจากการที่ลมค้าตะวันออกเฉียงใต้ในมหาสมุทรแปซิฟิกเขตร้อนมีกำลังแรงมากกว่าปกติจึงพัดพาน้ำอุ่นจากแปซิฟิกตะวันออกไปสะสมอยู่บริเวณแปซิฟิกตะวันตกมากขึ้น ทำให้อุณหภูมิของน้ำบริเวณแปซิฟิกตะวันตกที่มีอุณหภูมิเดิมสูงอยู่แล้วมีอุณหภูมิสูงมากขึ้น ส่งผลให้บรรยากาศเหนือบริเวณนี้มีความชื้นสูง และมีการก่อตัวของเมฆและฝนมากขึ้น ส่วนบริเวณแปซิฟิกตะวันออกจะมีการไหลของน้ำเย็นขึ้นมาแทนที่บริเวณผิวน้ำมากขึ้นขยายเป็นวงกว้าง ทำให้อุณหภูมิของน้ำบริเวณนี้ต่ำลงมากกว่าปกติ อากาศเหนือบริเวณนี้จึงมีความแห้งแล้งสูง

ปรากฏการณ์ลานีญาเกิดขึ้นได้ทุก 2 – 3 ปี ปกติจะเกิดประมาณ 9 – 12 เดือน แต่บางครั้งอาจเกิดนานถึง 2 ปี ผลกระทบของปรากฏการณ์ลานีญาทำให้บริเวณแปซิฟิกตะวันตกในแถบเอเชีย

ออสเตรเลีย และโอเชียเนียมีฝนมากกว่าปกติและเกิดน้ำท่วม ขณะที่บริเวณแปซิฟิกตะวันออกในแถบประเทศเอกวาดอร์และชิลีมีฝนน้อยกว่าปกติและแห้งแล้ง ปรากฏการณ์ลานีญาทำให้ประเทศไทยมีฝนตกมากกว่าปกติและมีอุณหภูมิต่ำกว่าปกติ

- ภัยแล้ง

ภัยแล้งเกิดขึ้นทั้งจากฝีมือของมนุษย์และธรรมชาติ กล่าวคือ ภัยแล้งที่มีสาเหตุมาจากมนุษย์เกิดจากการพัฒนาทางด้านอุตสาหกรรมการทำลายเชื้อเพลิง การทำลายชั้นโอโซนการตัดไม้ทำลายป่า ซึ่งล้วนเป็นสาเหตุให้เกิดภาวะโลกร้อน ภัยแล้งที่มีสาเหตุมาจากธรรมชาติเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิโลก การเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ เป็นต้น

จากสภาพอากาศที่ร้อนและแห้งแล้งทำให้ขาดแคลนน้ำในการอุปโภคและบริโภค พื้นดินขาดความชุ่มชื้น เกิดไฟป่าเพิ่มมากขึ้น ผลผลิตที่ได้จากการเกษตรมีคุณภาพต่ำ

การป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากภัยแล้งทำได้หลายวิธี เช่น การแจกจ่ายน้ำให้แก่ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ประสบภัยแล้ง การขุดเจาะน้ำบาดาล การจัดทำฝนเทียม การสร้างเขื่อนกักเก็บน้ำ และการรักษาป่าไม้ให้คงความอุดมสมบูรณ์

- แผ่นดินไหว

แผ่นดินไหว คือ อากาศที่เปลือกโลกเกิดการสั่นสะเทือนเกิดขึ้นได้หลายสาเหตุ แต่ไม่ว่าจะเกิดขึ้นจากสาเหตุใดก็ทำให้เกิดความเสียหายและส่งผลกระทบต่อมนุษย์ทั้งด้านร่างกายและทรัพย์สิน แผ่นดินไหวเกิดขึ้นได้จาก 2 ลักษณะ คือ เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและเกิดขึ้นจากการกระทำของมนุษย์

การเกิดแผ่นดินไหวมีโอกาสเกิดขึ้นได้ในทุกพื้นที่ทั่วโลก แต่ส่วนมากจะเกิดตามแนวกันชนของเปลือกโลกที่ทอดตัวรอบมหาสมุทรแปซิฟิก เรียกแนวนี้ว่า วงแหวนไฟ (Ring of Fire) หรือวงแหวนอัคนี

การเกิดแผ่นดินไหวแต่ละครั้งจะสร้างความเสียหายต่อสิ่งก่อสร้าง อาคารบ้านพักอาศัย และทำให้เกิดการเสียชีวิตของมนุษย์จากการพังทลายของสิ่งก่อสร้างต่างๆ และแผ่นดินถล่ม โดยเฉพาะบริเวณที่อยู่ในอาณาเขตแผ่นดินไหวจะได้รับความเสียหายมาก

ภัยจากแผ่นดินไหวเป็นภัยที่มนุษย์คนหนึ่งอาจป้องกันตัวไม่ได้ จำเป็นต้องจัดระบบป้องกันภัยในระดับชุมชนหรือระดับชาติ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและลดความสูญเสีย โดยการจัดตั้งหน่วยงานที่มีหน้าที่ศึกษา ทำนาย ประกาศเตือนภัยแผ่นดินไหว และให้ความรู้เรื่องแผ่นดินไหวแก่ประชาชน ออกกฎหมายเกี่ยวข้องกับแผ่นดินไหวว่าด้วยมาตรฐานด้านวิศวกรรมของอาคารสูง อาคารที่อยู่อาศัย อาคารสาธารณะต่างๆ ให้มีความปลอดภัยและทนทานต่อการเกิดแผ่นดินไหว

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

กิจกรรมการเรียนรู้ (ขั้นปฏิบัติ)

กิจกรรมขั้นนำ

1. ครูนำเสนอคลิปวิดีโอ ภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นในทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย เช่น การเกิดสึนามิที่ญี่ปุ่น แผ่นดินไหวในจีน น้ำท่วมเมืองไทยปี 2554 จากนั้นให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคลิปวิดีโอ เพื่อเชื่อมโยงเข้าสู่ เรื่องภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นในทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย

กิจกรรมขั้นสอน

2. ครูใช้ PowerPoint นำเสนอเรื่อง เอลนีโญ ลานีญา ภัยแล้ง แผ่นดินไหว สึนามิ จากนั้นอภิปรายร่วมกับนักเรียนเกี่ยวกับประเด็นต่อไปนี้
 - สาเหตุที่เกิดภัยธรรมชาติเหล่านั้น
 - แหล่ง/บริเวณที่เกิดภัยธรรมชาติแต่ละประเภท
 - ผลกระทบที่ได้รับ
 - การระวังภัยและการปฏิบัติตนเมื่อเกิดภัยธรรมชาติ
 - ครูนำเสนอข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับภัยธรรมชาติเรื่องเอลนีโญ ลานีญา ภัยแล้ง แผ่นดินไหว และสึนามิ จากเว็บไซต์ของกรมอุตุนิยมวิทยา (www.tmd.go.th/info/info.phpMFileID=24)
3. นักเรียนสรุปสาระสำคัญการเรียนรู้เป็นผังความคิดลงในสมุดของตนเอง
4. ครูให้นักเรียนรายงานความคืบหน้าในการปฏิบัติงานโครงการภัยธรรมชาติในชุมชน โดยครูสอบถามเรื่องการนำโปสเตอร์ภัยธรรมชาติไปติดประชาสัมพันธ์ การแจกแผ่นพับ และการจัดป้ายนิเทศในโรงเรียนและในชุมชน รวมทั้งรายงานความคืบหน้าการประชาสัมพันธ์เสียงตามสายของโรงเรียนและหมู่บ้าน
5. ครูสอบถามปัญหาที่นักเรียนพบในการลงมือปฏิบัติโครงการบริการสังคม เพื่อให้นักเรียนช่วยกันหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา โดยครูเป็นผู้ให้คำแนะนำและคำปรึกษาด้วย

กิจกรรมขั้นสรุป

6. นักเรียนช่วยกันสรุปสาระสำคัญเรื่องภัยธรรมชาติในทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย จากนั้นทำแบบฝึกหัดเรื่องภัยธรรมชาติ
7. ครูมอบหมายให้นักเรียนค้นคว้าข้อมูลเรื่องความร่วมมือทางด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อนำข้อมูลมาอภิปรายในคาบเรียนต่อไป

สื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้

1. คลิปวิดีโอ การเกิดสึนามิที่ญี่ปุ่น แผ่นดินไหวในจีน น้ำท่วมเมืองไทยปี 2554
2. หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ม.1
3. แบบฝึกทักษะรายวิชาพื้นฐานหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ม.1
4. PowerPoint
5. ห้องสมุด
6. แหล่งข้อมูลสารสนเทศ
 - www.tmd.go.th/info/info.phpMFileID=24
 - www.youtube.com

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

การวัดผลประเมินผล

กิจกรรม / พฤติกรรมผลงาน ที่ต้องการประเมิน	วิธีการ / หลักฐานการเรียนรู้	เครื่องมือและเกณฑ์การประเมิน
<p>1. ด้านความรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ระบุภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นในทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย - อธิบายวิธีการระงับภัยและการปฏิบัติตนเมื่อเกิดภัยธรรมชาติในทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย - สรุปสาระสำคัญการเรียนรู้เป็นผังความคิด 	<ul style="list-style-type: none"> - การถามตอบจากการดูคลิปวิดีโอเรื่องภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นในทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย - การทำแบบฝึกหัดเรื่อง ภัยธรรมชาติ - การเขียนผังความคิด 	<ul style="list-style-type: none"> - แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล - แบบฝึกหัดเรื่องภัยธรรมชาติ - แบบประเมินผังความคิด
<p>2. ด้านทักษะ / กระบวนการ</p> <ul style="list-style-type: none"> - วิเคราะห์สาเหตุของภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นในทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย - อภิปรายแสดงความคิดเห็น - ค้นคว้าหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ 	<ul style="list-style-type: none"> - การสังเกตพฤติกรรมการตอบคำถามและการทำแบบฝึกหัด - การสังเกตการแสดงความคิดเห็น - การค้นคว้าเรื่องภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นในทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย 	<ul style="list-style-type: none"> - แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล - แบบฝึกหัดเรื่องภัยธรรมชาติ
<p>3. ด้านคุณลักษณะ / เจตคติ</p> <ul style="list-style-type: none"> - รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น - รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย - ทำงานกลุ่มร่วมกับผู้อื่น 	<ul style="list-style-type: none"> - การสังเกตพฤติกรรมนักเรียน - การสังเกตพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล - สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม 	<ul style="list-style-type: none"> - แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล - แบบประเมินการทำงานกลุ่ม - แบบประเมินการดำเนินงานโครงการ

บันทึกหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1. ผลการเรียนรู้

1.1 ด้านความรู้

.....

.....

1.2 ด้านทักษะ/กระบวนการ

.....

.....

1.3 ด้านคุณลักษณะ

.....

.....

2. ปัญหา

2.1 ด้านความรู้

.....

.....

2.2 ด้านทักษะ/กระบวนการ

.....

.....

2.3 ด้านคุณลักษณะ

.....

.....

3. ข้อเสนอแนะหรือแนวทางการแก้ไข

3.1 ด้านความรู้

.....

.....

3.2 ด้านทักษะ/กระบวนการ

.....

.....

3.3 ด้านคุณลักษณะ

.....

.....

ลงชื่อ ผู้ประเมิน

แบบประเมินการดำเนินงานโครงการ

ชื่อโครงการ..... ชั้น ม...../.....

คณะผู้จัดทำโครงการ เลขที่.....
 เลขที่.....
 เลขที่.....

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องค่าคะแนนที่ท่านคิดว่าเหมาะสมที่สุด

5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ				
	5	4	3	2	1
1.การปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษา:พบอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นประจำ ตรงต่อเวลา มีความคืบหน้าของงาน					
2.การแบ่งงานของสมาชิกภายในกลุ่ม:ทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงาน					
3.การดำเนินงาน:ดำเนินงานตามลำดับขั้นตอนที่วางแผนไว้					
4.ในกรณีที่เกิดปัญหาในการดำเนินงาน: มีการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม					
5.ดำเนินงานตรงตามเวลา:ดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนเสร็จตรงตามเวลาที่วางแผนไว้					
รวมคะแนน					
รวมคะแนนทั้งสิ้น					

ข้อเสนอแนะ :.....

ลงชื่อ.....

(.....) ผู้ประเมิน

แบบฝึกหัดเรื่อง ภัยธรรมชาติ

ให้นักเรียนพิจารณาภาพแล้วบอกชื่อภัยธรรมชาติ พร้อมทั้งอธิบายสาเหตุที่เกิดขึ้น
วิธีการระงับภัยและการปฏิบัติตนเมื่อเกิดภัยธรรมชาตินั้นๆ

1.

สาเหตุ.....

.....

วิธีการระงับภัยและการปฏิบัติตนเมื่อเกิดภัย

.....

.....

2.

สาเหตุ.....

.....

วิธีการระงับภัยและการปฏิบัติตนเมื่อเกิดภัย

.....

.....

3.

สาเหตุ.....

.....

วิธีการระงับภัยและการปฏิบัติตนเมื่อเกิดภัย

.....

.....

4.
สาเหตุ.....
.....
วิธีการระงับภัยและการปฏิบัติตนเมื่อ
เกิดภัย
.....
.....

5.
สาเหตุ.....
.....
วิธีการระงับภัยและการปฏิบัติตนเมื่อ
เกิดภัย
.....
.....

6.
สาเหตุ.....
.....
วิธีการระงับภัยและการปฏิบัติตนเมื่อ
เกิดภัย
.....
.....

แผนการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานในวิชาสังคมศึกษาโดยใช้กิจกรรมบริการสังคม

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 วิกฤตการณ์ทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย

เรื่อง ความร่วมมือระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศต่างๆ ในทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย

รหัสวิชา ส21101 **ชื่อรายวิชา** สังคมพื้นฐาน **กลุ่มสาระ** สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 **ภาคเรียนที่ 1** **เวลา 2 ชั่วโมง**

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัด ส 5.2 ม.1/1 วิเคราะห์ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติของทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย

ตัวชี้วัด ส 5.2 ม.1/2 วิเคราะห์ความร่วมมือของประเทศต่างๆ ที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติของทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย

สาระสำคัญ

วิกฤตการณ์ทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นทั้งในประเทศไทย ทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม ซึ่งส่งผลกระทบต่อประเทศต่างๆ ดังนั้นจึงจำเป็นที่ประเทศต่างๆ ต้องร่วมมือกันแก้ไขและป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. ด้านความรู้

1.1 นักเรียนสามารถบอกข้อตกลงที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีในทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนียได้

1.2 นักเรียนสามารถอธิบายความเป็นมาและผลของข้อตกลงที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีในทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนียได้

1.3 นักเรียนสามารถเขียนรายงานผลการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์ธรรมชาติในชุมชนของนักเรียนได้

2. ด้านทักษะ

2.1 นักเรียนสามารถวิเคราะห์ผลที่เกิดขึ้นจากข้อตกลงที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนียได้

2.2 นักเรียนสามารถอภิปรายแสดงความคิดเห็นได้

2.3 นักเรียนสามารถค้นคว้าหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ได้

2.4 นักเรียนสามารถนำเสนอข้อมูลและผลการดำเนินงานโครงการอนุรักษ์ธรรมชาติในชุมชนได้

3. ด้านคุณลักษณะ

3.1 นักเรียนรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ยอมรับความคิดเห็นของผู้ที่คิดต่างจากตนเองได้

3.2 นักเรียนรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายได้

3.3 นักเรียนสามารถทำงานกลุ่มร่วมกับผู้อื่นได้

สาระการเรียนรู้

ความร่วมมือระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศต่างๆ ในทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย

- อนุสัญญาไซเตส

อนุสัญญาไซเตสหรืออนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดพันธุ์สัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora-CITES) เกิดขึ้นจากการตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดจากการค้าสัตว์ป่าและพืชป่าซึ่งมีปริมาณและมูลค่ามหาศาล จนกลายเป็นธุรกิจการค้าระหว่างประเทศที่ผิดกฎหมายทำให้ประเทศต่างๆ หาททางแก้ไขปัญหานี้ และนำไปสู่การลงนามในอนุสัญญาไซเตสในการประชุมนานาชาติของสหภาพสากลว่าด้วยการอนุรักษ์ธรรมชาติและทรัพยากรธรรมชาติ (IUCN) ที่กรุงวอชิงตัน ดี.ซี. เมื่อ พ.ศ. 2516 ปัจจุบันมีสมาชิก 175 ประเทศ (พ.ศ. 2552)

อนุสัญญานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมการค้าระหว่างประเทศซึ่งสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้จะสูญพันธุ์ ตลอดจนผลิตภัณฑ์ของสัตว์ป่าและพืชป่า โดยการสร้างกลไกที่มีเครือข่ายทั่วโลกเพื่อควบคุม

การค้า และสร้างระบบใบอนุญาตในการนำเข้า-ส่งออก นำผ่าน หรือส่งกลับออกไปเพื่อป้องกันมิให้ สัตว์ป่าและพืชป่าสูญพันธุ์ไปจากโลก

- **อนุสัญญาแรมซาร์**

อนุสัญญาแรมซาร์หรืออนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำเกิดขึ้นจากการที่ประเทศต่างๆ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของบริเวณพื้นที่ชุ่มน้ำ (wetlands) ซึ่งกำลังคุกคาม นำไปสู่การประชุมเพื่อรับรองอนุสัญญาดังกล่าวที่เมืองแรมซาร์ ประเทศอิหร่าน พ.ศ. 2514

อนุสัญญานี้มีวัตถุประสงค์หลักในการอนุรักษ์และยับยั้งการสูญหายของพื้นที่ชุ่มน้ำในโลก และสนับสนุนให้มีการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ชุ่มน้ำอย่างชาญฉลาด ประเทศที่เข้าร่วมในข้อตกลงจะต้องคัดเลือกพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับชาติหรือนานาชาติอย่างน้อย 1 แห่ง บรรจุในทะเบียนพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ ซึ่งพิจารณาจากเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นในข้อตกลงของอนุสัญญา กำหนดและวางแผนในการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ชุ่มน้ำทุกแห่งในประเทศ ไม่ว่าจะขึ้นทะเบียนหรือไม่ก็ตาม

- **อนุสัญญาเวียนนาและพิธีสารมอนทรีออล**

อนุสัญญาเวียนนาเป็นข้อตกลงระหว่างประเทศที่เกิดขึ้นจากความวิตกกังวลของนานาชาติจากการที่โอโซนซึ่งเป็นเสมือนเกาะป้องกันรังสีอัลตราไวโอเล็ตถูกทำลายลง ซึ่งรังสีดังกล่าวเป็นรังสีที่อยู่ในแสงอาทิตย์และยังก่อให้เกิดอันตรายต่อสิ่งมีชีวิตที่อยู่บนพื้นผิวโลก ดังนั้นจึงได้เกิดข้อตกลงระหว่างประเทศเพื่อแก้ไขปัญหาคายชั้นบรรยากาศโอโซนขึ้น เรียกว่าอนุสัญญาเวียนนา เพื่อปกป้องชั้นบรรยากาศโอโซน มีหลักการในการร่วมมือกันศึกษาค้นคว้าเฝ้าระวัง และการแลกเปลี่ยนข้อมูลในด้านต่างๆ เพื่อการปกป้องชั้นบรรยากาศโอโซน โดยการควบคุม ลด หรือป้องกันกิจกรรมที่จะมีผลกระทบต่อชั้นบรรยากาศโอโซน โดยการควบคุม ลด หรือป้องกันกิจกรรมที่จะมีผลกระทบต่อชั้นบรรยากาศโอโซน

ต่อมาหลังจากยอมรับข้อตกลงอนุสัญญาเวียนนาได้ 2 เดือน ได้มีการสำรวจและพบว่าปริมาณโอโซนที่ลดลงสัมพันธ์กับการเพิ่มขึ้นของออกไซด์ของคลอรีน ซึ่งพบว่าสารดังกล่าวเป็นสารจำพวกฮาโลคาร์บอน (Halocarbons) ประกอบด้วย คลอรีน ฟลูออรีน โบรมีน คาร์บอน และไฮโดรเจน ต่อมาเรียกสารพวกนี้ว่า สารทำลายชั้นบรรยากาศโอโซน โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme – UNEP) จึงได้ดำเนินการเพื่อสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme- UNEP) จึงได้ดำเนินการเพื่อร่างข้อกำหนดและมาตรการในการยับยั้งการทำลายชั้นบรรยากาศโอโซนภายใต้อนุสัญญาเวียนนาได้เรียกข้อกำหนดนี้ว่า พิธีสารมอนทรีออลว่าด้วยสารทำลายชั้นบรรยากาศโอโซน พิธีสารนี้ใช้มาตรการจำกัด

การนำเข้า – ส่งออก การบริโภค และถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตสารเคมีเหล่านี้โดยกำหนดให้การใช้สารเคมีเหล่านี้หมดไปภายในช่วงเวลาที่กำหนด

- **อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ**

อนุสัญญานี้สืบเนื่องมาจากความวิตกกังวลของนานาชาติต่อวิกฤตการณ์เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของบรรยากาศโลกที่ร้อนขึ้นซึ่งเนื่องมาจากปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่เพิ่มมากขึ้น

เมื่อ พ.ศ. 2535 สหประชาชาติได้จัดให้มีการประชุมว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา ณ กรุงริโอดีจาเนรู ประเทศบราซิล และในครั้งนั้นประเทศต่างๆ ได้ลงนามให้การรับรองอนุสัญญาว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากการกระทำของมนุษย์ และที่ไม่ปรากฏอยู่ในพิธีสารมอนทรีออล โดยมีเป้าหมายให้ประเทศพัฒนาแล้วและประเทศอุตสาหกรรมที่อยู่ในกลุ่มของอนุสัญญาฯ ลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

กิจกรรมการเรียนรู้

คาบที่ 1 (ชั้นประเมิน)

กิจกรรมชั้นนำ

1. ครูนำเสนอเว็บไซต์โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (UN Environment Program: UNEP) และกลุ่มพิทักษ์สิ่งแวดล้อมกรีนพีซ (Green Peace) ว่าเป็นองค์กรเกี่ยวกับอะไร ทำงานอย่างไร
2. ครูสอบถามนักเรียนว่ารู้จักองค์กรหรือสนธิสัญญาอะไรบ้างที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อเชื่อมโยงเข้าสู่เรื่อง ความร่วมมือทางด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

กิจกรรมชั้นสอน

3. ครูสอบถามนักเรียนเกี่ยวกับข้อมูลที่นักเรียนสามารถค้นคว้ามาได้เรื่องความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ
4. ครูแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็นกลุ่มๆ ละ 6-7 คน จากนั้นให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาจับสลากหัวข้อต่อไปนี้
 - อนุสัญญาไซเตส (CITES)
 - อนุสัญญาแรมซาร์ (Ramsar Conversion)
 - อนุสัญญาเวียนนา(Vienna Convention)และพิธีสารมอนทรีออล(Montreal Protocol)
 - อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ(United Nations Framework Convention on Climate Change-UNFCCC หรือFCCC)
5. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเข้าไปค้นคว้าที่ห้องสมุด จากนั้นสรุปสาระสำคัญเพื่อนำข้อมูลมานำเสนอให้แก่กลุ่มอื่นๆ
6. นักเรียนนำเสนอข้อมูลในหัวข้อที่ได้รับมอบหมายหน้าชั้นเรียน ให้กลุ่มอื่นๆ ร่วมรับฟังและแสดงความคิดเห็น โดยมีครูคอยช่วยสรุปสาระสำคัญของแต่ละกลุ่ม
7. ครูแจกใบงานเรื่อง ความร่วมมือระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศต่างๆ ในทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย ให้นักเรียนทำและเฉลยพร้อมกัน

กิจกรรมขั้นสรุป

8. ครูมอบหมายงานให้นักเรียนไปสำรวจในชุมชนของตนเองว่ามีความร่วมมือระหว่างชุมชนหรือหน่วยงานใดบ้างที่ดำเนินงานเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนของนักเรียนบ้างเพื่อนำเสนอในคาบเรียนต่อไป
9. ครูมอบหมายให้นักเรียนนำแบบประเมินความพึงพอใจในการนำเสนอข้อมูลและผลงานโครงการภัยธรรมชาติในชุมชนไปให้เพื่อนนักเรียนในโรงเรียนและชาวบ้านในชุมชนใกล้เคียงเป็นผู้ประเมินโครงการ เพื่อนำมาประกอบการเขียนสรุปการดำเนินงานโครงการภัยธรรมชาติในชุมชน
10. ครูมอบหมายให้นักเรียนเขียนสรุปการดำเนินงานโครงการภัยธรรมชาติในชุมชนของนักเรียนเพื่อนำเสนอคาบเรียนต่อไป

คาบที่ 2

กิจกรรมขั้นนำ

11. ครูซักถามนักเรียนเกี่ยวกับเรื่อง ความร่วมมือระหว่างชุมชนหรือหน่วยงานที่ดำเนินงานเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนของนักเรียน จากนั้นครูซักถามถึงวิธีการดำเนินงานและผลการดำเนินงานของหน่วยงานเหล่านั้น
12. ครูซักถามเกี่ยวกับโครงการภัยธรรมชาติในชุมชนของนักเรียนว่าแต่ละกลุ่มดำเนินงานเป็นอย่างไรบ้าง และผลการดำเนินงานเป็นอย่างไร

กิจกรรมขั้นสอน

13. นักเรียนนำเสนอผลการดำเนินงานโครงการภัยธรรมชาติในชุมชน
14. ครูซักถามนักเรียนเกี่ยวกับการทำโครงการว่าโครงการนี้ส่งผลต่อใครบ้าง มีประโยชน์หรือไม่อย่างไร นักเรียนรู้สึกอย่างไรเมื่อลงมือทำโครงการชิ้นนี้
15. ครูให้นักเรียนเขียนแบบสะท้อนความคิดจากการทำโครงการ

กิจกรรมขั้นสรุป

16. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากบทเรียนและการทำโครงการภัยธรรมชาติในชุมชนของนักเรียน

สื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้

1. ห้องสมุด
2. PowerPoint
3. แบบฝึกหัด เรื่อง ความร่วมมือระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศต่างๆ ในทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย
4. หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ม.1
5. แบบฝึกทักษะรายวิชาพื้นฐานหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ม.1
6. แหล่งข้อมูลสารสนเทศ
 - <http://www.citescop16thai.com>
 - <http://www.eppo.go.th>
 - www.greenpeace.org
 - <http://www.tgo.or.th>
 - www.unep.org
 - <http://www.worldbank.org/>

การวัดผลประเมินผล

กิจกรรม / พฤติกรรมผลงาน ที่ต้องการประเมิน	วิธีการ / หลักฐานการเรียนรู้	เครื่องมือและเกณฑ์การประเมิน
<p>1. ด้านความรู้</p> <p>- บอกข้อตกลงที่เกี่ยวข้องกับ ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมที่มีในทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย</p> <p>-อธิบายความเป็นมาและผลของ ข้อตกลงที่เกี่ยวข้องกับ ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมที่มีในทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย</p> <p>-เขียนรายงานผลการดำเนินงาน โครงการภัยธรรมชาติในชุมชน ของนักเรียนได้</p>	<p>- การถามตอบจากอภิปราย เรื่องข้อตกลงที่เกี่ยวข้องกับ ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมที่มีในทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย</p> <p>-ทำใบงานเรื่องความร่วมมือ ระหว่างประเทศเกี่ยวกับ ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมของประเทศต่างๆ</p> <p>-รูปเล่มโครงการภัยธรรมชาติ</p>	<p>- แบบสังเกตพฤติกรรม รายบุคคล</p> <p>-ใบงานเรื่องความร่วมมือ ระหว่างประเทศเกี่ยวกับ ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมของประเทศต่างๆ</p> <p>-แบบประเมินการนำเสนอ โครงการ</p>
<p>2. ด้านทักษะ / กระบวนการ</p> <p>-วิเคราะห์ผลที่เกิดขึ้นจาก ข้อตกลงที่เกี่ยวข้องกับ ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมในทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย</p> <p>- อภิปรายแสดงความคิดเห็น -ค้นคว้าหาข้อมูลจาก แหล่งข้อมูลต่างๆ</p> <p>-นำเสนอข้อมูลและผลการ ดำเนินงานโครงการภัย ธรรมชาติในชุมชน</p>	<p>- การถามตอบจากอภิปราย เรื่องข้อตกลงที่เกี่ยวข้องกับ ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมที่มีในทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย</p> <p>-การสังเกตการแสดงความ คิดเห็น</p> <p>- การสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม</p> <p>-การค้นคว้าเรื่องภัยธรรมชาติที่ เกิดขึ้นในทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย</p> <p>-การนำเสนอผลการดำเนินงาน โครงการภัยธรรมชาติ</p>	<p>- แบบสังเกตพฤติกรรม รายบุคคล</p> <p>-แบบประเมินการทำงานกลุ่ม</p> <p>- แบบประเมินการนำเสนอ โครงการ</p>

กิจกรรม / พฤติกรรมผลงาน ที่ต้องการประเมิน	วิธีการ / หลักฐานการเรียนรู้	เครื่องมือและเกณฑ์การประเมิน
3. ด้านคุณลักษณะ / เจตคติ - รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น - รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย - ทำงานกลุ่มร่วมกับผู้อื่น	- การสังเกตพฤติกรรมนักเรียน - การสังเกตพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล - การสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	- แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล - แบบประเมินการทำงานกลุ่ม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

บันทึกหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1. ผลการเรียนรู้

1.1 ด้านความรู้

.....

.....

1.2 ด้านทักษะ/กระบวนการ

.....

.....

1.3 ด้านคุณลักษณะ

.....

.....

2. ปัญหา

2.1 ด้านความรู้

.....

.....

2.2 ด้านทักษะ/กระบวนการ

.....

.....

2.3 ด้านคุณลักษณะ

.....

.....

3. ข้อเสนอแนะหรือแนวทางการแก้ไข

3.1 ด้านความรู้

.....

.....

3.2 ด้านทักษะ/กระบวนการ

.....

.....

3.3 ด้านคุณลักษณะ

.....

.....

ลงชื่อ ผู้ประเมิน

แบบประเมินความพึงพอใจในการนำเสนอข้อมูลและผลงานโครงการกิจกรรมชาติในชุมชน

คำชี้แจง โปรดใส่เครื่องหมาย (/) ตามรายการที่เป็นจริงหรือเห็นว่าเหมาะสม

เกณฑ์การประเมิน 1 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อย 2 หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง
3 หมายถึง มีความพึงพอใจมาก 4 หมายถึง มีความพึงพอใจมากที่สุด

ประเด็นความคิดเห็น	ระดับความพึงพอใจ / ความรู้ความเข้าใจ / การนำความรู้ไปใช้			
	มากที่สุด 4	มาก 3	ปานกลาง 2	น้อย 1
ด้านความรู้ความเข้าใจ				
1. ข้อมูลและผลงานมีรายละเอียดครบถ้วนชัดเจน				
2. ข้อมูลและผลงานที่นำเสนอเข้าใจง่ายและไม่ซับซ้อน				
3. ข้อมูลและผลงานใช้ภาษาอย่างถูกต้อง				
4. ข้อมูลและผลงานมีความคิดสร้างสรรค์และน่าสนใจ				
5. ข้อมูลที่นำเสนอมีความสอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของท่าน				
ด้านการนำความรู้ไปใช้				
1. สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ได้จริง				
2. มีความมั่นใจและสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ได้				
3. สามารถนำความรู้ไปเผยแพร่/ถ่ายทอดได้				

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

แบบประเมินการนำเสนอโครงการ

ชื่อโครงการ..... ชั้น ม...../.....

คณะผู้จัดทำโครงการ เลขที่.....

..... เลขที่.....

..... เลขที่.....

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องค่าคะแนนที่ท่านคิดว่าเหมาะสมที่สุด

5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ				
	5	4	3	2	1
1.มีความพร้อมในการนำเสนอ					
2.มีเทคนิคการนำเสนอที่น่าสนใจ					
3.รายงานเนื้อหาได้ครบถ้วนตามเวลาที่กำหนด					
4.มีข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์และสร้างสรรค์					
5.สามารถตอบข้อซักถามต่างๆ ได้					
6.รายงานมีส่วนประกอบครบถ้วนและเรียบร้อย					
รวมคะแนน					
รวมคะแนนทั้งสิ้น					

ข้อเสนอแนะ :

.....

ลงชื่อ.....

(.....) ผู้ประเมิน

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

แบบฝึกหัดทบทวน เรื่อง ความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อม

คำสั่ง ให้นักเรียนอธิบายเกี่ยวกับความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมในทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และ
โอเชียเนียลงในตารางต่อไปนี้

ความร่วมมือ	ลักษณะความร่วมมือ
อนุสัญญาไซเตส (CITES)
อนุสัญญาแรมซาร์ (Ramsar Convention)
อนุสัญญาเวียนนา (Vienna Convention) และพิธีสารมอนทรีออล (Montreal Protocol)
อนุสัญญาสหประชาชาติว่า ด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพ ภูมิอากาศ (United Nations Framework Convention on Climate Change - UNFCCC/FCCC)

แผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาแบบปกติ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 วิกฤตการณ์ทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย
และโอเชียเนีย

เรื่อง ภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นในประเทศไทย

รหัสวิชา ส21101 ชื่อรายวิชา สังคมพื้นฐาน กลุ่มสาระ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 เวลา 2 ชั่วโมง

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผล
ต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ในการค้นหาวิเคราะห์สรุป
และใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัด ส 5.1 ม.1/3 วิเคราะห์เชื่อมโยงสาเหตุและแนวทางป้องกันภัยธรรมชาติ และการ
ระวังภัยที่เกิดขึ้นในประเทศไทย และทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย

สาระสำคัญ

ภัยธรรมชาติเป็นภัยพิบัติซึ่งสร้างความเสียหายอย่างมหาศาลให้กับมนุษยชาติ เกิดขึ้นจาก
การเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติที่ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมและความเป็นอยู่ของมนุษย์

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. ด้านความรู้

- 1.1 นักเรียนสามารถระบุวิธีการระวังภัยและการปฏิบัติตนเมื่อเกิดภัยธรรมชาติได้
- 1.2 นักเรียนสามารถสรุปเนื้อหาสาระการเรียนรู้เป็นผังความคิดได้

2. ด้านทักษะ

- 2.1 นักเรียนสามารถวิเคราะห์สาเหตุของการเกิดภัยธรรมชาติและผลกระทบจากภัย-
ธรรมชาติได้
- 2.2 นักเรียนสามารถค้นคว้าหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ได้
- 2.3 นักเรียนสามารถนำเสนอและอธิบายแผนผังความคิดได้

3. ด้านคุณลักษณะ

- 3.1 นักเรียนรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ยอมรับความคิดเห็นของผู้ที่คิดต่างจากตนเองได้
- 3.2 นักเรียนรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายได้
- 3.3 นักเรียนสามารถทำงานกลุ่มได้

สาระการเรียนรู้

ภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นในประเทศไทย

- วาตภัย

วาตภัยเป็นภัยที่เกิดจากลมพายุ สร้างความเสียหายให้แก่มนุษย์ไม่น้อย พายุที่เกิดขึ้นในประเทศไทยเกิดขึ้น 2 ลักษณะ คือ เกิดจากพายุฤดูร้อนและเกิดจากพายุหมุนเขตร้อน

การที่ประเทศไทยมีทำเลที่ตั้งอยู่ระหว่างกึ่งกลางของแหล่งกำเนิดพายุหมุนเขตร้อนทั้งสองแหล่ง คือ แหล่งกำเนิดในมหาสมุทรแปซิฟิก ทะเลจีนใต้ และแหล่งกำเนิดในอ่าวเบงกอล ส่งผลให้ประเทศไทยได้รับอิทธิพลจากพายุหมุนที่เกิดขึ้น โดยในแต่ละปีจะมีพายุหมุนเขตร้อนเคลื่อนเข้าสู่ประเทศไทย ซึ่งส่วนใหญ่พบว่าพายุที่เคลื่อนเข้ามาจะมีระดับที่ไม่รุนแรงมากนัก แต่ก็มีบางครั้งที่พายุเคลื่อนเข้ามาถึงประเทศไทยมีระดับความรุนแรง และก่อให้เกิดความเสียหายขึ้น

เพื่อป้องกันอันตรายจากพายุฤดูร้อน และพายุหมุนเขตร้อน เราควรติดตามข่าวพยากรณ์อากาศเพื่อเตรียมพร้อมรับมือกับเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้น และอาศัยอยู่ในสถานที่ที่ปลอดภัย กล่าวคือ อยู่ในอาคารที่แข็งแรงและปลอดภัยจากลมพายุและน้ำท่วมและควรอยู่ภายในอาคารจนกว่าลมพายุจะสงบลง นอกจากนี้ควรดูแลสิ่งของต่างๆ ที่อาจหักโค่นได้ง่ายให้อยู่ในสภาพที่แข็งแรงหรือเมื่อเกิดพายุฝนฟ้าคะนองควรหลีกเลี่ยงไม่อยู่ใกล้กับสิ่งของเหล่านี้ เช่น ต้นไม้ เสาไฟฟ้า ป้ายโฆษณา

- อุทกภัย

อุทกภัย หมายถึง ภัยที่เกิดจากน้ำ เป็นภัยธรรมชาติที่คนไทยคุ้นเคยเป็นอย่างดี และเป็นภัยพิบัติที่สร้างความเสียหายให้แก่ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนชาวไทยมากที่สุด และเกิดขึ้นทุกปี โดยปกติจะเกิดจากฝนตกหนักต่อเนื่องกันเป็นเวลานาน ซึ่งมีสาเหตุจากการเกิดพายุหมุนเขตร้อน ลมมรสุมที่มีกำลังแรง น้ำทะเลหนุน เชื่อกันน้ำพังทลาย เป็นต้น ปัจจัยสำคัญที่ทำให้

อุทกภัยมีความรุนแรงและมีรูปแบบต่างๆ คือ ลักษณะภูมิประเทศและสิ่งแวดล้อมของพื้นที่บริเวณนั้น ลักษณะของอุทกภัยแบ่งออกได้ 2 ชนิด ได้แก่ น้ำป่าไหลหลากและน้ำท่วมฉับพลัน และน้ำท่วมขัง

แนวทางการป้องกันอันตรายที่เกิดจากอุทกภัย ทำได้โดยการจัดวางแผนการใช้ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพไม่ให้เกิดขวางทางน้ำไหล พร้อมทั้งติดตามสถานการณ์สภาวะอากาศเป็นประจำเพื่อเตรียมพร้อมกับสถานการณ์ที่อาจเกิดอุทกภัย ออกแบบอาคารสถานที่ให้มีความสูงจากระดับน้ำที่เคยท่วม และเตรียมพร้อมเสมอเมื่อได้รับแจ้งให้อพยพไปอยู่ในที่สูง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงตระหนักถึงความเดือดร้อนของประชาชนที่เกิดจากภัยน้ำท่วม พระองค์ทรงมีพระราชดำริเกี่ยวกับการแก้ไขพื้นที่ที่เกิดน้ำท่วม อาทิ โครงการพระราชดำริเกี่ยวกับการสร้างเขื่อน อ่างเก็บน้ำ เพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้ การสร้างพื้นที่รองรับน้ำ การสร้างคันกันน้ำ และประตูระบายน้ำเพื่อระบายน้ำออกจากพื้นที่ เช่น โครงการแก้มลิง ซึ่งเป็นโครงการที่เกี่ยวกับการแก้ปัญหาน้ำท่วมกรุงเทพฯ โดยจัดหาพื้นที่รองรับน้ำเพื่อกักเก็บน้ำไว้ก่อนจะระบายออกสู่ทะเลเพื่อรอให้คลองต่างๆ ได้ระบายน้ำออกไปก่อน ซึ่งช่วยแก้ปัญหาน้ำท่วมได้ระดับหนึ่ง

- แผ่นดินถล่ม

แผ่นดินถล่ม หมายถึง ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจากการเคลื่อนตัวของชั้นดิน หรือชั้นหินนอกสุดของเปลือกโลกที่มีการเคลื่อนตัวจากที่สูงตามแรงดึงดูดของโลกลงสู่ที่ต่ำ เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งในฤดูฝน โดยเฉพาะบริเวณที่อยู่บนภูเขาสูง ลาดเขา หรือเชิงเขา

สาเหตุการเกิดแผ่นดินถล่มในประเทศไทยมักเกิดจากพายุหมุนเขตร้อนทำให้เกิดฝนตกหนักต่อเนื่องเป็นเวลานาน นอกจากนั้นมนุษย์ยังเป็นตัวการที่ทำให้เกิดแผ่นดินถล่มได้เช่นกัน เช่น การทำลายป่าไม้เพื่อนำที่ดินไปใช้ในการเกษตรและสร้างที่อยู่อาศัย ทำให้ไม่มีต้นไม้ช่วยดูดซับน้ำ

ปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมความรุนแรงของแผ่นดินถล่ม ได้แก่ ปริมาณฝนที่ตกลงมา ลักษณะทางธรณีวิทยาของภูเขา เป็นต้นว่า ชนิดของหิน และโครงสร้างทางธรณีวิทยา เช่น รอยแตก รอยเลื่อน และชั้นหินคดโค้ง ความลาดชันของภูเขา และความสมบูรณ์ของป่าไม้

แผ่นดินถล่มสร้างความสูญเสียทั้งต่อชีวิตและทรัพย์สินเป็นจำนวนมาก และเกิดอย่างต่อเนื่องมาหลายครั้ง ทั้งนี้เป็นเพราะยังคงมีการทำลายป่าไม้และการสร้างบ้านเรือนในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดแผ่นดินถล่ม ดังนั้นเพื่อเป็นการป้องกันอันตรายที่เกิดจากแผ่นดินถล่มจึงควรหลีกเลี่ยงการสร้างที่อยู่อาศัยในพื้นที่เสี่ยงภัย เช่น บริเวณหุบเขา ลาดเขา หรือบริเวณที่เคยเกิดแผ่นดินถล่มไม่ตัดไม้ทำลายป่าอันเป็นแหล่งซบน้ำที่สำคัญ ติดตามการพยากรณ์อากาศและการแจ้งการเตือนภัยอย่างสม่ำเสมอ

ถ้าอยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัยควรสังเกตสิ่งแวดล้อมต่างๆ ที่เป็นการบอกเหตุว่าอาจเกิดแผ่นดินถล่ม เช่น มีฝนตกหนักต่อเนื่อง ระดับน้ำในห้วยสูงขึ้นผิดปกติอย่างรวดเร็ว สีของน้ำเปลี่ยนแปลงไปเป็นสีของดิน มีเสียงดังผิดปกติจากภูเขา น้ำที่ท่วมมีการเพิ่มระดับอย่างรวดเร็ว เมื่อเกิดเหตุการณ์ต่างๆ เหล่านี้สันนิษฐานได้ว่าอาจเกิดแผ่นดินถล่มจึงควรอพยพออกจากพื้นที่

กิจกรรมการเรียนรู้

คาบที่ 1

กิจกรรมขั้นนำ

1. ครูนำเสนอข่าววาทภัย อุทกภัย แผ่นดินถล่ม ภัยแล้ง แผ่นดินไหวให้นักเรียนดู แล้วซักถามให้นักเรียนบอกเล่าประสบการณ์ว่าใครเคยเจอภัยธรรมชาติอะไรบ้าง
2. ครูให้นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์ภัยธรรมชาติที่นักเรียนได้ประสบพบเจอนั้นเกิดขึ้นบริเวณใดใครได้รับผลกระทบบ้าง มีแนวทางการแก้ไขหรือป้องกันปัญหาเหล่านั้นอย่างไร เพื่อเชื่อมโยงเข้าสู่เรื่องภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นในประเทศไทย

กิจกรรมขั้นสอน

3. ครูใช้ PowerPoint ในการนำเสนอเรื่องวาทภัย อุทกภัย แผ่นดินถล่ม ภัยแล้ง และแผ่นดินไหว ซึ่งอธิบายถึงสาเหตุ ลักษณะของภัยธรรมชาติแต่ละชนิด ผลกระทบของภัยธรรมชาติ และการระวังภัยและการปฏิบัติตนเมื่อเกิดภัยธรรมชาติ แล้วอภิปรายร่วมกับนักเรียนกันเกี่ยวกับประเด็นภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นในประเทศไทย
4. นักเรียนเขียนผังความคิดสรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับเรื่องภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นในประเทศไทยลงในสมุดของแต่ละคน โดยมีรายละเอียดดังนี้ สาเหตุที่เกิดภัยธรรมชาติ บริเวณที่เกิด ผลจากการเกิดภัยธรรมชาติ และการระวังภัยและการปฏิบัติตนเมื่อเกิดภัยธรรมชาติ

คาบที่ 2

5. ครูให้นักเรียนเข้ากลุ่มๆ ละ 5-6 คน จากนั้นแต่ละกลุ่มศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเกี่ยวกับโครงการพระราชดำริที่ช่วยเหลือเกี่ยวกับภัยธรรมชาติ เพื่อนำเสนอหน้าชั้นเรียน
6. นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอ แลกเปลี่ยนข้อมูลกับเพื่อนๆกลุ่มอื่น โดยครูคอยช่วยสรุปสาระสำคัญของการนำเสนอ
7. นักเรียนสรุปสาระสำคัญของการนำเสนอของแต่ละกลุ่มลงในสมุด

กิจกรรมขั้นสรุป

8. ครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด เรื่อง ภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นในไทย จากนั้นครูและนักเรียนช่วยกันตรวจสอบความถูกต้อง

แหล่งข้อมูลและอุปกรณ์การเรียนรู้

1. ข่าววาทภัย อุทกภัย แผ่นดินถล่ม ภัยแล้ง แผ่นดินไหว
2. PowerPoint
3. แบบฝึกหัดเรื่องภัยธรรมชาติในประเทศไทย
4. หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ม.1
5. แบบฝึกทักษะรายวิชาพื้นฐานหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ม.1
6. ห้องสมุด
7. แหล่งข้อมูลสารสนเทศ
 - www.manager.co.th/Local/viewnews
 - www.komchadluek.net
 - www.krobkruakao.com

การวัดผลประเมินผล

กิจกรรม / พฤติกรรมผลงาน ที่ต้องการประเมิน	วิธีการ / หลักฐานการเรียนรู้	เครื่องมือและเกณฑ์การประเมิน
1. ด้านความรู้ - ระบุวิธีการระงับภัยและการปฏิบัติตนเมื่อเกิดภัยธรรมชาติ - สรุปเนื้อหาสาระการเรียนรู้เป็นผังความคิด	- การถามตอบจากข่าวและรูปภาพ - ผังความคิดสรุปเรื่องภัยธรรมชาติ	- แบบฝึกหัดเรื่องภัยธรรมชาติในประเทศไทย - แบบประเมินผังความคิด
2. ด้านทักษะ / กระบวนการ - วิเคราะห์สาเหตุของการเกิดภัยธรรมชาติและผลกระทบจากภัยธรรมชาติ - สามารถค้นคว้าหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ - นำเสนอและอธิบายแผนผังความคิด	- การถามตอบจากข่าวและรูปภาพ - การค้นคว้าเรื่องภัยธรรมชาติในประเทศไทยและแนวทางการป้องกัน - การสำรวจภัยธรรมชาติในชุมชนของนักเรียน - การนำเสนอและอธิบายผังความคิด	- แบบฝึกหัดเรื่องภัยธรรมชาติในประเทศไทย - แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล - แบบประเมินการทำงานกลุ่ม - แบบประเมินผังความคิด
3. ด้านคุณลักษณะ / เจตคติ - รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นที่คิดต่างจากตนเอง - รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย - ทำงานกลุ่มร่วมกับผู้อื่นได้	- การสังเกตพฤติกรรมนักเรียน - การสังเกตพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล - สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม	- แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล - แบบประเมินการทำงานกลุ่ม

บันทึกหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1. ผลการเรียนรู้

1.1 ด้านความรู้

.....

.....

1.2 ด้านทักษะ/กระบวนการ

.....

.....

1.3 ด้านคุณลักษณะ

.....

.....

2. ปัญหา

2.1 ด้านความรู้

.....

.....

2.2 ด้านทักษะ/กระบวนการ

.....

.....

2.3 ด้านคุณลักษณะ

.....

.....

3. ข้อเสนอแนะหรือแนวทางการแก้ไข

3.1 ด้านความรู้

.....

.....

3.2 ด้านทักษะ/กระบวนการ

.....

.....

3.3 ด้านคุณลักษณะ

.....

.....

ลงชื่อ ผู้ประเมิน

ข่าววาทภัย

เลย - ทหารบกเลยนำกำลังทหารกว่า 30 นาย ช่วยมุงหลังคาบ้าน ในพื้นที่ตำบลกกตู๋ จังหวัดเลย หลังเกิดพายุพัดกระหน่ำบ้านเรือนประชาชนเสียหายหนักกว่า 3 หลังคาเรือน

วันนี้ (19 พ.ค.) พล.ต.ภักทรพล รักษานคร ผู้อำนวยการกองร้อยบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดทหารบกเลย สั่งการให้ พ.ต.อัครศักดิ์ พาชื่นใจ นายทหารฝ่ายกิจการพลเรือน นำกำลังทหารกว่า 30 นาย พร้อมด้วยอุปกรณ์เครื่องมือช่าง เข้าช่วยเหลือครอบครัวของนายชุม ศรีชมพู่ อายุ 73 ปี บ้านเลขที่ 68 ม.10 ต.กกตู๋ อ.เมือง จ.เลย เหยื่อวาทภัย ถล่มยกหลังคาบ้านเปิดออกทั้งหลัง โดยทั้งหมดหมู่บ้านเสียหายหนัก จำนวน 3 หลัง

นายชุม ศรีชมพู่ เจ้าของบ้านกล่าวว่า ขณะที่พายุกระหน่ำมาอย่างแรงนั้น ตนอยู่ในบ้านกับครอบครัว เกิดพายุฝนตกแรงมาก และมีลมพัดเข้าที่ข้างบ้าน และด้วยแรงของลมพายุได้ยกหลังคาบ้านทั้งหลังออกไปหมด ทำให้ข้าวของเครื่องใช้ไฟฟ้า เครื่องใช้ต่างๆ ที่อยู่ในบ้านถูกฝนสาดเปียกทั้งหมด ครั้นถึงรุ่งเช้าจึงแจ้งไปยังองค์การบริหารตำบลกกตู๋ถึงความเสียหาย และขอความช่วยเหลือ

ทั้งนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลกกตู๋ ได้ประสานไปยังจังหวัดเลย และหน่วยงานทหารในพื้นที่ โดยวันนี้มีกำลังเจ้าหน้าที่จากจังหวัดทหารบกเลยเข้ามาช่วยเหลือมุงหลังคา ให้แก่บ้านที่ได้รับความเสียหายจากพายุกระหน่ำ ซึ่งโดยส่วนตัวยังเกิดความห่วงว่า จะเกิดพายุพัดกระหน่ำมาซ้ำเติม จนทำให้ข้าวของภายในบ้านเสียหายอีก

ที่มา: <http://www.manager.co.th/Local/viewnews.aspx?NewsID=9560000060061>

ข่าวอุทกภัย

เอเอฟพี - สถานการณ์น้ำท่วมในเมืองเวนิสเริ่มคลี่คลาย เมื่อระดับน้ำที่เคยสูงสุดเป็นประวัติการณ์จนทำให้เกือบทั้งเมืองจมน้ำใน ช่วงสุดสัปดาห์ที่ผ่านมาลดลงแล้ววันนี้ (13) ขณะที่พบผู้เสียชีวิต 4 รายจากอุทกภัย หลังฝนที่ตกลงมาอย่างหนักในแคว้นทัสคานี ตอนกลางของอิตาลี

ระดับน้ำในเมืองเวนิสสูงขึ้นไปถึง 149 เซนติเมตรเหนือระดับน้ำทะเล ในวันอาทิตย์ (11) ที่ผ่านมา ซึ่งถือเป็นระดับที่สูงที่สุดนับตั้งแต่ปี 2008 จนต้องมีการประกาศเตือนภัยทั่วมือง ขณะที่ผู้คนกระเสือกกระสนลุยน้ำในบริเวณจัตุรัสเซนต์มาร์ก

อุทกภัยที่เกิดขึ้นในเดือนนี้ทำให้ข้อโต้เถียงเกี่ยวกับความล่าช้าใน โครงการสร้างพนังกั้นน้ำโดยรอบเมืองแห่งสายน้ำซึ่งมีมูลค่าหลายพันล้านยูโร ถูกยกขึ้นมาอีกครั้ง

ขณะที่ยอดผู้เสียชีวิตจากเหตุน้ำท่วมในหลายพื้นที่ตอนกลางของประเทศ ก็เพิ่มขึ้น โดยเหยื่อ 3 รายถูกพบในรถคันหนึ่งซึ่งตกจากสะพานที่ถูกกระแสน้ำเชี่ยวกรากซัดถล่มใกล้ เมืองมานซิอาโน ในคืนวันจันทร์ (12) ที่ผ่านมา สำนักงานอัยการท้องถิ่นรายงานว่ เหยื่อทั้ง 3 รายนี้เป็นลูกจ้างของบริษัทผู้ประกอบการผลิตกระแสไฟฟ้าเอนล ที่กำลังเดินทางไปยังพื้นที่ประสบภัย

ฝนที่ตกลงมาอย่างหนักหน่วงนี้ยังคร่าชีวิตเหยื่ออีกรายในเมืองกาปัลบีโอ แนวชายฝั่งคาบสมุทรทัสกัน เป็นชายชรา วัย 73 ปี ซึ่งอยู่ในรถที่ถูกกระแสน้ำพัดกลืนไป

รถไฟในท้องที่ทั่วแคว้นทัสคานีต้องระงับให้บริการ และผู้ว่าการเมืองร้องขอความช่วยเหลือจากกองทัพไปแล้ว แต่คาดว่าปริมาณฝนในอิตาลีกำลังลดลง และหลายแคว้นก็น่าจะลดระดับการเตือนภัยลงได้ในวันนี้

ที่มา: <http://www.manager.co.th/Around/ViewNews.aspx?NewsID=9550000138801>

ข่าวแผ่นดินไหว

สำนักข่าวซินหัว ของทางการจีน รายงานความคืบหน้า เหตุแผ่นดินไหว 7.0 ริกเตอร์ ในเขต หลูซ่าน เมืองหย่าอัน ในมณฑลเสฉวน ทางภาคตะวันตกเฉียงใต้ของจีน ว่านายหลี่ เค่อเฉียง นายกรัฐมนตรี ได้ขึ้นเฮลิคอปเตอร์มาจากกรุงปักกิ่ง มาถึงจังหวัดหย่าอัน เพื่อเป็นผู้บัญชาการ การค้นหาผู้รอดชีวิต และให้กำลังใจผู้ประสบภัย

นายกรัฐมนตรีจีน กล่าวว่า จะต้องเร่งรีบช่วยเหลือผู้ที่ติดอยู่ใต้ซากปรักหักพังให้ได้มากที่สุด ภายใน 24 ชั่วโมงแรก เพราะถือเป็นเวลาทองที่ผู้ประสบเหตุน่าจะยังมีชีวิตอยู่ ส่วนตลอด 8 ชั่วโมงที่ผ่านมาของการค้นหาได้มีการยืนยันตัวเลขผู้เสียชีวิตแล้ว 102 ราย ส่วนผู้บาดเจ็บมีเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ กว่า 3,000 ราย

ขณะที่เจ้าหน้าที่ทางการมณฑลเสฉวน กล่าวว่า เหตุแผ่นดินไหวครั้งนี้มีบ้านเรือนประชาชน อย่างน้อย 10,000 หลัง ถูกทำลาย อีกทั้งเครือข่ายแผ่นดินไหวของจีน ระบุว่า มีอาฟเตอร์ช็อกตามมา หลังเหตุแผ่นดินไหว 7.0 ริกเตอร์ อีกกว่า 260 ครั้ง โดยมี 2 ครั้งที่มีระดับรุนแรง 5 ริกเตอร์
ที่มา: <http://www.manager.co.th/Home/ViewNews.aspx?NewsID=9560000047575>

ข่าวแผ่นดินถล่ม

28 มี.ค. 56 สำนักข่าวต่างประเทศรายงานว่า เกิดแผ่นดินถล่มครั้งใหญ่ในย่านเลตจ์วูด บีช บนเกาะวิตบีรี่ ทางเหนือของนครซีแอตเทิล รัฐวอชิงตัน สหรัฐอเมริกา เมื่อเวลา 04.15 น.วันพุธ (27 มี.ค.) ตามเวลาท้องถิ่น เป็นเหตุให้บ้านหลังหนึ่งพังครืน โชคดีไม่มีใครได้รับบาดเจ็บ

หลังเกิดเหตุ เจ้าหน้าที่กู้ภัยช่วยเหลือนักประดาน้ำ 12 คนจากบ้านเกือบ 20 หลังในพื้นที่ซึ่ง ถูกตัดขาดทันทีหลังแผ่นดินถล่ม เนื่องจากทำให้ถนนขาด ส่วนบ้านอีก 34 หลังได้รับคำสั่งให้อพยพ เนื่องจากเกรงว่าจะไม่ปลอดภัย

หลังจากนักธรณีวิทยาได้เข้าประเมินในเบื้องต้น ลงความเห็นว่า ให้ประชาชนในบ้าน 15 หลัง ที่อยู่เหนือขึ้นไปบนเนินเขา สามารถกลับบ้านได้ ในตอนค่ำวันเดียวกัน แต่ 19 หลังที่อยู่แนวถนนที่ถูก ทำลายยังให้อพยพต่อ ทั้งจากความไม่ปลอดภัย ถนนและน้ำ ไฟฟ้าถูกตัดขาด

รายงานระบุว่า ในช่วงหลายวันที่ผ่านมา ไม่มีฝนตกหนัก แต่พื้นที่แถบตะวันตกของเกาะวิตบีรี่ เคยเกิดดินถล่มในอดีต เนื่องจากสภาพของดินและการเคลื่อนตัวของน้ำ แต่ไม่ทราบสาเหตุใดจึง รุนแรงมากในครั้งนี้

พื้นที่ดินถล่มกินความกว้าง 370-470 เมตร และทรุดลงไปยังด้านล่าง 560-660 เมตร เสียง ดินถล่มดังสนั่นคล้ายกับฟ้าผ่ารุนแรงผสมกับเสียงต้นไม้หัก กระทั่งประชาชนที่อยู่ไกลออกไปจากจุด เกิดเหตุราว 12 กิโลเมตรก็ยังได้ยิน

ที่มา: <http://www.komchadluek.net/detail/20130328/154961>

ข้าวภัยแล้ง

องค์การ ช่วยเหลือระหว่างประเทศเตือนว่า มีประชากรมากถึง 9 ล้านคนในแอฟริกาตะวันตกที่อาจได้รับผลกระทบจากวิกฤตอาหาร อันเนื่องมาจากภัยแล้ง และราคาอาหารพุ่งสูง

5 ประเทศในแอฟริกาตะวันตก ประกอบด้วยมอริเตเนีย, ไนเจอร์, บัวร์กินาฟาโซ, มาลี และชาด กำลังเสี่ยงได้รับผลกระทบรุนแรงจากวิกฤตอาหาร ขณะที่คลังอาหารสำรองภายในประเทศเหล่านี้กำลังร่อยหรอลง และราคาธัญพืชสำคัญบางรายการมีราคาเพิ่มขึ้นถึง 40 เปอร์เซ็นต์ โดยเฉพาะที่ไนเจอร์ ซึ่งได้รับผลกระทบหนักที่สุด ราคาข้าวและเนื้อสัตว์ได้เพิ่มขึ้นทำสถิติ และไม่มีทีท่าว่าจะลดลง เนื่องจากภัยแล้งยืดเยื้อทำให้มีผลผลิตออกมาน้อย

โครงการ อาหารโลกเป็นหนึ่งในองค์กรที่เรียกร้องให้นานาชาติให้ความช่วยเหลือเพื่อ ป้องกันอาหารขาดแคลนจนเข้าขั้นวิกฤต โดยขณะนี้ทางโครงการได้ตั้งจุดแจกจ่ายอาหารตามศูนย์สุขภาพชุมชนและโรงเรียน และขอให้นานาชาติบริจาคเงินสำหรับซื้อเสบียงอาหารมากักตุนเพิ่มขึ้น

ขณะที่องค์การการกุศลออกซ์แฟม ได้ปรับเพิ่มระดับเตือนทุพภิกขภัย พร้อมกับเตือนรัฐบาลและประชาชนในประเทศเหล่านี้ให้เร่งหามาตรการรับมือ ก่อนที่สถานการณ์จะรุนแรงจนควบคุมไม่อยู่เหมือนปีที่แล้ว

ที่มา: <http://www.krobkruakao.com>

แบบฝึกหัดเรื่อง ภัยธรรมชาติในประเทศไทย

กิจกรรมที่ 1: ให้นักเรียนอ่านข้อความลักษณะแวดล้อมที่เสี่ยงต่อการเกิดภัยธรรมชาติ แล้วเลือกข้อความที่กำหนดให้เติมลงในช่องว่างให้สัมพันธ์กัน

วาทภัย	แผ่นดินถล่ม	ภัยแล้ง	อุทกภัย	แผ่นดินไหว
1. พื้นที่ภูเขาที่ลาดชันมีฝนตกต่อเนื่องเป็นเวลานาน			
2. ฝนตกต่อเนื่องติดต่อกันเป็นเวลานาน			
3. ฝนตกหนัก พืชคะนอง ลมพัดแรง			
4. ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล อุณหภูมิสูงมากขึ้น			
5. มีการก่อตัวของพายุไต้ฝุ่นบริเวณทะเลจีนใต้			
6. แก๊สเรือนกระจกที่เกิดจากการเผาไหม้ คาร์บอนจากโรงงานอุตสาหกรรม การใช้เชื้อเพลิงฟอสซิล			
7. น้ำทะเลหนุน			
8. การเคลื่อนตัวของเปลือกโลกทำให้เกิดการสั่นสะเทือน			

กิจกรรมที่ 2: ให้นักเรียนอ่านข้อความการระวังภัยแล้วเลือกข้อความที่กำหนดให้เติมลงในช่องว่างให้สัมพันธ์กัน

วาทภัย	แผ่นดินถล่ม	ภัยแล้ง	อุทกภัย	แผ่นดินไหว
1.	ไม่ใช้เครื่องมือสื่อสารในที่โล่ง เมื่อมีพายุฝนฟ้าคะนอง		
2.	ไม่ปลูกบ้านเรือนบริเวณเชิงเขา		
3.	เพิ่มความจุในการเก็บน้ำสำรองไว้ใช้		
4.	ไม่สร้างสิ่งกีดขวางเส้นทางน้ำตามธรรมชาติ		
5.	ขุดลอกคลอง ลำน้ำต่างๆ		
6.	รณรงค์ให้มีการใช้น้ำอย่างประหยัด		
7.	ฝึกซ้อมการรับมืออาคารสั่นสะเทือน		
8.	ชาวประมงควรงดออกเรือเมื่อมีพายุเข้า		

แผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาแบบปกติ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 วิกฤตการณ์ทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย
และโอเชียเนีย

เรื่อง ภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นในประเทศไทย

รหัสวิชา ส21101 ชื่อรายวิชา สังคมพื้นฐาน กลุ่มสาระ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 เวลา 1 ชั่วโมง

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ในการค้นหาวิเคราะห์สรุป และใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรควัฒนธรรม มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัด ส 5.1 ม.1/3 วิเคราะห์เชื่อมโยงสาเหตุและแนวทางป้องกันภัยธรรมชาติ และการระวังภัยที่เกิดขึ้นในประเทศไทย และทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย

ตัวชี้วัด ส 5.2 ม.1/1 วิเคราะห์ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติของทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย

สาระสำคัญ

ภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นในประเทศไทยหรือในชุมชนที่ตนอาศัยอยู่นั้น ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนและชาวบ้านในชุมชน ดังนั้นหากประชาชนและชาวบ้านมีความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับภัยธรรมชาติในชุมชนของตนเอง ย่อมมีความพร้อมและสามารถรับมือกับภัยธรรมชาติที่จะเกิดขึ้นได้

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. ด้านความรู้

1.1 นักเรียนสามารถระบุภัยธรรมชาติที่เคยเกิดขึ้นในชุมชนได้

- 1.2 นักเรียนสามารถอธิบายวิธีการระงับภัยและการปฏิบัติตนเมื่อเกิดภัยธรรมชาติในชุมชนได้
- 1.3 นักเรียนสามารถสรุปสาระการเรียนรู้เป็นผังความคิดได้

2. ด้านทักษะ

- 2.1 นักเรียนสามารถวิเคราะห์สาเหตุของการเกิดภัยธรรมชาติและผลกระทบจากภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นในชุมชนได้
- 2.2 นักเรียนสามารถอภิปรายแสดงความคิดเห็นได้
- 2.3 นักเรียนสามารถค้นคว้าหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ได้

3. ด้านคุณลักษณะ

- 3.1 นักเรียนรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ยอมรับความคิดเห็นของผู้ที่คิดต่างจากตนเองได้
- 3.2 นักเรียนรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายได้
- 3.3 นักเรียนสามารถทำงานกลุ่มร่วมกับผู้อื่นได้

สาระการเรียนรู้

ภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นในชุมชน

- **อุทกภัยหรือน้ำท่วม** สร้างความเสียหายให้แก่ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนเป็นอย่างมาก และเกิดขึ้นทุกปี โดยปกติจะเกิดจากฝนตกหนักต่อเนื่องกันเป็นเวลานาน ซึ่งมีสาเหตุจากการเกิดพายุหมุนเขตร้อน ลมมรสุมที่มีกำลังแรง น้ำทะเลหนุน เชื่อกันว่าน้ำพังทลาย เป็นต้น ปัจจัยสำคัญที่ทำให้อุทกภัยมีความรุนแรงและมีรูปแบบต่างๆ คือ ลักษณะภูมิประเทศและสิ่งแวดล้อมของพื้นที่บริเวณนั้น ลักษณะของอุทกภัยแบ่งออกได้ 2 ชนิด ได้แก่ น้ำป่าไหลหลากและน้ำท่วมฉับพลัน และน้ำท่วมขัง โดยจังหวัดแพร่นั้นประสบกับอุทกภัยทั้ง 2 แบบ ในช่วงฤดูฝน ซึ่งสร้างความเสียหายให้แก่ประชาชนเป็นอย่างมาก

- **แผ่นดินถล่ม** เนื่องจากจังหวัดแพร่มีลักษณะธรณีวิทยาที่เป็นตั้งแต่หินในยุคเก่าสุดจนมาถึงหินยุคใหม่สุด นอกจากนี้ยังมีทั้งหินชั้น หินอัคนี และหินแปร แสดงว่าในอดีต ภาคเหนือเคยมีการเปลี่ยนแปลงของเปลือกโลกที่ทำให้พื้นดินกลายเป็นทะเล และทะเลกลายเป็นพื้นดินสลับกันไปมาหลายครั้งหลายหน เพราะหินแต่ละยุคนั้นจะเกิดได้ต่อเมื่อมีการทับถมของโคลนตะกอน ในแอ่งเปลือกโลกที่เป็นทะเลหรือแอ่งแผ่นดินบนทวีป ในระยะยาวเมื่อเปลือกโลกมีการเคลื่อนไหวอัดดันให้ทะเลหรือแอ่งแผ่นดินยกตัว สูงขึ้น โคลนตะกอนที่สะสมกันในแอ่งเปลือกโลกก็จะกลายเป็นหินแข็งใน

ระยะเวลาต่อมา การเคลื่อนไหวของเปลือกโลก บางครั้งยังทำให้เกิดการไหลแทรกของหินละลายขึ้นมาแข็งตัวข้างบนกลายเป็นหิน อักนี รวมทั้งทำให้หินที่มีอยู่เดิมเปลี่ยนแปลงสภาพกลายเป็นหินแปร ภาคเหนือจึงมีทั้งหินตะกอน หินอักนี และหินแปรที่มีอายุต่าง ๆ กัน หินเหล่านี้มีความแข็งแกร่งไม่เท่ากัน บางชนิดสีกร่อนผุพังได้ง่าย บางชนิดแข็งแกร่งทนทาน จึงเกิดเป็นลักษณะภูมิประเทศแตกต่างกัน เมื่อเข้าสู่ฤดูฝน มีฝนตกหนักหรือเกิดน้ำป่าไหลหลากย่อมทำให้เกิดการเคลื่อนตัวของชั้นดิน หรือชั้นหินนอกสุดของเปลือกโลกที่มีการเลื่อนตัวไปตามกระแสน้ำและการเลื่อนตัวจากที่สูงตามแรงดึงดูดของโลกลงสู่ที่ต่ำ ก่อให้เกิดแผ่นดินถล่ม

- **ภัยจากการเกิดแผ่นดินไหว** จังหวัดแพร่อยู่ใกล้รอยเลื่อนเถิน ซึ่งอาจทำให้ได้รับผลกระทบจากแผ่นดินไหว ก่อให้เกิดความเสี่ยงที่จะเกิดความเสียหายได้ ดังนั้นประชาชนควรมีการระวังภัยและติดตามข่าวสาร การแจ้งเตือนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

- **ภัยหนาว** ในช่วงเดือนตุลาคมจนถึงกุมภาพันธ์ จังหวัดแพร่ได้รับอิทธิพลของลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งนำความหนาวเย็นและแห้งแล้งมาสู่จังหวัดแพร่ โดยในช่วงนั้นอาจทำให้อุณหภูมิลดลงต่ำกว่า 15^oซ. ติดต่อกันนานกว่า 7 วันในพื้นที่ราบ (บนเขาและเนินสูง อุณหภูมิอาจลดต่ำถึง 0^oซ. และเกิดภาวะน้ำค้างแข็งตามยอดหญ้าและใบไม้ได้) จึงทำให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อนจากภาวะความหนาวเย็น ฉะนั้นก่อนจะถึงฤดูหนาวคนในพื้นที่เสี่ยงควรเตรียมเสื้อผ้า ผ้าห่ม และที่พักอาศัย รวมทั้งพินหรือเครื่องทำความร้อนให้พร้อม.

กิจกรรมการเรียนรู้

กิจกรรมชั้นนำ

1. ครูนำเสนอเว็บไซต์ <http://www.ndwc.go.th> (ศูนย์เตือนภัยพิบัติแห่งชาติ) จากนั้นอภิปรายเกี่ยวกับเว็บไซต์ของศูนย์เตือนภัยแห่งชาติ เกี่ยวกับประเด็นของการให้ข้อมูลเรื่องภัยธรรมชาติ การแจ้งเตือนภัยธรรมชาติ โครงการเพื่อนเตือนภัยธรรมชาติ

กิจกรรมชั้นสอน

2. ครูสอบถามนักเรียนเกี่ยวกับภัยธรรมชาติที่เคยเกิดขึ้นในภาคเหนือและจังหวัดแพร่มีอะไรบ้าง เกิดจากสาเหตุอะไร

3. ครูนำเสนอเว็บไซต์

http://www.phrae.go.th/Disaster_phrae/Disaster/Disaster_Phrae_b001.html จากนั้น

อภิปรายเกี่ยวกับประเด็นต่อไปนี้

- ภัยธรรมชาติที่เคยเกิดขึ้นในจังหวัดแพร่ และในชุมชนของตนเองว่ามีอะไรบ้าง (แผ่นดินไหว อุทกภัย ภัยแล้ง ดินถล่ม) มีสาเหตุมาจากจากอะไร
 - มีผลกระทบอย่างไรต่อชุมชนและจังหวัด
 - สถิติของการเกิดภัย
4. ครูให้นักเรียนจับคู่แล้วช่วยกันสรุปสาระสำคัญการเรียนรู้เป็นผังความคิดเรื่อง ภัยธรรมชาติที่เคยเกิดขึ้นในชุมชนของตนเอง ในประเด็นต่อไปนี้
 - สาเหตุของการเกิดภัยธรรมชาติในชุมชน
 - ผลกระทบของภัยธรรมชาติที่ส่งผลกระทบต่อชุมชน
 - แนวทางการระวังภัยและการปฏิบัติตนเมื่อเกิดภัยธรรมชาติ
 - หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและให้ความช่วยเหลือเมื่อเกิดภัยธรรมชาติในชุมชน

กิจกรรมขั้นสรุป

5. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญการเรียนรู้ เรื่องภัยธรรมชาติที่เคยเกิดขึ้นในจังหวัดแพร่และในชุมชนของตนเอง

สื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้

1. แบบสำรวจภัยธรรมชาติในชุมชน
2. PowerPoint
3. แบบฝึกหัดเรื่องภัยธรรมชาติในประเทศไทย
4. หนังสือเรียนรายวิชาพื้นบ้านหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ม.1
5. แบบฝึกทักษะรายวิชาพื้นฐานหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ม.1
6. หอสมุด
7. แหล่งข้อมูลสารสนเทศ
 - http://www.cmmet.tmd.go.th/met/natural_danger.php
 - www.komchadluek.net
 - www.krobkruakao.com
 - www.manager.co.th/Local/viewnews
 - http://www.ndwc.go.th/web/index.php?option=com_content&view=article&id=480&Itemid=198
 - http://www.phrae.go.th/Disaster_phrae/Disaster/Disaster_Phrae_j001.html
 - <http://www.thaicondoonline.com/knowledge/677-natural-disasters>

การวัดผลประเมินผล

กิจกรรม / พฤติกรรมผลงาน ที่ต้องการประเมิน	วิธีการ / หลักฐานการเรียนรู้	เครื่องมือและเกณฑ์การประเมิน
1. ด้านความรู้ - ระบุภัยธรรมชาติที่เคยเกิดขึ้น ในชุมชนของนักเรียน - อธิบายวิธีการระงับภัยและการ ปฏิบัติตนเมื่อเกิดภัยธรรมชาติ ในชุมชน - สรุปสาระการเรียนรู้เป็นผัง ความคิด	- การถามตอบเรื่องภัย ธรรมชาติในชุมชน - ผังความคิดสรุปสาระการ เรียนรู้	- แบบสังเกตพฤติกรรม รายบุคคล - แบบประเมินผังความคิด
2. ด้านทักษะ / กระบวนการ - วิเคราะห์สาเหตุของการเกิดภัย ธรรมชาติและผลกระทบจากภัย ธรรมชาติที่เกิดขึ้นในชุมชน - อภิปรายแสดงความคิดเห็น - ค้นหาหาข้อมูลจาก แหล่งข้อมูลต่างๆ	- การสังเกตการแสดง ความ คิดเห็น - การสังเกตพฤติกรรม การ ทำงานกลุ่ม - การค้นคว้าเรื่องภัยธรรมชาติที่ เคยเกิดขึ้นในชุมชนของ นักเรียน	- แบบสังเกตพฤติกรรม รายบุคคล - แบบประเมินการทำงานกลุ่ม
3. ด้านคุณลักษณะ / เจตคติ - รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น - รับผิดชอบงานที่ได้รับ มอบหมาย - ทำงานกลุ่มร่วมกับผู้อื่น	- การสังเกตพฤติกรรมนักเรียน - การสังเกตพฤติกรรม การ ทำงานรายบุคคล - การสังเกตพฤติกรรม การ ทำงานกลุ่ม	- แบบสังเกตพฤติกรรม รายบุคคล - แบบประเมินการทำงานกลุ่ม

บันทึกหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1. ผลการเรียนรู้

1.1 ด้านความรู้

.....

.....

1.2 ด้านทักษะ/กระบวนการ

.....

.....

1.3 ด้านคุณลักษณะ

.....

.....

2. ปัญหา

2.1 ด้านความรู้

.....

.....

2.2 ด้านทักษะ/กระบวนการ

.....

.....

2.3 ด้านคุณลักษณะ

.....

.....

3. ข้อเสนอแนะหรือแนวทางการแก้ไข

3.1 ด้านความรู้

.....

.....

3.2 ด้านทักษะ/กระบวนการ

.....

.....

3.3 ด้านคุณลักษณะ

.....

.....

ลงชื่อ ผู้ประเมิน

แผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาแบบปกติ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 วิกฤตการณ์ทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย

เรื่อง ภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นในทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย

รหัสวิชา ส21101 ชื่อรายวิชา สังคมพื้นฐาน กลุ่มสาระ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 เวลา 1 ชั่วโมง

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ และความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ในการค้นหาวิเคราะห์สรุป และใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรควัฒนธรรม มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัด ส 5.1 ม.1/3 วิเคราะห์เชื่อมโยงสาเหตุและแนวทางป้องกันภัยธรรมชาติ และการระวังภัยที่เกิดขึ้นในประเทศไทย และทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย

ตัวชี้วัด ส 5.2 ม.1/1 วิเคราะห์ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติของทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย

สาระสำคัญ

แม้ภัยธรรมชาติที่มักเกิดขึ้นในทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย เป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่ไม่สามารถแก้ไขมิให้เกิดขึ้นได้ แต่สามารถที่จะป้องกันและเตรียมตัวรับมือกับภัย-ธรรมชาติที่อาจเกิดขึ้นได้ โดยทำความเข้าใจสาเหตุและกระบวนการเกิดภัยธรรมชาติ เพื่อหาวิธีการป้องกันหรือปฏิบัติตนได้ถูกต้อง

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. ด้านความรู้

1.1 นักเรียนสามารถระบุภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นในทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนียได้

1.2 นักเรียนสามารถอธิบายวิธีการระงับภัยและการปฏิบัติตนเมื่อเกิดภัยธรรมชาติในทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนียได้

1.3 นักเรียนสามารถสรุปสาระสำคัญการเรียนรู้เป็นผังความคิดได้

2. ด้านทักษะ

2.1 นักเรียนสามารถวิเคราะห์สาเหตุของภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นในทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนียได้

2.2 นักเรียนสามารถอภิปรายแสดงความคิดเห็นได้

2.3 นักเรียนสามารถค้นคว้าหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ได้

3. ด้านคุณลักษณะ

3.1 นักเรียนรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ยอมรับความคิดเห็นของผู้ที่คิดต่างจากตนเองได้

3.2 นักเรียนรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายได้

3.3 นักเรียนสามารถทำงานกลุ่มได้

สาระการเรียนรู้

ภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นในทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย

ภัยธรรมชาติที่มักเกิดขึ้นในทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย ได้แก่ ภัยธรรมชาติจากปรากฏการณ์เอลนีโญ ลานีญา ภัยแล้ง และแผ่นดินไหว ปรากฏการณ์เหล่านี้เป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่เราไม่สามารถแก้ไขให้เกิดขึ้นได้ แต่สามารถที่จะป้องกันและเตรียมตัวรับมือกับภัยธรรมชาติที่อาจเกิดขึ้นได้ โดยทำความเข้าใจกับสาเหตุและกระบวนการเกิดภัยธรรมชาติ เพื่อหาวิธีการป้องกันหรือปฏิบัติตนได้ถูกต้อง

- เอลนีโญ

ปรากฏการณ์เอลนีโญเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นครั้งคราวจากการไหลกลับของน้ำอุ่นบริเวณมหาสมุทรแปซิฟิก ตามปกติ น้ำในมหาสมุทรแปซิฟิกในเขตร้อนหรือบริเวณใกล้เส้นศูนย์สูตรจะมีลมค้าตะวันออก ซึ่งจะพัดพาน้ำอุ่นจากบริเวณแปซิฟิกตะวันออกได้แก่ บริเวณชายฝั่งประเทศเอกวาดอร์ และประเทศชิลี ตอนเหนือไปสะสมตัวอยู่บริเวณแปซิฟิกตะวันตก ทำให้บริเวณแปซิฟิกตะวันตกมีความชื้นและมีการก่อตัวของเมฆฝนในบริเวณด้านตะวันออกและตะวันออกเฉียงใต้ของทวีปเอเชีย รวมทั้งหมู่เกาะต่างๆ ในน่านน้ำแปซิฟิกตะวันตกทำให้บริเวณพื้นที่ดังกล่าวเกิดฝนตก

แต่เมื่อลมค้าตะวันออกมีกำลังอ่อนลง ทำให้ลมที่พัดอยู่บริเวณด้านตะวันออกของประเทศปาปัวนิวกินี เปลี่ยนจากทิศตะวันออกเป็นตะวันตก เกิดคลื่นใต้น้ำพัดเอาน้ำอุ่นที่สะสมบริเวณแปซิฟิกตะวันตกไปทางแปซิฟิกตะวันออก ทำให้น้ำบริเวณแปซิฟิกตะวันออกมีอุณหภูมิสูงขึ้นและปริมาณน้ำอุ่นขยายตัวขึ้น ทำให้อุณหภูมิของน้ำบริเวณแปซิฟิกตะวันออกมีฝนตกมากกว่าปกติ ส่วนบริเวณแปซิฟิกตะวันตกเกิดความแห้งแล้ง

ผลกระทบจากปรากฏการณ์เอลนีโญทำให้บริเวณที่เคยมีฝนตกในแถบทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนียกลายเป็นบริเวณที่อากาศแห้งแล้งจนเกิดภัยธรรมชาติต่างๆ เช่น ไฟป่า อากาศแห้งแล้ง อุณหภูมิที่สูงขึ้นทำให้ระดับน้ำใต้ดินที่เก็บไว้ลดระดับลง ทำให้เกิดภาวะขาดแคลนน้ำ ส่วนบริเวณแปซิฟิกตะวันออกที่เคยมีอากาศแห้งแล้งกลับมีฝนตกหนัก บางพื้นที่เกิดอุทกภัย

ปรากฏการณ์เอลนีโญยังทำลายระบบนิเวศในทะเล ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของแนวปะการัง อีกทั้งยังมีผลกระทบต่อการเกิดพายุหมุนเขตร้อนที่ก่อตัวในมหาสมุทรเขตร้อน ทำให้ระดับความรุนแรงและทิศทางเปลี่ยนแปลงไป

- ลานีญา

ปรากฏการณ์ลานีญา คือ ปรากฏการณ์ที่กลับกันกับปรากฏการณ์เอลนีโญ เนื่องจากเอลนีโญลดความรุนแรงลงทำให้อุณหภูมิผิวน้ำบริเวณตอนกลางและตะวันออกของมหาสมุทรแปซิฟิกในเขตร้อนที่มีอุณหภูมิสูงกลับลดอุณหภูมิต่ำลง

ปรากฏการณ์ลานีญาเกิดจากการที่ลมค้าตะวันออกเฉยงใต้ในมหาสมุทรแปซิฟิกเขตร้อนมีกำลังแรงมากกว่าปกติจึงพัดพาน้ำอุ่นจากแปซิฟิกตะวันออกไปสะสมอยู่บริเวณแปซิฟิกตะวันตกมากขึ้น ทำให้อุณหภูมิของน้ำบริเวณแปซิฟิกตะวันตกที่มีอุณหภูมิเดิมสูงอยู่แล้วมีอุณหภูมิสูงมากขึ้น ส่งผลให้บรรยากาศเหนือบริเวณนี้มีความชื้นสูง และมีการก่อตัวของเมฆและฝนมากขึ้น ส่วนบริเวณแปซิฟิกตะวันออกจะมีการไหลของน้ำเย็นขึ้นมาแทนที่บริเวณผิวน้ำมากขึ้นขยายเป็นวงกว้าง ทำให้อุณหภูมิของน้ำบริเวณนี้ต่ำลงมากกว่าปกติ อากาศเหนือบริเวณนี้จึงมีความแห้งแล้งสูง

ปรากฏการณ์ลานีญาเกิดขึ้นได้ทุก 2 – 3 ปี ปกติจะเกิดประมาณ 9 – 12 เดือน แต่บางครั้งอาจเกิดนานถึง 2 ปี ผลกระทบของปรากฏการณ์ลานีญาทำให้บริเวณแปซิฟิกตะวันตกในแถบเอเชีย

ออสเตรเลีย และโอเชียเนียมีฝนมากกว่าปกติและเกิดน้ำท่วม ขณะที่บริเวณแปซิฟิกตะวันออกในแถบประเทศเอกวาดอร์และชิลีมีฝนน้อยกว่าปกติและแห้งแล้ง ปรากฏการณ์ลานีญาทำให้ประเทศไทยมีฝนตกมากกว่าปกติและมีอุณหภูมิต่ำกว่าปกติ

- ภัยแล้ง

ภัยแล้งเกิดขึ้นทั้งจากฝีมือของมนุษย์และธรรมชาติ กล่าวคือ ภัยแล้งที่มีสาเหตุมาจากมนุษย์เกิดจากการพัฒนาทางด้านอุตสาหกรรมการทำลายเชื้อเพลิง การทำลายชั้นโอโซนการตัดไม้ทำลายป่า ซึ่งล้วนเป็นสาเหตุให้เกิดภาวะโลกร้อน ภัยแล้งที่มีสาเหตุมาจากธรรมชาติเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิโลก การเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ เป็นต้น

จากสภาพอากาศที่ร้อนและแห้งแล้งทำให้ขาดแคลนน้ำในการอุปโภคและบริโภค พื้นดินขาดความชุ่มชื้น เกิดไฟป่าเพิ่มมากขึ้น ผลผลิตที่ได้จากการเกษตรมีคุณภาพต่ำ

การป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากภัยแล้งทำได้หลายวิธี เช่น การแจกจ่ายน้ำให้แก่ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ประสบภัยแล้ง การขุดเจาะน้ำบาดาล การจัดทำฝนเทียม การสร้างเขื่อนกักเก็บน้ำ และการรักษาป่าไม้ให้คงความอุดมสมบูรณ์

- แผ่นดินไหว

แผ่นดินไหว คือ อากาศที่เปลือกโลกเกิดการสั่นสะเทือนเกิดขึ้นได้หลายสาเหตุ แต่ไม่ว่าจะเกิดขึ้นจากสาเหตุใดก็ทำให้เกิดความเสียหายและส่งผลกระทบต่อมนุษย์ทั้งด้านร่างกายและทรัพย์สิน แผ่นดินไหวเกิดขึ้นได้จาก 2 ลักษณะ คือ เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและเกิดขึ้นจากการกระทำของมนุษย์

การเกิดแผ่นดินไหวมีโอกาสเกิดขึ้นได้ในทุกพื้นที่ทั่วโลก แต่ส่วนมากจะเกิดตามแนวกันชนของเปลือกโลกที่ทอดตัวรอบมหาสมุทรแปซิฟิก เรียกแนวนี้ว่า วงแหวนไฟ (Ring of Fire) หรือวงแหวนอัคคี

การเกิดแผ่นดินไหวแต่ละครั้งจะสร้างความเสียหายต่อสิ่งก่อสร้าง อาคารบ้านพักอาศัย และทำให้เกิดการเสียชีวิตของมนุษย์จากการพังทลายของสิ่งก่อสร้างต่างๆ และแผ่นดินถล่ม โดยเฉพาะบริเวณที่อยู่ในอาณาเขตแผ่นดินไหวจะได้รับความเสียหายมาก

ภัยจากแผ่นดินไหวเป็นภัยที่มนุษย์คนหนึ่งอาจป้องกันตัวไม่ได้ จำเป็นต้องจัดระบบป้องกันภัยในระดับชุมชนหรือระดับชาติ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและลดความสูญเสีย โดยการจัดตั้งหน่วยงานที่มีหน้าที่ศึกษา ทำนาย ประกาศเตือนภัยแผ่นดินไหว และให้ความรู้เรื่องแผ่นดินไหวแก่ประชาชน ออกกฎหมายเกี่ยวข้องกับแผ่นดินไหวว่าด้วยมาตรฐานด้านวิศวกรรมของอาคารสูง อาคารที่อยู่อาศัย อาคารสาธารณะต่างๆ ให้ความปลอดภัยและทนทานต่อการเกิดแผ่นดินไหว

กิจกรรมการเรียนรู้

กิจกรรมขั้นนำ

1. ครูนำเสนอคลิปวิดีโอ ภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นในทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย เช่น การเกิดสึนามิที่ญี่ปุ่น แผ่นดินไหวในจีน น้ำท่วมเมืองไทยปี 2554 จากนั้นให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับคลิปวิดีโอ เพื่อเชื่อมโยงเข้าสู่ เรื่องภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นในทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย

กิจกรรมขั้นสอน

2. ครูใช้ PowerPoint นำเสนอเรื่อง เอลนีโญ ลานีญา ภัยแล้ง แผ่นดินไหว สึนามิ จากนั้นอภิปรายร่วมกับนักเรียนเกี่ยวกับประเด็นต่อไปนี้
 - สาเหตุที่เกิดภัยธรรมชาติเหล่านั้น
 - แหล่ง/บริเวณที่เกิดภัยธรรมชาติแต่ละประเภท
 - ผลกระทบที่ได้รับ
 - การระวังภัยและการปฏิบัติตนเมื่อเกิดภัยธรรมชาติ
 - ครูนำเสนอข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับภัยธรรมชาติเรื่องเอลนีโญ ลานีญา ภัยแล้ง แผ่นดินไหว และสึนามิ จากเว็บไซต์ของกรมอุตุนิยมวิทยา (www.tmd.go.th/info/info.phpMFileID=24)

3. นักเรียนสรุปสาระสำคัญการเรียนรู้เป็นผังความคิดลงในสมุดของตนเอง

กิจกรรมขั้นสรุป

4. นักเรียนช่วยกันสรุปสาระสำคัญเรื่องภัยธรรมชาติในทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย จากนั้นทำแบบฝึกหัดเรื่องภัยธรรมชาติ
5. ครูมอบหมายให้นักเรียนค้นคว้าข้อมูลเรื่องความร่วมมือทางด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อนำข้อมูลมาอภิปรายในคาบเรียนต่อไป

สื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้

1. คลิปวิดีโอ การเกิดสึนามิที่ญี่ปุ่น แผ่นดินไหวในจีน น้ำท่วมเมืองไทยปี 2554
2. หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ม.1
3. แบบฝึกทักษะรายวิชาพื้นฐานหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ม.1
4. PowerPoint
5. ห้องสมุด
6. แหล่งข้อมูลสารสนเทศ
 - www.tmd.go.th/info/info.phpMFileID=24
 - www.youtube.com

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

การวัดผลประเมินผล

กิจกรรม / พฤติกรรมผลงาน ที่ต้องการประเมิน	วิธีการ / หลักฐานการเรียนรู้	เครื่องมือและเกณฑ์การประเมิน
<p>1. ด้านความรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ระบุภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นในทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย - อธิบายวิธีการระงับภัยและการปฏิบัติตนเมื่อเกิดภัยธรรมชาติในทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย - สรุปสาระสำคัญการเรียนรู้เป็นผังความคิด 	<ul style="list-style-type: none"> - การถามตอบจากการดูคลิปวิดีโอเรื่องภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นในทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย - การทำแบบฝึกหัดเรื่อง ภัยธรรมชาติ - การเขียนผังความคิด 	<ul style="list-style-type: none"> - แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล - แบบฝึกหัดเรื่องภัยธรรมชาติ - แบบประเมินผังความคิด
<p>2. ด้านทักษะ / กระบวนการ</p> <ul style="list-style-type: none"> - วิเคราะห์สาเหตุของภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นในทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย - อภิปรายแสดงความคิดเห็น - ค้นคว้าหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ 	<ul style="list-style-type: none"> - การสังเกตพฤติกรรมการตอบคำถามและการทำแบบฝึกหัด - การสังเกตการแสดงความคิดเห็น - การค้นคว้าเรื่องภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นในทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย 	<ul style="list-style-type: none"> - แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล - แบบฝึกหัดเรื่องภัยธรรมชาติ
<p>3. ด้านคุณลักษณะ / เจตคติ</p> <ul style="list-style-type: none"> - รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น - รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย - ทำงานกลุ่มร่วมกับผู้อื่น 	<ul style="list-style-type: none"> - การสังเกตพฤติกรรมนักเรียน - การสังเกตพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล - สังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม 	<ul style="list-style-type: none"> - แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล - แบบประเมินการทำงานกลุ่ม - แบบประเมินการดำเนินงานโครงการ

บันทึกหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1. ผลการเรียนรู้

1.1 ด้านความรู้

.....

.....

1.2 ด้านทักษะ/กระบวนการ

.....

.....

1.3 ด้านคุณลักษณะ

.....

.....

2. ปัญหา

2.1 ด้านความรู้

.....

.....

2.2 ด้านทักษะ/กระบวนการ

.....

.....

2.3 ด้านคุณลักษณะ

.....

.....

3. ข้อเสนอแนะหรือแนวทางการแก้ไข

3.1 ด้านความรู้

.....

.....

3.2 ด้านทักษะ/กระบวนการ

.....

.....

3.3 ด้านคุณลักษณะ

.....

.....

ลงชื่อ ผู้ประเมิน

แบบฝึกหัดเรื่อง ภัยธรรมชาติ

ให้นักเรียนพิจารณาภาพแล้วบอกชื่อภัยธรรมชาติ พร้อมทั้งอธิบายสาเหตุที่เกิดขึ้น
วิธีการระงับภัยและการปฏิบัติตนเมื่อเกิดภัยธรรมชาตินั้นๆ

1.
สาเหตุ.....
.....
วิธีการระงับภัยและการปฏิบัติตนเมื่อเกิดภัย
.....
.....

2.
สาเหตุ.....
.....
วิธีการระงับภัยและการปฏิบัติตนเมื่อเกิดภัย
.....
.....

3.
สาเหตุ.....
.....
วิธีการระงับภัยและการปฏิบัติตนเมื่อเกิดภัย
.....
.....

4.
สาเหตุ.....
.....
วิธีการระงับภัยและการปฏิบัติตนเมื่อ
เกิดภัย
.....
.....

5.
สาเหตุ.....
.....
วิธีการระงับภัยและการปฏิบัติตนเมื่อ
เกิดภัย
.....
.....

6.
สาเหตุ.....
.....
วิธีการระงับภัยและการปฏิบัติตนเมื่อ
เกิดภัย
.....
.....

แผนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาแบบปกติ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1	วิกฤตการณ์ทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย	
เรื่อง	ความร่วมมือระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศต่างๆ ในทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย	
รหัสวิชา ส21101	ชื่อรายวิชา สังคมพื้นฐาน	กลุ่มสาระ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	ภาคเรียนที่ 1	เวลา 2 ชั่วโมง

มาตรฐานการเรียนรู้

มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

ตัวชี้วัด

ตัวชี้วัด ส 5.2 ม.1/1 วิเคราะห์ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติของทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย

ตัวชี้วัด ส 5.2 ม.1/2 วิเคราะห์ความร่วมมือของประเทศต่างๆ ที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติของทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย

สาระสำคัญ

วิกฤตการณ์ทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นทั้งในประเทศไทย ทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม ซึ่งส่งผลกระทบต่อประเทศต่างๆ ดังนั้นจึงจำเป็นที่ประเทศต่างๆ ต้องร่วมมือกันแก้ไขและป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. ด้านความรู้

- 1.1 นักเรียนสามารถบอกข้อตกลงที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีในทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนียได้
- 1.2 นักเรียนสามารถอธิบายความเป็นมาและผลของข้อตกลงที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีในทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนียได้

1.3 นักเรียนสามารถสรุปสาระสำคัญการเรียนรู้เป็นผังความคิดได้

2. ด้านทักษะ

2.1 นักเรียนสามารถวิเคราะห์ผลที่เกิดขึ้นจากข้อตกลงที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนียได้

2.2 นักเรียนสามารถอภิปรายแสดงความคิดเห็นได้

2.3 นักเรียนสามารถค้นคว้าหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ได้

3. ด้านคุณลักษณะ

3.1 นักเรียนรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ยอมรับความคิดเห็นของผู้ที่คิดต่างจากตนเองได้

3.2 นักเรียนรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมายได้

3.3 นักเรียนสามารถทำงานกลุ่มร่วมกับผู้อื่นได้

สาระการเรียนรู้

ความร่วมมือระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศต่างๆ ในทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย

- อนุสัญญาไซเตส

อนุสัญญาไซเตสหรืออนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดพันธุ์สัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora-CITES) เกิดขึ้นจากการตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดจากการค้าสัตว์ป่าและพืชป่าซึ่งมีปริมาณและมูลค่ามหาศาล จนกลายเป็นธุรกิจการค้าระหว่างประเทศที่ผิดกฎหมายทำให้ประเทศต่างๆ หาทางแก้ไขปัญหานี้ และนำไปสู่การลงนามในอนุสัญญาไซเตสในการประชุมนานาชาติของสหภาพสากลว่าด้วยการอนุรักษ์ธรรมชาติและทรัพยากรธรรมชาติ (IUCN) ที่กรุงวอชิงตัน ดี.ซี. เมื่อ พ.ศ. 2516 ปัจจุบันมีสมาชิก 175 ประเทศ (พ.ศ. 2552)

อนุสัญญานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมการค้าระหว่างประเทศซึ่งสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้จะสูญพันธุ์ ตลอดจนผลิตภัณฑ์ของสัตว์ป่าและพืชป่า โดยการสร้างกลไกที่มีเครือข่ายทั่วโลกเพื่อควบคุมการค้า และสร้างระบบใบอนุญาตในการนำเข้า-ส่งออก นำผ่าน หรือส่งกลับออกไปเพื่อป้องกันมิให้สัตว์ป่าและพืชป่าสูญพันธุ์ไปจากโลก

- อนุสัญญาแรมซาร์

อนุสัญญาแรมซาร์หรืออนุสัญญาว่าด้วยพื้นที่ชุ่มน้ำเกิดขึ้นจากการที่ประเทศต่างๆ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของบริเวณพื้นที่ชุ่มน้ำ (wetlands) ซึ่งกำลังคุกคาม นำไปสู่การประชุมเพื่อรับรองอนุสัญญาดังกล่าวที่เมืองแรมซาร์ ประเทศอิหร่าน พ.ศ. 2514

อนุสัญญานี้มีวัตถุประสงค์หลักในการอนุรักษ์และยับยั้งการสูญหายของพื้นที่ชุ่มน้ำในโลก และสนับสนุนให้มีการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ชุ่มน้ำอย่างชาญฉลาด ประเทศที่เข้าร่วมในข้อตกลงจะต้องคัดเลือกพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระดับชาติหรือนานาชาติอย่างน้อย 1 แห่ง บรรจุในทะเบียนพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ ซึ่งพิจารณาจากเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นในข้อตกลงของอนุสัญญา กำหนดและวางแผนในการใช้ประโยชน์จากพื้นที่ชุ่มน้ำทุกแห่งในประเทศ ไม่ว่าจะขึ้นทะเบียนหรือไม่ก็ตาม

- อนุสัญญาเวียนนาและพิธีสารมอนทรีออล

อนุสัญญาเวียนนาเป็นข้อตกลงระหว่างประเทศที่เกิดขึ้นจากความวิตกกังวลของนานาชาติจากการที่โอโซนซึ่งเป็นเสมือนเกาะป้องกันรังสีอัลตราไวโอเล็ตปีถูกทำลายลง ซึ่งรังสีดังกล่าวเป็นรังสีที่อยู่ในแสงอาทิตย์และยังก่อให้เกิดอันตรายต่อสิ่งมีชีวิตที่อยู่บนพื้นผิวโลก ดังนั้นจึงได้เกิดข้อตกลงระหว่างประเทศเพื่อแก้ไขปัญหาการทำลายชั้นบรรยากาศโอโซนขึ้น เรียกว่าอนุสัญญาเวียนนา เพื่อปกป้องชั้นบรรยากาศโอโซน มีหลักการในการร่วมมือกันศึกษาค้นคว้าเฝ้าระวัง และการแลกเปลี่ยนข้อมูลในด้านต่างๆ เพื่อการปกป้องชั้นบรรยากาศโอโซน โดยการควบคุม ลด หรือป้องกันกิจกรรมที่จะมีผลกระทบต่อชั้นบรรยากาศโอโซน โดยการควบคุม ลด หรือป้องกันกิจกรรมที่จะมีผลกระทบต่อชั้นบรรยากาศโอโซน

ต่อมาหลังจากยอมรับข้อตกลงอนุสัญญาเวียนนาได้ 2 เดือน ได้มีการสำรวจและพบว่าปริมาณโอโซนที่ลดลงสัมพันธ์กับการเพิ่มขึ้นของออกไซด์ของคลอรีน ซึ่งพบว่าสารดังกล่าวเป็นสารจำพวกฮาโลคาร์บอน (Halocarbons) ประกอบด้วย คลอรีน ฟลูออรีน โบรมีน คาร์บอน และไฮโดรเจน ต่อมาเรียกสารพวกนี้ว่า สารทำลายชั้นบรรยากาศโอโซน โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme – UNEP) จึงได้ดำเนินการเพื่อสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme- UNEP) จึงได้ดำเนินการเพื่อร่างข้อกำหนดและมาตรการในการยับยั้งการทำลายชั้นบรรยากาศโอโซนภายใต้อนุสัญญาเวียนนาได้เรียกข้อกำหนดนี้ว่า พิธีสารมอนทรีออลว่าด้วยสารทำลายชั้นบรรยากาศโอโซน พิธีสารนี้ใช้มาตรการจำกัดการนำเข้า – ส่งออก การบริโภค และถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตสารเคมีเหล่านี้โดยกำหนดให้การใช้สารเคมีเหล่านี้หมดไปภายในช่วงเวลาที่กำหนด

- อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

อนุสัญญานี้สืบเนื่องมาจากความวิตกกังวลของนานาชาติต่อวิกฤตการณ์เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของบรรยากาศโลกที่ร้อนขึ้นซึ่งเนื่องมาจากปริมาณก๊าซเรือนกระจกที่เพิ่มมากขึ้น

เมื่อ พ.ศ. 2535 สหประชาชาติได้จัดให้มีการประชุมว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา ณ กรุงริโอดีจาเนรู ประเทศบราซิล และในครั้งนั้นประเทศต่างๆ ได้ลงนามให้การรับรองอนุสัญญาว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกจากการกระทำของมนุษย์ และที่ไม่ปรากฏอยู่ในพิธีสารมอนทรีออล โดยมีเป้าหมายให้ประเทศพัฒนาแล้วและประเทศอุตสาหกรรมที่อยู่ในกลุ่มของอนุสัญญาฯ ลดปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

กิจกรรมการเรียนรู้

คาบที่ 1

กิจกรรมชั้นนำ

1. ครูนำเสนอเว็บไซต์โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ (UN Environment Program: UNEP) และกลุ่มพิทักษ์สิ่งแวดล้อมกรีนพีซ (Green Peace) ว่าเป็นองค์กรเกี่ยวกับอะไร ทำงานอย่างไร
2. ครูสอบถามนักเรียนว่ารู้จักองค์กรหรือสนธิสัญญาอะไรบ้างที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อเชื่อมโยงเข้าสู่เรื่อง ความร่วมมือทางด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

กิจกรรมชั้นสอน

3. ครูสอบถามนักเรียนเกี่ยวกับข้อมูลที่นักเรียนสามารถค้นคว้ามาได้เรื่องความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ
4. ครูแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็นกลุ่มๆ ละ 6-7 คน จากนั้นให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาจับสลากหัวข้อต่อไปนี้
 - อนุสัญญาไซเตส (CITES)
 - อนุสัญญาแรมซาร์ (Ramsar Conversion)
 - อนุสัญญาเวียนนา (Vienna Convention) และพิธีสารมอนทรีออล (Montreal Protocol)
 - อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (United Nations Framework Convention on Climate Change-UNFCCC หรือ FCCC)
5. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มเข้าไปค้นคว้าที่ห้องสมุด จากนั้นสรุปสาระสำคัญลงในกระดาษปรีฟ เพื่อนำเสนอข้อมูลให้แก่เพื่อนกลุ่มอื่นๆ

คาบที่ 2

6. นักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอข้อมูลหน้าชั้นเรียน โดยมีครูคอยช่วยสรุปสาระสำคัญการเรียนรู้ของแต่ละกลุ่ม
7. ครูแจกใบงานเรื่อง ความร่วมมือระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศต่างๆ ในทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย ให้นักเรียนทำและเฉลยพร้อมกัน

กิจกรรมขั้นสรุป

8. ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปสาระสำคัญการเรียนรู้เรื่อง ความร่วมมือระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศต่างๆ ในทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย

สื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้

1. ห้องสมุด
2. PowerPoint
3. แบบฝึกหัด เรื่อง ความร่วมมือระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศต่างๆ ในทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย
4. หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐานหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ม.1
5. แบบฝึกทักษะรายวิชาพื้นฐานหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ม.1
6. แหล่งข้อมูลสารสนเทศ
 - <http://www.citescop16thai.com>
 - <http://www.eppo.go.th>
 - www.greenpeace.org
 - <http://www.tgo.or.th>
 - www.unep.org
 - <http://www.worldbank.org/>

การวัดผลประเมินผล

กิจกรรม / พฤติกรรมผลงาน ที่ต้องการประเมิน	วิธีการ / หลักฐานการเรียนรู้	เครื่องมือและเกณฑ์การประเมิน
<p>1. ด้านความรู้</p> <ul style="list-style-type: none"> - บอกข้อตกลงที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีในทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย - อธิบายความเป็นมาและผลของข้อตกลงที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีในทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย - สรุปสาระสำคัญการเรียนรู้เป็นผังความคิด 	<ul style="list-style-type: none"> - การถามตอบจากอภิปรายเรื่องข้อตกลงที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีในทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย - ทำใบงานเรื่องความร่วมมือระหว่างประเทศเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศต่างๆ - ผังความคิดสรุปสาระสำคัญการเรียนรู้ 	<ul style="list-style-type: none"> - แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล - ใบงานเรื่องความร่วมมือระหว่างประเทศเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศต่างๆ - แบบประเมินผังความคิด
<p>2. ด้านทักษะ / กระบวนการ</p> <ul style="list-style-type: none"> - วิเคราะห์ผลที่เกิดขึ้นจากข้อตกลงที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย - อภิปรายแสดงความคิดเห็น - ค้นคว้าหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ 	<ul style="list-style-type: none"> - การถามตอบจากอภิปรายเรื่องข้อตกลงที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีในทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย - การสังเกตการแสดงความคิดเห็น - การสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม - การค้นคว้าเรื่องความร่วมมือระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศต่างๆ ในทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และโอเชียเนีย 	<ul style="list-style-type: none"> - แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล - แบบประเมินการทำงานกลุ่ม
<p>3. ด้านคุณลักษณะ / เจตคติ</p> <ul style="list-style-type: none"> - รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น - รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย - ทำงานกลุ่มร่วมกับผู้อื่น 	<ul style="list-style-type: none"> - การสังเกตพฤติกรรมนักเรียน - การสังเกตพฤติกรรมการทำงานรายบุคคล - การสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม 	<ul style="list-style-type: none"> - แบบสังเกตพฤติกรรมรายบุคคล - แบบประเมินการทำงานกลุ่ม

บันทึกหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1. ผลการเรียนรู้

1.1 ด้านความรู้

.....

.....

1.2 ด้านทักษะ/กระบวนการ

.....

.....

1.3 ด้านคุณลักษณะ

.....

.....

2. ปัญหา

2.1 ด้านความรู้

.....

.....

2.2 ด้านทักษะ/กระบวนการ

.....

.....

2.3 ด้านคุณลักษณะ

.....

.....

3. ข้อเสนอแนะหรือแนวทางการแก้ไข

3.1 ด้านความรู้

.....

.....

3.2 ด้านทักษะ/กระบวนการ

.....

.....

3.3 ด้านคุณลักษณะ

.....

.....

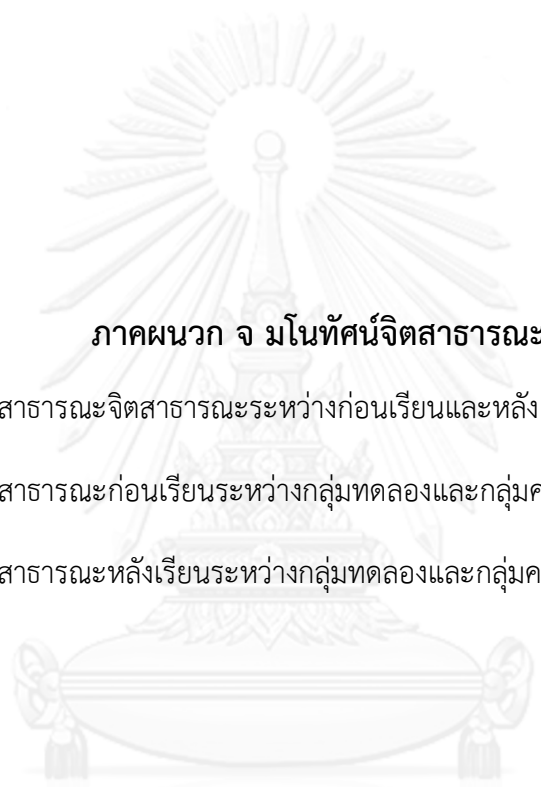
ลงชื่อ ผู้ประเมิน

ชื่อ.....ชั้น.....เลขที่.....

แบบฝึกหัดทบทวน เรื่อง ความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อม

คำสั่ง ให้นักเรียนอธิบายเกี่ยวกับความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมในทวีปเอเชีย ออสเตรเลีย และ
โอเชียเนียลงในตารางต่อไปนี้

ความร่วมมือ	ลักษณะความร่วมมือ
อนุสัญญาไซเตส (CITES)
อนุสัญญาแรมซาร์ (Ramsar Convention)
อนุสัญญาเวียนนา (Vienna Convention) และพิธีสารมอนทรีออล (Montreal Protocol)
อนุสัญญาสหประชาชาติว่า ด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพ ภูมิอากาศ (United Nations Framework Convention on Climate Change – UNFCCC/FCCC)

ภาคผนวก จ มโนทัศน์จิตสาธารณะ

- คะแนนมโนทัศน์จิตสาธารณะจิตสาธารณะระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มทดลอง
- คะแนนมโนทัศน์จิตสาธารณะก่อนเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
- คะแนนมโนทัศน์จิตสาธารณะหลังเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ตารางที่ 25 คะแนนโมทศน์จิตสาธารณะจิตสาธารณะระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มทดลอง

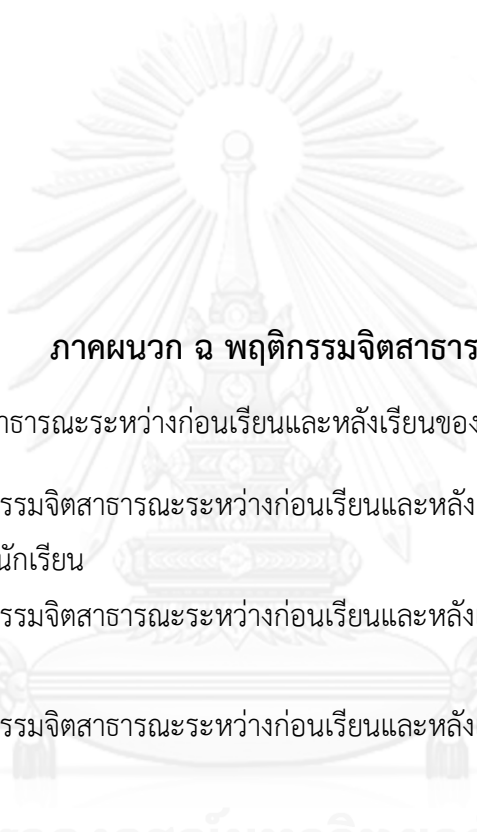
คนที่	ก่อนเรียน	หลังเรียน	คนที่	ก่อนเรียน	หลังเรียน
1	20	20	19	21	25
2	22	23	20	21	23
3	18	23	21	18	22
4	18	21	22	18	24
5	21	24	23	24	25
6	11	24	24	21	24
7	16	22	25	24	27
8	17	19	26	23	23
9	19	23	27	20	25
10	21	24	28	21	24
11	22	26	29	21	25
12	24	25	30	22	26
13	24	26	31	18	22
14	24	25	32	20	23
15	19	23	33	22	26
16	25	25	34	24	21
17	18	21	35	22	25
18	22	23			

ตารางที่ 26 คะแนนโหนดศันจิตสาธารณะก่อนเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

คนที่	ห้องทดลอง	ห้องควบคุม	คนที่	ห้องทดลอง	ห้องควบคุม
1	20	15	19	21	18
2	22	18	20	21	18
3	18	18	21	18	24
4	18	16	22	18	22
5	21	21	23	24	22
6	11	11	24	21	24
7	16	19	25	24	22
8	17	20	26	23	23
9	19	18	27	20	21
10	21	13	28	21	23
11	22	17	29	21	21
12	24	21	30	22	21
13	24	24	31	18	
14	24	23	32	20	
15	19	23	33	22	
16	25	13	34	24	
17	18	13	35	22	
18	22	9			

ตารางที่ 27 คะแนนโศกนิจิตสารณะหลังเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

คนที่	ห้องทดลอง	ห้องควบคุม	คนที่	ห้องทดลอง	ห้องควบคุม
1	20	17	19	25	21
2	23	19	20	23	17
3	23	21	21	22	25
4	21	23	22	24	24
5	24	24	23	25	23
6	24	13	24	24	25
7	22	25	25	27	24
8	19	22	26	23	25
9	23	21	27	25	25
10	24	24	28	24	23
11	26	18	29	25	22
12	25	23	30	26	24
13	26	24	31	22	
14	25	21	32	23	
15	23	24	33	26	
16	25	23	34	21	
17	21	21	35	25	
18	23	14			

ภาคผนวก ฉ พฤติกรรมจิตสาธารณะ

- คะแนนพฤติกรรมจิตสาธารณะระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มทดลอง
 - คะแนนพฤติกรรมจิตสาธารณะระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มทดลองประเมินด้วยตนเองของนักเรียน
 - คะแนนพฤติกรรมจิตสาธารณะระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มทดลองประเมินโดยครู
 - คะแนนพฤติกรรมจิตสาธารณะระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มทดลองประเมินโดยผู้ปกครอง
- คะแนนพฤติกรรมจิตสาธารณะหลังเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
 - คะแนนพฤติกรรมจิตสาธารณะหลังเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมประเมินด้วยตนเองของนักเรียน
 - คะแนนพฤติกรรมจิตสาธารณะหลังเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมประเมินโดยครู
 - คะแนนพฤติกรรมจิตสาธารณะหลังเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมประเมินโดยผู้ปกครอง

ตารางที่ 28 คะแนนพฤติกรรมจิตสาธารณะระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มทดลอง
ประเมินด้วยตนเองของนักเรียน

คนที่	ก่อนเรียน	หลังเรียน	คนที่	ก่อนเรียน	หลังเรียน
1	1.5	1.89	19	1.21	1.82
2	1.61	2.36	20	1.11	1.43
3	1.11	1.93	21	1.5	2.25
4	0.75	1.71	22	1.29	2.32
5	1.46	1.11	23	0.64	2.14
6	1.04	1.93	24	1.32	1.71
7	1.61	2	25	1.32	2.11
8	1.57	1.93	26	1.68	2
9	2.14	1.71	27	1.5	1.57
10	1.14	1.39	28	1.5	2.11
11	1.25	1.5	29	1.57	1.82
12	0.82	1.89	30	1.25	2.25
13	1.36	1.89	31	1.68	2.18
14	1.86	2.04	32	1.75	2.46
15	2.32	2.5	33	1.93	2.68
16	2.43	2.36	34	1.46	1.82
17	1.25	1.71	35	1.18	1.64
18	2.25	2.75			

ตารางที่ 29 คะแนนพฤติกรรมจิตสาธารณะระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มทดลอง
ประเมินโดยครู

คนที่	ก่อนเรียน	หลังเรียน	คนที่	ก่อนเรียน	หลังเรียน
1	1.14	2.64	19	1.29	1.79
2	0.93	1.5	20	1.43	1.36
3	0.93	1.5	21	1.21	1.29
4	1.29	1.21	22	1.14	1.79
5	1.14	1.21	23	0.5	2.5
6	1.29	1.57	24	0.5	2.07
7	1.36	1.36	25	0.29	2
8	1.07	1.36	26	0.36	1.93
9	1.07	1.36	27	0.86	2.21
10	0.57	1.14	28	0.36	2.29
11	0.86	1.57	29	0.86	2.36
12	1	1.43	30	0.79	2.29
13	1.07	1.64	31	0.5	1.79
14	1.14	1.86	32	0.5	2.71
15	1.14	1.43	33	0.43	2.43
16	1	1.5	34	0.93	2.43
17	1.21	2	35	0.29	2.14
18	1.29	1.29			

ตารางที่ 30 คะแนนพฤติกรรมจิตสาธารณะระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มทดลอง
ประเมินโดยผู้ปกครอง

คนที่	ก่อนเรียน	หลังเรียน	คนที่	ก่อนเรียน	หลังเรียน
1	1.93	2.21	19	1	1.86
2	0.86	1.71	20	1.71	1.86
3	2.5	2.71	21	1	2.64
4	0.57	1.64	22	1.5	1.57
5	1.29	1.71	23	1	2.57
6	2.07	2.07	24	2.14	2.36
7	1	1.93	25	1.5	1.79
8	1.64	2.21	26	1.64	1.93
9	1.79	2.29	27	1	2.14
10	0.86	1.07	28	1.5	2.21
11	1	1.36	29	1	2.21
12	1.07	2.57	30	1.93	1.86
13	2.29	2.21	31	1.21	2.5
14	2.36	2.5	32	1	1.57
15	1	1.79	33	2.5	2.71
16	2.57	2.21	34	1.71	1.86
17	1.93	1.86	35	2.14	2.29
18	2.79	3			

ตารางที่ 31 คะแนนพฤติกรรมจิตสาธารณะหลังเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมประเมินด้วยตนเองของนักเรียน

คนที่	ห้องทดลอง	ห้องควบคุม	คนที่	ห้องทดลอง	ห้องควบคุม
1	1.89	0.86	19	1.82	1.54
2	2.36	1.64	20	1.43	1.32
3	1.93	2.5	21	2.25	1.79
4	1.71	1.86	22	2.32	2.54
5	1.11	0.96	23	2.14	1.75
6	1.93	0.46	24	1.71	1.04
7	2	1.25	25	2.11	1.71
8	1.93	1.64	26	2	1.14
9	1.71	1.32	27	1.57	1.61
10	1.39	1.64	28	2.11	1.64
11	1.5	1.54	29	1.82	1.68
12	1.89	2.25	30	2.25	1.75
13	1.89	0.93	31	2.18	
14	2.04	1.36	32	2.46	
15	2.5	1.36	33	2.68	
16	2.36	0.75	34	1.82	
17	1.71	1	35	1.64	
18	2.75	1.68			

ตารางที่ 32 คะแนนพฤติกรรมจิตสาธารณะหลังเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมประเมิน
โดยครู

คนที่	ห้องทดลอง	ห้องควบคุม	คนที่	ห้องทดลอง	ห้องควบคุม
1	2.64	1.29	19	1.79	1.64
2	1.5	1.57	20	1.36	0.93
3	1.5	1.43	21	1.29	2
4	1.21	1.57	22	1.79	1.86
5	1.21	1.57	23	2.5	1.86
6	1.57	1.14	24	2.07	2.21
7	1.36	1.43	25	2	2.07
8	1.36	1.29	26	1.93	1.86
9	1.36	1.29	27	2.21	2
10	1.14	1.21	28	2.29	1.93
11	1.57	1.5	29	2.36	1.86
12	1.43	1.93	30	2.29	2.14
13	1.64	1.5	31	1.79	
14	1.86	1.36	32	2.71	
15	1.43	1.71	33	2.43	
16	1.5	1.07	34	2.43	
17	2	2	35	2.14	
18	1.29	0.64			

ตารางที่ 33 คะแนนพฤติกรรมจิตสาธารณะหลังเรียนระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมประเมิน
โดยผู้ปกครอง

คนที่	ห้องทดลอง	ห้องควบคุม	คนที่	ห้องทดลอง	ห้องควบคุม
1	2.21	1.93	19	1.86	2
2	1.71	1.43	20	1.86	1.79
3	2.71	1.71	21	2.64	1.86
4	1.64	1.86	22	1.57	2.29
5	1.71	1.93	23	2.57	2.07
6	2.07	1.71	24	2.36	1.64
7	1.93	1.79	25	1.79	1.43
8	2.21	1.86	26	1.93	2.07
9	2.29	1.79	27	2.14	1.57
10	1.07	1.71	28	2.21	1.79
11	1.36	1.86	29	2.21	2.36
12	2.57	2.07	30	1.86	1.36
13	2.21	1.86	31	2.5	
14	2.5	1.79	32	1.57	
15	1.79	1.21	33	2.71	
16	2.21	0.93	34	1.86	
17	1.86	1.71	35	2.29	
18	3	1			

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวภาสุตา ภาคาผล เกิดวันที่ 4 ตุลาคม พ.ศ. 2528 ที่จังหวัดแพร่ สำเร็จการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาจากโรงเรียนนารีรัตน์จังหวัดแพร่ เมื่อปีการศึกษา 2546 และสำเร็จการศึกษา หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับ 1) สาขาวิชามัธยมศึกษา (มนุษยศาสตร์-สังคมศาสตร์) วิชาเอกสังคมและภาษาอังกฤษ จากคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2551 ต่อมาได้เข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาโท สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2554

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY